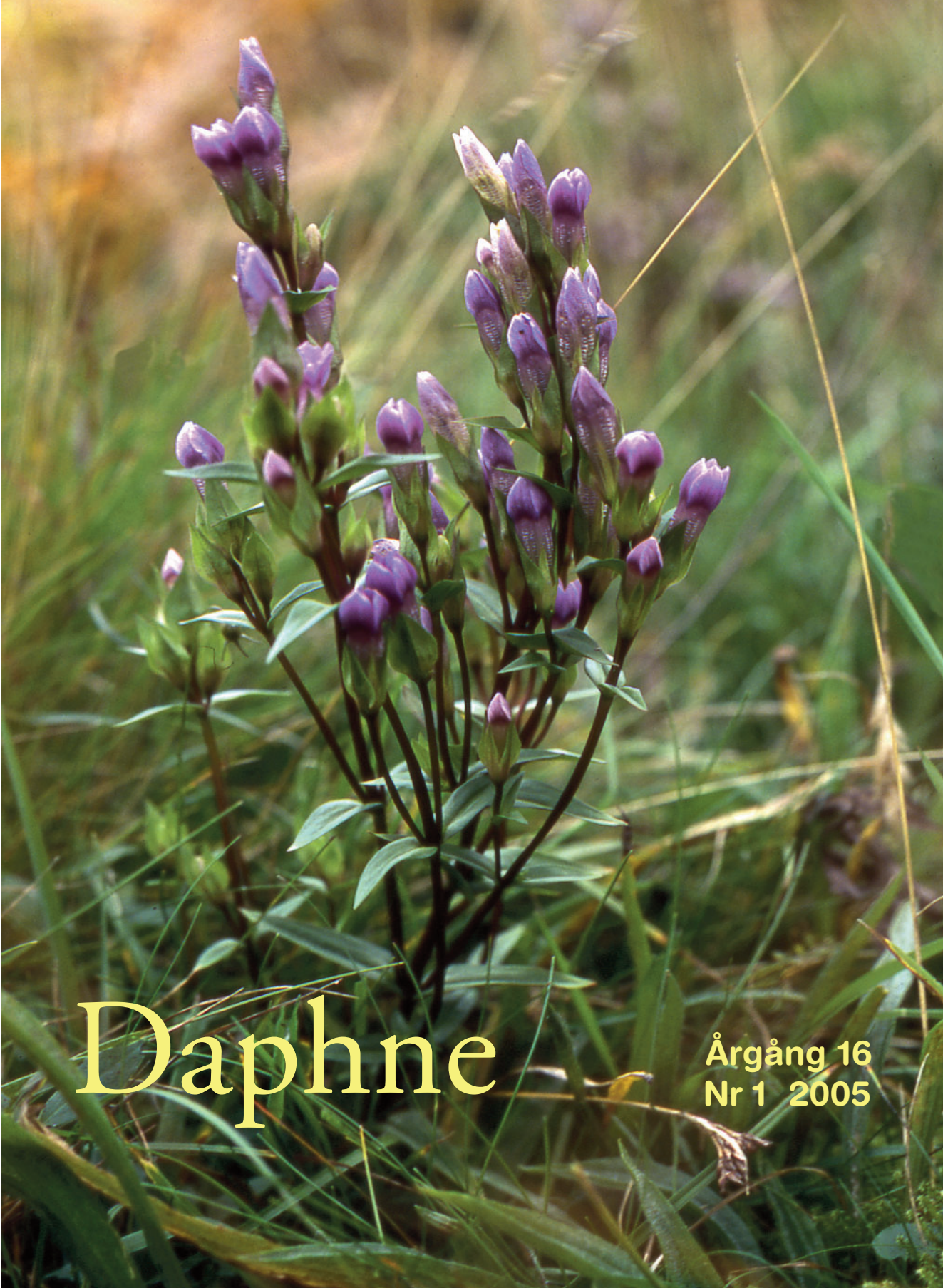




# Daphne

Årgång 16  
Nr 1 2005

## Daphne

Utkommer med 2 nummer/år och ges ut av Botaniska Sällskapet i Stockholm i samarbete med Botaniska sektionen av Naturvetenskapliga Studentsällskapet i Uppsala.

### Redaktion

#### Redaktör

Hans Rydberg  
Eks gård, 646 91 Gnesta  
0158-10722, hanry@d.lst.se  
Teknisk redaktör  
Staffan Kihl  
08-7110296, s.kihl@telia.com

### Botaniska Sällskapet

Botaniska institutionen  
Stockholms Universitet  
106 91 Stockholm  
E-post: styrelsen@bsis.org  
Hemsida: bsis.org  
Plusgiro: 196094-7  
Medlemsavgift: 120 kr/år.

### Botaniska sektionen

Institutionen för systematisk botanik  
EBC  
Uppsala Universitet  
Norbyvägen 18D  
752 36 Uppsala  
E-post: botaniska.sektionen@hotmail.com  
Hemsida: hem.passagen.se/botaniska\_sektionen  
Plusgiro: 327956-9  
Medlemsavgift: 75 kr/år.

### Prenumerationer

Ingår i årsavgiften till resp. förening.  
Avgift för separat prenumeration (150 kr/år)  
sätts in på resp. förenings postgiro.

### Adressändringar

Meddelas resp. förening via post eller e-post.

### Kontakt

Frågor, material till tidskriften etc. kan skickas till någon i redaktionen eller via e-post till daphne@bsis.org

Årgång 16 nr 1 2005  
ISSN 1101-5527  
Rentryck AB, Tullinge

Bidrag till Daphne mottages tacksamt!

Manus skickas till redaktören via post eller e-post eller till daphne@bsis.org.

### Instruktion till författare

Vi ser gärna att du skriver manuskript på dator i något ordbehandlingsprogram. Kontakta redaktionen om du inte kan leverera materialet i digital form. Det redaktionella arbetet underlättas betydligt om vi får filen med manuskriptet via e-post, på diskett eller CD-skiva. Vi kan läsa de flesta ordbehandlingsprogram direkt. Om du använder ett ordbehandlingsprogram som är ovanligt idag, tag kontakt med redaktionen. Gör eventuella tabeller eller uppställningar med hjälp av tabulatorer (ej mellanslag) mellan kolumner. Bifoga gärna utskrift.

Börja alltid manuskriptet med titeln på artikeln följt av namn på författaren/författarna. I slutet av artikeln ska eventuell citerad litteratur samlas under rubriken "Litteratur". Vi ser gärna att artiklarna illustreras. Har du problem med lämplig illustration, ta kontakt med redaktionen i god tid så kan vi säkert hjälpa till. Manuskript kan vara korta eller långa. Planerar du ett manuskript på mer än tio sidor - tag kontakt med redaktionen i god tid! Om du skickar manuskript till "Medlemstorget" är kraven på utformningen lägre ställda - se för övrigt presentationen i detta nummer av Daphne. Har du några frågor är du välkommen att höra av dig till redaktionen.

Omslagsbild: *Gentianella campestris*.  
Foto: Mora Aronsson

## Redaktören har ordet

En ny vår har fötts och övergått i sommar. På en konferens i Uppsala den 12:e maj, anordnad av ArtDatabanken, presenterades den nya rödlistan 2005 som ersätter 2000 års version. Den nya listan innehåller 1 625 rödlistade växter och svampar. Kunskapen om arterna i vår natur ökar och det har t.ex. lett till att vissa arter försvunnit från listan eftersom de visat sig vara vanligare än vi trott. Tyvärr har misstankarna att tidigare allmänna arter är på väg att försvinna bekräftats - också att sällsynta arter visar sig leva i biotoper som är starkt hotade i vårt föränderliga landskap.

Föredragshållarna varvade optimism med pessimism. Trots att allting blivit så bra numera, med skydd av arter och områden, så räcker det inte! Under det senaste seklet har människan kört naturen i botten och det krävs resurser, kunskap och tålamod för att åtminstone delvis återställa vad vi förlorat - det behövs för att arterna långsiktigt skall kunna uppbära sina populationer. För en del arter är det förmodligen kört, för andra är det bråttom och för ytterligare ett antal har vi redan sett att trenden har vänt, att populationerna börjar bli fler och mer livskraftiga. Många arter lever på marginalen och deras lokaler bevakas, främst genom floraväkeriet.

Floraväkeriet är en riksomfattande verksamhet där botaniskt intresserade personer arbetar individuellt, oftast inom sin lokala botaniska förening. Många entusiaster har genom ett fantastiskt arbete lyckats bedriva

en effektiv övervakning av rödlistade arter och deras växtplatser - ett arbete som föreningen har all anledning att känna stolthet över.

Från och med i år används Artportalen för all bevakning. Artportalen är ett nationellt rapporteringssystem för att samla data om alla fynd samt att ge information kring själva fynden. Det är också lätt att ta fram utbredningskartor för olika arter. Att mata in allt data kommer dock att ta åtskilliga år, främst historiska uppgifter från lokala och regionala floror, t.ex. landskapsflororna, från inventeringar och herbariematerial.

Att rapportera uppgifter om växtfynd till Artportalen kräver i nuläget en viss datorvana. Det här är en flaskhals som bromsar inrapporteringen, men tanken är att systemet på sikt skall bli så lättanvänt att alla som gör observationer och har tillgång till dator och Internet, själva kan göra inmatningen. Instruktioner för hur rapporteringen ska gå till finns på Artportalens hemsida, [www.artportalen.se](http://www.artportalen.se). Under en övergångsperiod går det naturligtvis bra att istället lämna handskrivet material eller använda den rapportmall i Excel-format som använts tidigare. Dessa rapporter skickas till de floraväktarsvariga för respektive län. Namn, telefonnummer och adresser finns i slutet av tidsskriften.

Det här numret av Daphne ägnas helt åt att redovisa resultatet av det arbete som bedrivits inom floraväkeriet i Sörmland och

Uppland under de tio år arbetet pågått i organiserad form. Här framgår vilka förändringar som skett för de arter som övervakats och som kommer att övervakas även framledes. Vår förhoppning är att den här redovisningen ska stimulera ännu fler att kasta sig ut i markerna och söka upp vår floras rariteter. Det är enormt spännande att leta sig fram till en orkidé eller ett litet gräs som kanske finns kvar efter 30 år eller att få göra nya fynd av arten på en ny växtplats i närheten. Många växtlokaler följs och rapporteras årligen men det finns också gott om fyndplatser där den aktuella växten inte eftersökts på åtskilliga år och där vi inte vet om den finns kvar. Blir det just du som gör återfyndet?

Floraväkeriet har hittills bara varit en uppsökande verksamhet. Det finns mycket mer att göra men det kräver tid och resurser och är därför inte något som prioriteras. Jag syftar på möjligheten att aktivt försöka rädda kvar en hotad växt på en växtlokal. Ibland handlar det om att man vill ha hela biotopen skyddad, t.ex. om området har höga naturvärden i övrigt. Du kan då ta kontakt med länsstyrelsen, eller för mindre områden i skogsmark även skogsvårdsstyrelsen. Om kommunen äger marken kan du kontakta kommunekologen eller den som är ansvarig för parkförvaltningen. Om det gäller växtplatser som inte behöver skyddas kan det räcka med att kontakta markägaren eller tomtinnehavaren. I regel väcks intresset hos

den som äger marken när man börjar berätta om den fina växten. Ibland visar han/hon en illa dold stolthet och vill gärna att man visar var växten står och hur den ser ut. Du väcker ett intresse och mångdubblar möjligheten för den här växten att överleva eller till och med sprida sig. Som floraväktare har man däremot inga befogenheter att tvinga en markägare att ta hänsyn till en hotad art. Det skulle dessutom kunna få motsatt effekt. Däremot är informationen viktig och kan förhindra onödiga misstag.

Om du ägnar dig åt floraväkeri, eller floraövervakning som det också kallas, håller du dina botaniska kunskaper vid liv. Du kommer att se en hel del annat på din väg och du får repetition på växter du tidigare lärt dig. Det är naturligtvis bra om du också noterar andra ovanliga växter du ser när du letar efter klenoderna. Landskapsflororna täcker långt ifrån allt och dina observationer kan bli viktiga kompletteringar till kunskapen om vårt områdes flora. Uppland är i slutfasen av sitt inventeringsarbete och det är viktigt att fynd i detta landskap kommer till de floraansvarigas kännedom. Vi vill slutligen önska våra medlemmar en sommar fylld av vackra minnen och fina fynd. Kanske blir det just du som gör årets upptäckt!

Vi som arbetat med floran en längre tid börjar nu se litet ljus i tunneln. Och kanske, kanske får även kommande generationer njuta av den blomsterprakt som våra förfäder lämnade till oss i arv.

*Flora Rydberg*

## Floraväkeriet i Sömland och Uppland fram t.o.m. 2004

*Joakim Ekman, Kerstin Frostberg och Anders Svenson - bearbetning Staffan Kihl*

Arterna anges i alfabetisk ordning efter de vetenskapliga namnen och med lokaler i alfabetisk ordning efter sockennamn inom respektive län. Uppgifter från Rydberg, Wanntorp, 2001: Sörmlands Flora, förkortas nedan R&W 2001. Äldre fynduppgifter har samlats i slutet under respektive art. Sist i förteckningen redovisas fynd för ett antal arter som ej längre ingår i Rödlistan, men som tidigare övervakats inom länen.

### *Aira caryophyllea* – VITTÅTEL

Sårbar (VU)

Vittåteln är ett litet tidigblommande gräs som föredrar torra sandiga marker. I Sverige är den sydlig men har enstaka utpostlokaler upp till Stockholmstrakten. Sannolikt är arten kulturspridd till lokalerna i Srm och Upl, och oftast inkommen med gräsför.

#### AB-LÄN

**Brännkyrka** Skrubba (10I4h) ett fåtal ex 1999 i gräsinsåning på sand, tillfällig, ej sedd senare (HGU, R&W 2001).

**Ornö** Hässelmara (10I0j4245) känd sedan 1902, sedd ännu på 1980-talet.

**Vaxholm** (f.d. Ö. Ryds sn.) Nibble, vid busshållplatsen (10I8h2244) i en solig sandig sluttning. 1998, massbestånd (Jan Thomas Johansson). 2000, riklig, även spikvallmo på platsen (HGU); 2002, tämligen riklig (HGU); 2004, 100 ex (HGU)

**Värmdö** Nämdö, Rögrund, intill helikopterplattan (10J2b3840) riklig på några m<sup>2</sup> 2004 tillsammans med *Aira praecox* (Helena Wägensand, AOL) belägg kontrollerat av JED.

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Ingarö** Fagerholmen på L. M. Ankars tomt 1950.

### *Alchemilla samuelssonii* - STUBBDAGGKÅPA

Starkt hotad (EN)

Stubbdaggkåpan är en av våra sällsyntaste daggkåpor och endast känd från ett 20-tal lokaler i landet, med en stark koncentration till Upl (Samuelsson 1943). Den tycks ställa högre krav på sin växtplats än de flesta andra dagg-

kåpor och påträffas mest i fuktiga örtrika betesmarker eller välgkanter. Flera nya lokaler har upptäckts i Upl på senare år, bl.a. flera fynd på Björkö i Roslagen. Då det visat sig att flera av de äldre kända förekomsterna ännu är aktuella kan det vara lönt att besöka även de andra äldre förekomsterna. De sentida fynden i Ludgo-trakten som beskrivits av Rydberg (1986), anses numera tillhöra en annan närstående men ännu obeskriven art. Belägg från de nya lokalerna är kontrollerade av Stefan Ericsson. En uppgift från Nora. Sörbo, 200 m O om södra gården (12H3b2427) betesmark, 1993 (S. Rydström, E. Wahlström, LKA) har inte kunnat bekräftas.

#### AB-LÄN

**Björkö-Arholma** Blekunge gård 200 m O-ut vid landsvägen (11J8g1714) i fuktiga, något rikare vägdiken, 2001, tämligen riklig längs åtm. 20 m (JED). 2003, riklig längs ca 15 m i vägdike (JED); 2004, oförändrat riklig och spridd (JED).

**Björkö-Arholma** Harnäset O-ut längs vägen (11J8g01113) i välgkant, 2001 åtm. 20-tal ex längs några meter (JED). 2004, på åtm. 5 m<sup>2</sup> och enstaka ex spridda längs vägen. Nu även relativt riklig i en friskängsrest mot en tomt, invid välgkantsförekomsten (JED).

**Björkö-Arholma** Karlberg ca 50 m SV om gårdsbyggnaden (11J7g3216). 2000, åtm. 15 ex längs några meter dike mot gräsmatta i fd betesmark (JED). 2003, ca 12 ex i dikeskant, gräsmatta, f.d. slättermark (JED); 2004, oförändrat 10-20 ex (JED).

**Björkö-Arholma** Rumshamn strax O om sydligaste gården (11J8g0631) 1998-1999, sparsam längs stig i fuktig, troligen f.d. betad, lundartad blandskog (JED). 2001, åtm. 100 ex, även spridd längs stigen SO-ut (JED); 2003, oförändrat riklig och spridd (JED).

**Björkö-Arholma** Rumshamn, vägen ca 1200 m N om Östersjö-vägskalet (11J8g0226) i fuktigt örtrikt vägdike, 2001, minst 10 ex (JED).

**Björkö-Arholma** Rumshamn, vägen ca 800 m N om Östersjö-vägskalet (11J7g4725) i fuktigt vägdike, 2001, 20-tal ex (JED). 2003, oförändrat (JED).

**Björkö-Arholma** Sjöängen ca 200 m VSV om gården längs grusvägen (11J7g4317) 2000, enstaka ex i fuktigt vågdike invid åkerkant (JED). 2001, åtm. 10-talet ex i fuktigt vågdike invid åker (JED) 2003, åtm. 10 ex spridda längs ca 50 m fuktigt vågdike invid åker (JED) 2004, ca. 30 ex längs 200 m vågdike (JED).

**Björkö-Arholma** Skeppsmärra-Skaten ca 500 m NNV om Stårbsnäs brygga (11J7g3319) ny lokal, 2001, åtm. enstaka ex i vågdike (JED).

**Björkö-Arholma** Stårbsnäs brygga ca 300 m N-ut längs vägen (11J7g3222) 2000, enstaka ex i fuktigt vågdike invid f.d. betesmark (JED). 2001, minst 10 ex i fuktigt vågdike (JED).

**Björkö-Arholma** Ängsholmen strax N om nordligaste husen strax O om vägen (11J7g2426) 2000, relativt sparsam i friskäng med hassel, sannolikt även denna art i betad fuktäng intill (JED) 2001, åtm. 20-talet ex utanför hagen, samt troligen relativt rikligt inne i hagen (JED). 2003, minst 20-talet ex, även enstaka ex spridda längs vägen N-ut, enstaka ex också i beteshagens kant (JED).

**Björkö-Arholma** Östersjö brygga vid stora P-platsen, i dike/väggkant (11J7g4533) 1996 (JEM, GEK). 1998-2000, enstaka ex år 2000, även funnen längs grusvägen strax N-ut, på någon m<sup>2</sup> (JED); 2001, totalt 22 ex, ca 10 + 12 ex inom några m<sup>2</sup> (JED); 2003, oförändrat, på ca 2 m<sup>2</sup> på dellokalen strax N om P-platsen (JED).

**Möja** Berg, 2 dellokaler: A: vid vägen mot Fornby ca 100 m N om vägskälet (10J8e1342) och B: vid vägen ca 250 m VNV om kyrkan (8e1344) 2000, A: ca 10 ex i friskt örtrikt vågdike, B: ca 10 ex i vågdike (JED).

**Möja** St. Möja vid Hamn, upptäckt 1919, återf. på 3 näraliggande platser: A: Hamn vid vägens vändplan på SV-sidan (10J8e3832) vågdike; B: Hamn ca 50 m NO om vägen (8e3833) längs stig invid gammal inäga; C: Hamn ca 250 m NO om vägen (8e3934) igenväxt inäga. 2000, A: åtm. 5 ex, B: åtm. 3 ex, C: ca 13 ex varav flertalet ej i blom (JED).

**Möja** St. Möja, Hamn längs vägen: A: ca 600 m S-ut (10J8e3234) och B: 900 m S-ut (8e2934) 2000, A: 23 ex i vågdike mitt emot inäga, B: ca 10 ex i vågdike (JED).

**Nacka** St. Nyckelviken, två förekomster dels SV om gården (10I6h0206), dels N om gården, intill dansbanan (10I6h0506). Vid upptäckten 1910 sparsam i busksnår respektive ängsbacke, återf. på 1970-talet (R. Carlsson). 1998, på några m<sup>2</sup> vardera på två platser (OST); 2001, ej återf. SV om gården, status osäker p.g.a. det hårda slitaget av färbe, N om gården ca 15 ex på någon m<sup>2</sup> gräsmark i bryn (OST).

#### C-LÄN

**Hällnäs** Enskär vid Hammarviken, i väggkant, betesmark 1917 (13I3e2605) återf. 1986 (HRY). 2001, spridd längs 30 m (JED).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Björkö-Arholma** Björkö vid Marum, 1910; **Dalarö** utan lokalangivelse, 1922 (R&W 2001); **Ljusterö** Särso, ängsbacke, 1917; **Torö** Landsort, 1929; **Österhaninge** Prästgården, 1899 (R&W 2001).

C-LÄN **Bondkyrka** Vårdsätra skog ca 1000 m från Graneberg vid "Uppsala-stigen", 1940.

D-LÄN **Strängnäs** utan lokalangivelse, 1900 (R&W 2001).

#### *Alisma wahlenbergii* - SMÄSVALTING

Starkt hotad (EN)

Smäsvaltingen är endemisk i Östersjöområdet och har endast hittats på ett 35-tal lokaler i landet. Ett 20-tal äldre fynd är kända från Srm och Upl, huvudsakligen från Mälaren, men även från en lokalgrupp vid Nyköping (Nilsson & Gustafsson 1978a). Under 1999 och 2000 hittades ytterligare två lokaler på Ekerö. För närvarande är 9 aktuella lokaler kända, samtliga i Mälaren. Alla förekomster är belägna på bottnar av åsmaterial, ofta i anslutning till badplatser. Artens förekomster och ekologi beskrivs av Martinsson & Jacobson (1997). De har även besökt flertalet av de gamla lokalerna utan att återfinna arten. De senare årens fynd har beskrivits av Jacobson (1996, 1999). Han och S. Dahlgren har under senare år specialinventerat arten i Mälaren.

#### AB-LÄN

**Botkyrka** Slagstabadet (10I4d2615) 1998, 50-tal ex i ett glest bestånd på sandbotten på ca 1,5 m djup (AJA, GOD). 1999, 50 ex samt enstaka ex ca 100 m O om badet (AJA).

**Ekerö** Asknäsviken strax O om kyrkan (10I4c3-1-) upptäckt år 2000 av N. Malmros, 2000 ca 17000 ex (S. Dahlgren), troligen den rikaste Mälarlokalen.

**Ekerö** Sandudden i Rödstensfjärden, uddens V-sida (10I4c3323) utanför vassbården från uddens spets till grustaget, sandbotten på ca 1-2 m djup, 1998, ca 3000 ex i ställvis rika bestånd (AJA). 1999, oförändrat stora bestånd (AJA); 2000, oförändrat (AJA) ca 9000 ex (S. Dahlgren).

**Ekerö** Sandudden i Rödstensfjärden, uddens O-sida vid badet "Södran" (10I4c3527) på sandbotten alldeles N och S om badstranden, 1998, 50-tal ex i glesa bestånd (AJA).

**Ekerö** Fantholmens SO-spets (10I4c2924) sandgrusbotten på 1-2 m djup, 1999, ca 200 ex glest utspridda, enstaka ex även längs O-sidan nära udden (AJA).

**Ekerö** Lundhagsbadet, V badbryggorna (10I4c3539) på sandbotten, ca 0,1-1,5 m djup, 1998, ca 1000 ex i ställvis rika bestånd (AJA). 2000, oförändrat, men ej noggrant räknat (AJA); 2004, 10 ex (HGU, KST).

**Låssa** Gräsholmens S-spets (10H8j2543) på åsmaterial i grunt vatten, 1995, 1000-tals ex, dessutom 1 ex ca 450 m norrut (AJA). 1996, uppskattad till ca 17000 ex (AJA); 1997, arten sedd men ej räknad (BAB); 1998, oförändrat rika bestånd (AJA); 1999, riklig vid S-udden, delbeståndet V-ut hotas av den snabbt expanderande vassen (AJA); 2000, stark minskning, troligen p.g.a. vågerosion av större båtar (AJA) ca 2700 ex (S. Dahlgren); 2001, fortsatt minskning, beståndet starkt hotat av vågerosion genom båttrafiken med snabbgående passagerarbåtar genom sundet mellan Gräsholmen och Malmhuvud (AJA).

**Låssa** Herrmete (10H8j4439) på grundområdena längs öns SV och N sida, 1997, ca 70 ex (S. Dahlgren). 1998, ca 150 ex i ett glest bestånd, på sand/grusbotten på 0,5-1,5 m djup (AJA); 2000, ca 20 ex (S. Dahlgren), minskningen troligen p.g.a. vågerosion från båttrafik (AJA).

C-LÄN

**Yttergran/Övergran** St. Ullfjärden (11H2j0-1- - 2-1-) upptäckt ca 1850. Numera 3 dellokaler. A: **Yttergran**. Ekillabadet vid näset i fjärdens S-ände, ca 50 ex återfunna 1977; B: **Övergran**. fjärdens SV-sida nedanför grustaget, upptäckt 1987 (KMA); C: **Övergran** fjärdens V-sida N om Piteå udde, upp-

täckt 1993 (KMA). Totalt fanns över 2000 ex 1987 och 1992-1994. 1996 ca 1000 ex (KMA); 1998; alltså på samtliga dellokaler, beståndet ej räknat (OEM); 1999, A: endast ca 150 ex vid snabbkontroll, tycks ha minskat, övriga dellokaler ej inventerade (AJA); 2000, A: 340 ex, B: 27 ex och C: 220 ex (AJA); 2001, A: endast ca 5 ex sedda vid hastigt besök (KFR); 2004, A: riklig vid badet; O om udden ca 27 ex (KFR).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Ed** Runsa 1917, eftersökt utan återfynd 1995 (JED); **Färentuna** Kungsberga 1925 och 1943, eftersökt 1995 utan återfynd (JED); **Norrsunda** Rosersberg 1925, inget återfynd vid en snabb kontroll 1995 (JED); **Sankt Olof** Garnsviken 1845, 1852, 1858, 1880-1886; Munkholmsudden 1889, numera starkt igenvuxet, troligen ej kvar.

C-LÄN **Alsike** Kungshamn 1864; Sjugranarudd 1932-1937; **Bondkyrka** Flottsund ca 1790-1820; **Holm** Landholmarna 1920-talet?; **Hägeby** Sandvik vid en udde mittemot Skegarn 1917; **Sko** Norsholm ca 1830; Sänka 1914-1917; Arnö huvud på S-sidan 1925; Österkvarn ca 1000 m S-ut 1925; **Uppsala-Näs** Udden utanför Övernäs 1818; Näsviden vid Bodarna 1825-1861; **Övergran** Varpsund 1925; Skegarn 1920-talet?

D-LÄN **Nyköping** På och nära Linudden 1915-1921, 1964, 1966 på 4 närbelägna lokaler: Karlslund, Bärings, Karlberg och Linudden, totalt ca 30 ex (I. Björkqvist), eftersökt på 1970- och 1990-talet utan återfynd (HEW m.fl.); **Svärta** Hasselö skans 1867-1868 och 1884.

#### *Abyssum abyssoides* - GRÅDÄDRA

Sårbar (VU)

Grådådra har en sydlig utbredning i landet. Arten före-  
drar torra kulturpåverkade marker som bangårdar, ban-  
vallar, grustag etc. Dess förekomster minskar främst bero-  
ende på igenväxning eller ändrad markanvändning. Hotklass ändrad från missgynnad till sårbar i 2005 års rödlista. Av äldre förekomster är endast en del redovisade här (jämför R&W 2001).

AB-LÄN

**Brännkyrka**, vid Magelungen S om Forsens gård, trampade berghällar, 1992-1998 (HGU, R&W 2001).

**Nacka** Kvarnholmens O-del, S tegelvillan längs vägen till tennisplanen (10I5g 4530) sydexponerad grusslänt nedanför mur mot grusväg, 1996, 6 ex (S) (JED).

**Nacka** Finnboda, N om Danvikshem, 1997 (JED, R&W 2001).

**Kungsängen** badplats vid stranden S om Kungsängens station (10I9c1503) sandig mark, 2000 (E. Grönlund).

**Värmdö** Stora Betsön (10I8j2945) 1997 (C. Kvarne).

**Ekerö** Kvarnberga, N-ut, uppfart till nedbrunnen lada (10I5b1315) 2003 (S. Nordmark).

#### C-LÄN

**Bälinge** Ulva kvarn, N om ådammen och parkeringen (11H9j) torrbacke, 1994 (LJO).

**Danmark** Sävja, 1000 m V om Vreten (11I6b) 2001 (M. Hjertson).

**Gamla Uppsala** Ulva kvarn (6645100, 1599120) berggård, 2004, 200 ex (Henrik Berg).

**Hjälsta** Vretaholm, åkern V om gården (6620380, 1589130) upptäckt 1995 (S) (ASV). 2002, 54 ex längs ca 70 m i åkerns NO-hörn (ASV).

**Läby** f.d. järnvägsstationen Hällen (11H7j) 2003 (A. Glimskär).

**Uppsala** Ekebybackar längs gamla banvallen (6637850, 1600670) banvall. 1999, minst 100 ex (O. Rosengren).

**Älvkarleby** Fråganbo, N-ut, i nedlagt grustag (13H4h1144) tallmo och gamla strandvallar, 2003 (M. Jubel).

#### D-LÄN

**Katrineholm** 500 m N om Duveholm (09G7e435207) banvall, 1992, ca. 25 ex (S) (MJO). 1997, 2000 ex (MJO, R&W 2001).

**St. Malm** Ädebols järnvägsstation, 500 m N (09G5e172245) banvall, 1986 (S) (A-S. Andersson, M. Carlsson).

**St. Malm** 500 m S om Uddnäs, järnvägsbank, 1986 (S) (H. Lönnqvist, D. Berglund).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Blidö** Wårholma, 1890-t. (S) (H. Kugelberg); **Botkyrka** Tumba, 1948, järnvägsstation (S) (I. Segelberg); **Brännkyrka** Älvsjö, trädgård, 1931 (S) (J. Lagerkranz); **Djurö** Sandhamn, 1913 (S) (F. R. Aulin, E. Nordström); **Fresta** Bollstanäs, Rotebro, 1916 (S) (A. Valentin); **Järfälla** Lövssta, på viaduktens norra brofäste,

1915, (S) (A. L. Segerström); Sandvik, 1918 (S) (J. M. af Ugglas); **Lidingö** Bodals station södra kanten av banvallen, 1935 (S) (J. Knöppel); Ekbacken, 1888 (S) (T. Peyron); **Lovö** Edeby, 1889 (S) (B. Lagerwall); **Låssa** Lindormsnäs, 1902 (S) (W. Löweberg); **Nacka** Duvnäs, 1928 (S) (F. Franzen); Henriksdal, 1896 (S) (J. P. Velander); S kvarnen Tre Kronor, ruderatplats, 1934 (S) (A. E. Swensson); Sickla station, 1898 (S) (K. G. Johansson); **Norrälje** Tingshuset, 1922 (S) (F. Sjelin); **Sigtuna** Pilsbo 1877 Floderus; **Sollentuna** (alt. Värmdö eller Uppsala) Edsberg, 1882 (S) (O. Juel); **Solna** Solna kyrkogård, 1873 (S) (K. Fr. Thedenius); **Stockholm** Djurgården, 1871 och 1870-t. (S) (H. Juhlin-Dannfelt); 1890 (S) (G. Fromm); 1890 (S) (G. Lidman); 1892 (S) (E. Nordström); 1896 (S) (H. Åtterling); Djurgården, Manilla, 1883 (S) (J. A. Österberg, H. Asklund); 1884 (S) (K. F. Thedenius); vänster om uppfartsvägen, 1892 (S) (M. Bäärnhielm); 1905 (S) (L. A. Andersson); 1906 (A. Nyberg); Enskede, klipphäll i åker, 1912 (S) (E. L. Ekman); Kungsholmen, 1851 (S) (R. F. Fristedt); Kungsholmen, Kristineberg, 1850 (S) (H. Sydow); 1851 (S) (K. F. Thedenius); Kungsholmen, Kristinehed 1850 (S); Rackarbergen, vid vattenreservoaren och på kalkugnen, vid nuvarande Södersjukhuset, 1872, (S) (Krok); 1873 (S) (G. E. Tillberg); 1920 (S) (A. L. Segerström); Söder, berg, 1874 (S) (F. Lagerholm); Värtan, 1900 (S) (H. Ström); Årsta, Årstabergen, 1910 (S) (A. Hülphers); **Södertälje** O kanalen, 1932 (S) (Lundström); **Värmdö** Malma, trädgård, 1903 (S) (H. Netzel); **Östra Ryd** Bogesund, 1863 (S) (H. E. Hamberg).

C-LÄN **Danmark** Bergsbrunna station, 1877 (S) (E. Åhrling); **Funbo** Funbo, 1851, 5 ex (S) (R. F. Fristedt); **Rasbo** Frötuna, 1869 (S) (K. Andersson); 1877 och utan årtal (S) (C. de Geer); mellan Frötuna och Näset (1844) (C. Lagerheim); 1851 (S) (F. Björnström); 1856 (S) (J. O. Fries); Rasbo, 1858 (S) (A. W. Tamm); **Uppsala**, 1884 (S) (J. E. Strömfelt); sjukhusparken, 1884 (S) (H. Agnér); Slottsbacken, 1898 (S) (B. T. Nilsson); 1899 (S) (E. T. Fries, H. Fries); 1919 (S) (T. Arwidsson); 1921 (S) (S. Ahlner); Stationsbanken? 1902 (S) (T. Hwass); utan lokal, 1843 (S) (C. Fallenius); 1894 (S) (N. Östberg); (eller Danmark) Djurgården, torr grusig landsvägsskärning, 1941 (S) (J. A. Nannfeldt); Ulltuna (eller Östra Ryd, Ullna?) rågfält, 1877 (S) (H. von Post); sandgropen.

D-LÄN **Aspö** Tosterön N Strängnäs, 1967 (S) (L. E. Kers); **Flen** Flens station, på perrongen, 1935 (S) (E. Almquist); **Hammarby** utan lokal, 1890 (S) (E. Flodmark); **Husby-Öppunda** Husby gård, 1902 (S) (S. Lindgren); **Kila** Jönåker, 1875 (S) (E. Sederholm); **Nyköping** utan lokal, 1928 (S) (I. Segelberg); **St. Malm** Hinnäs, 1890 (S) (G. O. Malme); Bronäs, 200 m O (Genberg 1982, R&W 2001); **Strängnäs** Storgärdet,

timotejvall, 1913 (S) (G. Samuelsson); **Ytterselö** Äleby, 1899 (S) (G. Samuelsson); **Överselö** Selaön, 1900 (S) (N. Hallsten); Hebbelund, 1902 (S) (N. Hallsten).

### *Anthericum liliago* - STOR SANDLILJA

Starkt hotad (EN)

Mycket överraskande hittades arten på Svartlöga 1993. Arten växer annars närmast på Öland och Gotland. Fyndet gjordes på en driftvall vid stranden, så kanske är det en spontan nyinvandring sjövägen. I rödlistan för år 2005 upptas arten i hotklassen Starkt hotad (EN).

AB-LÄN

**Blidö** Svartlöga, Fäkobbsviken på S-stranden (6609720, 1683310) på gammal driftvall. 1993 och 1995, 4 ex varav 2 i blom (L. Ödklint). 1996-1998, 4 ex varav 1 ex i blom 1996 respektive 1998 (L. Ödklint); 1999, 3 ex varav 1 i blom (L. Ödklint); 2003, 4-5 ex varav 2 blommande (L. Ödklint).

### *Aristolochia clematitis* – HÅLROT

Starkt hotad (EN)

Hålroten är en gammal medicinalväxt som förekommer sällsynt som kvarstående eller förvildad i äldre trädgårdar och parker. I Sm är den känd från ett 15-tal lokaler och i Uppl från ett 10-tal, flertalet uppgifter är dock gamla.

AB-LÄN

**Boo** Kummelnäs på Wibomska tomten vid Solviksvägen, = Wilsonska tomten (1016i3308) upptäckt 2002, enstaka ex (HGU).

**Bromma** Minneberg, villapark (1016e) förvildad plantering, först uppgiven av Lindberg (1991). 2003, 1 rugge (HGU).

**Grödinge** Tillflykten, vid foten av sydberg (1012c2-2-) 1983 (R. Iseborg).

**Vårdinge** Mölnbo, gammal ödetomt vid kommun-delskontoret (09H9i3830) 1995 (HRY).

**Sundbyberg** Lötsjöns utlopp (6585440, 1623210) 3 ex i kärrtörelbestånd 2004, möjligen planterad (HGU).

C-LÄN

**Enköpings-Näs** Hjulsta säteri (11H0d3-3-) känd sedan troligen ca 1920, återf. 1995 (HRY).

D-LÄN

**Husby-Oppunda** Tärnö park (09H5a3442) känd från Tärnö sedan 1841. 1998, riklig i branten vid terrassen (LKA).

**Nykyrka** Århammars herrgård (09H5b1005) besvärande ogräs i parken, 1990 (P. Eldenäs).

**Strängnäs** Tosterö skola vid Bresshammar (10H7d1644) gammal skräpmark, 1992 (TCA).

### Äldre fynd

AB-LÄN **Ekerö** Skytteholm ca 1850; **Munsö** Norrby, troligen ca 1900; **Stockholm** nära Rosendal ca 1850; **Stockholm** Zinkensdamm 1889.

C-LÄN **Håtuna** Signildsberg ca 1870; **Uppsala-Näs** Prästgården 1860-1902; **Vaksala** Vaksala prästgård, sedan åtm. 1870-talet - ca 1910-talet; **Vallby** Hornö, troligen ca 1910-talet.

D-LÄN **Barva** Lindholm 1890; **Bettna** Åkerö, åtm. 1861-1874.; **Fogdö** Bergshammar 1887; **Husby-Oppunda** Tärnö, 1841, 1904, 1905, 1938 (R&W 2001); **Hyltinge** Sparreholm, troligen ca 1870; **Nyköping** "Nyköping" åtm. 1870-1890; **V. Vingåker** Sävstaholm, åtm. 1870-1890; **Överselö** Tynnelsö nära slottet 1862-1903, (=?) Hebbelund 1901-1902; Janslunda, förvildad i trädgården, 1841.

### *Artemisia stelleriana* – SANDMALÖRT

Försvunnen (RE)

Sandmalört har ansetts spontant inkommen till havsstränder och fanns ännu kvar på en lokal i norra Bohuslän 1995 (Aronsson 1999). Nu anses den försvunnen, men har påträffats tillfälligt under 2003 och 2004 på tippar antingen som park- och trädgårdsavfall eller möjligen som fröförorening i fågelfrön.

### Tillfälliga fynd

AB-LÄN **Brännkyrka** Högdalen, sopsandtipp S om järnvägen, S om Högdalstippen, upptäckt 2003 i högar av sopsand, tillfällig förekomst, 1 steril planta bland fågelfröarter, möjligen fröförorening spridd från odling eller med trädgårdsutkast (ASV).

D-LÄN **Kloster** L. Nyby avfallsanläggning, Eskilstuna sopstation (10G6i0419) soptipp, upptäckt 2003, 2 ex, tillfällig (H. Andersson, m.fl. bestämd av Erik Ljungstrand). 2004, 1 blommande ex (ASV, JED).

### *Botrychium boreale* – NORDLÄSBRÄKEN

Sårbar (VU)

Nordläsbräken har sin huvudsakliga svenska utbredning i Norrland med sydliga utpostlokaler på Möja i

Stockholms skärgård (Aronsson 1999a). Arten är kalkgynnad och växer bl.a. i torr hävdad eller trampad gräsmark. Främsta hotet är igenväxning och upphörd hävd. Hotklass ändrad från missgynnad till sårbar i 2005 års rödlista.

AB-LÄN

**Möja** Lilla Svedjeholmen, på södra delen (10J9f2825) 1998 (JED).

**Möja** Lilla Österkobben, SO om (N om?) Norrö (10J9f1715) i strandsnår, 1995 (ANI); 1997 (JED).

**Möja** Tvikobb i Långviks skärgård (10J9f2247) under täta ensnår invid en örtrik torräng, 1998, 9 ex (ANI, JED).



*Botrychium lanceolatum* - topplåsbräken  
Foto: Mora Aronsson

***Botrychium lanceolatum* – TOPPLÅSBRÄKEN**  
Sårbar (VU)

Arten påträffas i kort gräsbevuxen ängsmark ofta tillsammans med andra låsbräkenarter. Dess utbredning i landet är huvudsakligen nordlig. Hittills har topplåsbräken endast hittats på en lokal i området, nämligen i Upl 1999.

AB-LÄN

**Blidö** Svartlöga, heden på öns NO-del (11J2g0642) upptäckt 1999, 2 ex (ANI, JED); 2000, 1 ex (ANI, JED); 2001, 4 ex en ökning efter röjning av enbuskar längs en stigkant (ANI, JED); 2002, 9 ex (ANI, JED); 2003, 7 ex (ANI, JED); 2004, 11 ex (JED, ANI).

***Botrychium matricariifolium* – RUTLÅSBRÄKEN**  
Sårbar (VU)

Rutlåsbräken växer inom området främst i lundar och i enbuskmarker, ofta i anslutning till solexponerad hållmark. Ibland påträffas den även i betesmark och på välgkanter. Under 1999 hittades arten för första gången i Östhammarstrakten, nyfynd gjordes även i Ludgo samt i Möja skärgård. Ytterligare två nya fynd gjordes år 2000, på Djurö-Skarpö respektive Ö. Lagnö. Arten har under de senaste 10 åren setts på 25 platser i området.

AB-LÄN

**Björkö-Arholma** Högskär/ Skräddarn (11J8g3346) 50 m O om SV-udden i enbuskmark, 1998, 11 ex (GEK).

**Björkö-Arholma** Naturreservatet Klippan (11J9g0705) hållmarks-glänta mot SO-stranden, 1995, 2 ex (JED, AOL); 1996, 1 ex (JED, AOL); 1997, 2 ex (JED, AOL); 1998, 4 ex, samtliga nyupptäckta individer (JED, AOL, ANI); 1999, ej återf., torkdrabbad (JED, AOL); 2000, 1 ex (JED, AOL); 2001, 1 ex (JED, AOL); 2002, 1 ex (JED); 2003, 1 ex (JED, AOL).

**Björkö-Arholma** Sveduddens fyr strax NNV-ut (11J8g0236) hållmark och torräng vid havet. 1995,

25 ex varav 1 ex i strandsnår ca 150 m N-ut (JED, AOL). 1996, 30 ex (JED, AOL); 1997, 22 ex varav 1 ex på stranden 150 m N-ut (JED, AOL); 1998, 27 ex (JED, AOL, ANI); 1999, 9 ex tidigt på säsongen, redan den 5 juli var alla borttorkade (JED, AOL); 2000, 16 ex (JED, AOL); 2001, 10 ex (JED, AOL); 2002, 2 ex, ovanligt få p.g.a. torran (JED); 2003, 11 ex (JED).

**Blidö** Svartlöga, heden på öns NO-del (11J2g0642) sandig hed med krypande enar bland låsbräken och nordlåsbräken, 1997, 2 ex (ANI, JED). 1998-1999, 2 ex (ANI, JED); 2000, ej återf. (ANI, JED); 2001, 1 ex (ANI, JED); 2003, 6 ex (ANI, JED); 2004, 24 ex (JED, ANI).

**Blidö** Vidinge, huvudöns NV-del (11J4i1400, 6621466, 1690074) 2004, 6 ex i gräsmatta vid stranden, klippt vildäng (JEM, GEK).

**Blidö** Östra Vänskär, In-Fredel (11J1j1138). Lokalen funnen av JED under ett tätt olvonsnår på solexponerad strandnära örtrik hållmark, 2003, 43 ex varav flera stora välväxta. (JED, JEM, GEK, AOL, NLÖ).

**Dalarö** Lilla Husarn, mitt på öns V-sida (10J3b 0514) 1981 (R. Johansson, L-E. Kers). 1997, totalt 5 ex i lundsänkan vid mellersta norduddens bas, på klippphyllor respektive stig (JED, ANI).

**Djurö** Djurö-Skarpö 400 m VNV om Idgloholmen (10J6d4519) klippphylla invid övergивen inäga, 2000, 3 ex (JED). 2001, 5 ex (JED, AOL); 2002, ej återf., mycket torrt på lokalen (JED, AOL); 2003, 3 ex (JED).

**Djurö** Djurö-Skarpö 400 m VSV om Idgloholmen (10J6d4219) liten hällsänka i örtrikt buskbryn, 1998, 4 ex (JED). 1999-2000, ej återf., lokalen extremt torkkänslig (JED, ANI, AOL); 2001, sökt men ej återf. (JED, AOL); 2002, sökt men ej återf. (JED, AOL); 500 m N, sökt men ej återf. (JED).

**Hölö** Grindstugan N-ut (09I8a1220) skogsväg 1993, 2 ex (L. Svanblom). 1995, 3 ex (JED, LKA); 1996, totalt 9 ex varav 3 ex längs vägen samt 6 ex på en liten gräsplan (JED, AOL, LKA); 1997, totalt 10 ex varav 8 ex på gräsplanen (JED, ANI, LKA); 1998, totalt 13 ex varav 9 ex på planen. Beståndet delvis skadat av skogstraktor och kvarlämnat hyggessavfall (JED, ANI); 1999, 8 ex (JED, AOL); 2000, 12 ex (JED, ANI, AOL); 2001, 1

enda ex i vägens mitt, inga ex på gräsplanen (JED, AOL); 2003 6 ex (LKA).

**Hölö** Killingbrohugget, 2004, 1 ex på örtrik skogstig (LKA).

**Hölö** Tullgarns slottspark (09I7a2825) vid en berghäll på udden, upptäckt 1981, åtm.100 ex (P-O. Karis). 1982 155 ex (JEM); 1993-1994, 50-100 ex (HEW m.fl.; 1995, ca 100 ex (LKA m.fl.); 1996, ca 275 ex (JED, AOL, LKA); 1997, ca 200 ex (JED, ANI); 1998, ca 380 ex (JED, ANI); 1999, 388 ex (JED, AOL); 2000, 358 ex (JED, ANI, AOL); 2001, ca 411 ex (JED, AOL); 2003, 115 ex (Maria Kavcic, BKA); 2004 ca 30 ex (Maria Kavcic).

**Hölö** Tullgarnsnäset i lunden, enstaka ex under flera år i mitten av 1980-talet, ej sedd senare (HEW).

**Ljusterö** Hjälpkärr (11J0f2825) först funnen 1912. 1998, 17 ex, återf. på V-sidan under ett tätt enesnår på örtrik hållmark (JED, ANI); 1999-2000, 10 ex båda åren, men delvis i andra ensnår än 1998 (JED, ANI); 2001, 47 ex (JED, ANI); 2003, 41 ex (JED, ANI).

**Ljusterö** Högskäret mitt på ön, SO om Lillskärsfjärden (10J9e3342) med lundskäfting och liljekonvalj mellan ensnår i asklund, 1997, 7 ex (JED, ANI). 1999, ej återf. (JED, ANI, AOL).

**Ljusterö** Måskobb (11J0f3314) först funnen 1928. 1997, 5 ex på NV-sidan invid idegransnår (ANI, JED, AOL); 1998, 10 ex delvis avtrampade på djurstig (ANI, JED); 1999-2000, ej återf. (ANI, JED, AOL); 2001, 1 ex i en-idegransnår, ny dellokal (ANI, JED).

**Ljusterö** St. Lövskärets NV-sida i strandnära gräsglänta respektive lövsnår (11J0f0706) 2001, 2 ex (JED, ANI).

**Ljusterö** Östra Lagnö naturreservat vid Brännudden (11J1e2309) under ett idegransnår, 2000, 2 ex (JED). 2001, 1 ex (JED, ANI); 2004, 2 ex (JED).

**Möja** Finnkobb SO om Kälö (10J9g3300) ros/olvonsnår respektive enesnår på hållmark, 1999, 15 ex (JED, ANI). 2000, 3 ex (JED, ANI); 2001, 22 ex (JED, ANI); 2003, 24 ex (JED, ANI); 2004, 19 ex varav 4 på ny dellokal (ANI).

**Möja** Grankobben NO om Norrö, liten holme

med blockrikt lövsnr med högrörter (10J9f2720) 2001, åtm. 175 ex (ANI, JED). 2003, åtm. 110 ex (ANI, JED); 2004, relativt oförändrat (ANI).

**Möja** Kälö på SO-uddens S-sida (10J9f3449) i kanten av och under idegransnr, 1998, 8 ex troligen ej samma lokal som "Kälö, blockrik lund" 1923 (ANI, JED). 1999, 2 ex (ANI, JED); 2000, 1 ex (ANI, JED); 2001, 6 ex (ANI, JED); 2003, 3 ex (ANI, JED).

**Möja** L. Svedjeholmen på S-uddens V-sida (10J9f2825) torr gräsmark mellan hällar och stranden, 1998, 6 ex (ANI, JED). 1999, 8 ex (ANI, JED); 2000, 4 ex (ANI, JED); 2001, 11 ex (ANI, JED); 2003, 5 ex (ANI, JED); 2004, 7 ex (ANI).

**Möja** L. Österkobben SO om Norrö (10J9f1715) i strandsnr med *B. boreale*, 1995, 2 ex (ANI). 1996, 7 ex (ANI); 1997, 12 ex (ANI); 1998, 8 ex (ANI); 1999, 2 ex (ANI); 2000, 14 ex (ANI); 2001, 33 ex (ANI, JED); 2003, 49 ex (ANI, JED); 2004, 28 ex (ANI).

**Möja** Roskär vid Fladens O-sida, enesnr respektive asksnr på hållmark inom 10J8g 2824-2925, 2001, totalt åtm. 178 ex (JED, ANI).

**Möja** Tvikobb i Långviks skärgård (10J9f2247) under täta ensnr invid en örtrik torräng, 1998, 17 ex med *B. boreale* (9 ex) samt riklig *B. lunaria* (ANI, JED). 1999, 1 ex (ANI, JED); 2000, 20 ex (ANI, JED); 2001, 37 ex (JED); 2002, 7 ex (ANI, JED); 2004, 2 ex (ANI).

**Rådmansö** Inre Hamnskär vid O vikens N-sida (11J5j3827) S-exponerad örtrik klippäng med en. 1998, 16 ex (JED). 2004, 2 ex under enbuske (JEM, GEK).

**Sorunda** Ramsholmens N-del (09I5c4706) bland lundskafing på strandäng, 3 ex 1978 (GTH) sedd fram till ca 1983 (HEW). 1996, ej återf. (GTH); 1997, 1 ex sett under floristikkursen (N. Wikström).

**Utö** Utö, Dalkarlskärret O-ut (09I7i3314) sandig vägren, flera ex 1991, ej senare (HEW). 1996, ej återf. (JED, ANI).

**Vätö** Lidö ca 300 m N Semesterhemmet (11J6g2839) på en liten håll i betesmark, 1996, 3 ex i ohävdad betesmark (JED, JEM, GEK). 1997, 1 eller möjligen 2 ex, vilka blev avbetade tidigt,

betet i år återupptaget (RKA, KST); 1998, 1 ex (MNO); 1999, ej återf. (JED m.fl.); 2004, 2 ex i trädbevuxen hagmark, överst på liten håll ca 5 m från grusvägen (KST).

#### C-LÄN

**Gamla Uppsala** Segersberg S om Fullerö backar (11I9a2125) på en liten åkerholme, 1996, 1 ex i klippskrev på en liten håll (PAN, A. Kieffer). 1997-1998, ej återf. (PAN, JED); 1999, 25 ex i lövsnr invid hällen, men ej återf. i klippskrevan (PAN, JED); 2000, ca 10 ex (PAN); 2001, 9 ex i tätt haggssnr (PAN, JED m.fl.).

**Harg** V. Tvärnö gård 350 m SSV-ut, O om Långskäret (12I5j4246) betad naturbetesmark, 1999, 3 ex (EZA). 2000, ej återf. (EZA). 2001, ej återf. (EZA).

#### D-LÄN

**Jäder** Vidskär O om Sundbyholmsön, samma lokal som Bjurholmen i Mälaren, i hasselsnr på öns S-del, 1 ex 1974 (L-E. Kers).

**Ludgo** Brostugan 700 m NO om kyrkan (09H6f3-1-) friskäng hävdad med lieslätter sedan 1991. 1999-2000, 1 ex med *B. lunaria* (HBE).

**Ripsa** Torsön i NO, 3 ex 1987 (HBE).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Adelsö** Lilla Gåsholmen, i almlund, talrik 1924, ej återf. 1996, vegetationen delvis förändrad av hägerkoloni (JED, ANI); **Djurö** Munkö, 1908 opublicerat fynd (S) Stavsnäs, 4 ex 1916; Harö, sandstrand på V-sidan 1920; **Hölö** Ernsidan, Långsjögröttorna 1934, ej återf. 1999 (JED, AOL); Ledaröns N-del i ädellövskog, 10 ex 1966 (L-E. Kers); **Lidingö** Tomten Timmermannen 8, på gräsbevuxen kulle, 2 ex 1938 (S); **Ljusterö** Lastholmen, ca 1930, ej återf. 1998, troligen borta p.g.a. igenväxning (JED, ANI); **Muskö** Bergvik, 1924 (R&W 2001); Sund, 1924 (R&W 2001); Eksgarnskanalen, troligen ca 1920; **Möja** Trullsörar, 1 ex 1923, ej återf. 1997, den sannolika växtplatsen nu utfylld och omgjord till gräsmatta (JED, ANI); Kälö, 4 ex 1923, ej återf. 1994, troligen ej samma lokal som 1998 års fynd, jfr. ovan (JED, ANI); **Nacka** Kolbotten 1877 (R&W 2001); **Ornö** Svinåker, på hållmark, 1 ex 1930, ej återf. 1997 men lämpliga miljöer finns rikligt (JED, ANI); **Salem** utan lokalangivelse 1889 (R&W 2001); **Tveta** Bränningstrand, 1934; **Väddö** Grisslehamn, före 1850; **Värmdö** Hjälmo-Edholmen, ca 1930, ej återf. 1998 (BKB); Lädna, Per-Jans kobbar och Jungfruholmen, ca

1930; **Österhaninge** Lycksjöns O-sida 1922, ej återf. 1997 (JED, ANI); Gålö vid Sunnansund 1867; Sandemar vid Ösbybro, gräsmark 1923 (S).

C-LÄN **Funbo** Halmbyboda, ca 1840-talet; Gamla Brunnby NV om Bärby, 1 ex i ängsbacke 1920; **Husby-Långhundra** Björkbacken ca 100 m VNV-ut, nära Östuna-gränsen, betad torrbacke 1962; **Västerlövsta** Brändan på Hebyåsen 1923.

D-LÄN **Tystberga** Sätern, 1889, (väl =) Säterbacken 1891; **Västerljung** Lacka Örskär, på klapperstensmark mitt på ön, få ex 1966 (L-E. Kers); **Årdala** utan lokalangivelse, 1857; **Överselö** Åsa 1899; (**Ö. Vingåker** Kvastorp och **St. Malm** Kvarntorp och Brännkärr, allt ca 1880-tal (Genberg 1982: SBT), torde vara fel tolkningar av *B. multifidum*. Ursprungligen (Mälme 1891) kallad *B. rutaceum*. Ex från två av lokalerna i S utgörs av *B. multifidum*).

### ***Botrychium simplex* – DVÄRGLÄSBRÄKEN** Starkt hotad (EN)

Dvärgläsbräken växer på sandiga, tidvis översvämmade betesmarker eller på strandnära översilade hällmarker, huvudsakligen längs kusten. Av totalt ett 25-tal fynd i landet är fem från Upl, 1999 hittades den dessutom för första gången i Srm. Idag föreligger 8 aktuella förekomster i Sverige, varav 3 är belägna i AB län. Fyndet på St. Nassa är beskrivet av Karlsson (1998) och Singöfyndet beskrivs av Edelsjö & Nissling (1998).

AB-LÄN

**Björkö-Arholma** Idö, Stångskaten (11J7h0-0-) 2004, 38 ex på hållar i torr strandäng, ny lokal (KST, Stighäll 2005).

**Möja** Bredskär i St. Nassa (10J9i0-3-) på tidvis översvämmat strandängsfragment, 1997, ca 15 ex (RKA). 1999, ej återf., eventuellt p.g.a. svår torka (JED, ANI); 2000, ca 200 ex, nu hittad ca 50 m från de 1997 funna exemplaren (RKA).

**Ornö** Nedergårdsö (10J9a1-2-) i spricka i strandklippa, 1999, 3 ex (RKA, GOD). 2000, 2 ex (RKA, GOD).

**Singö** Kalvskäret vid Svartklubbens lotsstation, strax N om utkiksberget (12J5d1-1-) nedanför nordexponerad klippa, i ett sipperfuktstråk på en tidvis översilad hällsvacka nära havsstranden, 1998, 34 ex längs ca 2,5 m (JED, ANI). 1999, 12 ex (JEM) senare under juli återfanns endast 7 ex (JED, AOL); 2000, 28 fertila samt 5 små sterila ex (JED, AOL); 2001, 27 ex (JED, AOL, JEM); 2002, 17 ex (JEM); 2003, 17 ex (JED, AOL);

2004, 19 ex (JED, ASV m.fl.).

### **Äldre fynd**

AB-LÄN **Djurö** Runmarö, strax N om Söderby, på gräsklädda fläckar på klippor utmed ostkusten, ett 30-tal ex 1931 (Florin 1931). Ej återf. vid kontroll under 1990-talet (JED, ANI, MOA m.fl.). En uppgift om att arten setts på ett annat ställe på ön 1970 (Nilsson & Gustafsson 1978b), är troligen felaktig (belägg i S snarast *B. lunaria*).

C-LÄN **Enköping**, Fanna mosse, 1 ex i betesmark 1958, ej återf. senare. **Öregrund** strandkant utan närmare lokaluppgift 1923.

### ***Botrychium virginianum* – STOR LÄSBRÄKEN** Sårbar (VU)

Hotklass ändrad från missgynnad till sårbar i 2005 års rödlista. Stor läsbräken växer huvudsakligen i kalkrika, friska till fuktiga barrdominerade skogar. Arten är en successionsart som etablerar nya lokaler i ungskogar, för att sedan minska eller försvinna då skogen sluter sig. Norra Uppland och angränsande delar av Gästrikland hyser idag artens starkaste population i landet. Under 1980- och 1990-talen har arten hittats på ca 30 lokaler i Upl, främst genom Peter Ståhls riktade inventeringar efter arten (Ståhl 1990). Härifrån är även ett 20-tal äldre fynd kända (Nilsson & Gustafsson 1979b). Därutöver har arten hittats i Morkarla på 1980-talet, samt på Nämndö 1915.

C-LÄN

**Hällnäs** Storfjärden O-ut (13I4d0514) lokalen upptäckt 1989 i 30-årig ungskog men antagligen förstörd i samband med skogsgallring 1999. 1989, 8 ex (BJO, Ståhl 1990). 1995, 4 ex (BJO, LJO); 1999, 3 sterila ex (LJO); 2000, ej återsedd, lokalen förstörd (LJO).

**Hällnäs** Fågelsundet O-ut (13I4d1933) i vägkant. 1989 5 ex (BJO, Ståhl 1990). 1995, 3 ex (BJO, LJO); 1999, ej återf. (LJO); 2000, 2 ex S om vägen, tidigare även N om vägen (LJO). 2003, en ny grupp (13I4d2034) hittades, totalt 2 + 6 ex varav 2+3 fertila. 2004, som förut 2 delbestånd, 1+7 ex (LJO).

**Hällnäs** Lundnäs SO-ut (13I2d2-4-) 1 ex 1988 (T. Lennartsson, Ståhl 1990).

**Hällnäs** Fräkensjön (13I3c3835) 4 ex i 30-årig ungskog, 1989 (BJO, Ståhl 1990) 4 ex. 1995, (BJO, LJO); 2000 ej återf. (LJO).

**Hällnäs** Storfjärden N-ut (13I4d0712) 50 ex 1989 (Ståhl 1990). 1995-1999, ej återf. (BJO, LJO).

**Morkarla** Österby 1000 m N-ut vid Älvkarlebyleden (12I4e4729) 2 ex 1985 (GUE, Ståhl 1990). 1999, ej återf. (EZA).

**Västland** Trusksjön 1000 m NO-ut (13H1i0848) i plantering, hygge. 1989 207 ex (Ståhl 1990). 1998, 12 ex i en grupp (OEM). 2001, 3 ex varav 2 fertila (KFR)

**Västland** Alhavet 2000 m NO-ut (13H1i1121) i 30-årig ungskog. 1989 28 ex (Ståhl 1990). 1998, 2 ex (OEM). 2000, 4 ex varav 2 fertila i högört-fukt-svacka i granskogsglänta, troligen relativt stabil (JED, ASV).

**Västland** Trusksjön 1000 m NV-ut (13H1i0534) 5 ex 1987 (SVS, Ståhl 1990).

**Västland** Vallatorp 1000 m S-ut (13H1i1029) 14 ex 1989 (Ståhl 1990). 1998, ej återf. (OEM).

**Västland** Vallatorp 1000 m SV-ut (13H1i1622) ca 15 ex 1987 (E.Wahlström, Ståhl 1990).

**Västland** Sätramossen 1000 m SO-ut (13H1j1700) 5 ex 1989 (Ståhl 1990).

**Västland** Sättra OSO-ut vid Älvkarlebyleden (13H1j2905) 10 ex 1984 (GUE, Ståhl 1990).

**Västland** Marma skjutfält 8km O om Älvkarleö (13H2i4319) 4 ex 1985 (GUE, Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Glamsen 1500 m NO-ut (13H2g4948). 1988 61 ex (Ståhl 1990); 2000, 1 sterilt ex i försumpat blandskogsparti som nu tätnar alltmer av lövsly (JED, ASV).

**Älvkarleby** Storfjärden NV-ut (13H2g2935) 5 ex 1989 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Glamsen 1000 m N om gården (13H3g0132) 26 ex 1988 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Kvistfallet, flera dellokaler (13H2h4503) 30 ex; (13H2h4606-13H2h4706) 6 ex; (13H2h4802) 50 ex; 1989 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Kvistfallet (13H3h0006) 1 ex 1989 (P. Ståhl).

**Älvkarleby** Kvistfallet 1000 m N-ut (13H3h0504) 32 ex 1988 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Kvistfallet 1300 m NNV-ut (13H3h0706) 121 ex 1988 (Ståhl 1990).



*Botrychium simplex* - dvärglåsbräken  
Foto: Mora Aronsson

**Älvkarleby** Hagadal NV-ut (13H3h1016) 43 ex 1988 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Djupsjön SO-ut (13H3h2929) 5 ex 1988 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Långhundra 1000 m NV-ut (13H3j3402) 32 ex i vägkant 1989 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Flät, kraftledningen (13H4h1105) 7 ex 1986 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Flät 1000 m N-ut (13H4h1404) 25 ex 1987 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Överboda 2000 m OSO-ut (13H4i1920) 146 ex 1989 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Kilarna SV om Gårdskär (13H4j2601) 3 ex 1989 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Gårdskär 1000 m N-ut (13H4j3518) 7 ex 1989 (Ståhl 1990).

**Älvkarleby** Förrådet (13H5j0431) 239 ex 1989 (Ståhl 1990).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Nämdö** Vid Östanvik, 1915.

C-LÄN **Tolfta** Åmyra och Gullrudden (=Fagerdal), 1880-talet; **Västland** Mellan Sättra och Trusksjön, samt kring Alhavet på åtm. ett dussin ställen (Almquist 1919); **Älvkarleby** Ytterboda skog, Flät, Finntorpet, samt Förrådsskogen och Tamsbergsskogen flerstädes (Almquist 1919).

#### *Bromus arvensis* – RENLOSTA

Starkt hotad (EN)

En mängd gamla fynd i bägge landskapen men oftast relativt tillfällig som insädd och förvildad från vallar och gräsmattor samt längs järnvägar och på ruderatmark. Ännu på 1930-talet gjordes många fynd av arten men därefter tycks den snabbt ha blivit sällsynt här. Äldre fynd från Srm redovisas av Rydberg & Wanntorp (2001).

AB-LÄN

**Brännkyrka** Johanneshov, Johanneshovsvägen (10I5f) ny gräsinsåning, senare klippt. 2003, 4-5 ex, belägg insamlat (HGU).

**Odensala** Kyrkan 400 m NNO-ut (11I3d3305) nyinkommen i gräsinsåning på vägbank. 1998, ca 20 ex längs 200 m av vägen, tillfällig (ASV). Belägg i (S) kontrollerat av G. Holmström.

**Sollentuna** ca 450 m S om kyrkan vid lv, fåtalig och tillfällig på nyanlagd vägren, troligen gräsfröin-

komling, 1983 (GHE).

D-LÄN

**Gryt** Solbacka, i rabatter, 1980-talet (R&W 2001).

**Gåsinge-Dillnäs** Sjögesta, Sjöbo 350 m NNV-ut, insädd i vall, 1984 (HRY).

**Ripsa** Sägstugan S-ut, åkermark, 1994 (R&W 2001).

**Strängnäs** Storängens industriområde, grässlänt mellan Hemglass och Bernhardssons möbler 1991 (JEM). 1997, ej återf. (JEM).

**Strängnäs** Tosterön, Sundby vid stadens växthus, i gammal vall, 1986 (TCA).

**V. Vingåker** Björkliden, 1980-talet (R&W 2001).

#### *Bromus commutatus* – BRINKLOSTA

Starkt hotad (EN)

Brinklostan är endast funnen ett fåtal gånger i Srm och Upl, alltid tillfälligt i åkervallar eller på ruderatmark. Tre fynd har gjorts under 1990-talet. På en av lokalerna är arten nu utgången genom exploatering. Tre äldre fynd i Srm rapporteras av Rydberg & Wanntorp (2001).

AB-LÄN

**Sollentuna** Bygdevägen, ett mindre bestånd i en torr vägslänt upptäckt 1990. 1992 fåtalig, ej sedd senare. Vägslänten blev avschaktad 1993 i samband med nybebyggelse och arten är på grund av det försvunnen (GHE).

**Tyresö** vid kyrkan på nyanlagd gräsvall 1996 (HGU, R&W 2001).

D-LÄN

**Näshulta** Bränntorp NV om gården i slagen vall, rikligt 1991 (HEW, Pia Eldenäs).

#### *Bromus secalinus* – RÄGLOSTA

Starkt hotad (EN)

Från att under 1800-talet ha varit ett relativt vanligt åkerogräs över större delen av området, började arten i början av 1900-talet att minska så att den under 1940-talet var så gott som försvunnen (Nilsson & Gustafsson 1979a). Några äldre fynd från 1940-talet och framåt i Srm redovisas av Rydberg & Wanntorp (2001). I början av 1980-talet upptäcktes den åter i D län hos en lantbrukare som odlar gammaldags midsommarråg. Under senare år har den dykt upp i viltfoderåkrar besädda med busk- eller midsommarråg, främst i Roslagen (Ekman 1993).

## AB-LÄN

**Björkö-Arholma** Stridsby 500 m NNV om sågen, igenlagd men ännu öppen sandig åker, upptäckt 1998, fåtalig (JEM).

**Edsbro** Gänglorna, vid ladugårdsdörr, ca 5 ex 1995. 1997, ej sedd (GEK).

**Fresta** Smedstorp VSV-ut, trädesåker, riklig 1993 (GOD, GHE). 1996-1999, ej återf., utgången (GHE).

**Häverö** Utsund S-ut (12J3c0703) buskrågåker, ca 100 ex 1995 (EZA). 1996, riklig, åkern blev aldrig skördad 1995 och har legat orörd sommaren 1996 (EZA); 1997, 100-tals ex, åkern har efter bearbetning legat obrukad under sommaren (EZA); 1998, massvis i den ännu obrukade åkern (EZA, JEM, GEK); 1999, 1000-tals små ex i traktorspår i den övergivna åkern, i övrigt försvunnen (EZA); 2001, 10 ex (EZA) 2004, ej återf. (EZA).

**Häverö** Markdal 300 m VNV-ut, en hel del i betad viltrågåker 1997. 1998, ej återf., bevakning upphör (EZA).

**Häverö** Markdal SSV-ut, viltrågåker sådd med midsommarråg från Västmanland, 100-tals ex 1994 (JEM, EZA). 1995, 100-tals ex kvar i väg- och åkerkanter (EZA); 1996-1997, ej återf., åkern nu vall, bevakning upphör (EZA).

**Häverö** Markdal NV-ut, viltrågåker, 100-tals ex 1994 (JEM, EZA). 1995-1997, ej kvar, bevakning upphör (EZA).

**Häverö** Barsjön ONO-ut, f.d. viltrågåker, ca 50 ex 1994 (JEM, GEK, EZA). 1996-1997, ej återf., bevakning upphör (EZA).

**Häverö** Brötbacken, åker med midsommarråg, utsäde från Markdal, riklig 1996. Ej sedd senare, bevakning upphör (EZA).

**Häverö** Häverödal 2500 m OSO-ut vid Rotmyren, viltrågåker, utsäde från Markdal, ett 10-tal ex 1997 (EZA).

**Roslags-Bro** Viborg 750 m ONO-ut, troligen f.d. viltrågåker, ca 2000 små ex i träda 1996. 1997, kvar men fåtalig (JEM).

**Sollentuna** Smedstorp 800 m V-ut, trädesåker, sparsam 1993. 1996-1999, ej återf., utgången (GHE).

**Sollentuna** Väsby gård, åker insädd med gammalt utsäde, 1989-1993 minskande. 1996-1999, ej återf., utgången (GHE).

**Söderby-Karl** Sebende, viltåker (buskråg) ca 500 000 ex 1993. 1995, sparsam i träda; 1996, 12 ex i kornåker (JEM).

**Söderby-Karl** Åby 800 m OSO, viltåker med buskråg, 1000-tals ex 1993. 1995, kvar (JEM).

**Söderby-Karl** Åby 500 m SSV-ut, i veteåkrar och trädor, massvis 1995 (JEM).

**Söderby-Karl** Johanneslund, viltåker (buskråg) 10 000-tals ex 1993. 1995-1997, ej kvar (JEM).

**Söderby-Karl** Ekeby, viltåker vid Jåpebacken, 1000-tals ex 1993. 1995, ej kvar (JEM).

**Söderby-Karl** Ekeby, viltåker vid Nedre Timmermyren, ca 1000 ex 1993. 1995, ej kvar (JEM).

## C-LÄN

**Börstil** Sund (12I8h1646) rågåker, 1998 (EZA). 1999, en hel del i rågåker (EZA). 2003, ej återf, åkermarken nu gräsbevuxen (EZA)

**Börstil** Karlsborg 350 m V-ut (12I8i2102) åkermark. 1999, i åkerficka om ca 20 x 30 m<sup>2</sup>, där råglösta utgjorde ca hälften av grödan (EZA). 2003, ca 50 ex i fodersäd med korn och havre (EZA).

**Ekeby** Rödjans tomtgrund, 200 m NO-ut (12I3h4415) plöjd f.d. viltåker, flera tuvor 1993 (JEM).

**Hökhuvud** Älgmora tomtgrund, 100 m SSV-ut (12I5e2345) 2 ex i viltåker 1993 (JEM).

**Tuna** Hagalund 600 m S-ut (12I0e4741) viltåker med buskråg, ca 30 ex 1993 (JEM).

**Uppsala** Flogsta S-ut, rågåkerkant och vägren, 1986-87 (M.Thulin). 1998, ej återf. (OEM).

**Veckholm** Gustavsberg (10H9i1108) omställningsåker, 100-tals ex 1992. 1993, ej återf. (GUE).

## D-LÄN

**Björkvik** Rosenlund 200 m ONO-ut (09G4g1444) upptäckt 1991 (BKA). 1994-1998, årlig i midsommarråg, på 0,5 ha (BKA); 1999, ej återf. då ingen midsommarråg odlades på gården detta år (BKA).

**Björkvik** Skogstorp SSO om Djupvik, upptäckt 1983 (P-O. Karis, HEW). 1988, ännu kvar, där-

efter ej kvar (Ingvar Erlandsson).

**Helgesta** Ällmora ca 100 m S-ut (09H9b2330) sådd i åkern 1993, sedan årligen och ökande. 1999, över 10 ex (ROL); 2000, 100-tals ex (ROL).

**Husby-Oppunda** Husby 250 m N-ut, i veteåker, 1995 (HEW, N. Wikström).

**Kila** Västergården i Skogsby (09G3f3546) 1982 (P-O. Karis, HEW). 1993, 1000-talet ex i åkrar (GEK); 2000, riklig i åker (HRY), 2003 spridd i midsommarråg (Henry Karlsson).

**Kloster** Eskilstuna sopstation O om L. Nyby (10G6i) med dumpad säd invid lakvattendammen. 1997, 3 tuvor med råg och vete (JEM, JED). 1998, över 100-talet självsådda ex (JEM, JED m.fl.); 1999-2000, ca 20 små ex vardera året (JED, ASV respektive JED, GOD); 2001, 2 smågrupper, nu mer centralt på tippen, ej återsedd på gamla platsen (JEM, GEK, JED); 2002, sökt men ej återf., den bofasta förekomsten nu övershaktad av ny vägdragning (JED, ASV).

**Ludgo** Tovetorp, insådd i ogräsåker, 1993 (N. Wikström).

**Stenkvista** Solbacka gård 2250 m SSV om kyrkan (10G5i0-0-) upptäckt 1999, spridd i åker med midsommarråg (OAN).

*Camelina microcarpa* – SANDDÄDRA  
Sårbar (VU)

Sanddädra är en kulturgynnad, höstgroende annuell som uppträder i sandig mark på åkrar, banvallar, grustag och ruderatmråden. Moderna jordbruksmetoder och effektivare frörensning anges som orsaker till minskningen i antal lokaler för denna konkurrenssvaga växt. Hotklass ändrad från missgynnad till sårbar i 2005 års rödlista. Flera äldre fynd från Srm finns redovisade av Rydberg och Wanntorp (R&W 2001).

AB-LÄN

**Brännkyrka**, Liljeholmen, N Trekanten, Solberga (L. Stenberg, R&W 2001).

**Ed** Njursta, S-ut (11I0d0428) 1993 (L. Stenberg).

**Ekerö** 850 m NNO om Ekerö kyrka (10I4c4712) vägslänt, 2003 (S. Nordmark).

**Ekerö** Adelsö, 200 m V (6579055, 1597855) åker, 1991 (LKA).

**Enhörna** Hammarby strand (6575655, 1597485)

vägslänt, 1989 (LKA).

**Färingsö** Sundby, S-ut (10I6b2736) trädgård, 1995, 100-tals ex (S. Nordmark).

**Färingsö** Skå, S-ut (10I6c1001) bergavsats vid vägen, 1995, 25 ex (S. Nordmark).

**Färingsö** Solgården, N-ut (10I6b1732) träda, 1995, ca 100 ex (S. Nordmark).

**Färingsö** 60 m OSO om Eneberg (10I7a2248) ruderat, 1994 (S. Nordmark).

**Färingsö** Kvarnberga, V-ut (10I7a1940) träda, 1994 (S. Nordmark).

**Husby-Ärlinghundra** Tomta, 150 m S om stängslet till Arlanda flygplats (11I2d4438) väkant, på grus, 1994 (ASV).

**Håtuna** 250 m NV om Håtuna kyrka (11I2a3016) 1994 (KFR).

**Hölö** Skräddartorp vid Tullgarn (09I8a) sandig träda med *Neslia* och *Erodium*, 1991 (S) (HEW).

**Lovö** kyrkallén (10I5d4522) åkerkant, 2003 (HGU).

**Munsö** Söderby, S-ut (10I7a0807) betad träda, 2002, minst 100 ex (S. Nordmark).

**Munsö** Söderby, 200 m N om Backebo (10I7a0907) åkerholme, 1994 (B. Nilsson).

**Nacka** Hammarbybacken, 1995-1998 (JED, R&W 2001); 1998 (S) (MGO).

**Odensala** 100 m V om Myrängen (11I3c2006) åkerträda, 1994 (ASV).

**Odensala** 150 m SO om Lövestaholmsbron (11I3b2148) träda, 1996, massor (KFR).

**Odensala** Fransåker, vid Odensalavägen (11I3c0239) åkerren, 1994 (ASV).

**Sankt Per** Boda, 75 m NV om Håtunabo (11I2a4617) åkerkant, 1992 (KFR).

**Sankt Per** ca 250 m SSO om Bärmö gård (11I3a0334) 1993 (KFR).

**Sankt Per** 250 m SSV om Sjösala (11I3a1739) åker, 1992 (KFR).

**Skepptuna** Lilla Sanda (11I4f4313) ladugårdsbacke, ur bruk tagen gård, 2000 (KFR).

**Stockholm** Lugnets industriområde mellan Kanalvägen och Värmdövägen i den grusiga trap-

pan till transformatorhuset, upptäckt ca 1970 (LTA). 1998, rikligt (S) (LTA).

**Vårdinge** 600 m NO om Nibble vid vägorset (6555155, 1587155) i åkerkant bland höstvet, 1990 (LKA).

**Överenhörna** Hammarbystrand stugområde (10H5i076458) vägs slänt, 1989, fåtalig (S) (LKA).

**Överenhörna** 200 m NV om Ridö gård (10H5i4708) åker med höstvet, 1991, riklig (S) (LKA).

C-LÄN

**Börje** Altuna by, S-ut, invid vägen mot Ströja (11H8i) trädesåker, 2002 (H. Berg).

**Börje** Ekeby O-ut (11H8j) åkerkant, 2002 (H. Berg).

**Enköping** utan lokalbeskrivning (11H2e0413) 2000 (H. Nyberg).

**Enköping** utan lokalbeskrivning (11H3e0930) 2000 (H. Nyberg).

**Enköping** utan lokalbeskrivning (11H3e2-3-) kulturpåverkad öppen sandig mark med en del träd och buskar och av militärfordon uppkomna vat-tengropar, 2000 (H. Nyberg).

**Giresta** Dumdalsängar, Giresta (6620970, 1588520) traktörväg, 1999, 1 ex invid traktörvägen N om ängen (O. Rosengren, SSU, B. Svensson).

**Giresta** Lilla Bärby 500 m S-ut, vid åkerväg mot Dumdals dike (11H4h1433), 1995 (SLI).

**Giresta** Skelund? (11H4h3346) artrik åkerträda med dädra och sminkrot, 1995 (SLI).

**Gryta** Årke växthus, 400 m SV om Årke, V om vägen (11H5h4032) åkerträda, 1994 (M. & S. Manktelow).

**Hacksta** mellan Ännesta by och Hacksta kyrka (11H0h3-4-) åkerkant, söndertrampad betesmark, 1993, uppträder på växlande platser olika år (GUE).

**Hacksta** N. Ännesta (11H0i3203) landsvägskant, åkermark, 2000 (GUE).

**Kalmar** Bista industriområde (11H0j4626) jordhögar och ruderatmark, 1998 (AJA).

**Kalmar** Kalmar kyrka (11H0j3420) ruderatmark, åkerkant, 1998 (AJA).

**Kalmar** Kalmar kyrka, ca. 150 m SO-ut (11H0j3429) artrik torrbacke, 1998 (AJA).

**Kalmar** Kalmarsand (11H0j4936) vägkant, 1998 (AJA).

**Kalmar** ca. 900 m VSV om Torresta (11H0j3603) vägkant, 1998 (AJA).

**Lagga** Danmarks-Edeby, bron över Sävjaån (11I6c) åbrink, 2003 (J. Lundberg).

**Löt** 300 m NO om Vreta (11H1h4219) träda, 1996 (K. & K. Källström).

**Rasbo** Hovgårdstippen (6647250, 1610000) sop-tipp, 2003 (ASV).

**Rasbo** vid busshållplats N om väg 288, vid södra infarten mot Hov (12I0d1127) åkerkant, 2000 (M. Hjertson).

**Skuttunge** 500 m N om Dragby (12H0j3630) åker, 2003 (A. Glimskär).

**Uppsala** Fyrisvalls koloniområde (11I7a) 2002 (SSU).

**Uppsala** USS båtvarv (11I6a1240) 1999 (LJO).

**Uppsala-Näs** Stabbymalm, SO-delen i söderkant av grusväg (6632710, 1600050) vägkant, 2001, 2 ex (H. Andersson).

**Vaksala** Slavsta (6639590, 1606520) jordhögar, 2002 flera tusen ex i jordhögar inför nybyggnationer i Slavsta (H. Andersson).

**Vaksala** Slavsta (6639646, 1606670) öppen jord-plätt, 2004 2 ex i den torra öppna marken öster om vägen (H. Andersson).

**Vassunda** Aspvik (11I4a3942) nedlagd åkerlapp, 2001 (KFR).

**Veckholm** landsvägskorsning, Nyckelögon (11H0h2725) åkermark med torrbacksinslag, mindre grustag, 1993 (GUE).

**Veckholm** Stora Lugnet (10H9i3014) åker på sandjord, under 1990-talet granplanterad, i övergångsfas rik på märkliga ogräs, intill torrbackar med kvarstående torpbebyggelse, 1992 (GUE).

**Veckholm** Stora Tomta gård (11H0h0614), 1993 (GUE).

**Veckholm** Åkerby, landsvägssträckning NV-ut (11H0h4407) åkermark, förbuskade moränbackar, 1993 (GUE).

**Villberga** 900 m NNO om Enhälja (11H1g4931) träda, 1997 (K. & K. Källström).

**Villberga** 200 m SO om Håra by (11H2g0134) 1992 (K. & K. Källström).

**Västland** Sandby (13H2j0635) åkerträda, 2003 (SVS).

**Åland** Österby, direkt N-ut (11H8g0732) välavgränsat skogsparti, även vägsärning, 2003 (B. Wiklund).

**Övergran** avtagsvägen till Biskops-Arnö (11H3i1132) åkerkant, 1999 (LJO).

#### D-LÄN

**Aspö** Bädarn vid landsvägen i sandgrop 2001 (J. Elmhag), 2004 täml. rikligt (HRY).

**Fogdö** Björkna (10H8c335120) åkerkant, 1990 (S) (F. Bornfeldt).

**Gåsinge-Dillnäs** vägkorset 600 m NO Nibble gård (10H1g070108) i kant av åker med höstvetete, 1990, rikligt (S) (LKA).

**Hammarby** S Hammarby, rågåker (R&W 2001).

**Helgarö** 400 m OSO om Storängen (10H8a221464) 1990 (S) (B. Östholm).

**Helgesta** 100 m SSO om Ällmora (09H9b235400) 1994 (S) (ROL).

**Härad** Svarvartorp (TCA, R&W 2001).

**Julita** 500 m VSV om Tomastorp i vägkant, 1985, 2 kraftiga ex, (S), ssp. *sylvestris* rev. Z. Mirek 1987) (F. Lind).

**Jäder** 650 m NV om Olstorp (10G8j3343) i rågåker, 1988, 2 ex (S) (L. Ekqvist, LKA).

**Lista** 1000 m ONO om Karlberg, mellan åkerholmar (10G4e454365) på åkerträda, 1988, (S) (A. Kruse af Verchou, A. Hagermo).

**Mariefred** Åkers järnvägsstation (6570355, 1578655) bangård, 1998 (LKA).

**Näshulta** S om Hället (R&W 2001).

**Strängnäs** Gorsingeholm strax V om silon (10H6e2008) grus, 1992, fåtalig (S) (TCA).

**Strängnäs** Kvittens sopstation (R&W 2001).

**Toresund** Vannesta (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Vagnhärad, nedanför Lånesta-backens S del, 1990 (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Vagnhärad, torget, buskrabb, 1992 (R&W 2001).

**Västerljung** Marieberg vid Vårdkasberget, grusig markblotta (R&W 2001).

**Ytterselö** Skäggesta, V-ut, 1980 (R&W 2001).

**Åker** Åkers järnvägsstation (10H4e076372) 1990 (S) (B. Östholm, TCA, B. Andersson); i S kanten, 1998, riklig på 10 m<sup>2</sup> (S) (LKA).

**Årdala** O om kyrkan (09H8b166444) i åker, 1986 (R&W 2001); rudarat, 1987, ca.15 ex (S) (E. Lundin).

**Överselö** 450 m NNV om Hässelby, N landsvägs-kanten (6588255, 1579055) vägsälant på sand, 1996 (S) (LKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Rådmansö** landsväg, 1941 (S) (G. Bring); **Stockholm** Långholmen, 1891 (S) (G. Lindmark).

C-LÄN **Uppsala** Uppsala, grusgropen, 1941 (S) (S. Johansson).

D-LÄN **Toresund** Hista, 1936 (S) (A. Jansson); **Trosa-Vagnhärad** Nora gård, logbacke, 1970 (S) (LTA).

#### *Camelina sativa* – OLJEDÄTRA

Försvunnen (RE)

Ettårig art med ursprunglig utbredning i O Europa och Asien. Förr odlad som oljeväxt, men förekommer numera endast som fröförorening i blomsterängsfrön, eternefrön eller fågelfrön. Alla fynd utom ett är tillfälliga från soptippar. Äldre fynd från Srm finns redovisade av Rydberg & Wantorp (2001).

#### Tillfälliga fynd

AB-LÄN **Bro** Högbytorpstippen (11I0a3930) soptipp. 2002, 1 ex (JED, ASV).

C-LÄN **Rasbo** Hovgårdens avfallsstation (11I9c1804 centrumkoordinat) soptipp. 1997, minst 1 ex (ASV, MOA). 1999, 3 ex (JED, ASV); 2000, 14 vissnade fröställningar (JED); 2001, 11 ex (ASV, JED); 2002, 11 ex (JED, ASV); 2003, ej återf. (ASV, JED m.fl.).

D-LÄN **Kloster** L. Nyby avfallsanläggning, Eskilstuna soptipp (10G6i0419) soptipp. 1991, 1 ex (JEM, Ekman & Östholm 1991, Svenson m.fl. 2001). 2000, 1 ex (JED, MOA, ASV); 2001, 1 ex (JED, ASV); **Strängnäs** Kvittens sopstation, Strängnästippen (10H6d4421) soptipp. 1990, 1 ex (Bert Östholm, TCA, Ekman & Östholm 1991, Svenson m.fl. 2001); **Trosa-Vagnhärad** Vagnhärad i rabatt bland annuella blomväxter, 1993, antagligen inkommen som fröförorening (R&W 2001).

***Cardamine parviflora* – STRANDBRÄSMA**

Starkt hotad (EN)

Strandbräsman växer främst på stränder som tidvis översvämmas eller på annat sätt hålls fria från tät vegetation, exempelvis genom bete, ibland kan den även påträffas i diken. Arten är sedan gammalt känd från D-län på ett 20-tal lokaler och har sedan 1980 upptäckts på ytterligare ett 15-tal platser. Artens äldre förekomster i Srm har sammanställts av Clemedson (1979, 1982) och redovisas även i Rydberg & Wanntorp (2001). Den är aldrig funnen i AB- eller C-län, men 1994 upptäcktes den som ny för Upl i U-län.

**D-LÄN**

**Bettna** 600 m NNO om Ålspånga vid Långhalsen (R&W 2001).

**Björnlunda** Ålskens SO-sida vid avloppet (09H9f3308) jordvallar och i hållspringor vid stranden, 1980, 1990 (HRY).

**Blacksta** Långhalsen 1000 m VSV om Flinkesta 1985 (HRY).

**Blacksta** Långhalsen 100 m O om järnvägsbron över ån (09G7j1114) 1991-1992 (CHA).

**Gåsinge-Dillnäs** Barsättern vid Skeppsta, 350 m N om huvudbyggnaden (10H1f4905) på strandhällar 1991 (LKA).

**Gåsinge-Dillnäs** Barsättern, Gåsberget, i grusbländad djord 1989 (CHA).

**Julita** Lillön i Hjälmaran nära Tåkenön, V-stranden (10G2a2912) på strandhäll 1993 (HRY).

**Lerbo** Hässle ca 250 m SO-ut (09G8h0642) betad strandäng. 1996, över 100 ex (MJO). 1998, arten kvar, stranden mycket välbetad (BKA, LKA); 2001, sökt men ej återf., risk att betet kommer att upphöra (MGU); 2002, 10 blommande ex inom 0,25 m<sup>2</sup>, risk att betet kommer att upphöra (MGU).

**Sköldinge** Årby, Älvestasjöns SO-strand (09G8i) ca 1990 (P. Vik). 1998, ej återf. (MJO).

**Sköldinge** Årsta gård, vid Lillsjön (R&W 2001). 1996, sökt men ej återf. (MJO).

**Vadsbro** Vadsbrosjön 200 m SSO om Katrineborg, 1992 (BKA).

**Vrena** Farnebyfjärden, Vevelsund 500 m VSV-ut (09H5a4207) 1990 (BKA). 2002 ej återf. (BKA,

MGU).

**Västermo** Äspholmen (10G4b2331) vid en vatten-samling på ön, upptäckt 2001, 11 plantor (BKA).

**Överselö** Tynnelsö i NV, dike innanför Norrviken, tämligen riklig 1977. 1978, ej återf.; 1979, flera ex; 1980, riklig (CJC).

**Överselö** Tynnelsö i N, i vattengrav på åker, mycket riklig 1977-1978. 1979, sparsam; 1980, riklig (CJC).

**Överselö** Algö gård, 1200 m NNV om huvudbyggnaden, i åkerkant nära stranden, ca 40 ex 1980-1983 (CJC).

**U-LÄN**

**Enåker** Kölforsån kring Lillsjön, fyra dellokaler: A: (12H2a4413) sparsam 1994 (BKA, KFR), B: Lillsjön (12H2a4712) 1994 (BKA), C: (12H2a4811) 1994 (BKA) och D: 150 m SV om Kölförstorpet (12H3a0012) grund strömmande å med grovt grus och sten, gytjiga stränder, 2001 (LKA).

***Carex hartmanii* – HARTMANSSTARR**

Sårbar (VU) (Almquist 1965)

Hartmansstarr är en kalk- och betesgynnad art som sällsynt förekommer på fuktig-torr ängsmark men även t.ex. havssträndängar (Aronsson 1999a). Dess utbredning i landet omfattar södra Sverige upp till Mälardalsregionen och södra Gästrikland. I Srm finns spridda förekomster i landskapets västra del samt i Nyköpingstrakten. Utöver flera av fynden från Srm nedan redovisas ett antal äldre fynd av Rydberg & Wanntorp (2001). Hotklass ändrad från missgynnad till sårbar i 2005 års rödlista.

**AB-LÄN**

**Björkö-Arholma** Fiskholmsfladen (11J7g) 2004 (M. Bergström).

**Blidö** Kudoxa, NO-delen, två dellokaler; A: 225 m O Svartkärr (11J4h006290) 1999 (GEK, S. Pyddoke, EZA); B: Norrviken (11J4h041295) 1999 (GEK, S. Pyddoke, EZA).

**Blidö** Västerön, N-delen, två dellokaler. A: (11J4h018197) 1999, 15 ax (B. Gahne, K. Johansson, KST); B: (11J4h018197) hundratals ex på en yta av ca 10 x 10 m<sup>2</sup> (B. Gahne, K. Johansson, KST).

**Djurö** Idgloholmen = ca 400 m VSV om Djurö-

Skarpö (10J6d4219) örtrik hållsvacka i trolig f.d. betesmark, 1998, minst 100 ex på åtm. 15 m<sup>2</sup>, endast någon meter från *Botrychium matricariifolium* (S) (JED,AJA).

**Estuna** Koludden (11J8a0934, 6640982,1653445) dike, 2004, riklig (JEM).

**Fasterna** Lindbacken, 300 m N-ut, nära mobilmasten (11I7i0012, 6635003,1641223) skogsbilvägdike, 2004, ca. 40 strån (JEM).

**Fasterna** 250 m NV om Stortjärnen (11I5h2029, 6627036,1637940) slåtteräng, kalkfuktäng, dike, upptäckt av M. Bergström, 1998, 300 ex (M. Bergström); 2003 funnen (JEM).

**Norrunda** 400 m SV om Norrboda hage (11I1d3901) fuktäng, diken, krevadgropar, upptäckt av M. Eriksson 1998, 30 ex i 2 bestånd (S) (M. Eriksson, ASV).

**Närtuna** Ubby gård, vägkurvan 200 m O-ut, mellan vägen och elstängsel till hästhage (11I4h1923) 2002 (KST).

**Roslags-Bro** Loö, 1150 m V-ut (11J8e485297) åkerren, 1997, 62 strån (JEM).

**Rådmansö** Björkö eller SV om Gunnarsnäset, nära havet, oklar lokalbeskrivning (11J5g) 2000 (Å. Berg).

**Rådmansö** 700 m SV om Riddersholms gård , P-plats vid stigen till Gunnarsmaren (11J5g1413) P-plats, angränsande åkrar, ruderatmark, liten slåtteräng, 2000 (Å. Berg).

**Rådmansö** Sundskär, O-delen av ön (11J4h3039) 1999 (JED, B. Gahne, K. Johansson).

**Skånela** bryn 150 m S om Avunden (6611472, 1621033) gräsmark, 2003, 2 ax (KFR). 2004 lokalen förstörd av avverkning (KFR).

**Skånela** 700 m S om Norrgården (6612110, 1623880) landsvägsdike, upptäckt 2003, 1 x 20 m<sup>2</sup> (KFR). 2004 oförändrat riklig (KFR).

**Sollentuna** Säbysjöns smalaste del, 500 m O-ut, 600 m NV om Djupan (10I8d2027) 1993 (GHE).

**Väddö** utan lokalbeskrivning (12J1d4531) betesmark, 1998 (C. Ålinder).

**Össeby-Garn** Gunby, 400 m V-ut (11I2i0135) björkhage, 1998 (B. Eknert).

**Össeby-Garn** Sofiehem 200-250 m V-ut, invid liten bäck (11I2h0214) skogsbryn, sumpskog,

1995 (B. Eknert).

#### C-LÄN

**Enköpings-Näs** Karinskär på södra delen av udden (11H0c2-4-) ekskogsholme tätare lövträdsbestånd, sumpmark-kärr, hårt betad av nöt och får, 1999 (Å. Olofsson).

**Hällnäs** Barknåre by, 500 m SO (13I1d4814) 1999 (BJO, LJO).

**Hällnäs** Färholm, brynet mot vägen utmed stigen i öster (13I1e2406) frisk skog, 2003 (BJO).

**Litslena** Björksäter 1100 m N-ut (11H3f1211) igenväxande hagmark i våtmarksparti vid sockengränsen, 2003 (GUE).

**Tillinge** utan lokalbeskrivning (11H2c2028) 1994 (H. Nyberg).

**Tillinge** utan lokalbeskrivning (11H3d0523) gammalt dike, 2000 (H. Nyberg).

**Österlövsta** Elinge, 600 m O-ut (12I9b0003) 2000 (LJO).

**Österlövsta** Finnsjön med strand, strandskog och kärr (12I9d 0202) 2003 (S. Wendin).

**Österlövsta** Skeppsviken (12I8d2807) källutflöde, 2003 (SVS).

#### D-LÄN

**Bälinge** Långö N om Ekdalen 1984 (HRY).

**Bälinge** Ringsö vid Skebol, fuktäng, 1984 (HRY).

**Gillberga** Priartorp, på yttersta udden (10G4g3716) gräsmark på kalk (S) (HRY).

**Helgesta** Kalvholmens V strand, Oxholmen, Ängö, 1992 (CHA, R&W 2001).

**Helgona** Nyköpingsån SV om Bönsta, 1991 (R&W 2001).

**Julita** Äs (R&W 2001).

**Kjula** 450 m VNV om Kalkugnstorp (10H5a 46 16) dike vid skogsbryn, 1993 (S) (TCA).

**Kjula** St. Lida, 450 m O-ut mot Kalkugnstorp, vägdike och skog N-ut, 1999 (R&W 2001).

**Kjula** Årbytorp (R&W 2001).

**Nyköping** Björkö, 300 m S Björkö by (09H2d1947) igenväxande kalkfuktäng, längs skogsbrynet, tillsammans med ängstarr och smörbollar, 1992 (S) (HEW).

**Nyköping** Linudden, inre delen, betad strandäng 1988 (HRY).

**Nyköping** Snäckholmen, 300 m N-ut, 1988 (HRY).

**Stora Malm** Gropen 1986 (R&W 2001).

**Svärta** Labro ängar, nära Labro gård, kalkrik fukt-äng, 1995 (S) (HRY).

**Trosa-Vagnhärad** Fagerbjörk, på Mjölmarbacken, fuktskrev i kalkrikt berg, 1975-1995 (R&W 2001).

**Tumbo** 750 m N om Lövsta, (10G8g091352) skogskärr, 1988 (S) (B. Andersson).

**V. Vingåker** 500 m SO om Slängbäcken vid skogsväg, många tuvor på en sträcka av ca 10 m, 1986 (S) (F. Lind).

**V. Vingåker** Jarlsberg S-ut (R&W 2001).

**V. Vingåker** 450 m SO om Svarttorp 1999 (R&W 2001).

**Vadsbro** 300 m SO Lagmansö (09G7i270032) sjöstrand, 1992 (S) (BKA).

**Åker** 750 m VSV om Risbergsstugan 1986 (R&W 2001).

**Öja** Skogstorp, 250 m NO, SV Hjälmarsund (10G3d2415) svagt betad sluttande fuktäng omedelbart V om Ettermossens lagg, 1988, massvis tillsammans med *Carex hostiana*, *C. dioica* och *C. pulicaris* (S) (HEW).

#### Äldre fynd

C-LÄN **Alsike** Fredrikslund, landsvägsdike mitt för Kolarbo, 1939 (Almquist 1965); **Skuttunge** Myrby, Bolandet, äng, 1830-t. (Almquist 1965); **Uppsala** Stabby backe, nära prästgården, fuktdrag, 1961-1963 (Almquist 1965).

#### *Carex heleonastes* – MYRSTARR

Sårbar (VU)

Myrstarren är en nordlig art som växer i blöta rikkärr. Arten har minskat kraftigt, speciellt söder om Norrland. Minskningen beror sannolikt på att den ofta växte i slätterkärr, där hävden nu för länge sedan upphört, men även dikning har säkert haft betydelse. Arten är känd från 5 lokaler i Srm samt ca 13 i Upl, men anses numera utgången i båda landskapen. Senast sågs den i Srm 1975, i Upl senast 1964. Kanske kan det ändå vara värt att söka arten ytterligare på några av de gamla lokalerna.

#### D-LÄN

**Åker** Lennelstorpsskärret (10H3e2909) uppträckt 1949, senast sedd 1975 (T. Westermark). 1999, eftersökt men utan resultat, säkert utgången (HRY).

#### Äldre fynd

C-LÄN **Björklinge** Vissjöns O-sida 1913; **Bälinge** Stormossens NV-sida, senast 1906, senare konstaterad utdöd; **Funbo** Tanningsjön, nuvarande Sjökärrret, ca 1820-1850-talen, senare konstaterad utdöd; **Jumkil** "Jumkilskärren", bl.a. Långmossen och Stormossen, ca 1780- åtm. 1857; Ströby kärr 1916; Ryggmossen NV om Uppsala, östra delen, myrbygg, 1964 (ASV); **Läby** Läby träsk, åtm. ca 1840-1863, senare konstaterad utdöd; **Skogstibble** Sättersjön 1869, enligt kartprick även ett gammalt fynd i Friberga-trakten; **Vaksala** Vitullsbergs träsk (= Sjödyn) ca 1800- åtm. 1871, utdöd; **Valö** Vigelsbo 1887; **Västerlövsta** Stormossen nära järnvägen mellan Visbo och Snäsholmen (Lenstr. 1888); **Åland** Sätarne nära Strömsberg i kärr 1932; Ålbosjön 1895.

D-LÄN **Kila** Virå bruk 1867; **St. Malm** Blomsterkärren S om Nimtorp 1907; **Strängnäs** Eldsund vid Gullringen 1885-1887; **Ö. Vingåker** Forsa vid sjön Gölen, åtm. från 1851, senast 1888 mycket sparsam, ej återf. 1986.

#### *Carex pallens* – ÅSSTARR

Starkt hotad (EN)

Åsstarren är mycket närstående vispstarr och har först i senare tid urskiljts som egen art. Den har en nordlig utbredning med tyngdpunkt i Jämtland och Ångermanland, men har hittats ända ner till Närke. På grund av likheten med vispstarr är den säkerligen förbi-sedd. Arten växer huvudsakligen på åsar, gärna i lite ört-rikare gläntor och bryn. Först 1993 hittades arten som ny för Upl, den är ännu inte känd från Srm. För närmare information om arten hänvisas till Harmaja (1986, 1990) samt Niordson (1990).

#### U-LÄN

**Nora** Råsbo 600 m SO-ut i åsens V-kant (12H2b3944) skogsväg i barrskog nära sandig inäga, fåtalig 1995 (LKA).

**Vittinge** Morgongåva mellan Axsjöns N-strand och landsvägen (11H9c1740) parkartad gles lövskog på sandmark, 1994 (LKA).

**Västerlövsta** Heby 100 m S om vattenverket (11H9b3240) väglänt på åsen 1993 (LKA).

**Carex pulicaris** – LOPPSTARR

Sårbar (VU)

Loppstarr är en kalkgynnad art som växer i tuvig mark i sumpskogar och fuktiga ängsskogar. I Srm anges loppstarr som tämligen sällsynt med förekomster framförallt i kusttrakter och landskapets sydvästra delar (R&W 2001). Från Upl finns f.n. uppgifter från 194 kvadrater varav 105 i Norrtälje där arten uppenbarligen har sitt starkaste fäste i landskapet. Den är i Roslagen en karaktärsart för kalkpåverkade gransumpskogar. Hotklassad som sårbar i 2005 års rödlista. Lokallistan är ännu ofullständig, lokaler i upplandsflorans databas är de som registrerats fram till februari 2005.

AB-LÄN

**Björkö-Arholma** Stora Änklingen, NO-del, O-sida av kärr (11J9g0613) lövskogskärr, 1994 (JED).

**Blidö** Svartlöga, Lilla Enskärs N-del. (11J2g0623, 6610641,1682316) strandäng, 2003 (GEK).

**Blidö** Svartlöga, Lilla Enskärs SV-del (11J2g0220, 6610286,1682099) hällkar, 2003 (GEK).

**Botkyrka** Riksten, 250 m SSV om Källtorps gård (10I2e3734) fuktäng (S) (GOD).

**Ekerö** 500 m S om Liljedal (10I5c0403) kraftledningsgata, 2000 (M. Cravener).

**Estuna** 500 m V om Färsna (11J6c1815, 6631833,1661556) fuktdrag i skogskant, 2004 (JEM).

**Estuna** 500 m N om Haggård (11J6c4801) källpåverkad gammal granskog, 2003 (KST).

**Fasterna** Fiskartorpet V om Rånäs samhälle i naturbetesmark i skogsbryn, vid fågatan just N om torpet, 1995 (S) (AAN, A-L. Anderberg).

**Fasterna** 250 m NV om Stortjärn (11I5h2029) slätteräng, kalkfuktäng, 2001, 10 ex (M. Bergström).

**Frötuna** Nodsta ovan Frötunavägen (11J5b2432) kärr på hygge, 2003 (HGU).

**Grödinge** Björndammen (10I0b310341) fuktäng, 1988 (S) (R. Iseborg).

**Haga** 1500 m SSO om Österby gård (11I3b0512) hygge, fuktig mark, dike, 1996 (KFR).

**Husby-Sjuhundra** 500 m VSV om Hästhagen (11J5a4329, 6629341,1652967) frisk granskog,

2004 (JEM).

**Lidingö** Fågelöudde, O-delen (10I7h1430) 1996 (T. Petterson).

**Länna** mellan Björkhagen och Skogsbo, Hammaren, O kraftledningen (11J2c1419) fuktig granskog, 2002 (JEM).

**Möja** mellan Åverksö och Ramsmoraön (10J7f2037) vid kärr, 1998 (HEW).

**Norrsunda** Bristaskogen (11I2d1602) fuktmark, 1994 (J. Eriksson).

**Norrsunda** Skarbacka 1000 m O-ut (11I2c0347) skogskärr, 1994 (ASV).

**Närtuna** 400 m O om Esmansbol (11I5h0338, 6625386,1638898) gransumpskog i tallmossekant, 2003 (JEM).

**Odensala** 700 m OSO Källbo (11I3c0926) fuktäng, 1994 (ASV).

**Rimbo** Marsjöns O-ände, 500 m O-ut (11I4i3615, koordinat ungefärlig) mosskant, 2003 (GEK).

**Rådmansö** Gunnarsmaren, NO-delen (11J5g0817) rikkärr, angränsande skog, 2000 (Å. Berg).

**Rådmansö** Torparö (11J6i1204) 1996 (Inventeringsläger).

**Rö** Kalängen, S-ut (11I4j0706) alkärr, 2002, enstaka ex (HU).

**Singö** Fogdö i NV, 350 m V om stora landsvägen (12J4c3248) sumpig barrblandskog, 1995 (S) (EZA).

**Singö** Gässten (12J6d0101) skogsbryn vid stranden, 1998 (I. Hedman).

**Singö** Radudden, O om landsvägen (12J6c0434) hög klippkust med stråk av urkalksten, strandnära hällkar, 1996 (I. Hedman).

**Singö** 500 m SV om Tranvik, 200 m O landsvägen (12J4c4749) kraftledningsgata med gräs/buskbekvuxen mark och sankmarks/bergspartier, 1995 (S) (EZA).

**Sollentuna** Nyby, NV-ut, O om kraftledningen (10I8d4731) 1993 (GHE).

**Söderby-Karl** Våtmarksinventeringen i Stockholms län delobjekt 1 (6646200, 1667000) topogent till svagt sluttande kärr, 1990 enstaka förekomst (R.

Burman-Burehag, J Albihn).

**Turinge** Bårsjön (10H3j362200) spridd i kärret och längs sjökanten, 1987 (S) (LKA).

**Turinge** Våtmarksinventeringen i Stockholms län delobjekt 1 (6568800, 1597300) sumpskog, 1989, enstaka förekomst (R. Burman-Burehag).

**Tyresö** Våtmarksinventeringen i Stockholms län delobjekt 2 (6572500, 1641400) topogent till svagt sluttande kärr, 1990, enstaka förekomst (R. Burman-Burehag, Tyresö Naturvårdsinventering).

**Viksjo** Basetkärret, 400 m SO om Baset, 3500 m O om Jakobsbergs station (10I8c0317) rikkärr, 1991 (E. Grönlund).

**Vaddö** Skottviken SV-ut (12J2d1141) översilningskär, berggrund delvis av kalksten, 1995 (I. Ålinder).

**Vaddö** ca. 1 km SSV om Studsboda, Skumran (11J9e330093) dike, tillsammans med dvärglumner, 1992 (JEM).

**Vaddö**, Våtmarksinventeringen i Stockholms län delobjekt 1 (6653500, 1672500) topogent till svagt sluttande kärr, 1978, enstaka förekomst (R. Burman-Burehag, K-R. Johansson).

**Vaddö**, Våtmarksinventeringen i Stockholms län delobjekt 1 (6661100, 1669200) topogent till svagt sluttande kärr, 1990, enstaka förekomst (R. Burman-Burehag, K-R. Johansson).

**Västertälje** Bårsjön, S-ut (6568205, 1601205) översilningskär, 1987 (LKA).

**Össeby-Garn** 400 m V om Gunby (11I2i0135) björkhage, 1998 (B. Eknert).

**Österhaninge** Alvsta (10I1g1040) skogskärr, i dike, 1992 (S) (HGU).

**Österhaninge** Sandemar (10I2j006246) rikkärr, troligen 1980-talet (S) (UJO).

**Österhaninge** Stegsholm SO-ut (10I1i415338) igenväxande kraftledningsgata, 1983 (S) (J. Berg, M. Adsjö).

#### C-LÄN

**Boglösa** Upplandsleden (11H1e3-4-) 1993 (R. Stenebo).

**Boglösa** utan lokalangivelse (11H2f0132) 1992 (T. Lundqvist).

**Danmark** Koblundan (11I6b1925) mosse, 2003

(M. Hansson).

**Enköping** 1250 m ONO om Ullunda, (11H2d4548) barrträdsdominerad skog som tidvis är fuktig, översilad, 2001 (BKA).

**Enköping** utan lokalangivelse (11H2e0924) 2000 (H. Nyberg).

**Enköping** utan lokalangivelse (11H2e2706) 2000 (H. Nyberg).

**Film** Norrmossen (12I6e4608) kärrmark, 1999 (EZA).

**Film** Vigelsbo gruvor, 1500 m SV-ut, under kraftledningen (12I7e0201) hållmark med sankaparter, 1999 (EZA).

**Forsmark** Dannebo och Björnarbo, NO om gårdarna (13I0f0217) öppen naturbetesmark, bergspartier, hagmark, 1999 (EZA).

**Forsmark** Stormossen (12I9e0715) starrkärr med fattigare myrpartier, 1999 (EZA).

**Forsmark** 400 m NO om Träsket i centrala delen av (12I8e4119) rikkärr, sankmark invid grusväg, 1999 (EZA).

**Gräsö** Furudalsträsket (13I1i3448) igenväxande våtmark, mosse och brynmarker, 1990 (LGB).

**Husby-Långhundra** 300 m V om Domarängen, (11I7g0503) ängsfragment igenväxande med björk och gran, 2003 (M. Thulin).

**Hållnäs** 100 m S om Askhamnsbergen (13I3c4914) göl, översilningskär, sumpskog, 1991 (BJO).

**Hållnäs** Bondskäret (13I1e4736) hage, betad torrbacke, sandgropar, strandskog med al och ask, 1999 (BJO).

**Hållnäs** Draget, S-ut (13I2e4707) barrskog, rikkärr S väg, 1991 (BJO).

**Hållnäs** Glon, 0-300 m N-ut (13I3d2741) myr, 1999 (BJO, LJO).

**Hållnäs** Granskär, S-ut (13I3e) 1999 (BJO, LJO).

**Hållnäs** Grymmarfjärd, sydstranden och Sandsaren, ostkanten (13I1f0205) myr, gölstrand, 1997 (BJO, LJO).

**Hållnäs** 200 m S om Lerorna, (13I2d0845) fuktig skog, 1997 (BJO, LJO).

**Hållnäs** Långmossen (13I3b1642) 2002 (BJO,

LJO).

**Hällnäs** Norrstugu, S-ut, till havsstranden O-ut (13I4e0110) vasskärr, f.d. flada, med små översilningskärr, 1992 (BJO).

**Hällnäs** Storfjärden, NO-hörnet (13I4d0612) ungskog, dike, plan, 1999 (BJO).

**Hällnäs** Våtmarksinventeringen i Uppsala län delobjekt 1 (6716600, 1609100) topogent till svagt sluttande kärr, 1984, enstaka förekomst (B. Gustavsson).

**Hällnäs** Våtmarksinventeringen i Uppsala län delobjekt 2 (6716600, 1609100) topogent till svagt sluttande kärr, 1984, enstaka förekomst (B. Gustavsson).

**Litslena** intill E18 (11H3f0101-11H3f0202) dikad skogsmark, delvis slutavverkad, 1995 (T. Larsson).

**Litslena** längs sockengräns mellan Villberga och Litslena (11H2g34043612) kärr, fuktskog, 1997 (K. & K. Källström).

**Litslena** utan lokalangivelse (11H3e2946) 2000 (H. Nyberg).

**Nysätra** N väg från Hålsjön till Bromsbo gård (11H6f4045) sumpig blandskog, kalhygge, 2002 (GUE).

**Teda** utan lokalangivelse (11H1c2033) betad hagmark, 2000 (Å. Olofsson).

**Tillinge** utan lokalangivelse (11H2c4041) 1994 (H. Nyberg).

**Älvkarleby** Djupsjöns utloppsbäck (13H3h4419) örtrik skog, 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Dragsmossens sopstation (13H3i2228) 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Galleråsjön O-ut (13H4i1929) barrskog 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Sjöholms torp (13H1g4236) 2003 (SVS).

**Österlövsta** 400 m O om Elinge (12I9b4833) beteshage, 2004(SVS).

**Österlövsta** Försätermossen (13I0d) 2002 (G. Aronsson).

**Österlövsta** 1000 m VSV om Gustavsbo (12I9c0507) skogsväg, 2003 (SVS).

**Österlövsta** 600 m O om Högåås (13I0b2142)

skogsväg med vändplan, 1999 (SVS).

**Österlövsta** 800 m VNV om Spjutbo gård (13I0c1818) fuktgrop på hygge, 1999 (BJO, LJO).

**Österlövsta** Tannsjön (12I8d3740) 2003 (SVS).

**Österlövsta** utan lokalangivelse (12I8c4119) 2003 (SVS).

**Österlövsta** Österväga, 1000 m SO (13I1b0346) rikkärr, 1991(SVS).

D-LÄN

**Björkvik** 400 m NNO om Brudhällen (09G5h250010) fuktstråk i skogsmark, 1991 (S) (BKA).

**Björkvik** 450 m NV om Lisstorp, SNFs slätteräng (6529525, 1535155) 2002 (gm LKA). 2004 kvar oförändrad (BKA).

**Björkvik** Våtmarksinventeringen i Södermanlands län delobjekt 2 (6521800, 1534400) svagt välvd mosse, 1992, enstaka förekomst (J. Schröder).

**Frustuna-Kattnäs** Eks norrskog 1991 (HRY), senare ej sedd.

**Helgesta-Hyltinge** Helgesta, Jaktstuguskogen (6547780, 1558430) 1994 (HRY).

**Julita** 600 m NO om Hagaberg (10G0d3721) gräsmark intill litet kärr, intill stort bestånd av nattviol och läsbräken 1985, 2 ex (S) (F. Lind).

**Kila** Fjällmossen ca 1600 m NO om Papptorp, S om vägbanken (09G1i4606) rikkärr med *Carex dioica*, *C. hostiana*, 1995 (S) (N. Wikström, HEW).

**Länna** Stampmossen (6567820, 1565280) 1999 (HRY).

**Mariefred** Lennelstorpsskärret (6567055, 1579755) 1992 (LKA).

**Mellösa** 1000 m O om Holmtorp (6563535, 1538405) 2000 (gmn LKA).

**St. Malm** 800 m SO om Kvarntorp (09G6e043466) alkärrkant, 1992, (S) (MJO).

**Stigtomta** Bärstakärret (09H3a4141) översilat extremrikkärr i mossar, 1995 (S) (HEW, N. Wikström).

**Stigtomta** 1200 m SO om Rottninge (6523585, 1552255) 2000 (gm LKA).

**Svärta** Västra Djupvik (6515290, 1575480) havsstrandäng, 2003 (HRY).

**Västerljung** Hällsviken nära f.d. Tunsätters källa (6531350, 1595090) kalkfuktäng, 1999, 1 ex (HRY).

**Åker** Dammkärret mellan Finnsjön och Östra Magsjön (6566055, 1565455) öppet kärr i Finnsjöns utlopp, 2000 (LKA).

**Åker** 300 m VSV om Lennelstorp, kalkpåverkad fuktäng, 1995 (S) (HRY).

**Åker** Lennelstorpsskärret (6567555, 1570555) 2002, flera ex nära källan (LKA).

**Åker** Lennelstorpsskärret (6567990, 1570750) barrsumpskog, 1999 (HRY).

#### **Äldre fynd**

AB-LÄN **Väddö** vid Marsjön, skogsmark. 1924 (S) (H. Johansson)

#### ***Catabrosa aquatica* – KÄLLGRÄS**

Sårbar (VU)

Källgräset växer helst i källor och källflöden i betesmarker men kan ibland även påträffas i diken etc. Totalt är den funnen på minst ett 15-tal lokaler i Srm (R&W 2001) och ett drygt 50-tal i Upl, främst omkring och väster om Uppsala. Arten är känslig för igenväxning och har uppenbarligen minskat starkt i området.

AB-LÄN

**Hölö** Tullgarn i Långkärrshagen 300 m NV om Grindstugan (09I8a0119) betesmark omkring en utvidgad del av ett källpåverkat dike, känd sedan 1967. 1995, återsedd (LKA, JED m.fl.); 2002, ca 4 x 5 m<sup>2</sup> (Maria Kavcic, BKA).

**Mörkö** Källstugans källa (09I7b1927) källa i nötkreatursbetad hagmark, 1989 (LKA).

**Roslags-Bro** Väsby ca 850 m NNO om den f.d. telemasten (11J8c1343) källa i naturbetesmark, upptäckt 1996, ca 30 ex (JEM). 2000, minst 2 ex men sannolikt fanns fler avbetade, miljön mycket fin och välhävdat (JEM).

**Söderby-Karl** Prästtorp 300 m ONO-ut (11J8c4803) källa i naturbetesmark, upptäckt 1995, ett 40-tal ex (Ekman 1995). 2000, 100-tals strån vilka täcker hela källan, området mycket välbetat av nötkreatur (JEM).

C-LÄN

**Alsike** Rickebasta träsk, strax N-ut i NO-krök av dike (11I5b0731) stort bestånd 1998 (LJO). 2002, ca 20 vippor, diket torrt och arten helt överblommad varför mängdskattningen är något osäker (LJO). 2003, 25 fertila, samling fertila på 0,25 m<sup>2</sup>, sterila glest på 3 m sträcka i diket (L. Hamring). 2004, >60 varav >50 fertila (L. Hamring).

**Bondkyrka** Nantuna lund (11I6b) i en liten källa i början av 1980-talet, ej återf. 1998 då betet upphört (LJO).

**Dalby** Hammarskog vid Toran (11H5j3848) i en liten källa, känd sedan åtminstone 1950-talet. 1998, oförändrat litet bestånd (LJO); 2002, utgången (LJO).

**Dalby** 600 m SO om Hammarskogs herrgård (11H5j, 66287, E15992) källflöde i betesmark. 2002, 100-tals vippor på 2 - 3 m<sup>2</sup>, dränering av källan kan vara ett hot (LJO).

**Giresta** Dumdals ängar (11H4h0-3-) känd sedan tidigare. 1998, återsedd (SLI); 2000, 5 tuvor på ca 1,5 m<sup>2</sup> (SLI); 2001, 8-10 vippor (SLI); 2002, 1 klent ex, mycket nedbetat av nötkreatur (SLI).

**Giresta** Bjelkesta i beteshage strax Ö-ut (11H4h3-4-) källdrag i beteshage 1997 (SLI). 2000, ett 100-tal tuvor, lokalen tycks stabil (SLI); 2002, 60-80 vippor, enstaka vippor över hela översilningsmarken, dominerande på 4-5 m<sup>2</sup> (SLI).

**Hagby** 200 m SV om Ängstorp (11I7h, 66356, 15892) liten källa, mycket blött, kanten av betad sumpskog, upphörande bete hot mot förekomsten. 2002, många fertila vippor på 1 m<sup>2</sup> (LJO).

**Villberga** Hässelby 600 m S-ut (11H1g3-4-) betesmark, 1997 (KNK).

#### ***Centaurea phrygia* – FINNKLINT**

Starkt hotad (EN)

Finnklinten är en östlig art som kommit in i landet främst i samband med den finska invandringen under 1500-1700-talen. Den påträffas mest i finnbygder på ängsmarker vid gamla torp etc. Totalt är ett 15-tal svenska lokaler kända, men den har nu försvunnit från flera av dessa. I området endast känd från Älvkarleby, där den tycks ha varit långlivad. Vid besök på platsen år 2000 kunde den dock ej återfinnas.

## C-LÄN

**Älvkarleby** Älvkarleö bruk nära småskolan vid Fyrbo, i äng 1914-15, ängskant invid f.d. banvall 1961 och 1968. Även sedd under 1970-talet (Nilsson & Gustafsson 1979a). 2000, ej återf., ännu öppen gräsmark kring f.d. småskolan, men kanske växte den på andra sidan banvallen, där det nu är tät granskog (JED, ASV). Kanske bör den ändå eftersökas mer i omgivningarna.

*Centaureum erythraea* var. *erythraea* –

## FLOCKARUN

## Sårbar (VU)

Arten är knuten till magra, åtminstone tidvis fuktiga ängsmarker. I området endast funnen i D län, kring sjöarna Yngaren och Långhalsen. Endast fem äldre fynd är kända, dessa har sammanfattats av Mörner (1940) och Rydberg & Wanntorp (2001). Idag är flockarun känd från två aktuella lokaler.

## D-LÄN

**Bettna** Bo hage, på tomtmark på strandvallen av Yngaren (09G6i1435) 1983-1992. Naturtomt som gräset klipps på, tomtägaren har tydligt tagit på sig ansvaret för lokalen och klipper ej ned plantorna längre. Träd har avverkats, ris ligger kvar år 2001. 1993, 10-talet ex (HEW); 1996, sökt, ej återf. men enligt stugägaren 2 ex i blom sent på säsongen (BKA, LKA); 1997, 4 blommande ex och minst 4 småplantor (BKA); 1998, 9 blommande ex (LKA, BKA, ROL m.fl.); 1999, 60 ex varav 15 i blom, tomtägaren informerad och klipper ej längre växtplatsen (BKA); 2000, ca 20 ex, samtliga i blom (MGU); 2001, sökt men ej återf. (MGU); 2002, minst 160 ex varav minst 100 blommande (MGU); 2003, 80 ex i blom (MGU); 2004, 53 ex varav 40 i blom (MGU).

**Lerbo** Grannäs 400 m S-ut (09G7h0724) betesmark 1982 (HRY). Betad hagmark med glest träd- och buskskikt på sluttande mark mot sydväst. Området betas numera hårt. 1992, 2 ex (BKA m.fl.); 1993-1997, sökt men ej återf., hagen obetad 1996, fårbetad 1997 (BKA, J. Elmhag); 1998, 80-100 blommande ex (LKA, BKA, ROL m.fl.); 1999, ej återf., men möjligen eftersökt för tidigt på säsongen (J. Elmhag); 2000, 1 ex i den numera hårt betade hagmarken (MGU); 2001, sökt men ej återf. (MGU); 2002, sökt men ej återf. (MGU);

2003, 0 ex (MGU); 2004, 50 blommande ex (MGU).

## Äldre fynd

D-LÄN **Bergshammar** Kärrbo 1903 (R&W 2001); **Björkvik** vid Yngaren (R&W 2001), Bo Hage lokalen ?; **Bogsta** Törnby, 1 ex 1891 (R&W 2001); **Lerbo** Södra Lerbo (R&W 2001) ?= Grannäsloken ?; **Råby-Rönö** Utåker 1862 (R&W 2001).

*Cephalanthera rubra* – RÖDSYSSLA

## Reg./Missgynnad (NT)

Arten växer främst i kalkrika barrskogar och är sedd på ca 20 lokaler sedan början av 1990-talet. Dessutom finns minst ett 30-tal äldre lokaluppgifter från området, många av dessa dock mycket gamla, av vilka alla ej redovisas här. Utvecklingen för arten tycks oroande då den försvinner från allt fler lokaler och är mycket fåtalig på de få kvarvarande. Rödsysslan ingår i D län i ett övervakningsprogram.

## AB-LÄN

**Botkyrka** Häggstaberget strax O-ut, Häggsta äng, känd sedan 1850. 1989, 1 ex; 1997, 3 blommande och ca 3 sterila ex (GOD); 1999, ej återf. (GOD).

**Botkyrka** Tullingesjöns NO-sida, N om Stendalsbadet, eventuellt lika med "Stendal", 1928. 1985 1 blommande ex (UJO). 1998, ca 7 ej blommande ex (HBE).

**Botkyrka** Tumba, Stora Dammen på O-sidan, i brant V-sluttning. Känd sedan ca 1901. 1996, 4 blommande och 12 sterila ex på 2 x 0,5 m<sup>2</sup> (R. Iseborg); 1997, ca 3 blommande och 8 sterila ex (GOD); 1999, ej återf. (GOD).

**Djurö** 500 m ONO om Uppeby träsk norra vik (10J5d2346) uppväxande granar, först rapporterad av Holmberg & Thorán (1975). 1987, 5 ex (FSJ); 2003, ej återf. (AHA, OST).

**Djurö** Runmarö nära Silverträsk, ej sedd sedan 1970-talet (OST).

**Djurö** Runmarö nära Södersunda, upptäckt i början av 1990-talet (F. Sjöberg) ca 6 ex 1995 (F. Sjöberg). 1997, 1999, 2000, ej återf. (OST).

**Djurö** Runmarö nära Uppeby, känd åtminstone sedan 1970-talet. 1995, 2 ex; 1999-2000, ej återf. (OST).

**Djurö** Runmarö, 400 m O om vägskälet Norrsunda (10J5d1429) 1987, 5 ex, före husbyg-

get (FSJ). 1991 (OST). 2002-2003, ej återf., lokalen nära nybyggt hus (AHA, OST) (= föreg?).

**Djurö** Runmarö, Vilhelmslund 500 m O-ut (10J5d2344) frisk barrskog i kanten av hygge, 1991 (OST).

**Frötuna** Mellingeolm (11J6e) upptäckt i början av 1960-talet, ca 10 ex 1963 (L. Dahlgren). Ännu i blom ca 1989-1990. 1993, 3 sterila ex (JEM, KST); 1996-1999, ej återf., platsen helt täckt av de uppväxande granarna (JEM, KST); 2003, ej återf. (KST); 2004, ej återf. (JED).

**Grödinge** Ensta ö, 1996, 1 sterilt ex, arten lär finnas på ytterligare en lokal på ön (LKA, R. Iseborg).

**Grödinge** Uttran 1987 (R&W 2001).

**Huddinge** Glömsta 1989 (R&W 2001).

**Hölö** Hummelvik 250 m NO-ut (09I7a4-1-) 1980-tal. 2000, ej återf. (LKA).

**Hölö** Slagkärr 450 m OSO-ut, samma lokal som Hagdala 350 m SO-ut (09I8a1-0-) 1980-tal. 1996, 1998, 2000, ej återf. (LKA, JPE, HRY); 2003 ej återf. (Maria Kavcic, BKA).

**Hölö** Sörsjöns S-spets 300 m O-ut, samma lokal som Galgbacken 400 m O-ut, Drottningkällan 250 m SO-ut, (09I8a) omedelbart V om vägen inom 100 x 100 m<sup>2</sup>, 1980-tal. 2000, 30 ex varav 15 blommande (LKA); 2001, 13 ex varav 6 i blom (S. Clason); 2003, 38 ex (Stefan Clason) missgynnas av rådjur och vildsvin (LKA); 2004, 25 ex varav drygt hälften blommande (S. Clason), (Maria Kavcic).

**Sankt Olof** Djupvik (11I2c). 1991, 9 ex varav 8 blommande (ASV). 2002, 14 - 18 ex varav 7 i blom (C. Fruh); 2003, 5 sterila ex (C. Fruh); 2004, 18 ex varav 9 blommande (C. Fruh).

**Sorunda** Vårdberget 400 m O-ut, 1980-tal.

**Turinge** Laggartorp 450 m O-ut, 1 ex 1980-tal. 1995, 1 ex (BHE); 1996 - 1998, ej återf. (BHE).

**Utö** Utö 500 m VSV om Kroka, känd i trakten sedan 1850, kvar ännu på 1980-talet.

**Vårdinge** 300 m N om Janekulla 1981-1982 (HRY).

**Vårdinge** Molstabergs viltpark, 1985, 11 ex (R&W 2001).



*Centaurium erythraea* var. *erythraea* - flockarun  
Foto: Hans Rydberg

**Vårdinge** Sjöstugan vid Nådhammar (HRY).

**Vårdinge** Stora Småsjön SV-ut 1980-tal (HRY).

**Vårdinge** Trönsjöns N sida, 1983, 2 ex (R&W 2001).

**Vårdinge** Visbohammar 300 m S-ut fåtalig 1970-1971 (R&W 2001).

**Vårdinge** Yngsviken 1980-tal (R&W 2001).

**Värmdö** Svartsö, strax O vägen 300 m NO om bryggan och kiosken vid Ahlsvik (10J8c4420) gles tallskog, 1993 (BKB). 1995 (BKB), ett par ex (BKB); 1998-1999, ej återf. växer igen alltmer (BKB).

**Västerhaninge** O om Transjön, vid Sörmlandsleden, 1998, 1 ex (R&W 2001).

**Österåker-Östra Ryd** Ruggen V-ut, S om stora vägen (11J1a0-0-) 1993 (LTA).

**Överenhörna** 100 m V om Eriksberg, skogsbryn, 2 sterila ex 1988 (BHE, LKA).

**Överjärna** Hummelmora, skogsbryn vid landsvägen 1985, 2 ex varav 1 ex i blom. 1986, 1 ex; 1993, 2 ex i blom 1994 funnen (LKA); 1996-1997, sökt men ej återf., lokalen dock oförändrad (LKA, JPE).

D-LÄN

**Frustuna-Kattnäs** Långsjöns NO-sida (10H1h1-1-) ett 50-tal ex 1958 (S. Karlsson). 1994, 4 sterila ex (LKA); 1996, 1 sterilt ex, lokalen oförändrad (LKA, JPE); 1997-1998, 2 sterila ex (LKA, JPE) respektive (BHE, HRY); 2000, 2 sterila ex (LKA); 2004 ej återf. (HRY) - för dåligt ljusinsläpp.

**Frustuna-Kattnäs** 350 m O om Stensjöns SO-spets, 1998, 2 ex (R&W 2001).

**Frustuna-Kattnäs** Oxmossens S-spets, senast sedd med 2 ex 1987 (S. Gustafsson). 1998 ej återf. (HRY).

**Gåsinge-Dillnäs** Bladsjön N-ut, upptäckt 1990 (HRY). 1998, 1 blommande ex (HRY); 2004, ej återf. (HRY).

**Gåsinge-Dillnäs** Lövvreten SO-ut, senast sedd 1978 (S. Karlsson). 1998 ej återf. (R&W 2001).

**Gåsinge-Dillnäs** Axsjöns = spets, 100 m från stranden 1978. 1998 ej återf. (R&W 2001).

**Råby-Rönö** Mellan Ängstugan och Gålsjön, senast 6 ex 1987 (O. Eriksson). 1998 ej återf. (HRY).

**St. Malm** Östra Kolberga, 1980-talet (BKA).

**Svärta** Valstastugan, 1979. 1980 1 ex; 1982 7 ex, senare ej återf. (R&W 2001).

**Svärta** 1000 m SO om Valsta gård, 1977, 4 ex. 1998, ej återf. (HRY).

**Svärta** Rosenkälla ca 1980 (R&W 2001), 1998 ej återf. (HRY).

**Trosa-Vagnhärad** Slagkärr 350 m SO-ut (09I8a1-0-) 1980-talet (R&W 2001). 1995, 1 blommande ex samt några ej blommande (HEW); 1996, 1998, ej återf., lokalen till synes oförändrad (LKA, JPE) respektive (HRY); 2000, 1 blommande ex, utan klorofyll (LKA).

**Tunaberg** Duvstugan 50 m O-ut, 1989, 3 sterila ex 1990 (JEM). 1998, 1 blommande ex (HRY); 2004, 2 ex i blom (HRY).

**Tunaberg** Ormdal 450 m SO-ut, 1982, 1989 (JEM). 1998, 2 blommande ex (HRY); 2004, 4 ex i blom (HRY).

**Åker** Strålsjömossen NO-ut, 1 ex 1988 (TCA, LKA). 1996, ej återf.. Den gamla stigen in mot lokalen är breddad till en ny skogsbilväg som kan ha täckt över lokalen (LKA, JPE); 1999, 1 ex (R&W 2001).

**Åker** Dammsjön O-ut, 1 sterilt ex 1995 (JEM), 1998 ej återf. (HRY, LKA m fl), 2004 1 ex (K. Ingvarsson).

### *Cerastium brachypetalum* – RAGGARV

Starkt hotad (EN)

Raggarven växer främst på torra och varma hållmarker, ofta på kalk. Den befinner sig här på sin svenska nordgräns och är känd från minst fyra lokaler i D län samt fyra i AB län. De nordligaste fynden är närbelägna öar i Ekerö kommun i Mälaren. Aktuella fynd föreligger från två lokaler i Srm och en i Upl.

AB-LÄN

**Lövö** Kungshatt, O om Kungsborg. 2003, 10 ex (HGU).

**Ösmo** Fridhem 150 m O-ut (09I8e1744) på västvända hyllor i örtberg, känd sedan 1932. 1993, relativt riklig (HEW); 1995, ca 100 ex på 0,5 x 2 m<sup>2</sup> (S) (R. Iseborg); 1996, relativt riklig (HGU, ASV); 2003, oförändrat (HGU, KST).

## D-LÄN

**Ludgo** Ludgosjön 200 m SV om Kårtorp (09H6f2519) 1985 (AKI). 1995, riklig (AKI).

**Svärta** Ållonbäck, kalkberget SO om gården (09H3f1107) massvis 1991 (P. Eldenäs, HEW). 1994, sparsam (HEW); 1995, massvis (LKA, R. Iseborg); 1997, riklig, miljön stabil (JED); 1999, riklig (LKA).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Ekerö** Estbröte i brant V-exponerad sluttning med vittringsgrus 1925, ej återf. 1995 men lokalen ser ännu lämplig ut och arten bör eftersökas ytterligare (JED); Jungfruholmen i grusig lundglänta 1925; **Tveta** Bränningeklint 1857 och 1924, ej återf. 1994-1995 (LKA m.fl.).

D-LÄN **Nicolai** Lissholmen 1902; **Sättersta** Lugnet 1884-1887, ej återf. 1995 (LKA m.fl.).

**Chenopodium urbicum** – BYMÄLLA

Försvunnen (RE)

Ettårig ört som anges som försvunnen från bofasta lokaler i landet. Senast kända lokal ligger i Västmanland där arten fanns fram till 1987 (Aronsson 1999). Bymälla uppträder tillfälligt på skräpmarker och i tippmiljöer och har fyra nutida fynd i Srm och Upl.

**Tillfälliga fynd**

C-LÄN **Enköping** utan lokalbeskrivning (11H2e4624) trädgårdstipp, 1999, 15-20 ex (H. Nyberg); Utan lokalbeskrivning (11H2e4808) jordhög på ruderatmark, 1999, 2 ex (H. Nyberg); **Uppsala** Botaniska trädgårdens kompostanläggning, ej nyligen odlad i trädgården, 2002, 3 ex i jordhög (ASV, ÖNI).

D-LÄN **Kloster** L. Nyby avfallsstation (6580490, 154 2180) bland trädgårdsavfall, 2004, 1 ex (S) (ASV, JED).

**Chimaphila umbellata** – RYL

Sårbar (VU)

Arten växer huvudsakligen i glesa tallskogar, gärna intill hållmarker. Den var tidigare vanligare än idag, men orsaken till minskningen är inte helt klarlagd. Ryl är funnen på ett anseeligt antal lokaler i såväl Srm som Upl.

## AB-LÄN

**Botkyrka** 600 m NV om Nydal (R&W 2001).

**Botkyrka** Brantbrink, Tullinge vid elljusspåret (10I3d) 1988, steril (S) (IHE).

**Botkyrka** Eklundshov, SO om fotbollsplanen (R&W 2001).

**Botkyrka** Tullinge 550 m SV om Rönneboda (10I3d3833) barrskog vid stig. 1997, sedd men ej räknad (GOD); 1998, ca 10 ex (S) (GOD).

**Botkyrka** Tullinge, vid elljusspår 1988 (R&W 2001).

**Botkyrka** Tumba, 300 m NNO om Lövholmens gård (10I2d4219). 1997, minst 20 ex.; 1998, sedd men ej räknad (GOD).

**Bro/Håbo-Tibble** Gröna gången V-ut, i sockengränsen, 1974 (okänd).

**Bromma** Judarn (10I6d1447) 1994 (AAN).

**Brännkyrka** 300 m O om Flatens idrottsplats 1988 (R&W 2001).

**Brännkyrka** Skrubba Sand, 2 lokaler (R&W 2001).

**Danderyd** Enebyberg, Altorp (10I8f0036) barrskog, 2000 (ASE).

**Djurö** Nore, söderut, nära kusten."Tidigare" ca 15 ex (AHA).

**Djurö** 50 m SSV om Silverträsk nära gränsröset (10J5d2744) i gles barrskog, 1996 (OST).

**Djurö** Storön, N delen (10J4d4713) 2003 (AHA).

**Ed** mellan Njurstatörp och Runby (11I0d1723) 1993 (L. Stenberg).

**Ekerö** 600 m VNV om Rödsten (10I4d3905) öppen barrskog, 2003 (S. Nordmark).

**Gottröra** Korsbro, O-ut (11I6g0215) (B. Thörnquist, SVO); 2000 (KST).

**Grödinge** St. Träsksjön (R&W 2001).

**Huddinge** Mellan Eklundshov och Stockmossen (R&W 2001).

**Häverö** 200 m VNV om Långängen 1:24 (12J4b030190) barrskog med en del öppna, bergiga partier, 2000 (EZA).

**Häverö** Långängen, 150 m V-ut (12J4b0119, 6670140, 1656900) gran-blandskog, röjt 2002 för ökat ljusinsläpp. Lokalen känd från 1991, tidigare placerad i 12J4b0219. Under 1990-talet med 0 - 14 blomställningar olika år; 2000, 60 stänglar, 0 blommande; 2002, 60 stänglar, 15 blommande (EZA); 2003, ca 50 plantor med 80 skott, varav 3 blommande (EZA); 2004, 21 blommande ex och flera vegetativa (EZA).

**Hölö** Hagdalaskogen, 750 m SV om Hagdala 1984

(R&W 2001).

**Hölö** ca 500 m N om Häggenäs i blandskog strax N om vägen (09I8a0727) igenväxning med konkurrerande vegetation. 2002, ca 5 skott (M. Kavcic, BKA); 2003, 0 ex, skogen avverkad (Maria Kavcic).

**Hölö** Skogen O om Sörsjön, flerstädes 1975-1995 (R&W 2001).

**Hölö** V om Sörsjöns sydspets (R&W 2001).

**Järfälla** Översjöns södra del, V-ut (10I8d4108) 1993 (GHE).

**Järfälla** Räcksta träsk (10I6d3226) fuktig ängsmark, 1994 (AAN).

**Ljusterö** 1000 m SSV om Sillinge (11J1b0338) barrskog, 1995 (Å. Strid).

**Låssa** Gammeltorp, N-ut (10H9j3147) tallbevuxen gammal grusgrop, 1992 (AJA).

**Låssa** Hebbo-området vid korsningen av grusvägen och stigarna ca 100 m efter kraftledningen (6600700, 1597830) 2004, 16 ex varav 2 blommande (MÅK).

**Muskö** N. Mälby (R&W 2001).

**Mörkö** Ekeby, skogen 450 m OSO-ut (09I8b144216) torr hållmarkstallskog, 1989, litet bestånd (S) (LKA, R&W 2001).

**Mörkö** Ekö, 600 m SSO om Svalhagen (R&W 2001).

**Nacka** 1200 m V om Erstavik (R&W 2001).

**Nacka** Dammsjön S om Tattby på Dammsjöns O-sida (10I5i0207) torr tallskogslänt mot sjön, med klockpyrola, 1998 (S) (HEW, R&W 2001).

**Norrsunda** Rosersberg, 100 m O om Råbergsskolan (11I1d3529) äldre barrblandskog, 1994 (ASV).

**Nämdö** Långvik N-ut (R&W 2001).

**Nämdö** Mellan Östanvik och Nämdö Böte (R&W 2001).

**Ornö** Långbäling (R&W 2001).

**Sankt Olof** Djupvik, Rävsta 5:65, (11I2c1001) i kant av väg genom barrskog, ca. 1992, 3-5 stänglar (ASV).

**Sankt Olof** Munkholmsviken, O-ut, nordsluttning i svacka mellan två bergknallar (11I2b1549) upp-

täckt 1973. 1992, ca, 100 skott varav 20-25 fertila (B. Bråvander).

**Sigtuna** Sigtuna IP, sluttning åt västnordväst (11I2b2933) barrskog, 1992 (B. Bråvander).

**Sollentuna** Fäboda ca 1100 m NV-ut (10I9d1211) funnen 1994, fåtalig (GOD). 2001, ej återf. (GHE).

**Sollentuna** strax S om Gustavsbergsleden, mellan Frestavägen och Törnskogen (10I9e0121) ca 1995, fåtalig (GOD). 1999, sökt men ej återf. (GHE).

**Sollentuna** Norrtorp, 1000 m O-ut (10I9d1211) barrskog, funnen 2002 (GHE).

**Sorunda** 100 m V om Hagberga (R&W 2001).

**Turinge** 350 m N om Tingstaden (R&W 2001).

**Turinge** 650 m OSO Kråkhoppet (R&W 2001).

**Turinge** Laggartorp (R&W 2001).

**Turinge** Stada, nära badplatsens parkering 1987 (R&W 2001).

**Tyresö** 300 m NV om Öringehamn, gip och stenig backe vid stig, med mindre gran, björk och asp samt en större tall och en ek (10I3j2734). 1983, troligen >300 ex, varav ca 20 hade blommat (UJO).

**Tyresö** 700 m SO om Öringehamn, ett 10-tal m från sjön (10I3j1540) gammal barrskog, gip vid stig. 1983, >80 ex varav minst 1 hade blommat (UJO).

**Tyresö** Bollmora, V om Stallvägen, SV-sluttning i gammal barrskog (10I4h1236) många stigar, närströvsområde. 1987, 60-tal ex, 1 fröståndare (UJO).

**Tyresö** S om Telegrafberget (10I3j4112) f.d. barrskog invid stig, något enstaka ex 1985 (P-A. Bystedt). Skogen avverkad i slutet av 1980-talet. 1990, sökt men ej återf. (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 100 m S om Åva träsk, 2 m V om vattenpump (10I2i2801) gammal tallskog invid stig, upptäckt 1992. 1992, 15 ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 220 m VNV om Åva träsk (10I2i3048) gammal tallskog, sydsluttning invid stig, 1995 (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 260 m NO om Åva träsk, N om Mordal (10I2j3204) gammal tallskog, gip, svagt upptrampat djurstråk. 1996, 1 ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 400 m SV om Södergården, två dellokaler (10I3j0414) tallskog, vid stig samt 30 m ovan stigen bland yngre gran, tall och björk. 1990, 200 ex (UJO). 1996, 2 ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 400 m SV om Åva träsk (10I2i2649) gammal tallskog, invid djurstig vid nedfallet träd. 1980, 40-tal ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 500 m NV om Ängmaren, NO-sluttning, nära stor sten, ej stig (10I3j2017) granskog. 1992, 2 ex (UJO). 1997, 4 ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 500 m SV om Gammelmäyra (10I3i1244) gammal barrskog, nordsluttning i kanten av örnbräkenbestånd. 1985, 1 ex (UJO). 1997, 5 ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, 500 m VSV om Karlberg, S om Oppsätra (10I3h3649) gammal och ganska tät blåbärsgrenskog, invid djurstig. 1984, 1 ex (UJO). 1991, 2 ex (UJO); 1998, sökt men ej återf. (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, norra udden, Åvavikens sydsida, ovanför djurstig i nordsluttning (10I2j4125) luckig tallskog. 1984, >300 ex, varav ca 100 hade blommat (UJO). 1985, ca 25 ex i blom (UJO); 1993, ca 85 ex i blom (UJO); 1998, 80 ex i blom (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, Tyresö-Flatens östspets i huvudsak på smal remsa mellan klippfot och Sörmlandsleden, stort slitage. (10I3i4208) gammal tallskog. 1979, 23 ex varav 2 i blom (UJO). 1983, 15 ex (UJO); 1992, 7 ex (UJO); 2002, 4-5 ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta naturreservat, 200 m N om Stensjöns NO-spets (10I3i0533) gammal barrskog, gip invid svagt upptrampad stig. 1995, >36 ex (UJO). 1997, vårvintern, (1996 års blomnings-säsong) 54 ex varav 4 fröståndare (UJO).

**Tyresö** Tyresta naturreservat, 400 m NNO om Åva gård (10I2i4348) tallungskog, efter avverkning 1972. 1980, 30-tal ex (UJO); 1987, 6 ex (UJO); 1994, 7 ex nyupptäckt bestånd i närheten, det gamla ej återfunnet, låga grenar röjda (UJO); 1995, 20 ex ingen blommande (UJO).

**Tyresö** Tyresta naturreservat, Lanans V kant, nära strand vid foten av berget (10I2i4638) f.d. gammal barrskog, obrunnen fläck i kant mot bränd skog. 1999, 4 ex (UJO). 2000, sökt men ej återf. (UJO); 2001, sökt men ej återf. (UJO).

**Tyresö** Tyresta naturreservat, Lanans östra sida (10I2i4639) tallskog, invid stig. Vårvintern 2000 (1999 års blomningssäsong) 3 fröståndare (UJO). 2000, 225 ex (UJO).

**Tyresö** Älmora träsk NV spets (10I3j3316) gammal tallskog, intill stigförgrening. 1985, 50-tal ex, varav 2 i blom (UJO).

**Utö** Storsandsvägens NO-sida (R&W 2001).

**Utö** Utö gruvor, O om gruvorna längs stigen mot Rävstaviken, 200 m SO sista huset (09I8j065045) S kanten av stigen där den börjar slutta ned från kalkstråket, 1990, flera m<sup>2</sup> (HEW, TER, R&W 2001).

**Vallentuna** Bällsta, O om Karlbergsskolan (11I0f1993) 2003 (HEW).

**Vallentuna** Gävsjö, 800 m S-ut, S kommungränsen (11I0g0305) 2003 (HEW).

**Vårdinge** 200 m V om Väsby Långsjö 1976 (HRY).

**Vårdinge** kyrkan (R&W 2001).

**Väddö** utan lokalbeskrivning (12J3d4627) glest bevuxen moränbacke, 1996 (C. Ålinder).

**Värmdö** Gällnö-Brännholmen, vid Västra Norrviken (10J8c1312) blandskog, 1991 (BKB).

**Västerhaninge** 1100 m NV om vattentornet vid sågen 1990 (R&W 2001).

**Västerhaninge** 500 m S om Öran (R&W 2001).

**Västertälje** Skog V om Ronna (R&W 2001).

**Västra Ryd** Tillfället, 20 m V västra vägskalet, S vägkanten i militärt övningsområde (11I0b3440) området skyddsmarkerat av Livgardet med skyltar med x på vit botten. 1998, 25 ex (KFR). 2001, antal ej uppgivet (IJO, BAB); 2002, ingen förändring, skyddsmarkering kvar (IJO).

**Ytterenhörna** 300 m SSV om Hammarby (R&W 2001).

**Ösmo** Järflotta, strax SO om sågen, tallmo, 1987, inom ca. 0,5 x 0,5 m<sup>2</sup> (S) (B. Rengman, R&W

2001).

**Ösmo** S om Brunn (R&W 2001).

**Ösmo** Tattmar 1990 (R&W 2001).

**Österhaninge** 600 m NV om Djupträsk (R&W 2001).

**Österhaninge** 950 m S om Gammelström (10I3h3045) gammal barrskog, vid myrstig några meter från större stig. 1985, ca 100 ex (UJO). 1995, sökt men ej återf., växtplatsen begravd under rishög, skogen avverkad 1993 (UJO).

**Österhaninge** NO om Tyresta by (R&W 2001).

**Österhaninge** S om Österäng (R&W 2001).

**Österhaninge** SO om Bylsjön (R&W 2001).

**Österhaninge** Tyresta nationalpark, 500 m S om Finnedal (10I3h0847) gammal barrskog invid djurstig. 1981, 40-50 ex, varav 3 i blom. 1982, 1 ex i blom (UJO); 1983, 4 ex i blom (UJO); 1987, 2 ex i blom (UJO).

**Österåker** Skånsta, 300 m S om avfarten till Skånsta, 50 m V om väg 276 alldeles invid motionsslingan 'gula spåret', 1999, stort bestånd i tallskog (S, voucher för DNA-analys) (C. Rydin).

**Österåker-Östra Ryd** Bråten, ca 150 m SSV (10I9j145114) granskog, moss-lingonmark, 1991 (L-H. Ågren).

**Österåker-Östra Ryd** Skånsta, cirka 200 m NO om Storvreten (10I9i450274) barrskog, 2000 (Å. Strid).

**Österåker-Östra Ryd** Österåker, Gottsunda, 350 m NO om Storträsket (10I9h310339) barrskog, 2000 (Å. Strid).

#### C-LÄN

**Almunge** Tjäderleksmossen, 3500 m NV om Almunge kyrka (11I8e) 2003 (G. Aronsson).

**Boglösa** utan lokalangivelse (11H2f0337) 1992 (T. Lundqvist).

**Enköping** Bredsand (11H1e3-1-) 1992 (R. Stenebo).

**Enköping** utan lokalangivelse (11H3e4228) 2000 (H. Nyberg).

**Gräsö** 1000 m V om Telemasten (13I2i1614) i gles barrskog med lingon, blåbär, i mittsträng och V kanten av äldre traktorväg 71 ex, alla veg., 2003

(EZA).

**Hällnäs** Fågelsundet, 400 m O om kokhusen (13I4d2624) 1999 (B. Jonsell).

**Hällnäs** Granklo (13I2c0448) myrmark, 1999 (M. Ström, S. Söderlund).

**Hällnäs** 300 m SO om Granskär (13I3e1713) barrskog, 1997 (BJO, LJO).

**Hällnäs** 400 m SSO om Granskär (13I3e1513) barrskog, 1992 (BJO, LJO).

**Hällnäs** Gudinge hamn (13I2e2212) sommarstugeområde, badplats, 1991 (BJO).

**Hällnäs** Sikhjälma hamn, vik O-ut (13I3c4306) skog, 1991 (BJO).

**Litslena** Knoppbacka, SO-ut (11H2g3817) barr- och blandskog, 1997 (K. & K. Källström).

**Simtuna** utan lokalangivelse (11H5c) skog, 2002 (GUE).

**Tegelsmora**, 250 m N om Sjölyxe (12I7a2537) 2003 (C. Åkerblad).

**Tillinge** utan lokalangivelse (11H2c2335) 1994 (H. Nyberg).

**Vendel** 450 m V om Gyllerboda (12H4i4318) tallhed, 2001 (P. Östensson).

**Vendel** 100 m S om Vendelsheden, vid skogsvägs-korsning (12H4i2345) tallhed, 2001 (P. Östensson).

**Vendel** Vendelsheden, 250 m OSO om uthusen (12H4i2347) tallhed, skogsväg, 2001 (P. Östensson).

**Yttergran** Ekillaåsens naturreservat, NO om Yttergrans kyrka (11H2j0811) barrskog på sand, 2002, 11 ex (G. Aronsson).

**Yttergran** utan lokalangivelse (11H1j, 660748, 159698) tallskog på grusås, 1998, 7 ex i blom; 2000, 30 ex (M. Thuresson).

**Älvkarleby** Billskatan (13H5i2730) skog, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Brämsand (13H5i0704) sandig tallskog, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** 300 m S om Gårdskärs fiskehamn (13H4j) tallskogsparti mot norr, 1999 (B. Dahlin).

**Älvkarleby** vid Bosjön (13H4i3623) strandkant, 2003 (B. Hemström).

**Öregrund** Yttre Hummelfjärdens V-del, strax N-ut (1218i3545) tall, diverse buskar och ris, hittad 1998 av M. Säfholm. 2000, 143 stänglar varav 100 i blom; 2001, 127 stänglar, 1 blommande (EZA); 2002, 82 blommande men plågade av torkan (EZA); 2003, 63 stänglar varav 26 blommande (EZA).

D-LÄN

**Bettna** Fruholmen (R&W 2001).

**Björkvik** 200 m NV om Björnkälla (R&W 2001); 2004, 10x20 m (BKA).

**Björkvik** 300 m NO om Svartbol (R&W 2001).

**Björkvik** 500 m ONO om Ändetorp, på vägens S-sida 1987 (R&W 2001).

**Björkvik** 500 m SO om Mossen (R&W 2001).

**Björkvik** Djupvik ca 300 m SO-ut, strax N om bilvägen och S om basväg (09G4f2548) i tallskog på kalkgrund, inget hot f.n., upptäckt 2001 (KGA). 2001, >10 skott (KGA). 2002, >100 ex (KGA); 2003, >100 ex (KGA); 2004, 135 ex varav 13 i blom (KGA).

**Björkvik** N om Åmundstorps badplats 1984 (R&W 2001).

**Björnlunda** 600 m NO om Dalsjö (R&W 2001).

**Björnlunda** 700 m OSO Dalsjö (R&W 2001).

**Blacksta** 1991 (R&W 2001).

**Blacksta** Marsjön, S-ut i skogspartiet mellan vägen och berget S om sjön, 600 m VNV och 900 m N Ulriksberg (09H7a2302 och 09H7a2100) grov tallskog på mo, 1991, riklig, flerstädes (S) (HEW).

**Bälinge** Ringsö, södra spetsen, skräpgrop, ej återf. 1996 (R&W 2001).

**Dunker** N om Gungarmossen 1984 (R&W 2001).

**Dunker.** 750 m VSV om Hagen 1998 (R&W 2001).

**Floda** 1000 m S om Källarboda (R&W 2001).

**Floda** 300 m OSO om Ede (R&W 2001).

**Floda** Harsjöns V-sida (R&W 2001).

**Floda** Hägerbo (R&W 2001).

**Floda** O om Kilstugan, i skog, 1980 (R&W 2001).

**Floda** Skyttorp ca 350 m VNV-ut (09G9g4343) i 13-årig tallplantering med fröträd, upptäckt 1987,

inget hot f.n. (BKA). 2001, ca 10 m<sup>2</sup>, ca 20 skott (BKA); 2005, minskande (BKA).

**Frustuna-Kattnäs** 200 m V om Väsby Långsjö 1976 (HRY).

**Frustuna-Kattnäs** 350 m NV om Lövtugan 1998 (HRY).

**Frustuna-Kattnäs** Djupsjöns N sida, nära länsgränsen 1983 (HRY) 2001: ca 50 ex (HRY).

**Frustuna-Kattnäs** Utom (R&W 2001).

**Gryt** Solbacka vid grustaget V-ut 1982 (R&W 2001).

**Gryt** Solbacka, strax O Solbackas badplats i Misteln, 1997, fåtalig (S) (LTA, G. Hansson).

**Gåsinge-Dillnäs** N om St. Skinnvalla (R&W 2001).

**Flen** ca 800 m SO om Nyängen, 5 ex (MGU 2004).

**Halla** 900 m S om Olstorp (R&W 2001).

**Helgesta** 300 m N om Gustafslund 1988 (R&W 2001).

**Helgona** V om Ruddammen (R&W 2001).

**Husby-Rekarne** 100 m NO om Ålläng (R&W 2001).

**Husby-Rekarne** 600 m VSV om Borglunda 1983 (R&W 2001).

**Hällby** 100 m V om Jakobsberg (R&W 2001).

**Härad** 550 m SSO om Anderslunda, Herrsvedet (R&W 2001).

**Julita** 300 m NO om Anderslund (R&W 2001).

**Julita** 500 m OSO Rensbol (R&W 2001).

**Julita** 700 m SV om Viksätter (R&W 2001).

**Kila** 300 m SSO om Eketorp 1999 (R&W 2001).

**Kila** Höglunda, 700 m VNV (UTM 436 154) skogsväg nära kärr, 1988, mindre men ganska tätt bestånd (S) (F. Lind, R&W 2001).

**Kjula** 600 m O om Svarvaretorp 1995 (R&W 2001).

**Kjula** Sandslätt, ca 200 m NV om (10G5j2247) i gammal gropmark, inget hot f.n. 2002, 10 x 8 m<sup>2</sup> (OAN).

**Kjula** Stensätter ca 400 m SV-ut (10H6a1107) i 30-årig tallskog, inget hot f.n.. Slättergubbe och plattlummer växer nära. 2001, ca 1 m<sup>2</sup> (OAN).

2002, ca 5 x 10 m<sup>2</sup> (OAN).

**Kloster** Vilstaskogen nära triangelpunkten 72,3 (R&W 2001).

**Ludgo** 250 m NO om Nedre Ämtvikssjön (R&W 2001).

**Ludgo** 500 m NO om Fagermon (R&W 2001).

**Ludgo** Nära St. Dammen (R&W 2001).

**Ludgo** O om Gullhagen (R&W 2001).

**Lunda** 600 m NV om Öllstalund (R&W 2001).

**Länna** 600 m SV om Rörtorp (R&W 2001).

**Länna** Lövlund 600 m S (10H4d039206) något fuktig skog tillsammans med dvärghäxört, 1987, blommande (S) (B. Andersson, R&W 2001).

**Länna** Mosstorp, ca 1000 m O om, V om vägen (10H4d026210) tallskog, inget hot f.n.. 2002, ett fåtal skott (BAN);2003, oförändrat (BAN).

**Näshulta** 250 m N om Nytorp NO om stigen (MGU).

**Näshulta** 600 m NNO om Orren (R&W 2001).

**Råby-Rekarne** 200 m N om Olbylund 1992 (HRY).

**Sköldinge** 500 m NNV om Hagstugan (R&W 2001).

**Strängnäs** Regementet, 50 m VSV om Soldathemmet (10H7d0409) tallskog, 1986 (S) (TCA, R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** 500 m VSV om Hagdala (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Askö vid stigen till Storsand (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Gärdsudden (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Nedanför Jättarsberget vid Furholmsnäs 1975-1995 (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** NO om Svartbäck (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Stensund, mellan campingplatsen och havet 1996 (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Stigen nära Borsöbron, lokalen förstörd genom anläggning av motionsspår 1992 (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** V om Furholmsnäs i skogen mot

Dyvik, flerstädes 1975-1987 (R&W 2001).

**Tumbo** Bogsten i aspduge 1983 (R&W 2001).

**Tunaberg** Nära Snickarstugan (R&W 2001).

**V. Vingåker** 600 m O om Svantorps 1984 (HRY).

**V. Vingåker** Gäringsnäs 550 m ONO-ut (09G8b1249) i ca 35-årig tallskog, känd sedan 60-talet av Tore Karlsson, Gäringsnäs. Inget hot f.n. 2001, ca 5 m<sup>2</sup> (M-L. Olofsson);2003, oförändrat (Maj-Lis Olofsson); 2004 oförändrat (BKA).

**V. Vingåker** Lagnö, på norra stranden rakt S om Hästön 1979 (HRY).

**V. Vingåker** V-sidan av Nya Kärren 1985 (R&W 2001); 2001 oförändrat (BKA).

**V. Vingåker** Ängtorp 450 m V-ut (09G9d1307) i ca 100-årig tallskog nära sjöstranden, upptäckt 1987, inget hot f.n. 2001, ca 5 m<sup>2</sup> (BKA).

**Vrena** Skogen V om Tovsund (R&W 2001).

**Åker** Dammsjöns NV-sida, sparsam 1977 (HRY) utgången p.g.a. avverkning 1980 (HRY).

**Åker** V om Mörtsjön (R&W 2001).

**Årla** 500 m SO om Mosstorp, riklig 1987 (R&W 2001).

**Årla** 750 m VSV om Biarhäll 1998 (R&W 2001).

**Årla** Bjälketorp 1976 (R&W 2001).

**Ö. Vingåker** Beckershovsnäs ca 250 m SSV-ut (09G7c0510) i ca 100-årig tallskog, inget hot f.n., upptäckt 2000 (BKA). 2001, ca 2 m<sup>2</sup> (BKA); 2004 lokalen större än tidigare (BKA).

**Överjärna** 1500 m NV om Orrsätra (R&W 2001).

**Överjärna** SO om Bommersvik (R&W 2001).

**Överjärna** V om Kallfors (R&W 2001).

**Överselö** 400 m NO om Apelvik (R&W 2001).

**Överselö** 50 m SV om Trumpås (R&W 2001).

#### E-LÄN

**Kvarsebo** 100 m V om Holmtorp (R&W 2001).

**Kvarsebo** 500 m V om Holmtorp (R&W 2001).

#### U-LÄN

**Harbo** hörnet mellan vägen till Högsnäs, nära väg 272 vid länsgränsen och väg norrut mot vändplats (12H1g) 2003 (B. Lundqvist).

**Kung Karl** 1000 m NNO om Skogstorp 1995

(R&W 2001).

**Nora** Skärsjöns N-spets, 150 m V-ut (12H5c3637) frisk tallskog, 1998 (LKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Blidö** Yxlö, Alsvik, 1910 (S) (G. Lundqvist); **Dalarö** Kolbotten, barrskog, 1933 (S) (C-A. Lindblom); **Djurö** Runmarö, Grindstugan, 250 m S om Grindstugan, vid körstig mot Skogsberga, hedartad barrskog, 1961, blommande (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Långstrand, barrskog, 1950 (S) (C. Håkansson); Runmarö, mellan Nore och Kila, vid berget nära Nore, hedartad barrskog, 1942 (S) (H. Jungstedt, R. Erhardt); Runmarö, vid gångstigen Vänö-Uppeby, ca. 200 m S om Grindstugan, hedartad barrskog, 1958 (S) (H. Jungstedt); Vindö, Gamla prästgården, 1902 (S) (I. Wirénus); **Nacka** Saltsjö-Duvnäs, 1913 (S) (A. Vide, T. Vide); 1914 (S) (G. Vide); **Solna** Haga, 1850 (S) (J. W. Boström); Ulriksdalsskogen, 1938 (S) (H. Witte); **Spånga** Hässelby, 1907 (S) (B. von Heijne); 1915 (S) (B. von Heijne); **Värmdö** Lagnö, 1899 (S) (N. Schager); **Västerhaninge** Sjövreten skog, 1915 (S) (A. Billberg); **Västerhaninge** Västerhaninge prästskog, 1938 (S) (A. Sörlin); **Össeby-Garn** 1890 (S) (G. Fromm); **Österåker-Östra Ryd** Nyboda, 1910 (S) (H. Croneborg).

C-LÄN **Torsvi** Brandholmsund vid Mälaren, ej årtal (S) (E. W. Lager); **Vittinge** Axsjö, barrskog, 1943 (S) (S. Johansson); **Älvkarleby** Överboda, tallås, 1945 (S) (I-M. Belinky); **Ärentuna** Störvreta, barrskog, 1920 (S) (H. B. Johansson).

D-LÄN **Strängnäs** 1917 (S, troligen ur Botaniska Institutionens samlingar SUNIV); **Toresund** Hista, hedartad barrskog, 1940 (S) (A. Jansson); **Västerljung** Källvik, hedartad barrskog, 1916 (S) (G. Grahn).

#### *Cuscuta epithymum* – LJUNGSNÄRJA Sårbar (VU)

Arten växer här vid sin svenska nordgräns och är åtminstone delvis inkommen med vallfrö. Flertalet av de äldre fynden utgjordes av klöversnärja, var. *trifolii* (Witte 1936), vilken dock ej med säkerhet är sedd i området i modern tid. Då det föreligger anmärkningsvärt få gamla uppgifter om ljungsnärja från området, kan man misstänka att åtminstone en del av de nutida fynden har något samband med de gamla förekomsterna av klöversnärja. Ett drygt 15-tal aktuella förekomster är kända från området. Fynd i Srm före 1970 redovisas av Rydberg & Wanntorp (2001).

AB-LÄN



*Cuscuta epithymum* - ljungsnärja  
Foto: Hans Rydberg

**Djurö** Runmarö, Vitträsk V-ut vid Norrgårdets V-vik (10J5d0930, 6575970, 1668000). Tidigare även en förekomst i Norrgårdets N-ände, 1985-1995, ej sedd senare (OST, AHA). 1994, nyupptäckt och riklig i svagt betad gammal åkervall mot S-vänt bryn (OST). 1996-1998, på ca 10 m<sup>2</sup>, stabil förekomst (AHA, OST); 1999, rikligare än tidigare, på ca 3-4 m<sup>2</sup> större yta (AHA); 2000, oförändrat riklig, den gamla eventuellt utgångna dellokalen är nu buskröjd (AHA); 2001, ca 15 ex på omkr. 10 m<sup>2</sup>, (10J5d1030) (AHA); 2003, riklig, inom 400 m<sup>2</sup> (AHA); 2004, 50 ex inom 500 m<sup>2</sup> (AHA).

**Sankt Olof** Djupvik (11I2c0800, 6610870, 1610020) betad torräng, upptäckt 1992. 1994-1995, riklig på ca 150 m<sup>2</sup> (ASV); 1996, något fåtaligare, troligen p.g.a. hårdare betestryck (ASV); 1997, fåtaligare, nu på ca 10 m<sup>2</sup> (ASV); 2003, inom 10 x 35 m<sup>2</sup> (ASV); 2004, beståndet upptar 6000 m<sup>2</sup> i övre, torrare delen av hagen (ASV).

**Sankt Olof** Stora Embarboda (11I2c2006, 6612010, 1610740) torräng i bryn, känd i området sedan 1925. På ca 1 m<sup>2</sup> 1991-1995, lokalen slås årligen (ASV). 1996, oförändrat fåtalig (ASV); 1997, enligt uppgift även sedd i år, men mycket fåtalig (ASV); 2003, 14 ex inom 25 m<sup>2</sup> (ASV); 2004, 11 m<sup>2</sup> i ängens SO-hörn.

**Sollentuna** Norrsättra, två dellokaler i torrängsvegetation längs stigar: A: 600 m SSO om Nyby (10I9e1330) upptäckt 1988. Det först funna beståndet har senare försvunnit medan det nuvarande, ca 150 m N-ut, upptäcktes 1993, beståndet rikligt 1994, (GHE); 1995, minskande (GHE); 1996, riklig och spridd på åtm. 100 m<sup>2</sup>, rójning på lokalen vore önskvärd (GHE); 1997, relativt riklig, men kom igång sent, troligen p.g.a. torkan (GHE); 1999, spridd över närmare 200 m<sup>2</sup>, har nu även vandrat ut i en f.d. viltåker; 2000, oförändrat riklig (GHE). Dellokal B: 600 m S om Nyby (10I9e1328) upptäckt 1999 och är belägen ca 200 m V om dellokal A. 1999, tämligen riklig längs ca 16 m (GHE). 2001, oförändrat (GHE).

**Värmdö** Nora (10J6b0308) sydexponerat bryn mot åker, 1989, några ex (HGU). 1995, ej återf. (JED).

C-LÄN

**Veckholm** Smedslätten (11H0h2214 eller 2215?)

på landsvägens båda sidor, känd sedan åtm. 1993 (GUE). 1995-1996, riklig (GUE); 1997, avsevärt mindre antal (GUE); 2001, återf., om än i mindre individantal (GUE).

D-LÄN

**Bettna** Åkerö slott ca 1400 m V-ut (09G6i0428) S-exponerad smal zon med lövträd mellan åker och granskog, på sikt hotar igenväxning. Lokalen känd sedan 1974 (S-O. Jansson). 1995, 2 små bestånd på 10 x 4 respektive 5 x 2 m<sup>2</sup> (LKA, ROL); 1999, på ca 10 x 4 m<sup>2</sup> respektive 10 x 2 m<sup>2</sup> (BKA, ROL); 2001, 10 x 4 m<sup>2</sup> respektive 1 x 1 m<sup>2</sup> (MGU); 2002, 10 x 4 m<sup>2</sup> respektive 1 x 1 m<sup>2</sup> (MGU); 2003 oförändrat (MGU).

**Björnlunda** Ekspaden vid landsvägen (10H0f) 1981 (HRY). 1995, ej återf. (LKA, HRY); 1996, ett mycket litet bestånd i botten av norra landsvägsdiket i V-kanten av torrbacken (LKA); 1997, åtminstone 10 blommande revor (LKA); 2001, sökt men ej återf., lokalen till synes lämplig (LKA).

**Helgesta** Ådö gård 450 m NNV-ut (09H9b1507) åkerren i S-vänt skogsbryn, upptäckt 1998, riklig på 3 x 12 m<sup>2</sup> (ROL). 1999, fåtalig, men skadad av ogräsbesprutning och torka (ROL); 2000, endast 2 blommande revor (ROL).

**Helgesta** Ällmora, ca 250 m SO-ut (09H9b2242) åkerren, inget hot f.n. 2001, ca 10 m<sup>2</sup> (ROL). 2002, ca 20 m<sup>2</sup>, ökande (ROL); 2003 oförändrat (ROL).

**Helgesta** Ällmora, ca 100 m SO-ut (09H9b2341) åkerholme, inget hot f.n. 2001, ca 2 m<sup>2</sup> (ROL). 2002, ca 2 m<sup>2</sup> (ROL); 2003 oförändrat (ROL).

**Helgesta** Hassö gård, nu tre dellokaler: A: 750 m VSV-ut (09H9c2428) åkerren i soligt skogsbryn. 1995, riklig på 5 x 15 m<sup>2</sup> (LKA, ROL). 1996-1997, samma utbredning som 1995, 1996 dock färre ex (ROL); 1998-2000, oförändrat (ROL); B: 50 m O om ovanstående lokal, upptäckt 1998. 1998-2000, riklig på 3 x 50 m<sup>2</sup> (ROL); C: ca 500 m SV om Hassö gård, upptäckt 1998. 1998-2000, 2 ytor om vardera en m<sup>2</sup> (ROL).

**Katrineholm** Duveholmsskolan 200 m S-ut, S om P-platsen (09G7e4723) ohävdad bryn mot nedlagd betesmark, gammal åker. Känd sedan 1985 (MJO). 1995, 4 små bestånd (LKA, BKA, MJO); 1996, ej

lika riklig som 1995, inga ex sedda vid gångvägen, ett nytt bestånd upptäckt (MJO); *1997-1998*, samma utbredning som 1996, området 1997-1998 delvis röjt av kommunen (MJO); *1999*, på ca 5 x 5 m<sup>2</sup> (BKA); *2000*, på 5 x 5 m<sup>2</sup>, hotad av planerad bebyggelse på platsen, vilken SNF protesterat mot (MJO); *2001*, 7 dellokaler om ca 75 m<sup>2</sup> (MJO); *2002*, 5 dellokaler om ca 75 m<sup>2</sup> (MJO); *2003* oförändrat (MJO).

**Kila** Gammelsta 350 m SV-ut, S-exp. skogsbyn i välbetad hagmark, 1980-talet (GHE, GNI). *1995*, ej återf. (LKA, BKA, GHE); *1996*, ej återf., hagen var mycket hårt betad och torr (LKA, S. Clason, M. Wickman).

**Lerbo** Värna, ca 300 m ONO-ut, norra sidan av vägen (09G7h2542) igenväxande, basisk torrbacke med kalkgynnad flora bl.a. duvnäva, bergjohannesört. Lokalen upptäckt 1998, ymnig på 30 x 50 m<sup>2</sup> (MGU, BKA, LKA, ROL m.fl.). *1999-2000*, oförändrat på ca 30 x 50 m<sup>2</sup> (MGU); *2001*, ca 100 m<sup>2</sup>, riklig (MGU); *2002*, ca 100 m<sup>2</sup>, riklig (MGU); *2003*, riklig (MGU); *2004* oförändrat (MGU).

**Ludgo** Ludgo kyrka S om kyrkogårdsmuren (09H6f3415) hagmark, känd sedan 1984 (AKI). Enligt kyrkvaktmästaren har han haft hästbete där under 1991-1995, den förra vaktmästaren hade stora trädgårdsodlingar på platsen under ca 25 år. *1995*, riklig på 4 x 10 m<sup>2</sup> (LKA); *1996*, ett blommande bestånd i V- respektive ett något mindre i O-hörnet av den ohävdade hagen (LKA); *1999*, ej återf., hagen ohävdad och igenväxande med sly (LKA); *2000*, ej återf. (HBE); *2001*, sökt men ej återf., lokalen helt igenvuxen med slån, nässlor och asksly (LKA).

**Lunda** Svehorns gård, 370 m OSO-ut (09H2b2525) S-vänd igenväxande ängsbacke mot markväg, känd sedan 1990 (GHE). *1995*, spridd utmed 70 m (LKA m.fl.); *2001*, flera mindre ruggar utmed 50 m (LKA).

**St. Malm** Gribäckens gård 400 m S-ut (09G6c3624) naturbetesmark med gulmåra, röllika, bockrot, gräfibbla, skogsklöver och gulvial. Hårt betestryck. Känd sedan 1980-talet (MJO). En ny dellokal ca 50 m V om den ursprungliga. Inget hot f.n. *1995*, riklig på 8 x 3 m<sup>2</sup> (LKA, BKA, MJO); *1996*, utbredning som 1995 men färre ex, betet fortfarande mycket bra (MJO); *1997-1998*,

oförändrat, hagen välbetad (MJO); *1999-2000*, på ca 3 x 5 m<sup>2</sup> (MJO, BKA respektive MJO); *2001*, 3 fläckar om totalt 1 m<sup>2</sup>, 1 fläck ca 4 m<sup>2</sup> (MJO); *2002*, 3 dellokaler om totalt ca 10 m<sup>2</sup> (MJO).

**Trosa-Vagnhärad** Jägarhult V-ut, utmed landsvägen nära Stortorps grustag, känd sedan 1978, senast sedd 1986 (HEW). *1995*, ej återf. (LKA); *1996*, *1998*, ej heller återf. utmed landsvägen och skogsbrynen (LKA).

**Tunaberg** Präst-Uttervik 200 m O-ut (09H0c0215) ohävdad åkerholme S om vägen, nära obrukade åkern, upptäckt 1989 och då riklig på 30 m<sup>2</sup> men beståndet skadat av dikesrensning (JEM). *1995*, få och små bestånd utefter S-sidan (LKA); *1996*, två större och ett mindre bestånd på gulmåra och skogsklöver, rikt blommande (LKA); *2001*, ca 5 ruggar på solsidan (LKA).

**Ö. Vingåker** Två dellokaler: A: Bokvarn strax NV-ut, utmed åkerkanten åt SO från avtagsvägen mot prästgården (09G7d3515) på åkerrennen mot vägen en sträcka av ca 100 m. Inget hot f.n., men beståndet minskande. Lokalen känd sedan 1982 (F. Lind). *1995*, spridd utmed 100 m (LKA, BKA, MJO); *1996-1997*, fåtaligare men oförändrad utbredning (MJO); *1998*, oförändrat (MJO); *1999*, längs ca 100 m men färre ex än tidigare år (MJO, BKA); *2000*, oförändrat (MJO, KGA). Dellokal B: Bokvarn VNV-ut, ca 100 m VSV om Kvarngölet (09G7d3513) på f.d. betad åkerholme, upptäckt 1998 (MJO) spridd på 3 x 3 m<sup>2</sup>. *1999*, oförändrat (MJO); *2000*, oförändrat på 3 x 3 m<sup>2</sup> (MJO); *2001*, ca 100 m<sup>2</sup> (KGA, MJO); *2002*, ca 40 m<sup>2</sup>, 3 dellokaler (KGA, MJO); *2003*, stabilt (KGA); *2004* oförändrat (KGA).

**Ö. Vingåker** Bokvarn 850 m NV-ut, spridd inom 2 ha utmed landsvägen och i betesmark S om Hallonstugans grund (09G7d4011) på vägrennen och i naturbetesmarken V om vägen, spridd i hagen på ca 20 dellokaler och på båda sidor om vägen. Lokalen upptäckt 1982 (F. Lind). *1995*, riklig (LKA, BKA, MJO); *1996*, samma utbredning som 1995 men färre ex, betestrycket oförändrat (MJO); *1997*, beståndet något klenare men betet bra, ytterligare ett bestånd funnet längre in i hagen mellan Hallonstugan och Prästgården (MJO); *1998*, något fåtaligare, ännu välbetad (MJO); *1999*,

på 0,5 x 0,5 m<sup>2</sup>, samt enstaka ex i hagen, vilken var mycket hårt betad (MJO, BKA); 2000, beståndet stabilt (MJO, KGA); 2001, ca 20 fläckar, ca 0,5 ha (KGA, MJO); 2002, ca 25 fläckar, ca 0,5 ha, betestrycket hårt. (KGA, MJO); 2003, oförändrat (KGA); 2004, oförändrat (KGA).

### *Cypripedium calceolus* – GUCKUSKO

Reg./Livskraftig (LC)

Arten ingår inte i det nationella floraväktarprojektet men har varit medtagen på regional nivå, delvis p.g.a. dess status i EU:s habitatdirektiv. Då arten förekommer med ett stort antal lokaler i vissa trakter av området är det omöjligt att få en noggrann övervakning annat än på enstaka lokaler. Av sekretesskäl utelämnas redovisningen av de exakta lokalerna. Närmare upplysningar kan lämnas av de floraväktaransvariga.

### *Dianthus armeria* – KNIPPNEJLIKA

Starkt hotad (EN)

Arten är sydlig och har i äldre tid sannolikt kommit in med vallfrö. Ett 10-tal äldre fynd är kända från området, men ingen av dessa är dock aktuella. Ett 10-tal nya förekomster har påträffats, varav ett eventuellt återfynd 2000.

AB-LÄN

**Bromma** Mariehäll mot Solvalla (10I6e4517) i kanten av en stor grusplan. Troligen relativt nyinkommen, uppträckt 1998, ca 120 ex på något 10-tal m<sup>2</sup> (JED, ASV). 1999, endast 6 ex en liten bit från fjolårets förekomst, där inga ex återfanns (JED, HGU); 2001, ej återsedd, lokalen ej igenvuxen (JED); 2002, 10 storvuxna ex, ej sedd på den ursprungliga fläcken utan i kanten av grusplanen (JED); 2004 ej återf., växtplatsen täckt av stora jordhögar (JED).

**Djurö** Runmarö, mellan Styrsvik och Uppeby vid Norrsunda (10J5d) vägkant, 1991. 1994, enstaka ex, minskande p.g.a. igenväxning (OST); 1996-1998, ej återf., 1997 blev vägen omschaktad p.g.a. sönderkörning (AHA, OST); 1999, ca 20 ex, tydlig aktivrad fröbank i samband med omschaktningen (OST, AHA); 2000, ej återf. (AHA); 2003, 24 ex i blom (AHA).

**Djurö** Runmarö, mellan Uppeby och Gatan N om Svartträsk (10J5d) åkerkant 1992 (OST). 1996, ca 40 ex i kant av brukad slättervall (OST); 1997, ca 15 ex, avklippta i samband med slätter (OST); 1998, ca

25 ex (OST); 1999, ca 35 ex (OST, AHA); 2000, ca 15 ex (OST); 2003, ca 15 ex (OST).

**Djurö** Runmarö, Södersunda (10J5d0725) först rapporterad av Holmberg & Thorán (1975). 1994, riklig i betesmark (OST); 1995, ej sedd (AHA); 1996, 14 blommande ex samt ca 5 bladrosetter i vägkant, försvunnen från tidigare växtplats i betesmark p.g.a. upphörd hävd (AHA); 1997, 12 ex samt 1 ex av hybriden med backnejlika, beståndet skadat av vägslätter (AHA); 1998, 17 blommande ex, samt ytterligare 4 blommande ex strax N-ut (AHA); 1999, 18 ex, på båda sidor av vägen (AHA); 2000, 4 ex, vilka senare blev avklippta (AHA); 2001, 5 ex, samtliga misslyckades med frösättningen p.g.a. sen slätter (AHA); 2003, ej återf. (AHA).

**Ekerö** Älby hage, grusig vägkant, ca 20 ex 1992-1993. 1995-1996, ej återf. (JED m.fl.).

**Stockholm** Beckholmen, grusplan, grusmark invid fartygsdocka, ca 100 ex 1981-1993 (PSL). 1995, enstaka ex (PSL m.fl.); 1997, något enstaka ex, starkt hotad då platsen används som uppställningsplats (PSL); 2000, ett 20-tal ex i blom samt många små bladrosetter (MGO); 2001, totalt ett 20-tal ex i blom samt ett stort antal bladrosetter (MGO); 2002, lokalen är åter belamrad med bråte, inga exemplar av arten funna (MGO m.fl.); 2003, återinförd nära ursprungslokalen med frön från Skansenodlade plantor. 10 ex (MGO).

**Tyresö** Solberga vid Vallvägen, tillfällig i gräsmark, 2 ex 1989, 1 bladrosett 1990, ej senare, platsen bebyggd (HGU).

**Tyresö** Ällmoravägen, 1 ex tillfälligt på jordhög 1985 (P-A. Bystedt).

**Vaxholm (f.d. Ö. Ryds sn)** Gåsvik strax O om avtagsvägen (10I8i2004) berghäll i vägs slänt. Eventuellt är det denna lokal som har kallats "Nibble, i torrbackar", ca 1974 (Kers 1977). 2000, ca 20 ex (HGU); 2001, flera ex (HGU); 2002, ca 10 ex (HGU); 2003, 13 blomstänglar (HGU).

**Österåker** Ruggsättra (11J1a0602) dike och åkerkant, känd åtm. sedan 1970-talet. 1991-1993, fåtalig (LTA); 1998, riklig, minst 75 ex på den övergivna åkermarken (LTA).

D-LÄN

**Gryt** Solbacka läroverk nära grunden till fotbollsplanen i vägkant 1970 (LTA, HEW) 1980 (HEW) ej sedd senare (R&W 2001). 2003: ej återf. (HRY).

**V. Vingåker** Krutfabrikens vattenverk 800 m SO om Sandvik (09G7b3028) nära stranden i grusig-sandig vägsbländ, känd sedan 1988, då ett fåtal ex (M-L. Olofsson). 1999, ca 10 ex (M-L. Olofsson, BKA); 2002, minst 50 ex (Maj-Lis Olofsson, BKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Frötuna** Nära kyrkan vid landsvägen ca 1910-talet; **Grödinge** Smällan vid Malmsjöns O-sida i dike 1930; **Hilleslöv** Ricksätra ovanför trädgården ca 1920-talet; **Munsö** Skolhuset 1850-talet; **Sorunda** Blista 1898-1899; **Stockholm** Skeppsholmen 1955 (Lindberg 1995); **Tyresö** Tyresö i åkrar ca 1840; **Överenhörna** Nöttesta, två lokaler ca 1930.

D-LÄN **Toresund** Kivicksta 1930.

#### *Draba nemorosa* - SANDDRABA

Starkt hotad (EN)

Sanddraba förekommer i Sverige från Västergötland till Norrbotten med två kärnområden i Gästrikland-södra Dalarna och i Medelpad-Ångermanland (Aronsson 1999a). Den växer på blottad, torr mark, i vårt område på kulturpåverkad lokalitet. Främsta hoten utgörs av igenväxning, schaktningsarbeten o.dyl.

AB-LÄN

**Grödinge** Kagghamra grustag, 1980-t.; 1988 utgången p.g.a. igenväxning (R&W 2001).

C-LÄN

**Skutskär** Harnäs, N-ut, N om järnvägen mot länsgränsen (13H5h1909) torrbacke, f.d. ängsmark, 2003 (B. Hemström).

**Skutskär** Kopphuslandet, gatunummer 53 (13H5h0238) torrbacke, 2003 (B. Hemström).

**Tierp** Tierps station (12H8i3341) spårområdet, 1996 (N. G. Andersson).

**Uppsala** Nedre Föret, två dellokaler A: NV kullen intill cykelstig, Ultuna källa SV-ut (6633570, 1604190) sandig torrbacke, 1999, 40 ex (O. Rosengren); B: (11I6a3643) 1994 (L. Nerkegård) (6633610, 1604370) torrmarkskulle, 2004, flerstädes på kullen, främst blottade ytor (H. Andersson).

**Uppsala** Vindbrovägen, N om Ultuna (6634640, 1604490) sandig vägsbländ, 2003, 100-tals ex, stort

bestånd i vägsbländ (O. Rosengren).

**Västeråker** Paskhäll (11H5j0314) betad strand med hällmarker, åkerkant, 2000 (M. Iwarsson).

**Älvkarleby** Billskatan (13H5i3233) havsstrand? 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Högmokrysset, 1000 m från, vid Tegelbruksvägen (13H4i0505) öppen sandmark, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Laxön, 500 m SO-ut, runt Vattenfalls utvecklingsbyggnad (13H3h1647) 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Marma kyrka, 500 m SSO-ut (13H1h3741) ruderatmark, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Rotskär, N-ut (13H4h4641) skogs- och hagmarksområde med strandparti, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Rotskär, V-ut, vid Bodaån (13H4h4235) torra lund- och strandområden, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Rullsandsvägen (13H4i3904) torrbacke, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Skansen (13H3h4049) älvbrinken, 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Skutskär N-ut (13H4h4526) hassellund, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Ytterboda V-ut (13H4h3546) torrbackar, betesmark, strandområde, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Älvkarleby kyrka (13H3i3404) 2003 (SVS).

D-LÄN

**Toresund** Toresunds kyrka, muren närmast N kyrkan (6581055, 1581955) kyrkogårdsmur, uppgiven 1913 (R&W 2001). 1999, 5 ex i murens V-ände (LKA); 2001 ej återf. (LKA).

#### Äldre fynd

C-LÄN **Uppsala** hospitalet (Almquist 1965); Sandviken, grustaget ovan Vindbron (Almquist 1965); Ultuna, kring uthus och byggnader (Almquist 1965); vid vindbron, berghäll i beteshage, 1965, senare utgången p.g.a. att hagen gjorts till beteåker (ASV).

D-LÄN **Kärnbo** Mariefred (R&W 2001); **Strängnäs** (R&W 2001); **V. Vingåker** Vannala 1860, 1876 (R&W 2001).

*Elatine hexandra* - SKAFTSLAMKRYPA

**Sårbar (VU)**

Arten växer på leriga och långgrunda stränder vid näringsfattiga sjöar och vattendrag. Den har i Sverige en västlig utbredning och förekomsten i Srm är starkt isolerad och östlig.

**D-LÄN**

**Gryt** Ricksjöns O-strand vid utloppet nära Jordanstorp (10H0d3005) vid upptäckten 1970 riklig vid utloppet samt sparsamt på några ställen längs stranden 1 km N-ut (Thorán 1971) senare återf. vid utloppet 1977 och 1990 (R&W 2001).

***Elatine orthosperma* – NORDSLAMKRYPA****Sårbar (VU)**

Nordslamkrypan är huvudsakligen en nordlig art som har sitt starkaste fäste längs norrlandskusten och älvarna. Den är snarlik den närstående korsslamkrypan och växer ofta tillsammans med denna, i regel på långgrunda leriga stränder. Från området föreligger ett modernt fynd samt några gamla uppgifter från Mälaren. Dalälvsfyndet har säkert samband med aktuella lokaler längs Dalälven på Gästriklandssidan. Aktuella *Elatine*-lokaler i Mälaren bör även kontrolleras med tanke på denna art.

**C-LÄN**

**Älvkarleby** Dalälven, 300 m NNO om Sandören i Älvkarleby (6719390 1590570) grund lagun, upptäckt 2004 under Botaniska sällskapet i Stockholm exkursion, minst ca. 10 ex tillsammans med bl.a. *Elatine triandra* (ASV m.fl. belägg kontrollerat av S. Ericsson).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Solna** utan lokalangivelse, 1864 (S) (Uotila 1974).

D-LÄN **Strängnäs** Nabbviken, 1846 (UPS); Norrstacken, 1862 (S) (Uotila 1974).

U-LÄN **Kung Karl** Kungsör, ca 1850 (R&W 2001).

***Euphrasia micrantha* – LJUNGÖGONTRÖST****Sårbar (VU)**

Ljungögöströsten är en sydlig art som är knuten till ljungmarker och är mycket ljuskrävande och känslig för igenväxning. Den växer oftast i ljungrika betesmarker, men kan även påträffas i väg- och stigkanter. Arten har minskat kraftigt under 1900-talet. Ljungögöströsten är känd från ett ganska stort antal lokaler i Srm och Upl, i Upl rör det sig om ett drygt 50-tal fynd, men före Alundafyndet 1998 var den ej sedd i Upl sedan 1952.

Efter 1980 är den endast känd från ca åtta lokaler i Srm samt en i Upl.

**C-LÄN**

**Alunda** Norrlovsta 350 m OSO gården Kulbacken (12I4f0439) i betad skogsmark, torr kulle med ljung, upptäckt 1998, 300-1000 ex (EZA). 1999, uppskattningsvis över 1000 ex inom 10 x 30 m<sup>2</sup> (EZA); 2000, ca 400 ex (EZA); 2001, 1071 blommande ex i hästbetad mark, sent påsläpp 2001 (EZA); 2003, 142 ex (EZA); 2004, ca 1000 ex (EZA).

**D-LÄN**

**Björnlunda** Önnerstaberger 400 m S-ut (09H9f3016) bland ljung vid skogsstig/körväg, stort bestånd 1980 (HRY).

**Forssa** Forssa kyrka 500 m OSO-ut (09H9a1839) vid skogsväg, 1991 (S)(LKA).

**Gåsinge-Dillnäs** Nyborg 500 m VNV-ut (10H1f1404) vid skogsväg, 1991(S)(LKA).

**Ludgo** Vågholm 200 m SO-ut (09H6f3623) 1984 (AKI).

**Ludgo** Mårsäng 100 m N-ut (09H7e0611) 1990-t.(HBE).

**Ludgo** Stavstugan, 300 m N-ut (09H7e0611) riklig i välgkanter, 1990-t. (HBE).

**Nicolai** Lindbacke på S-sidan (09H2d3735) riklig i betesmark, 1988 (HRY).

**Tunaberg** Krognäs gård 300 m SV-ut (09H0d4-1-) sparsam i betesmark, 1988 (HRY).

**Västermo** St. Åskedalen N-ut (10G5c3-4-) 1991 (Inv.läger Sörmlandsfloran).

**U-LÄN**

**Kung Karl** 600 m VNV om Skogalund 1995 (R&W 2001).

**Äldre fynd efter 1920**

AB-LÄN **Länna** Grovstanäs 1920-talet; **Norrälje** Syltbergen ca 1920; **Riala** N. Vad ca 1920-talet; **Täby** Hägernäs ca 1920-talet; **Utö** Mellsten 1922 (R&W 2001); **Vallentuna** Nyborg ca 1920-talet; **Överjärna** Snorp 1922 (R&W 2001).

C-LÄN **Alsike** "Storskogen" och brandfältet i norra delen 1921; **Börje** Nordhem 1952; **Danmark** Knivsbrunna; Kraftledning Bergsbrunna-Svedden 1933; Bergsbrunna S-



*Euphrasia rostkoviana* ssp. *fennica* - finnögentröst  
Foto: Hans Rydberg

ut 1937; d:o vid stig i skogen 1943; Högtomt S-ut och banvaktarstuga 187; **Jumkil** Trillbo 1945; **Läby** Klappert 1929; **Uppsala-Näs** Vreta 1920-t; **Vaksala** Nyhagen 1926.

D-LÄN **Kloster** Stensäter 1938 (R&W 2001); **Stenkvista** Nysäter 1952 (R&W 2001); **Strängnäs** Stadsskogen 1925 (R&W 2001); **Trosa-Vagnhärad** Kvarnsjön 1922 (R&W 2001); **Västerljung** Gisetorp 1922 (R&W 2001); Hällsviken 1927 (R&W 2001).

### *Euphrasia rostkoviana* ssp. *fennica* –

FINNÖGONTRÖST

Starkt hotad (EN)

Finnögentrösten är knuten till välhävdade naturbetesmarker och är mycket känslig för gödsling eller ohävd. Av landets totalt dryga 50-tal lokaler är ca 35 från området. Under en riksomfattande inventering av arten 1978 återfanns den här på ett 10-tal lokaler, flera av dessa utgjordes dock av små tynande restpopulationer i diken etc. (Karlsson 1982, Nilsson m.fl. 1982). Först på 1980-talet upptäcktes arten i Srm och flera nyfynd har gjorts senare, även i Upl. Totalt har arten under 1990-talet setts på 17

lokaler i området. Samtliga äldre publicerade fynd i Stockholmstraktens växter (Almquist & Asplund 1937) utgörs mer eller mindre säkert av felbestämningar (Karlsson 1982).

### AB-LÄN

**Husby-Ärlinghundra** Älgsta 230 m N om Sanda (=Slästa SO-ut, 11I3c1718) upptäckt ca 1970 (LGB). 1996, ca 50 ex på 1 m<sup>2</sup> i övergiven betesmark (ASV, JED); 1998, 33 ex inom 1 m<sup>2</sup>, hagen ännu ohävdad (ASV); 2003, sökt men ej återf. (ASV).

**Lunda** Lejden 600 m NNO om gården (11I3e1844) i välhävdad betesmark, upptäckt 1966. 1978, ca 500 ex i NV delen av hagen (Karlsson 1982); 1990, ännu kvar (TKA); 1996, minst 500 ex på några 100 m<sup>2</sup> (ASV, JED); 2003, 1050 ex kring fuktsvacka i betad hage allt inom ca 50 x 50 m<sup>2</sup> (ASV).

**Sankt Olof** Viby 350 m O om Glädjen (11I2b4030) 1950, 20 ex i skogsbryn 1978 (Karlsson 1982) ej återf. på 1990-talet (LGB).

**Täby** Prästgårdsmarken (10I9f3-3-) betesmark, känd sedan 1980-talet. 1991 (HGU m.fl.). 1995 och 1998 riklig (HEW); 2000, tydligt mindre antal, delar av förekomsten drabbad av igenväxning och bör röjas (HEW).

### C-LÄN

**Bondkyrka** N. Norby 260 m NNO om punkt 23,31 (11I7a1408) 1920-1952, återf. i dike, 9 ex 1978 (Karlsson 1982).

**Bälinge** Grellsbo, omkring och V om gården (12H0h3031 etc.) friska mer eller mindre öppna betesmarker, flera 100 ex 1993-1996 (SSU). 1998, ca 700 ex (OEM); 1999, 20000 ex spridda över 6 ha, 500 m V om Grellsbo vid Oxsätravägen, nyligen slytröjt (SSU); 2004, några hundra i hagen och på vägrenen, hagen betas ej och växer igen (KFR).

**Dalby** Fågelsången 1250 m O om Hammarskog (11H5j3949) 1952, 40 ex i betesmark 1978 (Karlsson 1982).

**Danmark** Nybygget 125 m NO om Karlsro (11I6b2438) 1918, återf. i vägkanter 400 ex 1978 (Karlsson 1982). Troligen utgången, igenväxt 1998 (OEM).

**Forsmark** Storskäret 100-150 m V om gården

(12I9g2345 etc.) betesmark. Först funnen N om gården 1917. Återf. V om gården 1978, ca 1000 ex (Karlsson 1982). 1998, flera spridda förekomster (12I9g2245, 2344, 2345) totalt minst 1000 ex (OEM); 1999, ca 1000 ex; 2000, oförändrat bete, antal ex ej räknat (EZA); 2001, oförändrat, betet fortsätter; ingen räkning under blomningstid utförd år 2001 (EZA); 2003, 1211 ex idealiskt betat, spritt inom 100 x 110 m<sup>2</sup> (EZA).

**Forsmark** Storskäret, 350 m V om gården, S om vägen (12I9g2244) 1999, 280 ex (EZA. 2000, oförändrat bete, antal ex ej räknat (EZA); 2001, oförändrat, glest trädbevuxen betesmark, betet fortsätter, ingen räkning under blomningstid utförd år 2001 (EZA); 2003, 11 ex (EZA).

**Harbo** Gutterp, 250 m O-ut (12H3f0326) i en stor betesmark, ca 1960 drogs en väg genom denna, senare även funnen på vägkanter. Först funnen 1918. Återf. 1978, då ca 30000 ex. 1980 till synes oförändrat (Karlsson 1982); 1998, ca 7000 ex, tycks ha minskat kraftigt, betestrycket otillräckligt (OEM); 2004, ca 300 N om vägen i fårbetad hage samt dike ca 200 S om vägen i dikesrenen (KFR).

**Skokloster** Nytorp 500-2500 m SO-ut, spridd längs skogsväg, Upplandsleden (11H3j4845-4j1329) som närmast ca 800 m från lokalen i Sanda, där arten senast sågs 1978. De räknas här som skilda lokaler. Den aktuella lokalen är spridd längs ca 2 km, men bör karteras mer i detalj. 1999, spridd längs ca 2000 m av skogsvägen (GUE, KNK); 2000, över 100 ex ca 2000 m SO om Nytorp, samt enstaka ex ytterligare SO-ut, 4j0141 (KFR) samt 100-tals ex 500 m SO om Nytorp, 4j1329 (JED); 2002, >700 ex utefter grusväg, ljusöppet, mest frekvent nära vägkorsningen och avtagande söderut, på båda sidor om vägen, men mest på den västra (KFR); 2003, oförändrat (KFR); 2004, ca 400 m in på grusvägen innan Nytorp (T. Åkerberg).

**Skokloster** Sanda 600 m S-ut (11H4j1639) upptäckt 1915, 15 ex återfunna längs stig i kraftledningsgata 1978 (Karlsson 1982).

**Veckholm** Veckholms skjutfält (10H9i) längs körvägar o. vändplaner, 1997, riklig (KNK). 1998, massförekomst (KNK, GUE).

**Vendel** Fågelbo 175 m VNV om Masbo

(12H5j1044) 1954, återf. i vägdikesbotten 30 ex 1978 (Karlsson 1982).

**Västland** Lämpesbo 150 m S-ut (13H3j0305) i vägkant 1992 (SVS). 1996, få ex (SVS); 2002, sökt men ej återf.. Eftersom vägen breddats för något år sedan, har sannolikt växtplatsen förstörts (KFR).

**Älvkarleby** Tamsberg 100 m SV-ut (13H4j0-1-) igenväxt betesmark, 1996 (B. Danielsson). 2004, ej återf., området ser väldigt igenväxt ut och troligen är arten försvunnen (KFR).

**Uppsala-Näs** Vreta 900 m NV om Vretaudd (11I5a3701) beteshage på sandig mark, 1946 (LJO); riklig 1980 (LJO: Karlsson 1982). 1995 på 4-5 ställen inom 500 x 200 m<sup>2</sup>, endast riklig på ett ställe (M. Iwarsson).

#### D-LÄN

**Dunker** Mora gård S-ut (10H2c3429) betesmark, riklig 1982 (BJO). årligen riklig till 1990. 1993, riklig (HRY m.fl.); 1995, ca 20 ex hagen obetad (CHA, LKA); 1999, 35 ex på några m<sup>2</sup>, hagen betad av nötkreatur (BKA, ROL); 2002, 6 ex i betesmarken ca 20 m N luftkabel och ca 10 ex NO om döende björk, mycket hårt betat, de få ex som fanns var bara ca 2 cm höga (BKA, LKA).

**Flen** Kärrtorp, 300 m O-ut i torrängsvegetation 1992 (HBE, R&W 2001).

**Gryt** Kilkärr 150 m ONO-ut (10H1c4441) obetad ängsrest längs skogsväg, 1993 (CHA). 1995, ca 20 ex utmed 10 m (CHA, LKA); 1999, totalt 80 ex längs ca 300 m av vägen, på båda sidor om infarten till Kilkärr (BKA, ROL).

**Hyltinge** Råstock (10H0b2614) naturbetesmark, sparsam omkring 1990 (HRY). 1999, ej återf. (BKA, ROL).

**Länna** Björktorp ca 75 m V om vägskalet Rocklänna, ca 25 m S om vägen (10H4c2427) i betad björkhage, på ca 30 m<sup>2</sup> 1990 (HRY). 1999, över 100 ex, hagen betas av nötkreatur (BKA, ROL); 2000, oförändrad status (BKA); 2001, ca 4500 ex på ca 400 m<sup>2</sup>, inget hot (BKA, ROL); 2002, ca 2000 ex på ca 400 m<sup>2</sup>, inget hot (BKA, LKA); 2003, ca 2000 ex (BKA); 2004, minst 2000 ex (BKA, HLE).

**Mellösa** Holmtorp ca 400 m NV-ut (10G0j1439) sparsam i ekhage 1990-1994 (HRY) 1996, glest

spridd, hagen välbetad och nyligen röjd (ROL); 1999, 100-tals ex på 5 x 40 m<sup>2</sup>, hagen lätt betad (ROL).

**Årdala** Månadstorp 100 m NO om (09H7a1235) 1991 (ROL). 1995, ej återf. (CHA, LKA); 1996 ej återf., hagen välbetad (ROL).

#### Äldre fynd

C-LÄN **Bondkyrka** Ekeby (11I7a) 1904-1905, ej återf. 1978, området nu industriområde (Karlsson 1982); Stabby backe (11I7a4-0-) 1899, 1932-1933, ej återf. 1978, nu trivial flora (Karlsson 1982); **Danmark** Högtomt, Krushäll (11I6b3-3-) 1910, 1917, ej återf. 1978, nu trivial flora (Karlsson 1982); Linnés Hammarby N-ut (11I7c0-0-) 1896, ej återf. 1978, nu trivial betesmark (Karlsson 1982); Söderbylund (11I6b) skogskant 1933, exakt läge obekant, ej återf. 1978 (Karlsson 1982); **Gamla Uppsala** Fullerö (11I9a) ängs- mark 1896, diffus lokaluppgift, ej återf. 1978 (Karlsson 1982); Krokike N-ut (11I9b1-0-) skogsbryn 1923, nu igenväxt, utgången 1978 (Karlsson 1982); Velamsboda (11I9b1-0-) skogsglänta 1925, nu igenväxt, utgången 1978 (Karlsson 1982); **Ramsta** Årby (11H6i0-4-) bland ljung 1903-1905, ej återf. 1978, inget bete (Karlsson 1982); **Skogstibble** Friberga (11H8f) 1916, ej återf. 1978 (Karlsson 1982); **Skokloster** Blåboda S-ut (11I4a1-1-) 1915, ej återf. 1978 (B. Jansson, Karlsson 1982); **Vaksala** Jälla (11I8b) 1896, ej återf. 1978 (Karlsson 1982); Skölsta, backen S om banvaktstugan (11I8b0828) 1931, ej återf. 1978 eller 1980 (Karlsson 1982); **Älvkarleby** Marma by (13H1h) ängsbacke 1916, ej återf. 1978, nu troligen villatomt (Karlsson 1982); Västerboda (13H4j) i äng 1917, ej återf. 1980 (Karlsson 1982).



*Galeopsis angustifolia* - kalkdån  
Foto: Hans Rydberg

#### *Falcaria vulgaris* – SKÄRBLAD

Starkt hotad (EN)

Arten är en gammal inkomling med vallfrö eller annat utsäde, enstaka fynd sätts även i samband med barlast. Den har mest påträffats i åker- och vägkanter. Endast två aktuella lokaler i området, men ännu i slutet av 1970-talet fanns arten kvar i Uppsalatrakten.

#### AB-LÄN

**Lövö** Tillflyktens gård V-ut (10I5d2712, 6577730, 1616310) SV-exponerad torrbacke mot åker, upptäckt 1978 (Kers 1979) 1989-1992 (HGU). 1995, oförändrat riklig på närmare 100 m<sup>2</sup> (JED, NLÖ, HGU); 1999, oförändrat riklig på drygt 75 m<sup>2</sup>, delvis påverkat av grävning och dumpat sly, men tycks ej ha tagit någon skada (JED, HGU); 2003, oförändrat (HGU); 2004, 40 ex inom ca 70 m<sup>2</sup> (JED, NLÖ, HGU, KST).

#### C-LÄN

**Bondkyrka** Valsätra (Malma by) strax N om korsningen mellan Vårdsätravägen och Malmavägen, vid upptäckten 1939 riklig på några m<sup>2</sup> i en gammal gräsvall (Almquist & Björkman 1940) ännu 1978 på ca 20 m<sup>2</sup> med 25 blommande plantor enligt L-E. Kers i Karlsson (1979) men ej sedd på senare tid (Lundqvist 1991).

**Fittja** Fridhem 150 m SO-ut, västra sidan vägen mot Brinsdal (11H4i3402, 662342, 159023) i vägdike, åkerdike. 1996, ca 27 ex i blom längs 30 m (SLI). 2002, ca 35 plantor längs åker, dikeskant (SLI).

**Fittja** Hässle på S-sidan om landsvägen (11H4i3806, 662385, 159063) 2002, ca 30 plantor längs 5 m åker, dikeskant (SLI); 2004, 15 ex återfynd ca. 450m SSV om Hässle V om Fittja k:a (H. Andersson).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Stockholm** Beckholmen, 1888, troligen helt tillfällig och med säkerhet borta.

C-LÄN **Sko** Nybygget i betad gammal vall 1915-1920, senare ej återsedd; **Uppsala** Fyrisvall utom Svartbäckstull, 1 ex tillfällig i gräsvall 1915.

D-LÄN **Åker** utan lokalangivelse 1949.

#### *Galeopsis angustifolia* – KALKDÅN

Starkt hotad (EN)

Sydlig art med ett fåtal äldre och tillfälliga förekomster i området. En märklig lokalanhopning upptäcktes under 1980-talet på Selaön (Clemedson 1981), vilket eventuellt kan sättas i samband med ett fynd från 1916 i trakten. Här tycks nu arten vara bofast. I övrigt några äldre fynd på Lidingö samt Bälunge i Uppsalatrakten.

#### D-LÄN

**Toresund** Najuddens badplats (10H6g2303) i igenväxande grustag, känd sedan 1991 (TCA). 1995-1997, 100-150 ex på bar sand (LKA); 1999, ca 20 ex (BKA, M. Kavcic); 2000, riklig (LKA). Najuddens badplats i grustagets slänt; 2001, sparsamt förekommande i igenväxande grustag. Grustaget tycks användas som träningsplats för motorcyklister (LKA); 2002, sökt men ej återf. (LKA); 2004, nästan 100 ex (BKA, HLE).

**Toresund** Najuddens badplats 200 m SO-ut (10H6g2105) jordtripp i grustag, uppträckt 1995 ca 50 ex (LKA). 1996-1997, ej återf. (LKA); 1999, ej återf. (BKA, M. Kavcic).

**Ytterselö** Stallarholmen, Tillströms väg (10H6g4501) schaktmark etc. 1980 (CJC). 1995, riklig i vägkanter och nyschaktad åkermark (JED, LKA); 1996, något 10-tal ex på vardera sidan av gatan nära kurvan vid pumphuset, ytterligare några 10-tal ex på obrukad åker omedelbart S om pumphuset (LKA); 1997, närmast pumphuset glest spridd utmed vägkanterna och i åkerkanten bland vete (LKA); 1999, ca 30 ex nära pumphuset varav 10 ex i vägkanten (BKA, M. Kavcic); 2000, riklig i kanten av höstveteåker längs vägen (LKA); 2001, riklig i kanten av åker med oljeväxter, f.n. inget hot (LKA); 2002, riklig i kanten av åker med oljeväxter, några meter in i åkern, f.n. inget hot (LKA); 2004 ca 200 ex (BKA, HLE).

**Ytterselö** Åsa, 300 m V om Åsa, på åsens V-sida (10H7f1434) jordtripp i grustag 1980 (CJC). 1995, mer än 300 ex i grovt grus (LKA, JED); 1996, många 100-tal ex, lokalen oförändrad (LKA); 1997, 1000-tals ex men på en ganska liten yta (LKA); 1999, 100-tals ex (BKA, M. Kavcic); 2000, riklig (LKA); 2001, riklig i vegetationsfria slänter, hårt betad av rådjur (LKA); 2004, ca 200 ex (BKA, HLE).

**Ytterselö** Mellan Näsby och Skäggesta (10H7g2747) nyanlagd väglänt, riklig 1980 (CJC, HRY). 1995, ej återf. (JED, LKA); 1996, rik-

lig på en vegetationsfri åkersnibb strax V om diket som korsar vägen, samt flera 100-tals ex på vägkant och kanten till åker med höstvet, i innerkurvan, och minst 50 ex i ytterkurvan (LKA); 1997, riklig i vändteg på veteåkern vid diket, glest spridd i åkerkant, inga ex längs vägen (LKA); 1999, 10000-tals ex i dikesslätten från vägen och ca 200 m S-ut (BKA, M. Kavcic); 2000, glest spridd utmed vägen i kanten av havreåker, rikligare på en vändteg (LKA); 2001, sökt men ej återf., åkern numera lagd i vall (LKA); 2004 oräkneligt antal längs diket båda slänter ca 200 m och åkerkanter (BKA, HLE).

**Ytterselö** Stallarholmen vid Ångbåtsbryggan (10H6f3547) ett fåtal ex 1985 (CJC). 1995, ej återf. 1996 (LKA); 2001, sökt men ej funnen (LKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Nacka** Danviken 1904 (R&W 2001); ; **Lidingö** Islinge vid hamnen 1932-1935, ej återf. 1998 (HGU); Sturevägen 1933-1935, med grus från föregående lokal, ej återf. 1998 (HGU).

C-LÄN **Bälunge** Kiplingeberg mellan Väsby och Väsbyholm, talrik i lerig dikeskant 1952, återf. vid Väsby gårde vid samma, nu fyllda dike, massvis i veteåker 1964.

D-LÄN **Ytterselö** Mälsåker 1916.

#### *Gentianella campestris* – FÄLTGENTIANA Sårbar (VU)

Fältgentianan är strängt knuten till naturbetesmarker och är mycket känslig för igenväxning och gödsling. Förr var den relativt vanlig i området men den har minskat starkt i samband med naturbetesmarkernas försvinnande. Fältgentiana förekommer i en tidigblommande form (var. *suecica*) och en senblommande (var. *campestris*). Dessa skiljs ibland åt i inventeringen och anges nedan under respektive varietet.

#### *Gentianella campestris* - OKÄND UNDERART

##### AB-LÄN

**Botkyrka** Tumba, Himmelsboda, 150 m S om boningshusen (10I2d4032) hagmark, 1998 (S) (GOD).

**Djurö** Norrgårde, 50 m NO om norra ändan (10J5d1131) gammal hagmark, 1996 (OST).

**Djurö** Runmarö, Solberga 1:55, 2001, 10 ex (AHA). 2003, 26 ex i blom (AHA).

**Djurö** Runmarö, V. Vitträsk (6575840, 1668240)

skogsbete, 2001, ca 30 ex (AHA). 2003, ej återf. (AHA); 2004, 17 ex inom 3 m<sup>2</sup> (AHA).

**Fasterna** 300 m S om Alby (11I6h1629, 6631658, 1637967) naturbetesmark, betade av häst och ung-nöt, 2003, 5 ex och 18 ex i två närbelägna grupper (JEM). 2004, 640 ex mellan RN 6631667, 1637977 och 6631596, 1638023. Nästan alla ex utblommade och med moget frö i aug (JEM).

**Fasterna** Alby S-ut, 250 m S om Södergården (11I6h1629, 6631667, 1637977 - 6631596, 1638023) naturbetesmark, hästbete, 2004, 640 ex (JEM).

**Fasterna** 400 m VNV om Bygget (11I6h3520, 6633542, 1637091) naturbetesmark, betad av ung-nöt. 2003, 50-tal ex (JEM).

**Fasterna** 150 m ONO om Karlberg (11I7h0718, 6635753, 1636818) friskäng som slåttas. 2003, 1 ex (JEM) 2004, nu 100 m O om Karlberg (11I7h0718, 6635709, 1636847) minst 10 utblommade ex i aug i slätterräng. Ängen var slagen

så antalet ex var säkert underskattat (JEM).

**Fasterna** Karlberg, 100 m O-ut (11I7h0718, 6635709, 1636847) slätterräng, 2004, minst 10 ex (JEM).

**Fasterna** Målsjöns SO-ände (11I6h3022, 6633035, 1637247) småkuperad välhävdat naturbetesmark, häst- och får-bete med stagg, knägräs, kattfot etc. 2004, 55 ex i bästa blom i aug. Växer mellan (6633035, 1637247) och (6632938, 1637215) (JEM).

**Fasterna** Stortjärn, Fasterna, naturbete, lieslätter, 2003, 277 ex (S. Åström).

**Fasterna** 450 m SV om Ubbytorp (11I6g0948, 6630953, 1634811) naturbetesmark, häst- och nötbete. 2004, 6 ex både blommande och fröspri-dande ex i aug (JEM).

**Frösunda** 200 m S om Kråktorps (11I1g3530) öppen hagmark, liten berghäll, kanten av hagmark, skogsbryn, 2003 (B. Eknert).

**Husby-Sjuhundra** 225 m OSO om Vallby (11J5a3026, 6628047, 1652653) välhävdat naturbetesmark, 2004, 47 ex, sen form (JEM).

**Håbo-Tibble** 330 m S om avtaget mot Håbo-Tibble kyrkby, skogsväg vid väg 269, 240 m V-ut, stig in till höger 40 m. 1987, 25 blommande ex (IJO). 1993, 1 blommande ex (IJO); 2001, ej återf. (IJO).

**Häverö** Rotholmviken, S östligaste delen (12J3c 4512) öppen betesmark, hagmark, 1999 (EZA).

**Häverö** Södermarken, Häverö, lieslätter. 2001, 10 ex (S. Åström). 2003, ej återf. (S. Åström).

**Kungsängen** Örnäs-sjön, hästhagen N sjön (6599320, 1608040) hagmark. 2004, 32 ex (MÅK).

**Länna** Fägla, centrala delen av Pissbacken (11J4b3940) gläntor i busk- och trädrik hagmark, 1991, 35 ex; 1993 1 ex (M. Bergström).

**Länna** Ribacken, 300 m O (11J2d4802) badplats, 2001, ca. 20 ex (GEK).

**Markim** 700 m N om Viby, Viby hage (11I2f3532) 1996 (CHA).

**Örnö** 100 m NO om Västergården 1997 (R&W 2001).

**Rimbo** 350 m VNV om Svartkärret, N om vägen (11I5i0423, 6625490, 1642388) kraftledningsgata.



*Gentianella campestris* - ängsgentiana  
Foto: Mora Aronsson

2003, 12 ex (JEM).

**Rimbo** 500 m VSV om Svartkärret (11I5i0122, 6625148, 1642247) kraftledningsgata, vid stig. 2003, 21 ex (JEM).

**Roslags-Bro** 120 m NNV om Brännbol (11J7e015092) kraftledningsgata, 1997, 54 ex (GEK).

**Roslags-Bro** Kråkhättan 300 m N (11J9e1511) slätteräng. 2003, 10-tal ex, mycket dåligt år för arten på denna lokal (JEM); 2004, kvar (GEK).

**Rådmansö** 700 m SV om Riddersholms gård, P-plats vid stigen till Gunnarsmaren (11J5g1413) P-plats, liten slätteräng, 2000 (Å. Berg).

**Rö** Skären, NO om N-änden (11I3j0613) skogsbilväg, tre dellokaler, A: (6615643, 1646323) 2004, 1 ex; B: (6615649, 1646372) 2004, 2 ex; C: (6615688, 1646392) 2004 14 ex (GEK).

**Rö** Skären, NO om N-änden (11I3j0613, 6615688, 1646392) skogsbilväg, tre dellokaler: A: (6615688, 1646392), B: (6615649, 1646372) och C: (6615643, 1646323). 2004, 17 ex fördelade med 14, 2 resp. 1 ex på de tre dellokalerna (GEK).

**Sollentuna** Mulltorp S-ut (10I9d0924) 2000 (GHE).

**Täby** Täby kyrkväg, S-ut, O om järnvägen, kring prästgården (10I9f3632) ogödslad betesmark, 2003, flerstädes (HEW).

**Vada** Vada sjökullar (11I1h4107) 1992 (B. Eknert).

**Väddö** Björnberget, N-ut (12J3d3010) fuktig ängsmark, hållmark, 1996 (C. Ålinder).

**Väddö** Edeby, OSO-ut (12J1d2931) gräsväg, 1996 (C. Ålinder).

**Väddö** utan lokalangivelse (12J3d0731) dikeskant, 1996 (C. Ålinder)

**Väddö** utan lokalangivelse (12J3d4125) beteshage, 1996 (C. Ålinder).

**Värmdö** Gällnö, 300 m NNO landsgrunden, udden NV Västra Löknäsholmen (10J7c3820) ängs- och skogsmark, 2001 (BKB).

**Össeby-Garn** Gunby, 400 m V (11I2i0135) björkhage, 1998 (B. Eknert).

**Össeby-Garn** Strömsängen, 200 m O, Fastarby äng

(11I2j0014) betesmark, tre dellokaler: A: N om vägen (6610095, 1646428) 2004, 13 ex; B: S om vägen (6610096, 1646440) 2004, 80 ex; C: N om vägen (6610175, 1646473) 2004, 2 ex (GEK).

**Össeby-Garn** 300-600 m SV om Tärnholm (11I1i1935) restaurerad betesmark, 2000 (B. Eknert).

#### C-LÄN

**Alunda** 300 m V om Söderlövsta (12I3f4237) beteshage, 2001, 11 ex (EZA).

**Börstil** Stora Torrön, 3,4 km NNO om korsningen i Långalma (12I7j3939) 1999 gles barrskog (K. Apelgren).

**Dannemora** Ekvik, strax NV-ut (12I4c3327) kultur- och betesmark, 1999 (B. & E. Andersson); 2001, 220 ex i blom strödda och i grupper (EZA).

**Faringe** 400-1100 m SSO om Gåvansbol (12I0g1634) 2001, mer än 1000 ex längs 600 m skogsbilväg(EZA); 2002 (EZA).

**Faringe** 200 m NO om Solbacka (12I0g0904) gräsmark, betad hagmark, (EZA).

**Film** Gräsbo (12I8d0439) kulturmark, 2003 (SVS).

**Gräsö** Gräsö, Östergården 600 m VSV, sedd under 1990-talet (LGB). 2001, sedd (LGB); 2002, förgäves eftersökt; marken hårt hästbetad, eventuellt var. suecica (EZA); 2003, ej återf. (S. Åström); 2004, ej återf (EZA).

**Harg** Hyttan 300 m S-ut (12I5j3701) betad naturlig backe intill åker, uppträckt 1999, då blommande den 29 juli - tidig varietet? 2001, 78 torkade "vinsterståndare" (EZA).

**Husby-Långhundra** 300 m V om Domarängen (11I7g0503) ängsfragment, igenväxande med björk och gran, 2003 (M. Thulin).

**Husby-Långhundra** Hönsgårde (11I5e) betesmark, 2002, 1 ex (G. Aronsson).

**Husby-Sjuhundra** Vallby 225 m OSO (11J5a3026, 6628047, 1652653) Vällhävdad naturbetesmark. 2004, 47 ex senblommande form (JEM).

**Hällnäs** Bondskäret (13I1e4736) hage, betad torrbacke, 1999 (BJO).

**Hällnäs** Fårholm (13I1e2607) inäga med omgivning, 1999 (BJO).

**Hällnäs** Gammelkolningen, 600 m S (13I3c2142) bryn, 2004 (M. Ström, S. Söderlund).

**Hällnäs** Jönsruddu, östra kanten (13I2d2618) 1997 (BJO, LJO).

**Hällnäs** Lugnet, 200 m V (13I3c1118) körväg, 2004 (SVS).

**Hällnäs** Lönnö (13I2c4129) beteshagar, vägkanter, 1999 (M. Ström, S. Söderlund).

**Hällnäs** Segerbo (13I1c4934) betesmark, 2004 (SVA).

**Hällnäs** Skjutfältet (13I4c) 1999 (BJO, LJO).

**Hällnäs** Sladaberg, 200 m S Norrängen (13I3d0416) torr-fuktig f.d. hagmark, 1997 (BJO, LJO).

**Hällnäs** Sladaskären, 300 m O (13I3e1208) 1997 (BJO, LJO).

**Hökhuvud** Viklund, 0-200 m S-ut, V om vägen (12I6h4718) öppen, frisk- torr betesmark med enbuskar, 1997 (EZA).

**Knutby** 150 m O om Björkdal (11I8i0417) 2003 (M. Thulin).

**Knutby** Vagnsberget, längs skogsbilvägen från vägbommen (11I9i) 2003 (H. Berg).

**Morkarla** 1600 m NNO om Österby (12I4e4729) kraftledningsgata, 1999 (EZA).

**Morkarla** Österby, strax NO-ut (12I4e3325) välbetad ängs- och hagmark, 2001 (EZA).

**Söderfors** Untrahagen, 1000 m S om Untra gård (12H9g4131) stor beteshage, 2003 (N. G. Andersson).

**Tierp** Gryttjoms flygfält SO om Kovälle (12H7h1547) 2003 (N. G. Andersson).

**Tolfta** 1100 m N om Orkebo (12I9a2416) vändplan, kraftledningsgata, 2003 (SVS).

**Tolfta** Vallskoga, 500 m ONO om Atlas-Copcos fabrik (12H8i4747) moränholme i åkermark med gles skog, 1996 (N. G. Andersson).

**Tuna** Grindaräng (12I1f0300) betesmark, 2003 (USW).

**Valö** 200 m N om Rovmyren (12I7f0922) åkerholme, naturbetesmark, 2003 (EZA).

**Veckholm** Veckholms skjutfält (10H9i4714) buskinvaderad torrbacke, 1997, enstaka ex (GUE).

**Veckholm** Veckholms skjutfält, Ljusendal; bortskjutet torp (10H9i4612) torrbacksvägar, buskvegetation på morän- och hållmark i skottfält, 1997 (GUE).

**Vänge** 300 m S om Liffland (11H7h) 2003 (LJO).

**Västland** 700 m NO om Bunken (13H3j3326) skogsväg, 2003 (SVS).

**Västland** 1700 m VNV om Ingarsbo (13I0a) skogsplanterad ängsmark, 1999 (SVS).

**Västland** Kulten, 2600 m ONO (13H2i 4742) skogsväg med vändplan, kraftledningsgata, 2003 (SVS)

**Västland** Lämpesbo (13H3j0504) kulturmarker, 2003 (SVS).

**Västland** Murbron 2700 m OSO (13H3i1435) igenväxande ängsmark, 2003 (SVS).

**Västland** Murbron, 2900 m OSO (13H3i1136) gammal skogsväg, 2003 (SVS).

**Västland** Storören, V-ut (13H3j2141) skogsväg, 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Förrådet, 1000 m S (13H5j0432) skogs- och hagområde, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Gustavsmyrarna ca. 1000 m SO, 4 km SV Skutskär (13H4h) kraftledningsgata, 2003 (G. Aronsson).

**Österlövsta** Risön (12I7c4538) ängs- och betesmark, bryn, 2003 (T. Joelsson).

**Östuna** Östuna-Lunda, Johannesberg, ca 25 m S-ut (11I5d) 2003, ängsmark (R. Svensson).

#### D-LÄN

**Björkvik** Djupvik ca 400 m SO-ut (09G4f2649) gles ca 90-årig tallskog på kalkgrund med kattfot, jungfrulin, ögontröst, blodnäva m.fl., upptäckt 1998. 2001, 35 ex på ca 25 m<sup>2</sup>, f.n. inget hot (H. Karlsson, BKA); 2003, 1 ex (S. Åström); 2004, 116 ex (KGA).

**Björkvik** 200 m s Kulla ca 200 ex (BKA 2004).

**Björkvik** Rosenlund ca 150 m NO-ut (09G4g1343) naturbetesmark som betas av nötkreatur, upptäckt 1982. 2001, ca 400 ex på 2,5 ha (H. Karlsson, BKA); 2002, ca 400 ex på 2,5 ha, f.n. inget hot (H. Karlsson, BKA); 2003, 400 ex (S. Åström); 2004, ca 400 ex (Henry Karlsson).

**Björkvik** Svartbol ca 200 m NO-ut (09G4g3222) naturbetesmark som betas av nötkreatur, upptäckt 1982. 2001, 45 ex på 2 dellokaler 15+10 m<sup>2</sup>, f.n. inget hot (Henry Karlsson, BKA); 2003, 23 ex (S. Åström).

**Botkyrka** Himmelsboda, 150 m S om husen (10I2d4032) i hagmark (R&W 2001). 1998, ca 50 ex (GOD, RKA); 1999, ca 20 ex (GOD, RKA); 2001, ca 20 ex (RKA).

**Floda** Strax SO om Akelbro, Floda, naturbetesmark, 1989, 1997 (R&W 2001). 2003, 23 ex (Siv Larsson); 2004, 115 ex (Siv Larsson).

**Helgesta** Nysätter ca 100 m S-ut (09H9b0744) naturbetesmark som betas av nötkreatur. 2001, 2 ex, f.n. inget hot (ROL).

**Härad** Ekorneberg, Kjula, naturbetesmark, 2003, 9 ex (OAN).

**Kafjärden** 400 m O om Nastorp, Kjula, naturbetesmark, 2003, 13 ex (OAN).

**Länna** Björktorp ca 250 m NV-ut (10H4c2326) naturbetesmark som betas av nötkreatur, upptäckt 2001, 1 ex (BKA, ROL); 2002, ej återf. (BKA, LKA); 2004, några ex (BKA, HLE).

**Lästringe** 500 m O om Laggartorp 1998 (R&W 2001).

**St. Malm** Brännkärr ca 300 m SV-ut (09G5f3808) naturbetesmark som betas av nötkreatur, upptäckt 1993. 2001, ca 190 ex på 1500 m<sup>2</sup>, f.n. inget hot (BKA).

**St. Malm Katrineholm** 250 m N om gamla vattentornet, Katrineholm, naturbetesmark, 2003, 18 ex (HLE).

**St. Malm** Hinnäs 1988 (R&W 2001). 2003, dels 350 m ONO-ut, 140 ex, dels 400 m ONO-ut, 5 ex (BKA).

**St. Malm** V om Sörgölet "Evighetsbacken", naturbetesmark, 2003, 1100 ex (BKA). Rapporterad 400 m SV om Sörgölet 1983-1997 (R&W 2001).

**Årdala** 1000 m SV om Sörby, i vidsträckt betesmark, 3 lokaler 1995 - 1996 (R&W 2001).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Blidö** utan lokal 1908 (S) (P. R. Westling); **Bro/Häbo-Tibble snr** Gröna gången, N om gamla ladugården, nära sockengränsen, 1987, några blommande ex

(U. Mörtberg) senare ej kontrollerad, troligen utgången (IJO); **Djurö** Runmarö, 400 m NO om Uppeby träsk norra vik (10J5d2343) igenväxande hygge, ej sedd på senare år (OST); Vägen Lerkila - Uppeby, 100 m SO om Västertäppans sydände (10J5d2549) igenväxande hygge, ej sedd på senare år (OST); Västertäppan vid Silverträsk, 100 m SSO (10J5d2347) 1995 (OST); **Fasterna** Bäck, strax NV gården (11I7h2440) naturbetesmark, gläntor i betad skogsmark, 1991, ca. 50 ex (M. Bergström) 2003, ej återf. (S. Åström); Carlberg, lieslätter, 1999, 2 ex, 2003, ej återf. (S. Åström); Fiskartorpet V Rånäs samhälle just O torpet, naturbetesmark längs vägen, 1995 (S) (AAN, A-L. Anderberg) 2003, ej återf. (S. Åström); Stortjärnan, strax N ladugården (11I5h1930) halvöppen hagmark, 1992, 30 ex; 1993, 7 ex (M. Bergström); **Grödinge** Björndammsängen 1992 (R&W 2001); Grönslätt (10I0b220323) gammal nu granplanterad betesmark, 1988 (S) (E. Grundelius, R&W 2001); **Häbo-Tibble** mellan Karlslund och Grevelund (11I1a4202) på två platser, ca 350 m från varandra, 1993 (BAB); **Hölö** 150 m NO om Hammarlund 1991 (R&W 2001); Mellan Sadelmakaretorp och Näset 1982 (R&W 2001); NO om Skräddartorpskärrer på stig, senast 1985 (R&W 2001); Ängsnäset (R&W 2001); **Länna** Fäglasjöns sydspets, 150 m VSV (11J4b3939) 1993, ca. 10 ex (JEM); **Muskö** Arbottna (R&W 2001); **Odensala** Suckunge, 250 m SO (11I3c1925) friskäng, 1992 (J. Eriksson); **Ornö** 500 m O om Mörby (R&W 2001); 800 m N om Västergården (R&W 2001); Ävassa vid Lusten (R&W 2001); **Rö** utan lokal 1913 (S) (T. Vide); **Sorunda** Koholmen (R&W 2001); Lisö, N om Maren på kalkberg (R&W 2001); O om Lövtorp (R&W 2001); **Stockholm** Skanstull, 1850 (S) (J. W. Boström); 1851 (S) (J. W. Boström); **Söderby-Karl** Stabby (12J0c019440) naturbetesmark, kraftledningsgata, 1992, ca 30 vinterståndare i juni; 1993, tämligen riklig (JEM); **Tveta** Bränninge strand, Södertälje, 1923 (S) (E. Johnson); **Täby** Skälhamra, kvighagen (10I9e4148) betad hagmark, 1994 (GHE); **Värdinge** Dykärrer, 500 m SO, skogsväkant, 1980 (S) (HRY); Tallstugan, 750 m NNO, skogsbilväg (R&W 2001); **Väddö** Balet (12J0c462401) naturbetesmark, 1992, 26 ex; 1993, kvar (JEM); Kista hembygdsgård, 900 m SV (12J0d2243) naturbetesmark, kraftledningsgata, 1993, 4 ex (JEM); Sandvikens badplats, 700 m VNV-ut, Risslet (12J1e0409) gräsmark på sand invid väg, 1993, 1 ex (JEM); utan lokalangivelse (12J2d0223) gräsväg, 1995 (I. Ålinder); utan lokalangivelse (12J2d4517) kärr, 1995 (I. Ålinder); Ö. Kassjön, Väddö, naturbete, 1991, 2000 ex 2003, ej återf. (S. Åström); Örtalund 1889 (S) (E. Cronquist); **Vätö** Norrbacken Harg, Vätö, naturbete, 1991, 400 ex 2003, ej återf. (S. Åström); **Österhaninge** Gälö, Stegsholm, 150 m N Brostugan (10I1i2013) betad strandäng, 1995 (S)

(HEW); Lännäkersviken, 1984, 100 ex (J. Nilsson); Stegsholm, 150 m N om Brostugan 1995 (R&W 2001).

C-LÄN **Boglösa** Hemsta, 500 m S (11H1e4-4-) hagmark, 1992 (R. Stenebo); **Börstil** Torrön, bete, sedd 1991, 2003, ej återf. (S. Åström); **Bälinge** Grellsbo, Bälinge, hagmark, 1998, 20 ex (O. Rosengren); **Film** Norrmossen, vägen V-ut, N till kartgränsen (12I6e4606) skogsbilväg med diken och vägrenar (EZA); **Forsmark** Björnbo, Forsmark, (13I0f0217) sedd 1993, 2003, ej återf. (S. Åström); **Gotttröra** Vilsten, Gotttröra, naturbete, 1991, 300 ex, 2003, ej återf. (S. Åström); **Gräsö** Kallboda, Gräsö, Östhammar, sedd på 1990-talet (LGB) 2003, ej återf. (S. Åström); Maren, Gräsö, sedd på 1990-talet (LGB) 2003, ej återf. (S. Åström); 2004 ej återf.(EZA); **Harg** 300 m SO om Hyttan, Harg, sedd 1993, 2003, ej återf. (S. Åström); 2004, ej återf. (EZA, som också uppger att S Manktelow funnit 3 ex på lokalen under aug. 2004)Roparnäs, Harg, 2003, sökt men ej återf., sedd 1990 (S. Åström); **Hällnäs** Gröndal, 600 m S-ut (13I3e0204) vägkant, 1992 (BJO, LJO); Hällen, S väg mot Sömsviken, 100 m NO missionshuset (13I3d4927) igenväxande hage, 1992 (BJO, LJO); **Knutby** Körväg N om Burvik, Knutby, 2000, 100 ex (O. Rosengren); **Länna** Pissbacken Fäglä, Länna, naturbete, 1991, 35 ex, 2003, ej återf. (S. Åström); **Roslags-Kulla** Munktorps gård, 400-600 m SO-ut, SV och NO runstenen vid Stavs äng (11J1b292392-11J1b332441) ekbacke, öppen (röjd) till igenvuxen med hassel och asp, 1992 (Å. Stridh); **Väddö** Ortallalund 1889 (S) (E. Cronquist); **Österlövsta** Skarpfall, 1200 m O (13I1b3446) skogsväg, 1991 (SVS).

D-LÄN **Barva** 300 m VSV om Ekedal (R&W 2001); 400 m OSO Lerbäck (R&W 2001); 400 m S om Listorp (R&W 2001); Grådö 1978 (R&W 2001); Lerböle 1990 (R&W 2001); **Bergshammar** Marsäng, 300 m O om Slängaviken 1994 (R&W 2001); **Björkvik** 100 m S om Kulla 1991 (R&W 2001); 200 m S om Kulla (09G5h0908) naturbetesmark, 2001, ej återf. (BKA); 2002, ej återf., f.n. inget hot mot biotopen (BKA); 200 m S om Djupviksnäs 1983, 1989 (R&W 2001); 500 m S om Munkebo (R&W 2001); V om Simonsbol 1991 (R&W 2001); **Björnlunda** 100 m SV om Kärvsätter (R&W 2001); Fräkenvassen (R&W 2001); Kesätter 1988 (R&W 2001); **Bälinge** 1200 m SV om Hånö 1988 (R&W 2001); Horsvik (R&W 2001); Långmaren 1988 (R&W 2001); Långö hagar (R&W 2001); Mellanstugan (R&W 2001); Sandvik (R&W 2001); Skyle (R&W 2001); **Dunker** 400 m S om Mora gård 1982, massvis 1993 därefter minskande (R&W 2001); Ekeby hage vid Skundern (R&W 2001); Norräng 1989 (R&W 2001); strax N om Henäng 1989 (R&W 2001); **Floda** 200 m SSV om Simonstorp 1989 (R&W 2001); 300 m NV om Nystugan 1995 (R&W 2001); 800 m SSV om Öknaby 1989 (R&W 2001);

Bränntorp (R&W 2001); Södra Källarboda 1985 (R&W 2001); **Fors** St. Frönäs (R&W 2001); **Gillberga** 100 m V om Riset (R&W 2001); Banda (R&W 2001); Brittbacken (R&W 2001); **Gryt** 200 m SO om Vreta (R&W 2001); Dammhagen nära badplatsen, 1988 sparsam (R&W 2001); SO om Lervikens gård 1988 (R&W 2001); V om Vreta 1977 (R&W 2001); Älvsjöns S-sida, på inäga, senare ej återf. (R&W 2001); **Gåsinge-Dillnäs** 100 m O om Tängens O-spets (R&W 2001); 200 m V om Hulta, på fritidstomt (R&W 2001); 600 m SSV om Hulta (R&W 2001); St. Åsa, flerstädes 1988 (R&W 2001); **Helgesta** 800 m SV om Björkudden 1989 (R&W 2001); **Hyltinge** St. Råstock 1989 (R&W 2001); **Härad** Folktorp, 350 m SO (R&W 2001); Björnvad, massvis 1988 (R&W 2001); Herrsvedet (R&W 2001); **Julita** 200 m NO om Bärsta (R&W 2001); 300 m SO om Björkmön (R&W 2001); 400 m S om Båsbo (R&W 2001); Erstorp 1989 (R&W 2001); Hedäng (R&W 2001); **Katrineholm** Karlslund vid Suckarnas allé 1984 (R&W 2001); **Kila** Bergtorpsgården (R&W 2001); **Kjula** 150 m SSV om St. Lida (R&W 2001); 400 m O om Nastorp 1993 (R&W 2001); Asphult (R&W 2001); Ekorneberg 1991, 1993 (R&W 2001); Årbytorp 1976-1981 (R&W 2001); **Kloster** Kalkbergstorp (R&W 2001); **Kärnbo** 300 m OSO Skirsjötorp (R&W 2001); **Lerbo** Berg 1983 (R&W 2001); **Ludgo** 300 m SO om Vreten 1988 (R&W 2001); **Länna** 200 m SV om Länna-Stavtorp (R&W 2001); 250 m NV om Björktorp, Länna, naturbetesmark, 2002, ej återf. (S. Åström); Stämtorp 1990 (R&W 2001); Söderlänna 1990 (R&W 2001); **Lästringe** 650 m S om Hagstugan 1991 (R&W 2001); **Mellösa** O om Näs gård 1989 (R&W 2001); **Nicolai** Lindbacke 1988 (R&W 2001); **Sköldinge** 150 m SO om Hagstugan, riklig (R&W 2001); 250 m VNV om Lövtugan (R&W 2001); O om Gunnarsdal (R&W 2001); **St. Malm** 150 m SSV om Vitmossen (R&W 2001); 300 m SO om Lundsbol 1988 (R&W 2001); 300 m SV om Sörgölet, möjligen var. *suecica* (R&W 2001); Evighetsbacken (R&W 2001); Granstorp 1986 (R&W 2001); Jakobsberg (R&W 2001); S om Järnbolsstugan 1981 (R&W 2001); V. Kolberga (R&W 2001); **Strängnäs** 300 m SV om Gorsingeberg (R&W 2001); **Svärta** 300 m O om Rosendal (R&W 2001); 300 m SSV om Solberga (R&W 2001); 600 m N om Ånga 1988 (R&W 2001); Baggebol (R&W 2001); Labro ängar, möjligen var. *suecica* (R&W 2001); 1000 m V om Svärdsbro, på kalk (R&W 2001); Vreten 1988 (R&W 2001); Hagstugan (R&W 2001); **Toresund** Sandåsa (R&W 2001); **Trosa-Vagnhärad** Askö vid Sandviken (R&W 2001); Fäntorpet vid Hunga 1988 (R&W 2001); Pilskogen, på skogsbilväg 1983 (R&W 2001); **Tystberga** 500 m SO om Grytmar (R&W 2001); 500 m V om Grytmar (R&W 2001); Blindkällan (R&W 2001); Harsta (R&W 2001); Kämpetorp 1988 (R&W 2001); **Västerljung** 500 m N om Luckebol (R&W

2001); 500 m SSV om Evlingby 1981, ej återf. 1990 (R&W 2001); Litselby riklig (R&W 2001); Långmaren 1988 (R&W 2001); Nyckelby Norrgård 1988 (R&W 2001); **V. Vingåker** 150 m SO om Ekeberg 1992 (R&W 2001); **Ytterselö** 100 m N om idrottsplatsen, 1985 totalt 50 ex (R&W 2001); **Årdala** Herrgölet (R&W 2001); **Årila** Fiskartorpet (R&W 2001); **Öja** 200 m VNV om Kila 1991, möjligen var. *suecica* (R&W 2001); **Ö. Vingåker** Kårtorp (R&W 2001); **Österåker** Sjögölet (R&W 2001).

U-LÄN **Harbo** Rissänge, 500 m N landsvägen Harbo-Björklinge (12H3g1601) ohävdad naturbetesmark, igen-växande, 1993 (USW).

***Gentianella campestris* var. *campestris* – SEN**

FÄLTGENTIANA

AB-LÄN

**Bro** Örnäs, ca 660 m V om herrgården (10I9b4-2-) lund. 1996, 100 blommande ex (IJO). 1997, 3-4 blommande ex (IJO); 2000, 1 blommande ex (IJO); 2001, 250 blommande ex (IJO); 2002, 9 blommande ex (IJO); 2003, 2 blommande ex (IJO).

**Häbo-Tibble** Grevelund (11I1a2-4-) hästhage, 3 dellokaler: (A) 150 m OSO om landsvägsavtaget. 1993. 100 blommande ex (BAB). 2000, 2 blommande ex (IJO); 2001, ca 1000 blommande ex (IJO); 2002, 2 blommande ex (IJO); 2003, 2 blommande ex (IJO); Dellokal (B) 400 m O om lokal A. 1993, stort bestånd (BAB). Dellokal (C) N om stallet. 1993, ett bestånd, kan finnas fler bestånd i hagarna (IJO). Dellokalen förstörd av utfodringsplats år 2000.

**Håtuna** Norränge gård, 100 m N om Bläsenhus (11I2a) hagmark. 1987, 2 blommande ex (IJO); 1998-2000 sökt men ej återf. (IJO); 2001, 12 blommande ex (IJO); 2002, ej återf. (IJO); 2003, ej återf. (IJO).

**Häverö** Bergby camping 250 m S badplats (12J2c3248, 6663200, 1664820) öppen naturbetesmark. 2004, 13 ex bladiga rosetter påvisades i juli, säkert fler (EZA) 62 ex i blom i aug (M. Bergström).

**Lunda** 300 m N om Lejden, liten fuktsvacka i naturbetesmark. 2003, 214 ex (ASV).

**Skepptuna** Åckelsta 500 m VSV 2004, 10 ex (KFR).

C-LÄN

**Alunda** Söderlövsta 300 V om gården (12I3f4133)

naturbetesmark, hagmark, svagt betestryck, högt gräs, känd sedan ängs- och hagmarksinventeringen 1993. 2001, 11 ex (EZA).

**Alunda** Norrlövsta (12I4f0439) hästbetad mark; sent påsläpp 2002. 2001, 14 ex (EZA); 2003, 2 ex (S. Åström); 2004, 5 ex, stabilt (EZA m. fl.).

**Alunda** Norrlövsta (6670600, 1629000) hästbetad mark 2004, 36 ex, markäg. observerade 2ex 2003, (EZA m. fl.).

**Dannemora** Ekvik 150 m NV-ut, naturreservatet Andersby ängsbackar, nära Dannemorassjön (12I4c3427) upptäckt av E. och B. Andersson 1992. 2001, 220 ex i blom strödda och i grupper (EZA); 2003, 17 ex (S. Åström).

**Faringe** Solbacka 175 m NO-ut (12I0g0904) naturbetesmark, i söder relativt öppen mark, med t.ex örnbräken som genom att icke betas ger visst skydd åt fältgentianan. 2001, 110 ex inom ca 30 x 20 m<sup>2</sup>, men säkert betydligt fler (EZA); 2003, 1 ex (S. Åström).

**Faringe** Gävansbol 500 - 1100 m SSO-ut (12I0g1734) skogsbilväg. 2001, >1000 ex längs 600 m, med säkert 5 ggr fler ängsgentianor (EZA); 2003, 81 ex (S. Åström).

**Film** Gräsbo (12I8d0236) obetat med högt gräs där arten sågs i sept, NO-delen hårt betad. 2001, 15 ex på kullen vid "smedjan", obetat (EZA, S. Åström) tidigare på säsongen även i NO-delen av hagen, korskovall fanns också på lokalen (SVS).

**Film** V om Norrmossen, Film, skogsbilväg. 1998 1 ex (EZA); 2003. 17 ex (S. Åström).

**Harg** Kyrksvedjan (12I4j0019) öppen naturbetesmark, känd sedan ängs- och hagmarksinventeringen 1993. 2001, 273 ex på 20 x 60 m<sup>2</sup> EZA); 2003, 30 ex (S. Åström).

**Hökhuvud** Gunbyle S om vägen, två delområden (12I6h1206) hage, känd sedan ängs- och hagmarksinventeringen 1993. 2001, 22 respektive 105 ex knappt 100 m från varandra i öst-västlig riktning (EZA); 2002, 2 blommande ex (EZA); 2003, 6 ex (S. Åström).

**Hökhuvud** Viklund, ca 500 m N om Ånö by, två delområden (12I6h4617) naturbetesmark, känd sedan ängs- och hagmarksinventeringen 1993. 2001, 161 respektive 53 ex på delområden ca 100

m från varann i nord-sydlig riktning (EZA); 2003, 24 ex (S. Åström).

**Hökhuvud** 150 m SV om Fäboda, Hökhuvud, hagmark. 2003, 24 ex (S. Åström).

**Morkarla** Morkarla-Österby, NO om byn, två delområden (12I4e3426) naturbetesmark, känd sedan ängs- och hagmarksinventeringen 1993. 2001, 2 respektive 34 ex, ca 150 m från varandra (EZA); 2004, 135 ex, delområde A inom lokalen, lagom betestryck (EZA).

**Morkarla** 1000 m V om Stormossen, norra sidan av skogsbilväg 150 - 200 m O om kraftledningen (12I4e4432). 2001, 26 ex (EZA).

**Morkarla** Morkarla-Österby, 1500 m NNO om byn, kraftledningsgata 150 m V om korsningen med järnvägen, mellan 1:a och 2:a ledningsstolpen (12I4e4729) lokalen hålls öppen av kraftbolaget. 2001, 69 ex på 2 m<sup>2</sup> (EZA); 2003, 17 ex (S. Åström).

**Ununge** 1100 m O om Mosmossens S-kant (12J1b3946, 6653990, 1659657) skogsbilväg, västra vägkanten. 1996, 9 stora blommande ex (EZA). 2003, 13 ex i blom och knopp (EZA, S. Åström).

**Valö** Valö-Bol, betesmark ö om byn (12I7f091217) mosaik av åkerholmar och åkrar, lokalen hotad av för svagt betestryck. 2001, 14 ex (EZA).

D-LÄN

**Lista** Berga hage, Lista, betas, 2003, 19 ex (S. Åström).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Blidö** utan lokal, ängsmark, 1952 (S) (B. Petersson); **Hammarby** Skolan 1913 (S) (J. W. Hamner); **Länna** Solö, torr gräsmark, 1913 (S) (K. Alexanderson).

C-LÄN **Alunda** 300 m V om Söderlövsta, Alunda, naturbete, 2003, ej återf. (S. Åström); **Börstil** Börstils-Bol 100-300 m V (6685700, 1649300) känd sedan ängs- o hagmarksinventeringen 1993, 2003, ej återf. gräsbevuxet och otillräckligt betat (EZA); **Film** Lillbya (12I6d3131) naturbetesmark, starkt nedbetad mark 2001, känd sedan 1991, samt via ängs- och hagmarksinventeringen 1993. 2001, ej återf. (EZA); 2003, ej återf. (S. Åström).; **Gräsö** Osäker lokalangivelse, ängsmark vid källa, 2003, ej återf. (S. Åström).; **Morkarla** 1000 m V om Stormossen, Morkarla, 2003, ej återf. (S. Åström).; **Valö** Valö-Bol,

Valö, hårt bete, 2003, ej återf. (S. Åström).

D-LÄN **Bälinge** Långmaren (09H4i NV) ogödslad, mager betesmark, 1988, 10000-tals fertila ex (S) (HRY); **Floda** Källarboda, ängsmark, 1985, ca 50 ex i blom (S) (F. Lind); **Helgesta** Skebokvarn, Solhaga, 1916 (S) (B. von Heijne); **Härad** Björnvad, 600 m NNO gården (10H6b0346) hästbetesbage, 1988, mycket riklig, 1000-tals ex (S) (TCA); **Katrineholm** Karlslund, 250 m S (09G8e230225) mager något fuktig betesmark, 1984 (S) (MJO); **Kjula** Nastorp, 400 m O (10H5a2834) 1993 (S) (TCA); **Vingåker** Ekeberg, 150 m SO gården (09G8b0636) betesmark vid vägen, 1992 (S) (HEW); **Västerljung** Källvik, havsstrand, 1916 (S) (G. Grahn); **Öja** Kila, 100 m NV (10G2d4949) fuktig, välbetad naturbetesmark, 1991, 100-tals ex (S) (HEW).

#### *Gentianella campestris* var. *suecica* – TIDIG FÄLTGENTIANA

AB-LÄN

**Häverö** Häverö prästäng, på Storängen, Strandängen och Sjöängen (12J4c0308, 6670300, 1660910) öppen slätteräng, unga nötkreatur betar lokalen, naturreservat, lokalen tidigare lokaliserad till 3807. 2001, vanlig på lokalen (EZA); 2003, minst 1201 (EZA, S. Åström); 2004, >2000 ex (EZA).

**Häverö** Häverö-Östernäs fritidshusområde, tomt 29, 1:101 (12J4b1541, 6671520, 1659100) betet upphörde 1952. 2002, 3 blommande ex (EZA); 2003, ca 30 ex, naturtomt med slätter, max. 3 segment, men blommar något sent (EZA, S. Åström).

**Edebo** Söderängen 500 SSV om Sättra, (12J2a 0635, 6660600, 1653490) naturbetesbackar under kraftledning, upptäckt 1996. 2001, >42 ex (EZA); 2003, 22 blommande ex (EZA, S. Åström); 2004, 12 blommande ex. Kullen lagom betad i aug (EZA).

C-LÄN

**Börstil** Stenalma 1600 m NNO om korsningen i Långalma (12I7j2427). 2001, riklig (K. Apelgren). 2003, 5 ex (K. Apelgren, S. Åström).

**Börstil** Bystaden (12I8i1036) nötbetad, eventuellt var. *suecica*, först rapporterad 1998. 2002, ej återf (EZA); 2003, ej återf (S. Åström); 2004, 65 ex, kanske fler, hårt betat (EZA).

**Börstil** Västersvedjan 350 m OSO 2004, 12 ex (EZA).

**Harg**, Hyttan, 300 m S 2004, 54 ex, extensivt betad mark, både blommande och knopp den 29 juni (EZA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Blidö** Norrsund, 1907 (S) (P. R. Westling); **Djurö** Runmarö, 1966, vitblommig (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Uppeby, 200 m NNO (10J5d235433) gles äldre ängstallskog, 1987 (S) (OST); Runmarö, mellan Uppeby och Nore, äng, 1939 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Uppeby träsk, S-ut, äng, 1949 (S) (H. Jungstedt); Sollenkroka, Vindö, 1902 (S) (I. Wirénius); **Häverö** Hensviksudde i Fiskaruddens naturreservat (12J4b2820, 6672820, 1657080) fårbetat område, upp-täckt 1994 (EZA). 2003, ej återf. (EZA); 2004, ej återf. (EZA); Rotholma gård, 300 m VSV, kalkfuktäng N-sidan om en väg (12J3c4512, 6669510, 1661250) naturbetesmark, nötkreatursbete, 1996, ett flertal (EZA) 2003, ej återfunnen vid flera besök under juni-juli (EZA, S. Åström); Bergby camping, 250 m S om badplats (12J2c3248, 6663200, 1664820) relativt öppen gräsmark sluttande mot Vaddövik, rikligt med örnbräken, kommunreservat med slåtter, observerad 1995 (EZA) 2001, ej återf., möjligen besökt för sent på säsongen, troligen tidigblommande (EZA) 2003, ej återf. (EZA, S. Åström); Hensviksudde i Fiskaruddens naturreservat (12J4b2820, 6672820, 1657080) 2003, ej återfunnen, alltför starkt fårbetat 2002 (EZA, S. Åström); Lillmasskäret (12J4b3130, 6673170, 1658020) gräspartier i hållmark, 1994, fåtalig (EZA) 2003, ej återf. (S. Åström); 2004, ej återf. (EZA); **Rådmansö** Kappelskär, gräsmark, 1927 (S) (C. Ceder).

C-LÄN **Harg** 300 m S om Hyttan, Harg, betad backe, 2003, ej återf. (S. Åström).

U-LÄN **Vittinge** utan lokal, 1924 (S) (J. Hörnlund-Johansson).

#### *Geranium lanuginosum* – BRANDNÄVA

Starkt hotad (EN)

Brandnävan uppträder huvudsakligen på brandplatser i skogsmark men kan även dyka upp på schaktmark och soptippar. Arten visar sig i regel helt tillfälligt något eller några få år och överlever lokalt och långvarigt som fröbank. Dess svenska nordgräns går i Upl. Minst ett 25-tal äldre fynd är kända från området (Dahlgren 1943, 1945, 1962, Torén 1952, Johansson 1954, 1961). Efter den stora skogsbranden i Tyresta nationalpark 1999 har arten där hittats i stort antal på flera platser (Johansson 2000).

AB-LÄN

**Botkyrka** Botkyrkabacken, på jordtipp tillsammans med svedjenäva, 1 ex 1995 (GOD m.fl.).

**Botkyrka** Lida 1500 m N-ut vid järnvägstunnel, på nyschaktad skogsmark, 1 ex 1991 (MOA).

**Djurö** Runmarö vid Kila (10J5d0242) brandfläckar på nyröjd tomtmark, 1987 (P-O. Karis). 1991, 3 ex (F. Sjöberg); 1994, enstaka ex (OST m.fl.); 1995, ca 15 ex på delvis nygrävd mark (AHA); 1996, 20-tal ex varav flertalet ickeblommande, bl.a. på nya brandfläckar på hygge (AHA); 1997, 2 ex med frösättning, på nya brandfläckar (AHA, OST); 1998-2000, ej återf., inga nya brandfläckar (AHA).

**Djurö** Runmarö vid Kila (10J5d0242) brandfläckar på nyröjd tomtmark, 1987 (P-O. Karis). 1991, 3 ex (F. Sjöberg); 1994, enstaka ex (OST m.fl.); 1995, ca 15 ex på delvis nygrävd mark (AHA); 1996, 20-tal ex varav flertalet ickeblommande, bl.a. på nya brandfläckar på hygge (AHA); 1997, 2 ex med frösättning, på nya brandfläckar (AHA, OST); 1998-2000, ej återf., inga nya brandfläckar (AHA).

**Djurö** Runmarö, Storöns norra del (10J5d0012) 100-tals ex på brandfläckar 1991 (OST, AHA m.fl.). 1996, ej återf. (AHA); 2001, ej återf. (OST).

**Djurö** Runmarö, Storöns norra del (10J5d0012) 100-tals ex på brandfläckar 1991 (OST, AHA m.fl.). 1996, ej återf. (AHA); 2001, ej återf. (OST).

**Grödinge** Grönslätt (10I0b2834) 1990 (R. Iseborg).

**Huddinge** Sörmlandsleden vid Johannesberg, 1990 (A. Thylén, R&W 2001).

**Tyresö** Krusbodatippen (10I3h4745) på schaktjord, 1 ex 1989-1990, ej sedd senare (HGU).

**Tyresö** Stensjöns O-sida (10I3i0-3-). 2002, ca 3 ex (HGU).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, O om Lanan (10I3i0037). 2001, 10 ex (A. Granström, UJO). 2002, 4 ex (UJO).

**Tyresö** Tyresta nationalpark, V om Laglösaängen (10I3i0243) nyetablerad, inga funna här 2001. 2002, 52 ex (UJO).

**Tyresö** Övre Kärret på V-sidan, brandfläckar på hygge, upp till 20 ex 1983-1988 (Johansson 1991). Ej sedd senare (UJO).

**Värmdö** Gällnö, Löknäsudden, åtm. 100 ex på nyröjd tomtmark 1987-1988. 1991, 8 ex; 1995,

enst ex; 1996-1999, ej återf. (BKB).

**Värmdö** Gällnö, Löknäsudden, åtm. 100 ex på nyryjd tomtmark 1987-1988. 1991, 8 ex; 1995, enst ex; 1996-1999, ej återf. (BKB).

**Österhaninge** Jordbro industriområde, på soptippen (10I2g0318) nyschaktad jordvall, senast sedd 1993 (10I2g1417) 1 ex med svedjenäva (HGU m.fl.). 2002, 1 ex (HGU).

**Österhaninge** Tyresta nationalpark, O om Slömossen (10I3i0718). 2001, 1 ex (UJO).

**Österhaninge** Tyresta nationalpark, S Stensjön, två dellokaler: (A) (10I3i4232) 2001, 1 ex (UJO) och (B) (10I3i4530) 2001, 1 ex (UJO).

**Österhaninge** Tyresta nationalpark, V om Stökens kärr (10I3i0421). 2002, 37 ex (UJO). 2003, 1 ex (Svante Joelsson, UJO).

**Österhaninge** Tyrestaområdets utkant, troligen Torvsjön, brandfläck respektive eldstad, 1 ex vardera på 2 lokaler, ca 1985 (J. Ekstrand).

**Österhaninge** Åvavägen ca 1500 m O om Norrby torp (10I2i3-3-) brandfält i S-sluttning, upptäckt 1998, ca 130 ex med enstaka *G. bohemicum* (UJO). 1999, enstaka ex (UJO).

**Österhaninge/Tyresö** Tyresta nationalpark, V, S och O om Stensjön (10I2i och 10I3i) i området för den stora skogsbranden 1999, omfattande ca 450 ha skog (Johansson 2000). 2000, totalt ca 6000 ex brandnavor och 8500 ex svedjenavor spridda över brandområdet (UJO).

#### C-LÄN

**Knutby** Kamsgård ca 1000 m O-ut (11I9i) brandfält från året före, 1990 (G. Aronsson).

**Ununge** Myra O-ut (12I0j4532) 1 ex invid nybruten skogsväg 1998 (JEM).

#### *Geranium palustre* – KÄRRNÄVA

Starkt hotad (EN)

Sydlig art med en anmärkningsvärd utpostlokal i området upptäckt 1981, fyndet beskrivet av Kers (1981).

#### AB-LÄN

**Västra Ryd** St. Sättra NO- respektive O-ut (11I1b) fuktäng i militärt övningsområde, 2 närliggande förekomster 1981 (B. Häll, L-E. Kers). 1994, relativt riklig (BAB); 1999, arten kvar men ej räknad

(MOA m.fl.). Beståndet vid St. Sättras anläggning för strid i ort utgånget, sågs senast 1992 (BAB); 2001, St. Sättra 200 m SO-ut, Negelstenabäckens V-sida (11I1b1-3-) ej sedd vid kontroll på östra sidan av bäcken (IJO, BAB); 2001, 20000 ex (IJO, BAB); 2002, 20000 ex (IJO); 2003, 20000 ex (IJO).

#### *Gypsophila muralis* – GRUSNEJLIKA

Starkt hotad (EN)

Grusnejliken är en sydlig art som är mer eller mindre knuten till sandiga konkurrensfria platser. Minst ett 20-tal äldre fynd är kända från området, flertalet förekomster har dock varit helt tillfälliga. Ett undantag är Enköpings övningsfält där arten ännu finns kvar. Äldre fynd i Srm har sammanställts av Rydberg och Wanntorp (2001). På senare år har arten blivit populär som prydnadsväxt i utomhuskrukor, vilket resulterat i flera förvildade och tillfälliga förekomster, troligen har de senare årens fynd på soptippar samma ursprung. Arten har utgått ur det nationella väktarprojektet men kvarstår här regionalt.

#### C-LÄN

**Enköping** Militära övningsfältet N om staden (11H3e2428 etc) känd från trakten sedan 1871. 1997, ännu relativt riklig på flera platser (GUE); 1999, på flera platser, oförändrad miljö (H. Nyberg); 2000, 100-tals ex spridda inom området (H. Nyberg); 100-tals spridda inom ca 12.000 m<sup>2</sup>, flertalet fertila, f.n. inga hot (H. Nyberg); 2002, 100-tals spridda inom ca, 12.000 m<sup>2</sup>, även inom 11H3e2528, -2329, -2429, -2527, -2627, -2729, -2330, -2430, -2530, -2630 och 2730, flertalet fertila, f.n. inga hot (H. Nyberg); 2003, oförändrat (H. Nyberg).

**Hökhuvud** Annegård, hällmark på S sidan av ladugårdsbyggnaden (12I6h3729) lokalen upptäckt 2000, ett stort antal plantor (EZA). 2001, 100-200 ex på 5 x 8 m<sup>2</sup> (EZA).

#### Förmodat förvildade mer eller mindre tillfälliga förekomster

AB-LÄN **Kårsta** Roslagsstoppet 800 m S om Karlberg, i grus nära utomhuskrukor, enstaka ex 1998 (JED, JEM); **Solna** Sörentorp vid Järvavägen-Uppsalavägen (10I7e2942) 1 ex i grusig väggkant 1996 (HGU); **Stockholm** Lövsta sopstation (10I7c1526) på trädgårds- och parkavfall. 1998, enstaka ex (JED, Svenson m.fl. 2001). 2000, ca 5 ex (JEM, JED); **Tveta** Tvetatippen (10I1a3508) soptipp bland trädgårdsavfall. 1998, 1 ex

(ASV, GOD, LKA, Svenson m.fl. 2001); **Täby** Hagbytippen (10I9e2049) soptipp, trädgårdsursprung, 3-4 ex 1997 (ASV, JED, Svenson m.fl. 2001).

C-LÄN **Bondkyrka** Ultuna, åtm. 5 platser 1997-1999, ofta i anslutning till utomhuskrukor där den tidigare odlats (JED, LJO); **Film** 400 m SO om Blåshålet (12I5d0721) 2003, 1 ex på gammal soptipp som börjat användas på nytt (EZA).

D-LÄN **Floda** Vikatippen (09G8e3537) soptipp, trädgårdsavfall. 1998, 10 ex (ASV, Svenson m.fl. 2001). 1999, 1 ex (ASV, Svenson m.fl. 2001); **Kila** Stavsjö väggkrog vid Statoilmacken, några ex i trottoarspringor nedanför blompotta 2000 (JEM, GEK).

U-LÄN **Norrbj** Isättratippen (11H8a4811) soptipp. 1999, 1 ex i rötslam blandat med kutterspån (JEM, Svenson m.fl. 2001).

### *Herminium monorchis* – HONUNGSBLOMSTER Sårbar (VU)

Honungsblomstret växer främst i kalkrika, gärna betade källkärr och strandängar. Arten är känd från åtminstone ett 60-tal gamla lokaler i Srm och Upl, men har minskat kraftigt sedan sekelskiftet så att idag endast fem aktuella förekomster återstår. Endast på en av dessa är arten riklig och stabil. Artens gamla lokaler i Norrtälje kommun har sammanställts och delvis återbesökts (Ekman 1991). Motsvarande sammanställning av äldre uppgifter för Srm finns i Rydberg & Wanntorp (2001).

#### AB-LÄN

**Hölö** Tullgarn, Skräddartorpskärr, SO om Skräddartorpet (09I8a) i årligen slätterhävdad källkärr, riklig 1988-1995. 1996-2000, riklig vid lieslättern i slutet av juli (LKA); 2001, 100-tals ex, f.n. inget hot (LKA); 2002, minst 500 ex, f.n. inget hot (LKA); 2003, >500 ex vid slättern (LKA).

**Hölö** Tullgarn i Långkärrshagen (09I8a) källpåverkad betesmark, enstaka ex 1994 (HEW, R. Sundin). 1996, 1 ex nära en stor sten (GTH).

#### C-LÄN

**Gräsö** Lönnkalven (12J8a) betad strandäng, upptäckt 1992, då 3 ex, som mest har 13 ex setts 1994 (LGB). 1996, 1 ex (LGB); 1997-2000, ej återf., betestrycket försvagat sedan 1996, slätter planeras (LGB); 2002, ej återf. trots idogt letande (LGB).

**Hjälsta/Giresta** Dumdalskärr i gränsen mellan socknarna Hjälsta och Giresta (11H4h) kalkrikt betad källkärr, först funnen 1963. Dellokal A:

Hjälsta socken, S om Dumdals dike, 22 ex varav 2 fertila på toppen av en Molinia-tuva i ohävdad del av kärret 1990 (Ekman 1991). 1994, 26 ex varav 2 fertila på samma tuva (JEM); 1998, ej återf. (OEM) Dellokal B: Giresta socken, N om Dumdals dike. 1994, 1 tuva med några ex (SLI); 1998, 4 tuvor med totalt 13 ex (SLI); 2000, 100 ex på ca 1,5 m<sup>2</sup>, alla stjälkar avbetade (SLI); 2002, 70 rosetter varav 8 fertila (SLI).

#### D-LÄN

**Svärta** V. Djupvik V-ut (09H3f) betad rikkärr. 1992. 1995, 7 ex (S. Hansson); 1996, 5 ex (S. Hansson); 2000, 9 ex (LKA); 2001, 7 ex f.n. inget hot (KNK).

**Svärta** Sandstugukärren, fåtalig på 1980-talet, senare ej återf. (R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Askö, Sandviken (09I4b) betad kalkfuktäng, sedd 1982 (JEM) och 1986 (R&W 2001).

### *Holosteum umbellatum* – FÄGELARV Sårbar (VU)

Sydlig art som är kulturspridd till området och endast har hittats här ett fåtal gånger. En ny lokal upptäcktes nära Gubbängen 1997, vilket ger tre 1990-talsförekomster. En av dessa har nu grävts bort och arten torde vara försvunnen från platsen.

#### AB-LÄN

**Brännkyrka** Årstafältet, nära korsningen Årstabergsvägen – Åbyvägen (10I5f2222) sandmark under järnvägsviadukt, upptäckt 1990. 1995, ännu riklig (HGU); 1996, riklig på våren, senare revs viadukten och rivningsmassor blev liggande på lokalen (HGU); 1997-1998, ej återf. efter rivningsarbetet, lokalen nu helt bortgrävd för vägbygget (HGU).

**Brännkyrka** Gubbängen, mellan Söderledskyrkan och gångtunnel N om Örbyleden (10I4g3101) upptäckt 1997-1998, ca 20 blommande ex på en sprängd berghäll, troligen en tämligen stabil lokal (HGU). 1999, endast ett fåtal ex, tidigt i frö p.g.a. torkan (HGU); 2000, ca 20 ex i blom (HGU); 2001, enstaka ex, torkdrabbad och tidigt nedvisnad (HGU); 2002, ej återf., detta år sprängdes hällen den växte på delvis bort, troligen är arten här numera utgången (HGU).

## D-LÄN

**Öja** Öja kyrka 250 m V-ut (10G4d3849) i vägskärning genom berg, grusigt bergbrott med tunt jordtäckte, 1993 (CHA). 1995, 1000-talet ex utmed 15 m (LKA); 1998, riklig (H. Gustafsson); 2000, riklig (BKA); 2001, riklig inom ca 30 m<sup>2</sup>, f.n. inget hot (H. Gustafsson); 2003, >1000 ex (H. Gustafsson).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Danderyd** Utan lokalangivelse 1904; **Husby-Ärlinghundra** Märsta station, vid vattentornet 1887; **Hölö** Tullgarn 1873-1930.

D-LÄN **Nicolai** Hållsta, ruderatmark 1902 (R&W 2001).

***Hordehymus europaeus* – SKOGSKORN**

Sårbar (VU)

Skogskorn är ett sällsynt och krävande lundgräs som i landet når upp till Dalälvsområdet. I Srm och Upl är den funnen på ett 30-tal lokaler. Dels förekommer den efter kusten från Södertörn till Möja samt i norra Upl, och dels i nordvästra Norrtälje kommun samt anslutande delar av Vällensområdet i C-län. Skogskorn har inventerats i regionen vid ett antal tillfällen, senast 2002 (Bergström m.fl. 2003).

## AB-LÄN

**Djurö** Munkö, känd sedan gammalt. 1994, 1995, relativt riklig (AHA m.fl.); 1998, oförändrat riklig (AHA).

**Edebo** Simonstorpet, 300 m SO om ödetorpets husgrund, 100 m NO SO-spetsen av Aspdalsjön, (1211j2929, 6657970, 1647920) Aspdalsjöns naturreservat. 1991, 281 ax (Bergström & Stighäll 1991). 2000, ca 250 tuvor men endast 11 ex var fertila, hotas av igenväxning (EZA); 2001, 26 ax, lokalen i behov av fortsatt gallring för ökat ljusinsläpp (EZA); 2002, 96 ax, röjning för ljusinsläpp utförd (EZA, Bergström m.fl. 2003); 2003, 169 ax, ytterligare röjning vårvintern 2003 (EZA); 2004, 439 blomax varav 59 i mindre sidogrupp. Kraftigt ökande efter ökat ljusinsläpp (EZA).

**Edebo** Simonstorpet SO-ut, relativt riklig 1991.

**Edsbro** Ramsdals odling N-ut, 1000 m NV om ödetorpet (1210849) intill granplanterad åker. 1991 fanns 1826 blommande strån spridda över ca 1 ha (Bergström & Stighäll 1991). 1996, kraftigt reducerad genom avverkning, enstaka tuvor kvar i

kvarlämnad dunge (JEM); 1998, nu ökande, flera 100 strån i hyggeskanten (JEM); 2002, 888 ax (Bergström m.fl. 2003).

**Estuna** Hammaren, O om torpet (11J7a, 11J8a) i blockrik lund, känd sedan gammalt, fyra dellokaler med sammanlagt 8633 blommande strån 1991 (Bergström & Stighäll 1991). 1997, 50-100 tuvor O om torpet (GEK, JEM); 2002, 7629 axbärande strån (Bergström m.fl. 2003).

**Estuna** Östra Mörtösjöns södra vik, 260 m SSV om (11J8a1124) glänta i gammal granskog på blockrik morän. 1991, 523 ax (Bergström & Stighäll 1991). 2002, 869 ax (Bergström m.fl. 2003).

**Estuna** Östra Mörtösjön söderut, funnen 1989, relativt riklig 1991.

**Möja** Ramsmoraön, känd sedan gammalt, enstaka ex återfunna 1997 (BKB).

**Värmdö** Morträsk N-ut, i liten bäckravin, troligen upptäckt på 1980-talet, 100-tals ex 1994-1996 (JED).

**Torö** Klintemo, vid sundet mellan Torö och Svärdsö 1990 (J. Abenius).

**Tyresö** Hammarberget, känd sedan 1932, kvar 1992. 1998, riklig och stabil på två näraliggande lokaler (UJO). A: (10I3i2644) 2003, 66 blommande strån, stabil förekomst (UJO); B: (10I3i2840). 2003, 42 blommande strån, stabil förekomst (UJO).

**Ösmo** Hammersta gård strax O-ut, 2 lok, på bergets V- respektive O-sida. Känd sedan gammalt. 1997, ca 70 tuvor på V-sidan respektive ca 25 på O-sidan (JED, ANI).

**Ösmo** Hammersta, 200 m N om Morkulla gård, känd sedan åtminstone 1980-talet. 1996, återsedd men ej räknad (HEW).

**Ösmo** Hammersta, 200 m N, 300 m O och 500 m O om gården, känd sedan 1932 (R&W 2001).

**Österhaninge** Sandemar vid Höggarnsberget, sannolikt inplanterad förekomst, iakttagen redan 1983 med 1 tuva. 1985, 2 tuvor, ökande år för år (UJO); 1998, relativt riklig (UJO).

## C-LÄN

**Bladåker** Pansarudden i Bennebolsreservatet, 150 m O – 550 m SO om Vällsån's inflöde i Vällen

(12I0i3516) gran- och blandskog i blockig terräng, känd sedan åtm. 1970-talet. 1991, 5705 ex (Bergström & Stighäll 1991); 2002, 5389 blommande ax (Bergström m.fl. 2003).

**Bladåker** Vällens SO-strand N om Brobol, 1100 m N om Brobol (12I1i0620) blandskog, blockmark, tre dellokaler inom 25 m och en ca 200 m S-ut, 1986, ca 50 blommande ex (Eriksson & Persson 1987). 1991, 940 axbärande strån (Bergström & Stighäll 1991); 2002, totalt 801 ax (Bergström m.fl. 2003).

**Bladåker** S om Aspdal, 500 m SSO om gamla bebyggelsen, Aspdal (12I1i1020) luckig granskog med lövinslag, känd sedan 1970-talet. 1986, ca 100 ex (Eriksson & Persson 1987); 1991, 756 ax (Bergström & Stighäll 1991); 2002, totalt 986 blommande strån varav 823 inom 15 x 30 m<sup>2</sup> och 163 blomax 70 m V-ut (Bergström m.fl. 2003).

**Bladåker** Kolarmoraån, 1970-talet, området delvis kalavverkat. Ej återf. 1986 (Eriksson & Persson 1987) 1991 (Bergström & Stighäll 1991) eller 2002 (Bergström m.fl. 2003).

**Ekeby** Vällsmarken, Rörmyran (12I3h0738) i brantbas invid sjön Vällen, känd sedan början av 1900-talet (Almquist 1929). 1986, 100-150 ex, området delvis kalavverkat (Eriksson & Persson 1987); 1998, minst 200 ex (EZA); 1999, ca 400 ex i lundartad skog (EZA); 2002, fr.o.m. detta år uppgiven från tre nya bestånd med 134 ax (6665880, 1638960) 533 ax (6665750, 1638880) resp. 164 ax (6665790, 1638840) på ursprungliga lokalen ej återf. (Bergström m.fl. 2003); 2003, ny dellokal funnen NO om husgrunden (6665790, 1638580) med 1797 blommande strån (Bergström m.fl. 2003).

**Ekeby** Vällens O-sida mittemot Nyboda (12I3h1731, 6666750, 1638150) i lundartad skog på sydsidan av bergbrant, upptäckt på 1990-talet. 1999, ca 50 ex (EZA); 2002, 55 blommande ax inom 15 x 20 m<sup>2</sup> (Bergström m.fl. 2003).

**Ekeby** Vällens O-sida vid Landsättern, 800 m S om Vällens nordspets (12I3h2230, 6667200, 1638030) upptäckt 1999, 10 strån i åkerkant (EZA). 2002, 4 strån (Bergström m.fl. 2003).

**Ekeby** Mässmyrfallet, Måsjön 700 m NV-ut (12I3h4142, 6669170, 1639230) inom Björn-

kärrets naturreservat, sänka i frisk gles granskog, upptäckt på 1990-talet. 1999, 11 ax (EZA); 2002, 135 blommande strån inom 15 x 25 m<sup>2</sup> (Bergström m.fl. 2003).

**Harg** Fagerön, Fageröns naturreservat (12I5j) känd sedan åtm. 1980-talet (Eriksson & Persson 1987). 1991, huvudbeståndet, 14700 ax (Bergström & Stighäll 1991); Åtm. 3 dellokaler: A: 700 m SO om ladugården (12I5j 3821) 1999, 170 ax, B: 300-650 m OSO ladugården (12I5j 4019) 1999, 3000-5000 ax och C: 600 m O om ladugården (12I5j 4121) 1999, 60 ax (EZA); 2002, 1067 ax på fem dellokaler, huvudbeståndet oräknat, ej heller ytterligare ett tiotal mindre bestånd i området (Bergström m.fl. 2003).

**Harg** Valkrör, känd sedan åtm. 1970-talet, ej återfunnen 1986 (Eriksson & Persson 1987), 1991 (Bergström & Stighäll 1991) eller 2002 (Bergström m.fl. 2003).

**Västland** Murbron 4 km OSO-ut (13H3i1047) mycket riklig i bäckdal 1998 (SVS).

**Västland** Vallatorp 700 m SO-ut (13H3i1825) riklig i bäckdal 1998 (SVS).

**Älvkarleby** Björkö, känd sedan åtm. 1920-talet, återsedd vid Båtfors på 1970-talet, 300 m SV om Brusbo 1989 (P. Ståhl).

**Älvkarleby** Förrådsskogen, känd sedan åtm. 1920-talet, återf. N om Gårdskärs fiskehamn 1985 (BJO).

### *Koeleria grandis* - STOR TOFSÄXING

Akut hotad (CR)

Arten växer som ursprunglig i Baltikum och Ryssland och har i Sverige endast hittats på denna enda lokal (Nilsson & Gustafsson 1977a). Den hittades här redan 1892 och misstänks vara ett krigsminne från ryssens besök 1719. Beståndet finns ännu kvar men är starkt reducerat och hotat. Frön har samlats för odlingsförsök i Uppsala Botaniska trädgård.

### AB-LÄN

**Rådmansö** Kapellskär (11J5g1-3-) först samlad redan 1892, återf. rikligt 1921 i enbusksnärlig nordexponeerad backäng. Senare blev större delen av förekomsten förstörd på grund av hamnutbyggnaden. 1976 fanns två tämligen stora tuvor tätt intill varandra, därefter och under flera år fanns bara en tuva, men tycks nu åter ha ökat (JEM). 1994-1995, en tuva (MOA,

JEM, GEK, KST); 1996, en tuva med två axbärande samt två avbetade strån. Området röjt och är nu fårbetat, betet och markslitaget dock för kraftigt, på något sätt bör därför platsen skyddas från detta (JEM, MOA); 1997, en tuva, nu inhägnad till skydd mot för kraftigt bete (MOA); 1998, ännu fårbetat men tyvärr alltför hårt slitet, endast vegetativa skott funna i tuvan (KST); 1999-2000, en tuva med två strån (JEM); 2003, 5 tuvor varav en med 2 strån, i kanten av en häll i fårhagens NO-hörn. Som tidigare är hällen avstängslad från bete (JEM) 2004, 4 tuvor med 7 blommande strån (JEM).

### *Lappula squarrosa* – PIGGFRÖ

Starkt hotad (EN)

Piggfrö är en gammal kulturspridd art som ofta är relativt tillfällig på sina lokaler. Sannolikt har den huvudsakligen kommit in med importerad spannmål och andra frövaror. Arten är konkurrenssvag och växer helst på torr mark, ofta i ruderatartad miljö, och flera fynd är gjorda i hamnar och vid kvarnar. Äldre fynd från Srm har sammanställts av Rydberg & Wanntorp (2001).

### AB-LÄN

**Botkyrka** Botkyrkatippen (=Alby skidbacke, 10I3d4800) 1991 (LKA m.fl.).

**Brännkyrka** Nybohovsberget 1997 (R&W 2001).

**Brännkyrka** Vintervikens N strand 1986 (R&W 2001).

**Nacka** Kvarnholmen (10I5g4530) upptäckt ca 1995 (HGU). 1996, sparsam på hällmark (HGU, JED); 2001, 10-tal ex i blom samt åtm. ett 20-tal i knopp (JED); 2002, ca 5 ex (HGU).

**Rimbo** Rimbo gamla järnvägsstation, på banvallen 1985 (AAN) (S).

**Solna** Jungfrudansen (10I6e2840) på bar jord vid trappa i park. 2001, 1 ex (HGU). 2002, sökt men ej återf. (HGU).

**Stockholm** Södermalm, Södra stationsområdet vid Bofils bäge (10I5f4240). 1996, 1 tillfälligt ex i murkant bland fågelfröinkomna arter (HGU).

**Stockholm** Frescati vid Bergiusvägen i vägslänt 1971 (MG. Nettelblad) (S).

**Stockholm** Karlbergs station på spåret invid perrongen, senast sedd ca 1993.

**Stockholm** Nybohovsgränd (10I5f) funnen på

1980-talet (R&W 2001). 2002, 26 ex (MGO).

**Stockholm** Södra station, vid Maria Prästgårdsgata 1986 (R&W 2001).

### C-LÄN

**Dannemora** Dannemora gruvor, känd sedan åtm. 1920-talet, återf. på järnvägs- och lastområdet 150 m VNV om gamla gruvlaven (12I5c3038) 1992 (B. och E. Andersson). 2000, riklig (EZA). 2001, 300 m V om gruvlaven (12I5c2936) 370 ex på 12 x 20 m<sup>2</sup> samt 4 m<sup>2</sup>, fertil (EZA); 2002, >500 blommande ex, hotad av diverse materialhantering (EZA).

**Dannemora** 200 m OSO om laven i Dannemora, (677880, 1614120) 2003, 17 ex (EZA).

**Dannemora** Skansen ca 200 m N till O om laven (6678190, 1614060) 2003, 48 ex (EZA).

**Rasbo** Hovgårdens avfallstation (11I9c1804) sop-tipp. 2001, ca 50 ex på en fläck (ASV, JED). 2003, 1 stort ex (ASV, JED).

**Uppsala** Uppsala station, på spårområdet sedan 1960-talet, stationär under 1980-talet. 1991, mellan perrongerna (N. Lundqvist) återupptäckt vid Östra station, 150 m S-ut (11I7a4033); 2002, åtm. 50 ex på spårområdet (JED).

**Övergran** Övergrans kyrka på muren vid ingången (11H2i3448) först funnen 1979 (L-O. Schedin) (S). 2002, 30 ex längs 15 m, återupptäckt av MOA (KFR); 2003 28 ex, mest småvuxna, på båda sidor om ingången (KFR).

### D-LÄN

**Aspö** Sundby park (10H6e4807) på grusmark 1993 (TCA).

### *Lathyrus tuberosus* – KNÖLVIAL

Sårbar (VU)

Flertalet av knölvialens förekomster torde ha sitt ursprung i odling, då den odlats både som köks- och foderväxt. Den har även kommit in i landet som förorening i spannmål, och har då främst hittats vid kvarnar. Omkring ett 20-tal äldre fynd är kända från Srm och Upl, av vilka endast sörmölandsfynden redovisas här. Arten tycks snarast ha ökat något i frekvens på senare tid och är under de senaste 10 åren funnen på ett 30-tal lokaler.

### AB-LÄN

**Bro** Skällsta SO-ut vid Enköpingsvägen, 150 m O om bensinstationen (11I0a0833, 6600500, 1603450) vägkant, upptäckt 1999, ca 25 blommande ex (C.G. Jansson). 2000, 50 ex på 25 m<sup>2</sup> (C.G. Jansson); 2001, ca 50 ex på 25 m<sup>2</sup>, hot från parkerade bilar och vägbyggnad (C.G. Jansson); 2002, ca 50 ex inom 25 m<sup>2</sup>, lokalen oförändrad, eventuellt hot från parkerade bilar och husvagnar (C.G. Jansson); 2004, 50 ex (MÅK).

**Bromma** Åkeshov, nära koloniland, 1990 (HGU).

**Brännkyrka** Årsta S om idrottsplatsen vid parkbänk på utsiktsberget, endast vegetativ 1990 (HGU, belägg kontrollerat av TKA).

**Huddinge** Huddinge centrum, Sjödalsparken (10I4e0343, 6570380, 1624340) rabatt, gräsmatta, 1 ex 1993 (TST). 1995, riklig (TST); 1997-1999, ca 10-tal ex vilka dock blev avklippa före blomningen (TST); 2000, ett 10-tal ex, vilka i år klarade sig från att bli nedklippa (TST); 2001, 10-tal ex, ej i blom, nytt stängsel runt lokalen (TST); 2004, 8 ex i gräsmatta (TST, S).

**Huddinge** Källbrink N gamla Stockholmsvägen, 900 m OSO Fullersta kvarn (10I4e2128, 6572160, 1622830) kant av gammal åkermark mot f.d. trädgård. 1998-1999, riklig på ca 20 m<sup>2</sup> (TST). 2004, 2 m<sup>2</sup> i nyponsnår i hästhage (TST, S).

**Huddinge** Långsjön SV-ut, vid Vasavägen 8, 1985. 1995, ej återf. (R. Iseborg).

**Husby-Ärtinghundra** Märsta mot Steninge i vägkant, senast sedd 1991 (ASV).

**Häverö** Markdalsnäs (12J4b1841, 6671860, 1659140) avfallshög på åker, på ca 13 m<sup>2</sup> 1992-1995 (EZA). 1996, ökande, nu på ca 70 m<sup>2</sup>, dessutom spridd till en närbelägen backe, på ca 15 m<sup>2</sup> (EZA); 1997, mängd som föregående år på åkern, medan arten spritt sig ytterligare på backen (EZA); 1998, troligen ännu ökande i båda bestånden (EZA); 2000, på 10 x 10 m<sup>2</sup> (EZA); 2001, till synes oförändrat riklig, två dellokaler; på åkern möjligen expanderande trots mycket massiva bestånd av bergör (EZA); 2002, oförändrat (EZA); 2003, ej räknat, förefaller stabilt (EZA).

**Järfälla** Lövsta avfallsstation mot Mälarstranden (10I7c1525, 6586555, 1612555) igenväxande

gräsmark. 1997, på minst 50 m<sup>2</sup>, även med mogna baljor (HGU, ASV, JED). 1998-1999, oförändrat mycket riklig (JED, HGU); 2000, ännu riklig, men en kraftig omgrävning har skett i dess omedelbara närhet (JED); 2001, fåtaligare än tidigare, troligen p.g.a. torka (JED); 2002, återsedd, troligen stabil (HGU); 2003, fåtaligare än tidigare, nu spridd på totalt ca 10 m<sup>2</sup> (JED); 2004, 4 m<sup>2</sup>, flera revor inom 2 x 2 m<sup>2</sup> i busksnår (ASV).

**Lövö** Kungshatt (6576820, 1618540) ängsmark, på lera 2004, 100 ex (HGU).

**Odensala** Kristinelund 200 m VNV-ut (11I3c0127, 6615150, 1612750) vägkant, årligen 1978-1995 (ASV). 1996, oförändrat riklig på ca 10 m<sup>2</sup> (ASV); 1997-1998, oförändrat riklig, nu liksom tidigare år delvis klippt av Vägverket (ASV); 1999, 29 ex varav 2 i blom, i övrigt nedklippt (ASV); 2001, oförändrat (ASV); 2004, 48 ex inom 30 m<sup>2</sup>, området klippt av Vägverket på försommaren, i augusti riklig blomning (ASV).

**Rimbo** Ekeby vid vägen mot Fredslund (09I6d4837) i torr vägslänt, fåtalig 1997 (AAN)(S).

**Spånga** Kälvesta N om Björnmossevägen i gräsmark, flera ex 1994 (HGU).

**Stockholm** Frescati vid Universitetet, invid Småbrukarhemmanet (10I6f4-3-). 2000, enstaka ex på ca 5 m<sup>2</sup> i gräsmark invid södra väggen (AHA).

**Stockholm** S. Djurgården vid Rosendal. 1988-1990, riklig på nygrävd mark vid diken vid Djurgårdsvägen (HGU m.fl.). 1998, på åtm. några m<sup>2</sup> som ogräs i linodling i Rosendals trädgård (JED).

**Sundbyberg** L. Alby industriområde, Albygatans V-sida (10I6e3532) riklig 1987 (TER). 1996, riklig på åtm. 20 m<sup>2</sup> på en liten gräskulle mellan industritomter (JED); 2001, relativt riklig, men flertalet stjälkar avklippa, gräskullen numera välklippt parkgräsmark (JED).

**Täby** Roslags-Näsby, vid korsningen mellan Sågtorpsvägen och Mosstorpsvägen (10I8f2427). 1997, i vägdike (O. Larsson, D. Vanhoenacker).

**Täby** Ullnabacken nära toppen (10I9g1724). 2000, ca 5 ex på nytippat avfall, bl.a. asfalt (JED,

ASV). 2001, ej återsedd (JED).

**Västra Ryd** Granhammar på Livgardets område, 400 m V om Lillsjön, ca 100 m N lada vid Granhammarsbäcken (11I0c) dike vid traktörväg, upptäckt 2000. 2000, antal ej uppgivet (Lars Franzén, IJO).

**Ösmo** Norsbol, landsvägskorset 50 m SO-ut (09I6d4837) ohävdad inäga vid f.d. handelsträdgård. 1995, ca 25 ex på 10 x 10 m<sup>2</sup> (LKA). 1996, glest spridd inom 5 x 5 m<sup>2</sup>, miljön oförändrad (LKA).

**Ösmo** Nynäs gårds station N-ut, riklig 1990 (HEW).

#### C-LÄN

**Alsike** Kungshamns gård (11I6a0537) känd sedan 1889. 1995, ännu kvar i trädgårdsland och gräsmatta (M. Hansson); 1998, sparsam i gräsmattan (OEM); 2004, 2x1,5 m i gräsmatta (L. Hamring).

**Alunda** Haberga, busshållplats, V-ut vid riksväg 288 (12I2f4735) vägslänt och dike, 1997 på ca 80 m<sup>2</sup> (EZA). 1998, på något mindre yta (OEM); 1999, 47 ex längs ca 20 m (EZA); 2000, ca 50 ex längs 20 m (EZA); 2001, ca 70 blommande ex (EZA); 2002, ca 70 blommande ex på vägslänt och åkerren, en 2 m bred zon i angränsande åker lämnad oslagen (EZA); 2004, oförändrad area (EZA).

**Alunda** Haberga, vid gamla stationshuset (12I2f4839) ogräs i gräsmatta, rabatter och häck åtm.sedan 1998 (EZA). 1999, oförändrat (EZA); 2002, riklig (EZA).

**Alunda** Furuby, vid östra gården (12I3f1934) 1997 (EZA). 1999, oförändrat (EZA).

**Alunda** Sund, 250 m NV om de nordligaste husen och 500 m OSO de östra gårdarna i byn Foghammar (12I2f1824) mellan väg och hjortstängsel, upptäckt 1999 (Urban Gunnarsson). 2000, relativt riklig längs 20-30 m av diket (EZA); 2001, inom 5 x 20 m<sup>2</sup> (EZA).

**Danmark** Bergsbrunna (11I6b4326) på en liten gräsplätt vid busshållplats 1995 (LJO). 1998, på ca 6 m<sup>2</sup> (OEM); 1999, ca 5 plantor på 6 m<sup>2</sup>, torkdrabbad och något skadad av parkerade cyklar (LJO); 2000, på ca 2 m<sup>2</sup> (LJO); 2002, 1 m<sup>2</sup>, rikt blommande (LJO).

**Danmark** Vedyxatippen (6638981, 1610754) 2004, 2 m<sup>2</sup> fint blommande trots traktorskador (H. Andersson).

**Enköpings-Näs** Fiskartorp 175 m NV-ut (11H0d3-0-) välgkant, på ca 0,5 m<sup>2</sup> 1996 (HRY).

**Funbo** Funbosjöns S-ände (11I7d4603) (LJO). 1998, på ca 15 m<sup>2</sup> samt några smärre spridda bestånd (OEM) även på gräsmatta nära intill (LGB). 2002, sedd men ej räknad (LGB).

**Funbo** Herrgården 250 m SV-ut, 1993 (M. Hjertson).

**Harg** Sjögarde 350 m S-ut (12I6i1343) igenväxande åkermark vid nedfarten till badet 1998 (EZA). 1999, oförändrat (EZA); 2000, på ca 8 x 10 m<sup>2</sup> (EZA). 2001, inom 8 x 15 m<sup>2</sup> (EZA); 2002, som förut (EZA).

**Tierp** Arvidsbo 800 m NO-ut (12H8i3127) dikesren vid åker 1991 (N.G. Andersson). 1998, på ca 2 m<sup>2</sup> (OEM); 2001, sökt med GPS-navigator, men ej återf. (KFR).

**Uppsala-Näs** Asplunda, 2 stora närliggande bestånd, 20 + 20 m<sup>2</sup> 1998 (LJO); 2003, bestånden 5x1 resp 7x1 m, slagna och kraftigt konkurrensutsatta av gultmåra, hundloka mm (LJO).

**Vaksala** Nymansgatan i Boländerna (6638837, 1605134) 2004, trädbevuxen grässlänt 10 m<sup>2</sup>, fint bestånd (H. Anderson).

#### D-LÄN

**Strängnäs** Gorsingeholm, på ängsmark 1991-1992 (TCA m.fl.). 1995, glest spridd på 5 x 10 m<sup>2</sup> (LKA); 1997, ej återf., lokalen förstörd då marken används för grusupplag (LKA).

**Torpa** Västertibble 200 m SV-ut (10G7e3626) landsvägsdike, vägens båda sidor 1995 (LKA).

**Västerljung** Tuna 100 m SV-ut, S om busshållplatsen (09H6j3004) välgkant 1988. 1995, glest spridd utmed 5-10 m av västra landsvägsdiket (LKA); 1996, ymnigt i blom, dominerande utmed 8 m av landsvägen från väg- till åkerkanten (LKA); 1998, minskande (LKA); 2000, kvar i landsvägsdiket men avslagna vid besöket (LKA).

#### U-LÄN

**Norrby** Boda 450 m OSO-ut (11H9a0807) landsvägen V om bron, sparsam 1996 (E. Wahlström).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Nacka** Kvarnholmen, ruderat 1919 (R&W 2001); **Salem** Korpberget 1894 (R&W 2001); Vällinge brygga 1919 (R&W 2001); **Tyresö** Uddby kvarn 1936 (R&W 2001); **Vårdinge**. Prästgården 1886, 1888, 1891 (R&W 2001); **Östertälje** Hall 1894 (R&W 2001).

D-LÄN **Aspö** Lagnö 1862 (R&W 2001); Skär 1862 (R&W 2001); **Frustuna-Kattnäs** Mälby (R&W 2001); **Helgesta** Grytsholmen (R&W 2001); **Julita** Äs (R&W 2001); **Årdala** Vibyholm (R&W 2001); **Överselö** Tynnelsö (R&W 2001).

***Liparis loeselii* – GULYXNE**

Reg./Missgynnad (NT)

Sällsynt rikkärsart som i området är känd från ett 40-tal lokaler under de senaste 10 åren, främst i norra Uppland. Arten har säkerligen försvunnit från många av de gamla lokalerna p.g.a. dikning och upphörd hävd. Äldre fynd fram till 1981 har samlats till av Nilsson & Gustafsson (1982). Fynden i Norrtälje kommun fram till 1990 har redovisats av Ekman (1991). Gulyxne specialinventerades i landet av M. Löfroth 1992. Av sekretesskäl skrivs inte läget för vissa lokaler ut.

**AB-LÄN**

**Edsbro** Igelsjön (11J9a) rikkärr vid liten skogssjö. Funnen före 1929. 1975, 7 ex; 1980, ca 135 ex; 1985, 1 ex; 1989, 11 ex; 1992, 10 ex på 3 olika platser (JEM m. fl.). Fin lokal som bör avsättas som reservat; 1996, 9 ex varav 2 blommande (GEK); 1998, 8 ex varav 5 blommande (JEM); 1999, 16 ex (GEK); 2000, 38 ex varav 13 ex i blom (GEK); 2003, dellokal NV, 10 ex varav 8 fertila, dellokal SO, 8 ex varav 5 fertila (GEK).

**Lohärad** Mårdsjön (11J7a) gungfly, känd sedan 1952. 1989, 1 ex; 1992, 4 ex; (JEM); 1996, 4 ex varav 3 blommande (JEM); 1998-2000, ej återf., sannolikt utgången, kalkfloran ersätts alltmer av "sur-arter" (GEK).

**Rådmansö** Bollen, OSO Brevik (11J5f) i gles lågväxt - hög tät vass, rikligast i öppet starrkärr i SV-delen av kärret med enstaka björk- och klibbalsbuskar. Norra delen av Bollen avskärs av vägbank för E18. 2003, 153 ex varav 134 fertila. Skötselplan och skydd mycket önskvärt (JEM).

**Rådmansö** Gunnarsmaren (11J5g) rikkärr, känd sedan åtminstone 1973. 1991, ca 100 ex; 1992, 192 ex (JEM); 1996, 186 ex varav 21 blommande

(JEM, KST); 1998, ca 700 ex varav 300 i blom, men ev. något överskattad vid räkningen (KST, P.Carlsson); 1999, färre ex än 1998 (JEM); 2000, 287 ex varav 53 i frukt i en 12 x 40 m<sup>2</sup> stor provruta, ytterligare ex utanför (G. Hammar); 2004, ca 100 ex, mycket högt vattenstånd i maren (JEM).

**Väddö** Maran (12J0e) rikkärr som delvis hävdas genom årlig slåtter, känd sedan 1981. 1986, 10 ex; 1989-1990, ej sedd; 1991, 14 ex varav 6 i blom; 1992, 32 ex varav 11 i blom; 1993, 19 ej blommande ex; 1994, ej sedd (B. Granberg, JEM); 1995, 7 ej blommande ex (JEM); 1996, 14 ex varav 1 blommande (JEM); 1998, 15 ex varav 9 blommande (JEM); 2000, 13 ex varav 4 i blom, i år även strax utanför det slagna området (JEM); 2003, 28 ex varav 26 fertila på ett par m<sup>2</sup>, numera slåttade (GEK).

**Väddö** Kista hav (12J0d) rikkärr, ca 30 ex varav ca 25 i blom vid upptäckten 1995 (GEK). 1996, 34 ex varav 25 blommande (GEK); 1997, ca 25 ex (GEK); 1998, 261 ex varav 186 blommande den 4/7 att jämföra med 74 ex varav 67 blommande den 19/6 (GEK); 1999, 138 ex varav 66 i blom, större delen av kärret hävdas nu genom årlig slåtter (GEK); 2000, 327 ex varav 101 ex i blom (GEK); 2003, 225 ex varav 166 fertila (GEK).

**Österhaninge** Sandemar (10I1j) känd sedan 1890-talet, ännu riklig 1992 (JED). 1996, riklig men förhållandevis få blommande ex, åtm. ett av kärren har buskröjts (HGU); 1997, mycket riklig (BAB); 2000, oförändrat riklig men ej räknad (HGU); 2002, oförändrat riklig och stabil, sedd i åtm. två av kärren (HGU).

**C-LÄN**

**Björklinge** Norr-Vissjö, gammal uppgift från Linnés herbarium, återfanns ej 1925 trots lämplig ståndort enligt Almquist (1965) återf. på troligen samma lokal: f.d. Vissjön (12H3j) 68 ex 1992 (M. Löfroth); 2003, 6 blommande ex och några blad (G. Jansson); 2004 kvar (M. Wilhelm).

**Börstil** Edskärret 400 m VNV om Skogsborg (12I7h) rikkärr, upptäckt 2000 då 4 ex varav 2 i blom, dessutom rikligt med flugblomster (JEM, GEK). 2001, kvar (JEM).

**Börstil** Sandträsket nära O-spetsen (12I8g) 1983-

87 (L. Bratt) ej återf. 1999, tätt vassbestånd (EZA).

**Börstil** Stenfjärden 400 m V-ut, N Bolhamnsänden (12I8h) öppet rikkärr, upptäckt 1999, 4 ex varav 2 fertila, lokalen påverkad av grävning etc., starkt uttorkat på hösten (EZA).

**Forsmark** Långängen, 600 m SV-ut (12I9f) öppen myrmark av rikkärrkaraktär, 1999 (EZA).

**Forsmark** Björnholmen (12I9f) med två dellokaler, öppna rikkärr: A: O-sidan upptäckt 1999, 65 ex varav 22 i blom och B: NV-sidan, 1999 2 ex varav det ena i blom (EZA); 2003 19 dellokaler N, NO, O och SO om Björnholmen, med totalt ca 750 ex varav minst 328 i blom, största dellokalen 150 m SO om Björnholmen med 350 plantor varav 100 i blom.

**Forsmark** Bruksdammens N-sida (12I9f) i låga tuvor av bunkestarr. 1998, flera hundra ex (EZA). 1999, 930 ex varav 200 i blom (EZA); 2000, oförändrat riklig (EZA); 2003, 59 ex varav 21 i blom (EZA).

**Forsmark** Björnbovägen ca. 100 m V om punkt 13,10 (12I9f) rikkärr och angränsande sumpskog, 1999 (EZA).

**Forsmark** Hästholmen O-ut (12I9f) öppet rikkärr, 1999 (EZA).

**Forsmark** N om Nyckelholmen (12I9f) 2003, 23 ex varav 10 i blom (EZA).

**Hällnäs** "Lokal 1", 38 ex 1992 (BJO). 2000, ej återf. men svårinventerat p.g.a. högt vattenstånd (LJO); 2001, 44 ex varav 13 fertila, högt vattenstånd, troligen står det något ex någonstans men framkomligheten omöjliggör närmare granskning (LJO); 2003, 6 ex varav 3 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 2", 65 ex 1992 (LJO). 1999, ett 100-tal ex, ca 10 % fertila (LJO); 2000, 120 ex varav 20 fertila, på en yta av ca 100 m<sup>2</sup> (LJO); 2003, 48 ex varav 26 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 3", 7 ex 1992 (LJO); 2001, ej återf. (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 4", 14 ex 1992 (LJO). 2002, 28 ex varav 8 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal. 5", 27 ex 1992 (LJO). 1999, 2 ex varav 1 fertilt (LJO); 2003, 32 ex varav 18 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 6", 19 ex 1992 (LJO). 1999, 5 ex varav 2 fertila, på 2 m<sup>2</sup> (LJO); 2000, 7 ex varav 1 fertilt, på 2 m<sup>2</sup> (LJO); 2003, 2 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 7", 205 ex 1992 (LJO). 1999, 100-tals ex på 200 x 50 m<sup>2</sup>, ca 10 % fertila (LJO); 2000, 240 ex varav 40 fertila, på 2 delområden 200 x 50 respektive 100 x 50 m<sup>2</sup> (LJO); 2003, västra dellokalen 200 ex varav 62 fertila, östra dellokalen 50 ex varav 31 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 8", 14 ex 1992 (LJO). 1999, 100-tals ex på ca 100 x 100 m<sup>2</sup>, ca 10% fertila (LJO); 2000, 240 ex varav 40 fertila, på 100 x 100 m<sup>2</sup> (LJO); 2003, 360 ex varav 125 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 9", 153 ex 1992 (LJO). 1999, ca 20 ex på 50 m<sup>2</sup>, ca 25 % fertila, lokalen hotas av tilltagande vassvegetation (LJO); 2000, 38 ex varav 11 fertila, på 100 m<sup>2</sup> (LJO); 2003, 12 plantor varav 9 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 10", 1 ex 1992 (LJO). 1998, 32 ex (EZA).

**Hällnäs** "Lokal 11", 290 ex 1992 (LJO). 2000, 450 ex varav 100 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 12", 60 ex 1992 (LJO). 2002, 37 ex varav 17 fertila (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 13", 35 ex 1992 (LJO). 2002, 8 ex varav 1 fertilt, myren dikad och ganska torr (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 14", senast sedd 1986 (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 15", 55 ex 1992 (LJO). 1999, 5 ex varav 2 fertila (LJO); 2000, 3 ex varav 1 fertilt, på 4 m<sup>2</sup> (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 16", 1 ex 1992 (LJO). 2002, ej återf. (LJO).

**Hällnäs** "Lokal 17", 13 ex 1992 (LJO). 2000, 3 ex varav 2 fertila, på 4 m<sup>2</sup> (LJO).

**Hällnäs** Käringsjön (13I0f) känd sedan tidigare. 1999, 13 ex varav 8 i blom (EZA).

**Hällnäs** Utmosarna (13I1e) känd sedan tidigare. 2000, 28 ex varav 5 fertila, på 100 m<sup>2</sup> (LJO).

**Hökhuvud** Gimo damm 1983-86 (L. Bratt). 1999, ej återf., lokalen förändrad och arten troligen utgången (EZA).

**Hökhuvud** Gimo damm, Betlehemsviken (12I5g) med två dellokaler, rikkärr: A: östra sidan, upptäckt 1999, 132 ex varav 19 i blom och B: västra sidan.

1999, 44 ex varav 6 i blom (EZA).

**Hökhuvud** Gimo damm N-sidan (12I5g) 2003, 69 ex i fyra grupper, öppet rikkärr (EZA).

**Hökhuvud** Gimo damm i NV-hörnet (12I5f) 2003, 2 dellokaler med resp. 13 ex varav 9 i blom och 33 ex varav 16 fertila (EZA).

**Västland** Barsjö med omgivande myr och skog (13I0a) 1999 (SVS).

**Älvkarleby** 2000 m O om länsgränsen (13H2g) extremrikkärr, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Billhamn, 1000-1500 m SV, kring Sörklyxen och Klyxplan (13H5i) öppna till halvöppna marker, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Bölsjön (13H4i) 5 ex 1992 (SVS); 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Bölsjön 500 m NV-ut i kärr (13H4i) 14 ex 1992 (SVS); 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** 700 m SO om Förrådet (13H5j) sumpområde, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Gårdskärs fiskehamn, S-ut (13H4j) rikkärr, 154 ex 1992 (SVS); 1999 (B. Dahlin).

**Älvkarleby** Komossen (13H4i) 7 ex 1992 (SVS); 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Mararna, S om Ladugårdsberget (13H4j) 169 ex 1992 (SVS).

**Älvkarleby** Mararna V-ut (13H4j) extremrikkärr, 1999 (B. Dahlin).

**Älvkarleby** Mararna, NV-ut (13H4j) extremrikkärr, 1999 (B. Dahlin).

**Älvkarleby** Marörspussarna (13H4j) tjärn med omgivande kärrmarker, 1999 (B. Dahlin).

**Älvkarleby** 1900 m NO om Sagarbo (13H5i) extremrikkärr, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Tängsåmyrarna (13H1g) 2003 (SVS).

**Österlövsta** Landholmssjön i myr SV-ut (13I0c) upptäckt 1999, 6 ex (LJO).

D-LÄN

**Stigtomta** Bärstakärret (09H3a) rikkärr som är naturreservat. 1996, 100-talet ex (GTH); 1997, riklig vid besök med floristikkursen (N. Wikström); 1999, 395 ex inkl. sterila ex, inventerad på uppdrag av Länsstyrelsen (K. Hylander);

2000, oförändrat men ej räknat (BKA, KGA m.fl.); 2004, 60 ex i östra delen+450 ex i västra delen = 510 ex (BKA).

**Svärta** Sandstugekärren (09H2f) rikkärr som är naturreservat. 1996, 100-talet ex på båda sidor om spången ut mot viken (GTH); 1997, >78 ex (LKA, JPE) riklig vid besök med floristikkursen (N. Wikström); 2000, ca 30 ex (BKA); 2001, 250 ex totalt varav 40 ex i O delen, 210 ex i V delen (BKA, KGA); 2002, ca 30 ex inom ca 1 ha, f.n. inget hot (Maria Kavcic, BKA); 2004, ca 60 ex (BKA).

**Svärta** Igelsjön, 500 m N om Stäks gård (09H2f3715) rikkärr, känd sedan 1880-talet, senast sedd eventuellt ca 1990. 1997, sökt men ej återf. (LKA, JPE); 2002, sökt men ej funnen, igenväxningen fortgår (Maria Kavcic, BKA); 2003, 1 ex (LKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Roslags-Bro** Ropnästräsket 1937, ej sedd senare, kontrollerad flera gånger under 1990-talet (JEM); **Roslags-Kulla** Malmsjön, gammal förekomst som ej setts på länge.

D-LÄN **St. Malm** Nimmen vid Brännkärr 1886, ej återf. 1981, 1986 (R&W 2001).

#### *Malva pusilla* - VIT KATTOST Sårbar (VU)

Gammal kulturinkomling som främst växer kring gårdar och på städernas skräpmarker och soptippar. En mängd gamla fynd föreligger från området, men arten tycks ha minskat kraftigt. Flera av fynden på soptippar tyder på att arten där är nyinkommen med rötslam. Fynd före 1970 redovisas ej nedan.

AB-LÄN

**Botkyrka** Flottsbrobacken (10I3d4336) schaktmassetipp, 2001, 1 ex (GOD m.fl.).

**Bro** Högbytorpstippen, på bar jordkulle ca 200 m NV om entrén (11I0a4-3-) upptäckt 1997, 1 ex bland *Malva neglecta* (KFR m.fl., Svenson m.fl. 2001). 1999, ej återf., alltmer igenväxande (JED, ASV); 2000, 1 ex, men på annat ställe på tippen än tidigare (JED); 2003, 1 ex (JED).

**Brännkyrka** Högdalstippen (10I4f2440) jord- och schaktmassetipp. 1995, 3 ex (JED, HGU, Svenson m.fl. 2001). 1996, minst 1 ex (JED m.fl., Svenson m.fl. 2001); 1997, 1 ex (JED m.fl., Svenson m.fl.

2001).

**Brännkyrka** Kärrtorp, utan årtal (HGU, R&W 2001).

**Estuna** Räfsja gård 500 m OSO-ut (11J6c2246) upptäckt 1999, 1 ex på jordtipp (JEM, GEK, KST).

**Grödinge** Himmerfjärdsverket (10I0b1-4-) på slamdeponier, upptäckt 1998, 1 stort ex (GOD, TST, Svenson m.fl. 2001). 1999-2000, ej återf. (GOD, TST).

**Håtuna** 500 m NV om kyrkan (11I2a3412) åkerinfart, 5 ex 1993. 1995-2000, ej återf., lokalen förändrad (KFR); 2003, ej återf. (KFR).

**Håtuna** Kolsta gård, S-sidan av det nordligaste husets trädgård (11H2j3046) upptäckt 1999, åtm. 30 ex, gårdsmiljö med frigående höns, växtplatsen slås med lie (KFR). 2000, mycket riklig, nu med fågelfröarter som lindmalva, spikklubba och malörtsambrosia (KFR); 2001, mycket riklig på ca 4 m<sup>2</sup> (KFR); 2003, inom 2 m<sup>2</sup> (KFR).

**Håtuna** Kvarnnibble (11I2a0127, 6610200, 1602680) grusplan intill urinbrunn nära ladugård, upptäckt 1997, ca 7 ex (KFR). 1999, 22 ex (KFR); 2000, 40 ex av varierande storlek, i år med bl.a. bolmört (KFR); 2001, 7 sterila ex i SO-delen (KFR); 2002, ej återf. i SO-delen, ogräsbekämpning har förvandlat lokalen till en öken (KFR); 2003, inom 1 m<sup>2</sup> på S sidan (KFR); 2004, 42 ex varav ett 10-tal blommande (KFR).

**Kårsta** Löttippen (11I3i0214) aktivt brukad sop-tipp, upptäckt 1998, 5 ex på rötslam (JEM, GEK, JED, Svenson m.fl. 2001). 2000, 1 ex på rötslam, troligen nyinkommen (JED, JEM).

**Lidingö** Trolldalstippen, på för något år sedan rötslamsgödsblad tippslänt, 1 ex 1998 (JED, Svenson m.fl. 2001).

**Låssa** Lindormsnäs O om gården, åkerkant, relativt riklig 1994 (AJA). 1998, ännu relativt riklig, trots att bruket av åkern förändrats flera gånger under senare år (AJA).

**Nacka** Erstavik, utan årtal (R&W 2001).

**Nacka** Storkällans grustag, N om Storkällans väg (10I4h2818) schaktmark. 2002, 1 stort ex (HGU).

**Norrsunda** Bristatippen (11I2d1611) sop-tipp, upptäckt 1994. 1994, riklig på rötslam (JED, m.fl.,

Svenson m.fl. 2001). 1995, sparsam (Svenson m.fl. 2001); 2002, 1 ex (ASV m.fl.).

**Odensala** Kumla gård, vid gödselstad, 1 rugge 1993 (ASV). 1996, 2 plantor (ASV); 2003, 1 ex (ASV).

**Ornö** Kråkmora (R&W 2001).

**Roslags-Bro** Gryta by, på fyllnadsjord vid ladugård, upptäckt 1997, ca 30 ex (JEM).

**Roslags-Bro** Väsby, på schaktad gammal sophög vid gård med bl.a. bolmört, ca 30 ex 1993 (S. Holmström, Ekman 1995). 1994, 100-tals ex (JEM); 1996, riklig (JEM).

**Roslags-Bro** Ösby (11J8d0802) på skräphög, fåtalig 1984 (Ekman 1995).

**Sankt Per** Bärmö gård (11I3a0533, 6615510, 1603460) i f.d. potatisland, minst 50 ex 1993. 1995, ca 40 ex (KFR). 1996-1997, ca 20 ex, lokalen eventuellt hotad av övergång till konventionell spannmålsodling (KFR); 1998, ett flertal högväxta ex med rik fruktsättning (KFR); 1999, åtm. 25 ex, riklig fruktsättning trots ogräsbesprutning i juni (KFR); 2000, minst 50 ex, nu spridd över ett större område än tidigare, med bl.a. nonnea (KFR); 2001, 3 ex (KFR); 2003, 7 ex (KFR); 2004, ej återf., spannmål odlas på lokalen (KFR).

**Sankt Per** Killinge by mot S (11I3a1216) åkerkant, på ca 2 m<sup>2</sup> 1992-1993. 1996, 1999, 2000, ej återf., troligen borta (KFR).

**Sigtuna** Sigtuna museum i trädgården (11I2b2130) upptäckt 1996, 1 ex (KFR). 1997-1999, ej återf., alltmer igenväxande (KFR); 2002, 1 klippskadat ex med såväl frukt som knoppar kvar (KFR).

**Skederid** Björkholmstippen (11I5j2032) sop-tipp, 3 ex upptäckt 1999 (GEK, JEM, KST, JED).

**Sollentuna** Silverdals gård, tillfällig och fåtalig 1990, ej sedd senare (GHE).

**Solna** Frösunda mellan E4 och Ulriksdals idrottsplats (10I7f0805) tillfällig på jordupplag. 2001, 2 ex (JED).

**Spånga** Spånga järnvägsstation N-ut, ödetomt vid Avestagatan (10I7d1836) jordhög, området senare bebyggt. 2000, 1 ex (HGU).

**Stockholm** Hammarby sjöstad, f.d. Lugnets industriområde (10I5g3-1-) jordhög, ruderatmark,

området på väg att bebyggas. 2001, 1 ex (HGU).

**Stockholm** Hammarbyhöjden (6577310, 1631480) 2004, 5 ex i gräsmatta i hyreshusområde (Henrik Berg).

**Stockholm** Kvastmakarbacken, utan årtal (ASE, R&W 2001).

**Stockholm** Norra station (10I6f2817) f.d. stationsområde, upptäckt 1999, 1 ex, på grusmark, troligen inkommen med sopsand (JED).

**Stockholm** Sickla udde mot N, nära Kanalvägen (10I5g) schaktmark vid nybyggnadsområde. 2001, 1 ex (HGU).

**Stockholm** Södermalm, åtminstone 2-3 lokaler 1990 (HGU, PSL).

**Stockholm** Värtahamnen, gasverksområdet (10I6f4047) kompostering av parkavfall. 2001, 5 ex (ASV m.fl.). 2002, 2 ex (JED).

**Stockholm** Östermalm vid Karlaplan, i gräsmatta nära dammen 1994 (LTA, L. Blom).

**Söderby-Karl** Ekeby, på omgrävd mark vid gård (11J9c4236) ca 40 ex, samt några ex i betesmark V-ut, båda 1993 (Ekman 1995).

**Söderby-Karl** Ströja (11J9c2315) drygt 10 ex i potatisland 1993 (Ekman 1995).

**Tveta** Tvetatippen (10I1a3508) upptäckt 1998, minst 5 ex (GOD, ASV, LKA, Svenson m.fl. 2001). 2003, 1 ex (JED).

**Tyresö** Uddby kvarn vid nyligen rivet gammalt hus, 1 ex 1985 (UJO).

**Ytterselö** Skäggesta 1980 (HRY).

**Ösmo** Solsa, i trädgårdsland (HEW, R&W 2001).

#### C-LÄN

**Alunda** Jortslunda vid gården längst i SO (12I2e1744) 3-4 ex invid jordkällare 1997 (EZA). 1998, 15 ex (EZA); 1999, 4 ex (EZA); 2000, 1 kraftigt ex (EZA); 2001, 5 plantor i fyllnadsmaterial vid N husväggen (EZA).

**Börstil** Långalma SV om vägskalet (12I7j0822) betesbacke invid ladugård, upptäckt 2000, 100-tals ex (EZA); 2004, i sydvästsektorn i vägskalet oförändrat riklig kring stenar och nässelruggar (EZA).

**Börstil** Övernuttö (12I6g3037) hästbetesbage S om gården med upplagda jordhögar och stenhögar.

2002, ca 50 plantor, delvis mycket stora (EZA).

**Dalby** Fågelsången (11H5j3949) först rapporterad 1978. 1995, inom 200 x 500 m<sup>2</sup> (M. Iwarsson).

**Danmark** Vedyxatippen (11I7c3610) jord- och ristipp. 2002, 1 stort ex (JED); 2003, 2 ex (O. Rosengren).

**Funbo** Marielunds gård 1994 (M. Thulin).

**Gamla Uppsala** Segersberg, klippig åkerholme. 1996, 1 ex (P. Andersson, A. Kieffer). 1997, 1998, ej återf. (OEM).

**Gräsö** Österbyn, sydöstra gården (12I9j1124) gårdsplan. 2001, "tusen och åter tusen" (EZA).

**Gräsö** Kråkbodaträsket, 1998, 4 ex varav 3 i blom (OEM, Elleström 1998).

**Hacksta** Skörby gård (11H0h4333) rabatt. 2001, 2 stora ex (GUE).

**Harbo** 250 m O om Gutterorp (12H3f0326) känd sedan 1978. 1998, ca 7000 ex (OEM).

**Harg** Sanda, norra stora gården (12I3j3125) 2003, mellan och kring uthus i betad ladugårdsmark med jordhög, flera 100 plantor (EZA).

**Husby-Sjutolft** Verkesta, i potatisland 1994 (ASV). 2003, 23 ex på gårdsplan (ASV).

**Hökhuvud** Risinge V om stora ladugårdsbyggnaden (12I5g0240) på gårdsplan, upptäckt 2000, ca 100 ex på 6 m<sup>2</sup> (EZA). 2001, ca 100 ex varav de flesta små, en del överlevande efter besprutning (EZA); 2002, 1 stor och en liten planta, stark besprutning på platsen (EZA).

**Jumkil** Björnarbo, kring och V om Grellsbo gård, beståndet sträcker sig mellan N 6653105, 1588204 och N 6653083, 1588147, frisk öppen eller halvöppen betesmark. 1998, ca 700 ex (OEM).

**Knivsta** Noors herrgårdspark (66235502, 1613350) uppgiven 1935 (Almquist 1965). 1998, några ex varav 2 blommande (OEM).

**Kungs-Husby** Nibble gårdsbutik (11H0g0422) gräsplan. 2000, "överallt på en gräsplan" (GUE).

**Litslena** Annelundstippen (11H3e1948) sopstipp. 2002, 1 ex (ASV, JED).

**Rasbo** Hovgårdens avfallsstation (11I9c1804) sopstipp. 1998, 2 ex (ASV, JED m.fl., Svenson m.fl. 2001). 1999, 4 ex på samma plats (JED, Svenson

m.fl. 2001); 2000, 1 ex på annan plats än 1998-1999 (JED); 2001, 5 ex (ASV, JED); 2002, minst 15 små ex på övertäckt plan, centralt på tippen med högar för oljeblandad jord (ASV, JED); 2003, 1 ex (JED, ASV).

**Skokloster** Apalle gård 150 m S-ut (11I4a2203) åkerträda nära landsvägen, vid en jordhög och en nyanlagd grusväg. 2002, inom 3 x 10 m<sup>2</sup> i en åkerträda, omöjligt att räkna; plantorna ännu ej utvuxna och flertalet ej i blom (KFR); 2003, ej återf. (KFR); 2004, ej återf. (KFR).

**Torsvi** Bastlagnö (GUE).

**Uppsala** Årsta 4H-gården (6640630, 1606010) 2004, sydsidan på mittersta ladan, ca 15 utblommade ex, på kortvuxen grässlant; återfynd. (O.Rosengren).

**Veckholm** Veckholms skjutfält, 1998, massförekomst (GUE).

**Ärentuna** N om Björkhaga (11I9a4136) rudermark, först rapporterad 1996 (O. Kullingsjö). 1998, 2 ex (OEM).

**Ärentuna** Uggeln (12I0a2334) vid hönsgård, invid ladugårdsvägg vid ekologiskt jordbruk. 2001, 1 fertil planta (Gunn-Britt Larsson, KFR); 2003, 100 småplantor (G-B Larsson).

**Ärentuna** SV om Trekanten (11I9a2547) rudermark, först rapporterad 1997 (O. Kullingsjö). 1998, 10 ex (OEM).

**Älvkarleby** Sjalgrund, väg Ö-ut från vägen Gårdskär till Gårdskärs hamn, i kanten av en myr N om skogsbilväg, 1986 (BJO, Elleström 1998).

**Österåker** Brännbackstippen (11I0j0-1-) aktiv sop-tipp, upptäckt 2000, 1 ex på rötslam, troligen nyin-kommen (JED, ASV). 2002, 1 ex (JED).

D-LÄN

**Aspö** Oknö, Krissbosundet 250 m NO, i grustag 1989.

**Björkvik** Åsätter (09G5h0020) 1991 (BKA). 1999, 1 ex i f.d. trädgårdsland, lokalen nu förstörd p.g.a. vägbygge, plantan flyttad (ROL, BKA); 2001, ej återf. (BKA); 2002, 4 ex (BKA); 2004, ej funnen (BKA).

**Bälinge** Ringsö gård, på ladugårdsbacken, sparsam 1995 (R&W 2001).

**Bälinge** Skansudden, Långö gård, utan årtal 1984 (HRY).

**Floda** Nästorp, i köksträdgårdsland 1984 (S) (M. Johansson).

**Fogdö** Årby (R&W 2001).

**Fors** Åsby cementindustri (R&W 2001).

**Frustuna-Kattnäs** Grönvik (HRY), 500 m SV om Alstugan (HRY).

**Frustuna-Kattnäs** Eks gård, 1972-2000 (HRY). 2002, 2 ex (HRY); 2003, 5 ex (HRY); 2004 ej sedd (HRY).

**Helgesta** Ällmora vid ladugårdsväggen (09H9b2439) upptäckt 2000. 2000, 1 stort ex (ROL, BKA). 2001, 5-10 ex, f.n. inget hot (ROL); 2003 < 10 ex (ROL).

**Kloster** L. Nyby avfallsstation O om (10G6i0419). 1997, 1 stort ex på jord i kanten mot rötslam (JEM, JED, Svenson m.fl. 2001). 1998, minst 3 ex på samma ställe som i fjol (JEM, m.fl., Svenson m.fl. 2001); 2001, 1 ex (JEM, GEK, JED); 2003, 1 ex (MOA, ASV, m.fl.)

**Kärnbo** Mariefred, Tredje backe vid båthamnen, 1990 (R&W 2001).

**Kärnbo** Mariefred, vid värdshuset 1990 (TCA, R&W 2001).

**Kärnbo** St. Sundby (R&W 2001).

**Lerbo** Stensnäs (09G7i4718) gödselstack bakom ladugård 1993. 1999, ej återf. (MGU); 2000, ca 40 ex (MGU); 2001, 30 ex varav 10 fertila (MGU); 2002, ca 40 blommande ex, rikt förgrenade, viss hävd med får och nötdjur. (MGU); 2003, ca 40 ex (MGU); 2004, ca 40 ex (MGU).

**L. Malma** vid hembygdsgården, utan årtal (R&W 2001).

**Ludgo** Ånsund (09H6f1913). 2001, 1 ex rapporterad av markägaren (Mattias Olsson).

**Nicolai** Björshults sop-tipp, 1 ex 1992 (JEM, GEK, Svenson m.fl. 2001).

**Sundby** Mälby by, kring hönsbushus och ladugårdar, riklig 1988.

**Svärta** Kvisslinge, i trädgårdsland (HEW, R&W 2001).

**Toresund** Toresunds kyrka vid muren mot parke-

ringen (10H6g1009) parkeringsplats vid muren. 2001, 1 ex (LKA).

**Trosa-Vagnhärad** Stensunds gård, vid ladugården och hönshuset, 1975-1992, riklig (HEW, R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** S. Askö, ladugårdsbacke, 1975-1995, sparsam (HEW, R&W 2001).

**Vansö** Roteby vid gården, utan årtal (R&W 2001).

**Ärla** Lilla Häradsäng 400 m N-ut 1990 (L-E. Kers).

**Ö. Vingåker** Barksätter (Genberg 1982).

**Överselö** Klahammar, på stallbacke (R&W 2001).

### *Mentha x gracilis* – ÄDELMYNTA

Starkt hotad (EN)

Ädelmyntan är en gammal odlad kulturväxt som förr främst förekom som ogräs i potatisland, åkrar och trädgårdar. Ett 45-tal äldre fynd har gjorts av arten i området (Hylander 1941). Många av dessa var troligen ganska tillfälliga förekomster, andra sannolikt odlade.

#### AB-LÄN

**Grödinge** Norrga, ogräs i potatisland, ca. 1984 (R. Iseborg).

**Häverö.** Veda, på ladugårdsbacke, på några m<sup>2</sup>, 1994-1995 (EZA). 1996, ej återf. men däremot flera andra *Mentha*-former, förekomstens arttillhörighet är därför något osäker. Det belägg från 1994 som ligger i S och där bestämdes till *M.x gentilis* kommer för säkerhets skull att kontrolleras igen. Bevakning har upphört.

#### D-LÄN

**Kloster** Lilla Nyby österut, på sopstationens SO-del, 1 grupp 1993, övertippat 1995, troligen utgången. 1996-1998, ej funnen (JEM).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Järfälla** Sandvik, i trädgård 1930; **Munsö** Husby, i potatisland 1930; **Salem** Sofielund, åkerträda 1933; **Solna** Nya Huvudsta vid Rudsjön, ruderat, 1929; **Stockholm** Södermalm, invid Blecktorner 1924; Södra Djurgården, i dike nedanför Oakhill, senast 1928; **Södertälje** Järnagatan 1934; Vid järnvägen mellan Södertälje och Östertälje, i åkerjord 1931; **Ytterjärna** Nära Farsta, i åker 1931; Aglan, i åker 1934.

C-LÄN **Uppsala** Linnégatan 12 i rabatt inne på gården, 1932-1940; Tullgarn vid Kungsängsutfyllnaden, bantipp 1951-1958; **Valö** Annö, 1927.

D-LÄN **Trosa** Trosa i staden 1886, 1889, 1927 (R&W 2001).

### *Microstylis monophyllos* – KNOTTBLOMSTER Sårbar (VU)

Arten växer huvudsakligen i rikare sumpskogar och rikkärr. Vid en riksomfattande inventering av arten 1992 återfanns den på ett 60-tal lokaler i landet, här konstaterades även att arten minskat kraftigt (Löfroth 1993). Äldre förekomster har sammanställts av bl.a. Erlandsson (1937). Totalt är ca 40 lokaler kända från området, mest i norra Upl, idag föreligger ett 10-tal aktuella förekomster.

#### AB-LÄN

**Djurö** Runmarö, Vitträsk, S om Purren (10J5d) tallsumpskog, känd sedan ca 1900. 1993-1994, ännu riklig (OST); 1995, riklig, 100-tals ex i kärr och sumpskog (AHA); 1996, fåtaligare, troligen missgynnad av torkan (AHA); 1997, endast enstaka ex, ett ovanligt dåligt år för arten på denna lokal (AHA); 1999-2000, ej återf., 1999 var troligen ett dåligt år p.g.a. den svåra torkan (AHA); 2001, 5 ex (AHA).

**Edsbro/Ununge** Mårdsjökärrret (Länsstyrelsens Naturvårdsprogram) ej återf. vid besök under 1990-talet (JEM).

**Lohärad** Alsnaren SÖ-ut, ca 1970, ej återf. 1974 (L-E. Kers) senast sedd i början av 1980-talet (AAN). 1996, 1998, ej återf., lokalen dock ännu lämplig som biotop men starkt påverkad av omgivande hyggen (JEM, GEK).

**Lohärad** Viksjön (11J7a) gungfly invid vassjö, känd åtm. sedan 1975, 1 ex 1981 (B. Granberg). 1994, 67 ex (JEM); 1996, 120 ex (JEM, GEK); 1997, ca 20 ex i blom samt flera ej blommande, ett mycket dåligt år för arten (GEK); 1998, 291 ex varav 130 i blom, ett mycket bra år med flera storvuxna ex (GEK, JEM); 1999, 34 ex varav 13 i blom (GEK); 2000, 11 ex varav 6 i blom (GEK); 2003, 13 ex varav 8 blommande på gungfly dominerat av *Thelypteris palustris*, vid vassomgärdad mindre sjö. (GEK); 2004, 20 ex varav 10 blommande på sjöns SO-sida (GEK).

**Låssa** Sjö, Hebbokärret (11H0j) 3 blommande ex 1990 (JEM). 1993, enstaka blommande ex (GUE, I. Nordin); 1997, några ex i blom (AJA). Kärret har nyligen röjts, förhoppningsvis till gagn för arten; 2001, 12 blommande ex (IJO,BAB); 2002, 5-6

blommande ex (IJO); 2003, ej återf. (MÅK, IJO); 2004, 7 ex i SSO-delen (MÅK).

**Roslags-Bro** Granvik på Ösmarens strand, 1 blommande ex i vassruggen 1974 och 1977, lokalen därefter förstörd (JEM).

**Singö** Singö kyrka (12J4c) i grustagsbotten, upptäckt 1996, 7 blommande och 2 små sterila ex (EZA). 1997, 6 blommande ex observerades, men sannolikt fanns det fler. Lokalen verkar stabil (EZA); 1999, 10 ex varav 4 var små vegetativa ex (EZA); 2001, ej återf., vassbeväxningen har ökat, knottblomster kan säkerligen ej tränga igenom torrvassstället (EZA); 2003, 5 ex varav 2 blommande. Vassförna borde röjas (EZA); 2004, 8 ex varav 2 blommande. Vass och skavfråken röjd i april (EZA, ASV, m.fl.).

**Vidbo** Norrbysjön (11I4e) 6 ex vid upptäckten 1994 i betat gungfly (KMA, USW). 1999, 5 ex varav 1 bladrossett (O. Jennersten, KMA, USW, U. Emanuelsson); 2000, åtm. 10 ex (O. Jennersten); 2001, 4 ex i blom (O. Jennersten).

#### C-LÄN

**Bladåker** Lindbolsmyren O om Vällen, ca 50 ex 1982, kvar i hyggliga antal även senare (M. Hedrén; Elleström 1998); 2003, ej återf. (EZA); 2004, två dellokaler: 18 varav 7 med blomstängel, resp. 6 varav 4 med blomstängel (EZA).

**Bladåker** Storkärren; 2003, ej återf. (EZA); 2004, 4 ex varav 1 med blomstängel (EZA).

**Bladåker** (skyddad) 2004, 10 ex, (Gunnar Jansson och Mats Wilhelm Pettersson).

**Film** 400 m NV om Kallmossen (12I6c) 2003 1 ex, glest trädbevuxet Menyanthes-kärr, lokalen känd sedan 1950-talet, då två dellokaler på 100 m:s avstånd, återf. på den norra (EZA).

**Gräsö** Kråkbodaträsket (12I9j) känd sedan ca 1910-talet. 1996, några få ex (LGB); 1997, 1 ex (LGB); 1998, 4 ex varav 3 i blom (LGB, OEM); 1999-2000, ej återf. (LGB); 2002, ej återf. trots idogt letande, kärret ser oförändrat ut (LGB); 2003, ej återf. (LGB), 2004, 6 ex varav 5 blommande (EZA).

**Harg** Alvsjöns SO-strand (12I5i) upptäckt 1997, 2 ex (EZA). 1998, ej återf., eventuellt p.g.a. högt vattenstånd (OEM); 1999-2000, ännu ej återf., även

1999 högt vattenstånd, sannolikt utgången (EZA); 2003, 20 ex varav 15 i blom, plantorna spridda på NO-sidan av sjön som omges av gungflyartad kärrmark; 2004, 1 ex vid NV-sidan av sjön sett vid snabbvisit (EZA).

**Älvkarleby** Gårdskär nära skogsväg O-ut från vägen till Gårdskärs hamn, i myrkant 1986 (BJO).

#### D-LÄN

**Svärta** Sandstugukärren (09H2f) rikkärr, 5 ex 1989 (JEM). 1993, minst 50 ex (HEW); 1996, flera bestånd om totalt ca 50 ex, på båda sidor om spången ut mot viken (GTH); 1997, minst 17 blommande ex (LKA, JPE) tydligt färre ex än 1996 (N. Wikström); 2000, ca 10 ex i blom, kärret är nu röjt och inhägnat samt betas lätt (BKA); 2002, ca 100 blommande ex, den lätta betningen tycks inte vara ett hot (M. Kavcic, BKA); 2004, 6 blommande ex (BKA).

**Svärta** Stäkkärret 1981 (R&W 2001).



*Microstylis monophylla* - knottblomster  
Foto: Hans Rydberg

**Åker** Lennelstorpssmossen (10H3e) rikkärr, 14 ex vid upptäckten 1985 (LKA, BHE). 1988, 4 ex; 1993, 2 ex (LKA); 1996, 2 blommande samt 1 sterilt ex (LKA, JPE); 1998, minst 10 blommande ex (BHE); 1999, 1 blommande ex (BHE); 2000, 1 ex som vid besöket var överblommat, kärret långsamt igenväxande (BKA, LKA); 2001, 2 ex i SO-delen (BHE); 2002, 2 ex i SO-delen (LKA, BKA).

**V. Vingåker** Igelbålen N-ut (10G0b) 2 ex i rikkärr 1993 (BKA). 1996, 5 blommande ex i NV-tarmen av kärret, hela kärret ej genomsökt (LKA, BKA); 1999, 3 ex i N-delen, hela kärret dock ej genomsökt, området har under året blivit naturreservat och viss röjning av träd och buskar har påbörjats (BKA); 2000, 3 ex i SO-delen, en hård röjning genomförd under våren, varvid området inhägnats och nu betas av nötkreatur, betet dock väl hårt, arten återfanns ej i den betade delen (BKA); 2001, 2 ex i SO-delen (BKA m.fl.); 2002, ej återf. (BKA m.fl.); 2004, ej återf. (BKA) extremt hårt betat.

#### Äldre fynd



*Myricaria germanica* - klådris  
Foto: Mora Aronsson

AB-LÄN **Djurö** Runmarö: Dalkarlskärr vid Kila 1903, 1923; Noreträsk ca 1910; Kasviken 1947, ej återf. på 1990-talet (OST m.fl.); **Estuna** Ekasjön 1 ex 1920-t, ej återf. trots lämpliga biotoper 1998 (GEK); **Hölö** Tullgarn 1863, Tullgarns kärr 1888, kärret vid skräddarns 1896, ej återf. 1988 (HEW, R&W 2001); Tullgarns skog 1895 (R&W 2001); Södersjön ca 1870 (R&W 2001); **Lohärad** Nära kyrkan (= Råby) ca 1820 (= Södersjön?) ej återf. 1998 (GEK); **Värmdö** Svartsö Storträsk 1934.

C-LÄN **Film** Österbybruk vid Gröna gången, före 1920; **Jumkil** Granslätt nära Lumpebosjö i alkärr 1856-76, troligen försvunnen redan på 1870-talet; **Knutby** Tunnbacken S om Knutby station 1 ex 1925; **Tierp** Gryttjoms skog ca 1880; **Tolfta** Rocknö skog ca 1880; **Västland** Träsksjön ca 1910; **Älvkarleby** Skälgrund i ett trädstarrkärr, riklig ca 1910; Ytterboda ca 1845; Överboda ca 1920-talet; Tamsbergsskogen 1916; Storön i Dalälven, ca 1920-talet; "totalt ett 10-tal lokaler på fastlandet" (Almquist 1919).

D-LÄN **Husby-Rekarne** Rynningsberg ca 1870; **Kärnbo** Mariefred, Fatburskärr ca 1870; **Trosa-Vagnhärad** Stensund 1903, ej återf. 1988 (HEW); Pilskogen möjligen samma som Dyvikskärret (R&W 2001); **Tystberga** Nära kyrkan i kärr 1887; **Svärta** S om Fågelsången, i alkärr mellan Sjösa och E4:n, 2 ex ca 1966 (R&W 2001); **Åker** Riby, Rydby i äldre floran, ca 1870.

#### *Myricaria germanica* – KLÅDRIS

Starkt hotad (EN)

Klådriset växer i Sverige främst på grusiga älv- och sjöstränder i mellersta Norrland. I södra delen av landet har även enstaka förekomster påträffats i grustag, vilket kanske kan förklaras av att arten är vindspridd. I Uppland hittades den första gången 1981, men har ej kunnat återfinnas på platsen. En ny förekomst upptäcktes mycket överraskande år 2000, båda fynden är gjorda i Östhammarstrakten.

#### C-LÄN

**Börstil** Ed ca 500 m NV om Skogsborg (12I7h) i grustag 1981 (V. Lindberg). 1998, ej återf. (EZA m.fl.).

**Harg** Löhammars gård 1200 m NO-ut i ett stort grustag (12I5i4722) upptäckt 2000, 5 ex längs 3 m varav 1 ex i blom (SSU). 2001, 5 plantor varav 2 blommande (EZA); 2002, 4 ex, tynande, den näst sydligaste plantan död, endast 1 ex ynkligt blommande näringsbrist? (EZA); 2004, 3 ex (EZA, ASV).

***Najas flexilis* - SJÖNAJAS**

Akut hotad (CR)

Två moderna fynd i D län, dock ej sedd här sedan 1991 respektive 1975, trots upprepade försök att återfinna arten. Kanske är den ändå kvar, ätm. i S. Kärrlången, men den är mycket svårinventerad. Dessutom finns ett gammalt fynd från AB län, där den tidigt försvann p.g.a. utdikning. Fynden i Srm beskrivs av Clemedson (1973, 1975) och Nilsson & Gustafsson (1979a). Artens lokalhistoria i S. Kärrlången studerad genom makrofossilanalys av Eriksson (1994).

D-LÄN

**Toresund/Kärnbo** Södra Kärrlången, relativt riklig vid upptäckten 1970 (CJC). 1973, ätm. i SO-delen relativt riklig; 1976-77 ännu riklig (CJC); 1987, riklig (MOA m.fl.). Senast sedd 1991 på ett begränsat område i sjöns N del bland kransalger (JEM, B. Östholm, TCA). Ej återf. senare trots flera försök, arten är dock mycket svårinventerad (Å. Eriksson, LKA, JED) 1996 vid flyktig kontroll (NLÖ) 1997 från SO-stranden (LKA m.fl.) 1999 (MOA, ASV).

**Toresund** Kvarnsjön, riklig i driften vid upptäckten 1975 (CJC) ej sedd senare (MOA m.fl.). Bör dock kontrolleras ytterligare trots att sjön drabbats av igenväxning. 1996, ej återf. vid flyktigt besök, lokalen dock svårinventerad p.g.a. breda vassbårder kring klarvattenytan (NLÖ).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Närtuna**. Hederviken, upptäckt 1849 och sedd fram till 1874 då sjön torrlades och arten försvann.

***Nepeta cataria* – KATTMYNTA**

Starkt hotad (EN)

Kattmyntan är en gammal medicinalväxt som främst växer i gårdsmiljöer (Svensson & Wigren 1984). Arten har minskat starkt på senare tid. Den är funnen på sex lokaler i området sedan 1996 och fyra av fynden har gjorts på soptippar. På en lokal är den införd från en spontan ruderaatförekomst i närheten. Ett annat fynd utgörs av den östliga citrondoftande formen. Minst ett 50-tal äldre fynd har gjorts i området, mest från 1800-talet men endast få fynd efter 1940.

AB-LÄN

**Ed** Nya Vällstatippen (10I9d4102) bar jord på soptipp. 1998, 1 ex, troligen helt tillfällig (ASV, JED). 1999, ej återf. (ASV, JED).

**Ed** Edstippen (6599320, 1614670) troligen tillfällig. 2004, 1 stort blommande ex i övertäckta schaktmassor (ASV).

**Ekerö** Ekebyhovsbacken (10I4d4606) f.d. soptipp, numera huvudsakligen jordtipp. 1997, 5 ex på relativt nyschaktad del, med bl.a. bolmört (JED). 1998-1999, ej återf., området helt omschaktat (JED).

**Nacka** Älta, Stensö N om skolan, 1 ex vid gångväg 1993, citrondoftande form. 1994-1995, ej återf. (HGU).

**Nacka** 400 m V om Tenntorps plantskola (R&W 2001).

**Sollentuna** Väsby gård vid Naturskolan (10I8d3038) införd och numera aktivt odlad. Hittades först som spontan på en tillfällig gatsophög nära Knistavägen, 1 ex 1994. Då högen skulle komma att tas bort räddades plantan genom att flyttas till Väsby gård (GHE). 1996-2000, odlad och trivs utmärkt, sprider sig i bl.a. trädgårdsland (GHE).

**Stockholm** Karlbergsvägen 87, på grusplan intill hus, enstaka ex 1993-1994, ej 1995 (MNO). Ursprunget är okänt men det är troligen en helt ny inkomling. 1996, ca 10 ex som aldrig hann gå i blom p.g.a. bortrensning (MNO); 1997, flera småplantor syntes tidigt men de försvann innan blomningen, eventuellt p.g.a. torkan (MNO); 1998, 1 ungt ex som troligen aldrig hann gå i blom (JED, ANI); 1999, ej återf., en stor grushög hade tippats på växtplatsen (JED).

**Täby** (10I9g1723) jordtipp, upptäckt 2003, 1 ex (HGU), avser var. *citriodora*.

C-LÄN

**Rasbo** Hovgårdens avfallsstation (11H9b2-4-) 1 ex 1998 (ASV).

**Uppsala** P-plats nära Linnéträdgården, ca 1980, troligen spridd från trädgården.

D-LÄN

**Bälinge** Stäks gård, troligen 1980-tal, införd (HRY).

**Frustuna-Kattnäs** Eks gård, troligen 1980-tal (HRY) utgången 1982 (HRY).

**Nicolai** Björshulttippen (09H2d0736) 1992, 1 ex

(JEM, GEK, Svenson m.fl. 2001).

**Nyköping** Ängstugans koloniområde, troligen 1980-tal, kvarstående från odling (HRY).

**Trosa** Borsö gård, vid den stora stenen, åtm. 1971-1986, ej återf. 1988, material från lokalen finns i odling hos HEW.

**Vagnhärad** Askö vid marinbiologiska fältstationen (0914b3709). 1999, 1 ex, efter omgrävning av rabatt invid husvägg (J. Wennberg, NLÖ, MOA m.fl.). 2000, ett 10-tal ex på en liten yta (J. Wennberg, JED m.fl.); 2002, ca 5 ex vänstra flygeln vid mässen på Askö (M. Kavcic); 2003, 8 små ex (Maria Kavcic); 2004, ej återf. (Maria Kavcic).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Adelsö** Kyrkan ca 1920-tal; **Bromma** Lilla Essingen ca 1820, återf. 1929; **Sånga** Säby 1890-tal, återf. på 1930-talet; **Brännkyrka** Gamla kyrkogården vid Skanstull 1923, ej återf.; **Möja** Berg ca 1920; **Nortälje** Ängsågen vid före detta tippen 1940; **Nämdö** Gillinge 1923 (R&W 2001); Rågsjär 1923 (R&W 2001); **Stockholm** Riksmuseet 1 ex ca 1920; **Torö** Revskär 1955; **Utö** Gruvorna, troligen 1920-tal.

C-LÄN **Uppsala** Zoologicum i åker 1935; Trädskolans handelsträdgård 1959.

D-LÄN **Kärnbo** Kvartinge soldattorp 1921; **Trosa** Kråmö 1934; **Västermo** Ljungåskärret på torptomten 1944, ej sedd 1995 (=Ljungholmen?) (JEM).

#### *Neslia paniculata* – KORNDÄDRA

Sårbar (VU)

Korndädran är ett ettårigt höstgroende åkerogräs med en sydöstlig utbredning i landet. Modernt åkerbruk är främsta anledningen till en minskande trend i artens förekomst. Hotklass ändrad från missgynnad till sårbar i 2005 års rödlista. Ett antal äldre fynd föreligger från såväl Srm (R&W 2001) som Upl (Almquist 1965). Endast ett fåtal av dem presenteras här.

AB-LÄN

**Blidö** Vagnsunda by, 600 m N-ut (11J2d0931) körskadad, igenväxande ängsmark, 2001, 1 ex (GEK).

**Botkyrka** Flottsbrobacken (10I 3d 4-3-) tippmassor, utfyllnad i skidbacke, 1995, 1 ex (S) (HGU H&W 2001).

**Djurö** Johanskärret, Långvik (10J5d3639) åker, 1991 (OST).

**Djurö** Vindö, 200 m S om Bränneriträsket, hörntomt (10J7c0524) trädgårdsland, 1993 (BKB); 1994 (BKB).

**Edebo** Hammarby, strax N om avtagsvägen mot Fäpinan (12J1a315419). Ogräs i blomsterplantering invid gamla vägslingan, 1996 (S) (EZA).

**Hölö** Nedre Malmen, sandåker, 1982, enstaka ex (HEW, R&W 2001).

**Hölö** Tullgarn, Skräddartorp (6540055, 1603155) övergiven sandig åker, 1991 (S) (HEW, R&W 2001); 2004, 1 ex (LKA).

**Ljusterö** Ingmarsö, 100 m NV om Djurgården (10J9d3321) 1997 (T. Kraft).

**Länna** 300 m VNV om Vettershaga brygga (11J2c228245) kornåkerkant, 2002, ca 200 ex (JEM).

**Nämdö** Västankvik, liten åker SO om Västankviks lada (10J2d2708) potatisåker, lerjord på kalk, 1991, sparsam (S); i nysådd klövervall, 1995, riklig (S) (HEW, R&W 2001).

**Stockholm** Långholmen, S om fängelsets f.d. huvudgård, grusig vall mot gräsmatta, 1990, 2 ex (S) (HGU).

**Söderby-Karl** 400 m VNV om Lövdalen (11J9d312042) träda, 1995, ca. 100 ex (JEM); 1996, 2 ex (JEM).

**Västerhaninge** Lugnet (10I1f3949) upp trampad hästhage med havrespill, 1993, 1 ex (S) (HGU, R&W 2001).

C-LÄN

**Harg** 200 m SO Ekstolpen (12I4i0149) kornåker, 2000 (EZA).

**Hällnäs** 1000 m SSV om Flottskär vid avtaget från Ängskärsvägen, S-sidan av vägen (13I1e4021) i åker, 1999 (BJO).

**Hällnäs** Malen (13I1d3046) åsgrop med fuktig mark i botten samt omgivande skräpmark, 2000 (BJO, LJO).

D-LÄN

**Björkvik** 500 m O om Görseboda (Genberg 1982, R&W 2001).

**Björkvik** Vadstorp (R&W 2001).

**St. Malm** Jakobsberg, 1982 (HEW, POK, R&W

2001).

**St. Malm** Sandvik, sandig åker, 1982 (HEW, POK, R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Trosa, byggtomt, tidigare åker, 1979, massvis (HEW, R&W 2001).

**Trosa-Vagnhärad** Vagnhärad vid Lånesta, 1992, vägslänt (HRY, R&W 2001).

**Tunaberg** Hummelviks gård, (GKA, R&W 2001).

**Ö. Vingåker** Göteboda 1980-talet (BKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Botkyrka** Eriksberg, E4:an vid avfarten mot Tumba, jordhög vid sidan av vägen, 1969 (S) (LTA); **Dalarö** Kolbotten, åker, 1934 (S) (C-A. Lindblom); **Solna** Bergshamra, på åker, 1931 (S) (H. Witte); **Stockholm** Centralbangården, 'fruktspåret', 1958 (S) (E. Almquist).

#### *Persicaria foliosa* – ÄVJEPILÖRT

Sårbar (VU)

Ävjepilörten är knuten till tidvis översvämmade stränder längs älvar och åar, och växer ofta ihop med bl a ävjebrodd och slamkrypor. Den har minskat kraftigt pga vattenregleringar och upphört strandbete. I vårt område är den endast känd från Uppland i C- och U-län, huvudsakligen längs Dalälven och med viss koncentration till Untrafjärden och Marmafjärden. Omkring ett 25-tal äldre fynd, men endast 1 aktuell förekomst.

C-LÄN

**Älvkarleby** Sandören NO-ut på sedimentbankar i Dalälven (13H3i4305) upptäckt 1997 (M. Jubel, SVS). 2003, rätt vanlig i lite mer grusig mark på stranden norr om Älvkarleby gamla fiskeläge (H. Andersson, O. Rosengren); 2004, ivrigt eftersökt men ej återf. (ASV, KFR m fl, vid Botaniska sällskapets excursion).

#### Äldre fynd

C-LÄN **Enåker** mellan Hovden och Nickelsbosjön i uttorakat skogskärr med rosenpilört, 1920-talet; **Jumkil** Jumkilsån vid Broholm respektive Stenvik, på lerstränder 1920; **Söderfors** ca 7 fynd, bl.a. Båtsta 1918, Rämso gård i pöl vid älven 1918, nära Söderfors bruk; **Vittinge** Skattmansö tegelbruk 1873 och 1876; **Västerlövsta** Starfors 1867-1868; **Älvkarleby** ca 12 fynd, bl.a. Älvkarleö 1912, Marma station vid älven 1921 och 1930.

U-LÄN **Nora** Östaviken i Dalälven 1918; Nordmyrasjöns S-strand 1919.

#### *Petrorhagia saxifraga* – KLIPPNEJLIKA

Starkt hotad (EN)

Klippnejlikan är en sydeuropeisk art som i Sverige är känd från ett 30-tal lokaler. Här är den sannolikt ursprungligen förvildad från odling, men är naturaliserad och stabil på flera lokaler i Sydsverige.

AB-LÄN

**Brännkyrka** Årsta mellan Huddingevägen och Bolmensvägen, S. Bolmensvägen 34 (1015f2136, 6577290, 1629050) mager sandplan, 2 små bestånd om totalt högst 1 m<sup>2</sup>, insådd 1996 varefter bl.a. *Rumex rugosus* och *Sanguisorba minor* uppträdde, eventuellt samma ursprung (HGU). 2002, 2 små bestånd om totalt högst 1 m<sup>2</sup> (HGU); 2004, 2 ex (HGU).

**Ljusterö** Örans brygga, 750 m S om Vadholma (10J9a3833) på utplanat sandområde vid f.d. cementfabrik samt spridd längs väg, upptäckt 1995 och då 1000-tals ex längs åtm. 100 m (Å. Strid). 1999, ännu minst lika riklig (Å. Stridh); 2002, inom 900 m<sup>2</sup> och längs 200 m väg (Å. Strid).

#### *Pilularia globulifera* – KLOTGRÄS

Sårbar (VU)

Klotgräset är en liten ormbunksväxt som huvudsakligen växer på grunda och gärna betade stränder. I Sverige äger arten en sydvästlig utbredning och är i området endast funnen i D.län. Totalt är den här funnen på ett 15-tal platser i sjösystemen Viren-Bjälken-Gölen-Tislängen samt i Yngaren-Hallbosjön.

D-LÄN

**Stigtomta** Yngaren 200 m SO om Leksätter 1992 (IHU). 1996, ej återf., nu finns endast små luckor i vassen (LKA, IHU).

**V. Vingåker** Tisnaren vid Lytterstabadet, sandbotten på ett par dm djup, 1989 (R&W 2001).

**Ö. Vingåker** Tislängen 200 m O om Mörkhulta (09G7c0648) 1992 (HEW) först 1928. 1996, funnen nära stranden men endast steril, hagen dåligt betad och gyttjemarken kring den grunda bukten igenvuxen, all vattenvegetation täckt av en filt av alger (LKA, BKA).

**Ö. Vingåker** 600 m V om Åvik, ca 1980 = Forsåån 200 m NV om Djupsund (09G7d0900) 1989 (BKA).

**Ö. Vingåker** Tislången vid Åvik 100 m N om utloppet, 1992 (HEW) troligen samma lokal som 200 m N om Djupsund (R&W 2001).

**Ö. Vingåker** Bjälken på Svinnåsets yttersta udde vid Uddnåset, 1992 (HEW) känd här sedan 1889. 2003, ej återf. (HRY).

#### **Äldre fynd**

D-LÄN **Ö. Vingåker** Gölen 1863 och 1893, eventuellt samma lokal som Forsånåset 1886; Bjälken nedåt Forsa bruk 1922; Viren mellan Dragnäs och Krämbol, mycket ymnig 1952; **Nykyrka** Hallbosjön före 1922.

#### ***Pleurospermum austriacum* – PIPLOKA**

Starkt hotad (EN)

Piplokan är i Sverige endast känd från gränstrakterna mellan Östergötland och Sörmland (Sylvén 1912, Horn af Rantzien 1946). Dess ursprung här i Kolmården är omtvistat och vissa hävdar att den kommit in genom bruksdriften på 1600- och 1700-talet. Arten växer oftast i frisk-fuktig skogsmark, gärna längs vattendrag och i raviner, och tycks missgynnas av igenväxningen. Totalt föreligger ett drygt 20-tal lokaluppgifter från området, varav ca 17 kontrollerade sedan 1970 och 5 lokaler under perioden 2001-2005. En sammanställning av äldre lokaluppgifter med uppföljande fältinventering vore önskvärd.

D-LÄN

**Björkvik** Virå N om ån, längs landsvägen i diken (09G3h2426). 1995, ca 15 blommande ex (LKA, JED). 1996, 15 ex i östra och 11 i västra landsvägsdiken, vägrenarna hårt slagna, samtliga ex sterila eller avslagna (LKA); 1997, inga blommande ex, väglänterna slagna (LKA); 2003, 9 ex inga blommor (BKA, HLE).

**Björkvik** vägen mot Virå såg mellan hönseriet och vägkorset i vägdiken (09G3h2525). 1995, sedd men ej räknad (LKA, JED). 1996, vägrenarna hårt slagna, inget ex gick att urskilja (LKA); 1997, 4 ex i frukt, vägrenarna oslagna (LKA); 1999, ca 10 sterila ex samt 2 ex som gått i frö, vägrenarna oslagna (ROL, BKA); 2000, oförändrad status (BKA); 2001, ca 5 sterila ex, på vägren, vägrenarna oslagna, f.n. inget hot (BKA); 2002, 5 ex varav 2 blommande, vägrenarna oslagna, f.n. inget hot (BKA); 2003, 11 ex inga blommor (BKA, HLE); 2004, oförändrat (BKA).

**Björkvik** Virå ca 400 m V om gamla skolan

(09G3h2918) i lövskogslund, 2000, 3 ex (BKA). 2001, 6 sterila ex(BKA); 2002, 6 sterila ex, f.n. inget hot (BKA); 2004, 10 ex inga blommor (BKA).

**Kila** Botten 350 m N-ut (09G1j4319) i kanten mellan åker och betat skogsbryn, 1995, ca 10 blommande ex och lika många ej blommande småplantor (LKA, JED). 1997, 1 ex i blom och 24 sterila plantor (MNO).

**Kila** Vreta-ravinen längs Bålsjöbäckens och Kilaån, känd sedan 1877. 1911 hittades drygt 900 ex i blom samt mängder av sterila ex längs en kilometerlång sträcka. 1944 över 2000 ex i blom, 1975 återfanns ca 150 ex i blom samt rikligt med sterila rosetter längs 800 m (Nilsson & Gustafsson 1978a). 1996, 2 bestånd med vardera 10-20 ej blommande ex vid Bålsjöbäckens V-sida mellan landsvägen och sammanflödet, O-sidan ej kontrollerad, ravinen är ohävdad (LKA); 1997, över 170 ex i blom och många sterila ex i ravinen N om landsvägen mellan broarna, dessutom gott om blommande och sterila ex i reservatet S om landsvägen (MNO).

**Kila** Eriksberg SV-ut (09G2i1118). 1996, glest spridd i ravinens övre västra del utmed åtminstone 100 m från järnvägen mot Dammkärstugan. Totalt många 10-tals ex, kanske 100 ex, men ingen blommande. Gles välgallrad medelålders lövskog med asp, björk och enstaka hassel, i fältskiktet piprör, örnbärken och liljekonvalj, dessutom tibast och smörbollar. Längre mot Dammkärstugan var ravinen ogallrad och tätare med inslag av gran. Den delen kontrollerades ej, inte heller ravinens O-sida (LKA). 1999, enstaka ex på en sannolikt ny dellokal (09G2i1216) övriga dellokaler ej kontrollerade (BKA).

**Kila** Korsbäckens gård i bäckraviner, känd sedan 1899, uppgiven från 2 delområden: dels 100-600 m NV om gården och dels i en mindre ravin från landsvägen O om gården (09G2h3242 m.fl. koordinater). 1911, 550 ex i blom längs 500 m respektive 305 ex längs 500 m; 1944 över 700 respektive 200 ex i blom; 1975, 10 ex i blom samt rikligt med sterila rosetter (Nilsson & Gustafsson 1978a); återf. ca 1980 300 m NV om respektive 200 m O om gården (Genberg 1982); 1995, enstaka ex i blom och flera sterila ex utmed 500 m i ohävdad

ravin N om gården (LKA, JED).

**Kila** Lövbråten 500 m SV-ut (09G1h4-2-). 1996, 25-50 ej blommande ex, på båda sidor om körvägen (LKA).

**Kila** Skräddartorp 2000 m V om Stavsjö bruk (09G2h1729) 1980-tal. 1995, ej återf. (LKA, JED); 1997, 6 sterila ex återfunna utmed bäcken från Gäddsjön (LKA, CHA, BKA, GNI); 2004, ej återf. (BKA, MGU, ROL).

**Kila** St. Mjugg 400 m NNV-ut nära vägen till Virå bruk (09G3h0933) ca 100 ex i blom i örtrik, delvis kalhuggen granskog 1944, ca 10 ex 1945. 1975, återf. och då 49 ex i blom samt rikligt med sterila ex (Nilsson & Gustafsson 1978a); ca 1980 återsedd 300 m NV om St. Mjugg (Genberg 1982); 1995, 100-200 blommande ex längs kraftledning över hygge NNV om St. Mjugg (LKA, JED); 1996, flera 100-tal sterila ex utmed kraftledningen, hårt trängda av björksly och piprör (LKA); 2001, ca 150 sterila ex, 100-200 m NNV-ut, i kraftledningsgata och omgivande ungskog (09g3h1034) tätande granungskog hotar beståndet (BKA).

**Kila** L. Mjugg (f.d.? vandrarhemmet) 500 m V-ut, upptäckt ca 1980 (Genberg 1982). 1996, 2 sterila ex funna i lundartade skogskanter utefter skogsvägen mellan L. Mjugg och St. Mjugg, omedelbart V om den västligaste inågan (LKA); 2001, L. Mjugg ca 300 m V-ut, aspdominerat lövskogsbryn mellan åker och granskog, ca 120 sterila ex i tät lövskog med örnbråken (BKA).

**Kila** Virå ca 1200 m SV-ut (09G3h1318) funnen 1945 med 4 ex i blom 1000 m SV om Virå, 1944 sågs arten även längs ett 400 m långt bälte i granskog utmed en åker O om vägen 1500 m SV om Virå. 1975 återfanns 15-20 sterila rosetter (Nilsson & Gustafsson 1978a). Omkring 1980 sedd ca 800 m SV om Virå (Genberg); 1995, ca 15 blommande ex utmed landsvägen 1200 m SV om Virå (LKA, JED); 1996, över 50 sterila ex i vardera landsvägsdiktet, vägrenarna slagna, endast 1 ex i blom (LKA); 1997, 2 blommande ex utanför de slagna vägsränorna (LKA); 1999, ca 100 ex varav ca 4 i blom, längs landsvägens båda sidor (ROL, BKA); 2001, ca 225 sterila ex i vägrenar och vägsränor på båda sidor om landsvägen (BKA); 2002, ca 215 ex varav 15 blommande fördelade med 50 ex på V vägsrän-

ten och 165 m O om vägen, f.n. inget hot (BKA); 2003, ca 250 ex 1 blomma (BKA, HLE); 2004, ca 250 ex varav 25 i blom (BKA, MGU, ROL).

**Kila** Röktorp S-ut, V om vägen (09G2g3046) 1980-tal. 1995, ej återf. (LKA, JED).

**Kila** Rosenberg N-ut utmed landsvägen. Ej återf. 1995 (LKA, JED) eller 1996 (LKA).

**Kila** Virån, nära utloppet i Bysjön, 1985 (HEW & POK).

**Kila** "Punkt 18,04" och 500 m S-ut (E. Genberg 1982). 1997, sökt mellan landsvägen och Kilaån vid Kälkesta men ej återf. (MNO).

**Kvarsebo** Fjällmossens gård, 300 m N-ut (09G1i 2708) 10 ex på åkerholme, 1995 (R&W 2001).

### *Polygala comosa* – TOPPJUNGFRULIN

Sårbar (VU)

Toppjungfrulin förekommer främst i kalkrika jordbruksbygder med huvudutbredning på Öland, Gotland, i Mälardalen och Uppland samt några mer avgränsade områden i östra Skåne, Västergötland och Östergötland (Aronsson 1999b). Arten föredrar exponerade torra miljöer i backar och ässluttningar. Igenväxning och upphörd hävd utgör de största hoten. Hotklass ändrad från missgynnad till sårbar i 2005 års rödlista. Lokallistan är ännu ofullständig, lokaler i upplandsflorans databas är de som registrerats fram till februari 2005.

### AB-LÄN

**Haga** 1300 m SV om Haga kyrka (11I3b2803) åkerholme, torrbacke, 1994 (KFR).

**Haga** 500 m N om Lilla Alby (11I3b1801) ridstig i skogsbryn, 1994, ca. 30 ex längs 20 m (KFR).

**Haga** 900 m V om Österby gård (11I3b2001) bäckstrandslänt, tunt växttäck, 1994, 2 ex (KFR).

**Håtuna** 1000 m SSO om Nyborg, (11H2j2030) sydvänt bryn, 1999 (KFR).

**Järfälla** Barkaby station, N-ut (10I7d4117) järnvägsbank, krossten, torräng vid cykelväg, 1995, flera ex (HGU).

**Järfälla** Barkarby NV om järnvägsstationen (6589130, 1616700) torräng vid järnväg, upptäckt 1995 (HGU). 2004, 50 ex (HGU) samma lokal som föregående?

**Järfälla** Henrikstorp, O-ut, ca 2500 m V om Jakobsbergs station (10I8c1124) beteshage, 1998

(E. Grönlund).

**Malsta** 50 m SO om Degarö vägsäl (11J6b0930) berghäll, 1998 (S) (J. Wengren m.fl.).

**Munsö** Väsby hage, innanför stängslet (10H7j2932) i slätteräng, 1994 (B. Nilsson).

**Ornö** Nedergårdsö, 250 m. SSV om bostadshuset (09J9a1325) kalkklippäng, 1999 (S) (GOD).

**Roslags-Kulla** Munktorp, runt Stavviken och 500 m SV-ut (11J1b290391 - 11J1b310442) havsstrand med klippor och sand, slutna strandäng, 1996 (Å. Strid).

**Sankt Per** 150 m O om Smultebergs gård (11I3a1711) vid väg, 1993, 5 ex (KFR).

**Sankt Per** 300 m OSO om Smultebergs gård (11I3a1512) vägkant, brant lutning mot vägen, tunt växttäck, 1993 (KFR).

#### C-LÄN

**Almunge** 500 m NO om Hagby (11I8f) 2003 (LJO).

**Balingsta** Frövi, Bastubacken, tomt 1:5 (11H5h

1249) kvarbliven ängsmark, 1994 (M. & S. Manktelow).

**Balingsta** S. Andershov (11H5i0019) hagmark, 2003 (M. Thuresson).

**Balingsta**, Vik (6625350, 1593180) betesmark, 1994, 30 ex i västra kanten av NV kullen, plus några ex i V-delen av östra skogen (S. Manktelow).

**Biskopskulla** Viggeby by, 300 m N-ut (11H4g1408) beteshage, 2002 (F. Eriksson).

**Björklunge** Kambo, lövskogsområde mot Långsjön (12H1j3937) hävdad kalkfuktäng, 2003 (O. Terenius).

**Björklunge** 250 m SSO om Koboda (12H2i2129) dikesslänt, 2003 (LKA).

**Boglösa** 400 m V om Hagtorp (11H2f1-3-) lundartad blandskog med grunda diken, som avvattnar högre liggande skogsområde, dikesslänter vid landsvägen, 1992 (T. Lundqvist).

**Börstil** 200 m N om Johannelund (12I7h2516) vägkant, 2001 (EZA).

**Dalby** Dalkarlskärr, ängen i NV (6629980, 1599850) betesmark, 1999, allmänt blommande



Polygala comosa - toppjungfrulin  
Foto: Hans Rydberg

(O. Rosengren); 2003, enstaka förekomst, V-sidan (O. Rosengren).

**Dalby** 100 m S om Mariedal (11H5j4229) betad äng med enar och hållar, 2000 (M. Iwarsson).

**Gamla Uppsala** Kungshögarna, Gamla Uppsala och omgivande marker (11I8a) 2002 (Ö. Nilsson).

**Gryta** Krokhammarbacken, 400 m SV om Björnome (11H5h4614) betad skogbeväxt moränkulle, 1994 (M. & S. Manktelow).

**Hacksta** 570 m N om Hacksta-Eneby (11H1h0735) 1996 (K. & K. Källström).

**Hagby** Rosenberg (11H7h) 2003 (L. Olsson).

**Harg** Slätön, NV-delen, gamla bosättningen (12J5b3324) fortfarande relativt öppen, med kvarstående trädgårdsbuskar och träd, 1997 (EZA).

**Hjälsta** 500-1000 m NV om Hjälsta kyrka (11H4h0535) betesbackar, 2002 (G. Aronsson).

**Hjälsta** Lundbacka (11H3h4924) torräng, återkommen i övergiven motocrossbana, 1994, 4 skott (ASV).

**Hjälsta** mellan Hjälsta och Dumdals dike (11H4h0336) välhävdat naturligt betesmark, 1995 (SLI).

**Hjälsta** Vettesta, 150 m SV om Johanneberg (11H3h3746) torräng, 1994 (ASV).

**Hjälsta** Övra Tuna, 50 m V-ut, Kvarnbacken (11H4h0913) naturlig betesmark, torräng, hästbete, 1995 (SLI).

**Husby-Långhundra** utan lokalangivelse (11I5e4345) lövkärr, 2000 (K. Vessby).

**Husby-Sjutolft** 500 m N om Kysinge (11H3h3513) torräng, 1994, 3 skott (ASV).

**Husby-Sjutolft** utan lokalangivelse (11H2h3824) 1997 (R. Hobro).

**Hällnäs** Mosskulla, S-ut (13I3d0823) gräsmark intill väg, 1992 (BJO, LJO).

**Häggeby** 300 m SV om Björkbacken (11H3j2718) sluttning mot kärr, 1998 (KFR).

**Jumkil** utan lokalbeskrivning (11H9h) 2003 (R. Andersson).

**Kalmar** 700 m V om Skörby (11H1i0142) dike, 2002 (KFR).

**Knutby** Västerrudan, 1000 m V om Sotter (11I8i4808) sandig skogsväg, 2003 (M. Thulin).

**Kulla** Nybylund, 1000 m NV om Biskops-Arnö (11H3i3540) 2000, 1 ex (G. Aronsson).

**Kungs-Husby** 350 m S om Axvik (10H9f2145) vägren, torr vägsänt, 2001 (LKA).

**Lagga** Kasby, sandgropen N om Kasby gård (11I6c) torr ruderatmark, sandtäkt och gårdstipp, 2003 (J. Lundberg).

**Lagga** Nyborg, 150 m V-ut (11I6d) 1999 (M. Thulin).

**Lena** 1400 m S om Lena kyrka (12I0b4818) naturreservat, betad hagmark, strandäng, skogsparti med fornlämningar O om väg 290, ner mot Fyrisån, 1997 (E. Sjödin).

**Lena** utan lokalbeskrivning (12I0b4718) betad hage, 1997 (E. Sjödin).

**Lillkyrka** utan lokalbeskrivning (11H1f0047) åkerdike, 2000 (GUE).

**Lillkyrka** 700 m N om Viggeby (11H1g1315) 1997 (K. & K. Källström).

**Lillkyrka** 200 m S om Värnsta (11H1g0728) betad backe, 1997 (K. & K. Källström).

**Litslena** Hallarby (11H3g4924) f.d. betesmark, 2001 (GUE).

**Långtora** Tegelbacken (11H4f1017) 2000 (LJO).

**Löt** Lötsberga (11H1h1412) betesmark, hållkar, 1996 (K. & K. Källström).

**Löt** mellan Backgården och Löts Eneby (11H1h3103) betesmark, 1996 (K. & K. Källström).

**Löt** Uddbacken, 400 m N om torpet Nordal tillhörigt Bäckarö gård (11H1h4826) 1996 (K. & K. Källström).

**Nysätra** Bromsbo sjö S-ut (11H6f3540) betesmark, väg- och åkerkanter, 2002 (GUE).

**Ramsta** Skräddargärdet, S. Vissgårde, 1000 m NV om Ramsta kyrka (11H6i2308) hagmark betad av kor, 2003 (K. Karlsson).

**Rasbo** 300-400 m SO om Karlslund (11I8d) hagmark, 2003 (G. Johansson).

**Skogstibble** Ekhagen NV-ut, i slutet på skogsväg (11H6g) 2003 (P. Kornhall).

**Skokloster** S om Hummeldal vid badplatsen, 150 m V om omklädningsrummet (11I3a3714) tunt

växttäck, östslutning, 1993, ca. 8 m<sup>2</sup> (KFR); 2003 ej återf., lokalen förstörd (KFR).

**Skuttunge** Per-Olspussen (12H0i) 2004 (BJO, LJO).

**Skuttunge** 500 m S om Sotmyra (12H1i3019) 2004 (M. Thulin).

**Stavby** Stummelbol (12I1d0437) skogsmark, betesmark, 2003 (B. Gahne, BEA).

**Stavby** Sunnersbol, 500 m S om Bolsbyn (12I0d3236) hagmark och stenig lövskogsdunge, 2000 (M. Hjertson).

**Tegelsmora** 600 m VSV om Knutbo (12I8a0940) mittsträng av markväg, 2003 (T. Joelsson).

**Tegelsmora** Tegelsmoraån O Tegelsmora-Bol (12I7b0207) strandvallar, 2003 (T. Joelsson).

**Tensta** 1500 m NV Gillingboda (12I3b0703) vägkorsning, vägkant, större dike, skogsparti, 2003 (B. & E. Andersson).

**Tensta** Gödäkers gravfält (6660460, 1603750) torräng, 2003, enstaka ex (S. Manktelow).

**Tensta** Idrottsplatsen, N-ut (12I1a) backe, skogskörväg, 2003 (LJO).

**Tensta** Råsta, hagen ca. 200 m S om Råstaberg (6657610, 1603390) betad hagmark, 2003 (S. Manktelow).

**Tierp** Fjällhagen, 1300 m VSV om Munga by (12H7h3124) stor beteshage med moränbackar med träd och buskar, 2003 (N. G. Andersson).

**Tierp** Gåvastbo f.d. station ca. 250 m SO om vägen (6686719, 1599550) banvall, grusmark, 2004, 5 ex (H. Andersson, O. Rosengren, ASV).

**Tierp** Herrgårdshagen, 1500 m NV om Munga by (12H7h4828) stor beteshage med stora öppna partier och enstaka träd, 2003 (N. G. Andersson).

**Tierp** Munga herrgård, 100 m V om vägskalet mot Muskarbo, S Muskarbovägen (12H7h4333) naturbetesbage med steniga kullar, 2003 (N. G. Andersson).

**Tierp** 400 m NNV om Tobo station (12I6a4010) kalkrik gräsmark vid väg, 2001 (T. Joelsson).

**Tierp** utan lokalbeskrivning (12H8j4300) på kanten av utgrävd grop nära ås, 2003 (I. Lindgren).

**Tierp** Åbrinken S om Gryttjom (12H7i0712) 2003 (N. G. Andersson).

**Tierp** 500 m SO om Åmyre (12H6h3324) kring dike i åker, 2003 (N. G. Andersson).

**Tillinge** utan lokalbeskrivning (11H3d0720) 1993 (H. Nyberg).

**Tillinge** utan lokalbeskrivning (11H3d0914) 1993 (H. Nyberg).

**Torstuna** Härled, landsvägen N-ut, från Upplandsleden till vägskalet N Spånga (11H6e1310 - 11H6e1311) 2001 (GUE).

**Torstuna** Nygård, sydöstra slänten av den betade backen (6629540, 1571810) naturbetesmark, 2004, 100 ex (S. Manktelow).

**Torsvi** Svanviken (10H8h3736) örtrika vägkanter mot skogsbrant och fält, 1998 (GUE).

**Uppsala** Kung Björns hög, V om Hågaån (11I7a1600) naturbetesmark, 1995 (USW).

**Uppsala-Näs** Hågaån, västra sidan, 200 m S om Lurbo bro (11I6a) hagmark, 1994 (LJO).

**Uppsala-Näs** Nästen, körväg V om Stabbymalm (6632610, 1599540) traktorväg intill öppen äng, 1999, minst 30 ex (O. Rosengren).

**Uppsala-Näs** Stabby hagen N om vägen (6631880, 1599580) betesmark, 1994 (S. Manktelow).

**Veckholm** Grystavikens södra strandparti (11H0i0604) vassbård, ängsbete, 1993 (GUE).

**Veckholm** Veckholms skjutfält, N delen (11H0i0102) körväg, renar, diken, tidigare småbrutet jordbrukslandskap, 1993 (GUE).

**Veckholm** Veckholms skjutfält, O om Ljusendal (10H9i4712) permanent fodervall, 1992 (GUE).

**Veckholm** Veckholms skjutfält, S om Berga och N om Stora Fallhov (10H9i4404) permanent fodervall, 1992 (GUE).

**Veckholm** Veckholms skjutfält, V om Ljusendal (10H9i4610) permanent fodervall med djupt dike på lera, 1992 (GUE).

**Vendel** V infarten till Örbyhus (6681130, 1603260) f.d. landsvägskant, 1983, 25 ex (KFR).

**Viksta** Vallby, 200-600 m NV och NO-ut (12I2a3824) betade backar, åstrand, 1999 (LJO).

**Villberga** Enhälja (11H1g4123) torr-fuktig betesmark, 1997 (K. & K. Källström).

**Villberga** Grillby, V-ut (11H2g2608) gammal

betesmark, 1992 (K. & K. Källström).

**Villberga** 600 m S om Hässelby (11H1g3947) betesmark, 1997 (K. & K. Källström).

**Villberga** Smedsbacken (11H2g0634) gammal betesmark, delvis igenvuxen, 1992 (K. & K. Källström).

**Villberga** 800 m O om Sörskogs by (11H2g1017) 2000 (K. & K. Källström).

**Vänge** Jobsbo, V-ut (11H8h1933) sydvända torrbackar i betesmark, 1994 (LJO).

**Västland** Fagervallen, S-ut (13I0a4600) betesmark, 1999 (SVS).

**Västland** 400 m O om Gärdet (13I2a0613) kulturmark, 2003 (SVS).

**Västland** Lämpesbo (13H3j0504) kulturmark, 2003 (SVS).

**Västland** 700 m SV om Svenskär (13I1a3630) vägkant, 2003 (SVS).

**Västland** 300 m NO om Valla (13H1j1346) betesmark, 2001 (K. Hemström).

**Åland** Stora Ålbo, N-ut (11H7h) banvall, 2003 (L. Olsson).

**Älvkarleby** Billhamn (13H5i2529) 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** 1500 m SV om Billhamn, kring Sörklyxen och Klyxplan (13H5i1416) öppen-halv-öppen mark, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Billskatan (13H5i2730) i skog, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** fiskehamnen NV-ut (13H4h3737) grusgrop, beteshage, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** 200 m V om Lugnet (13H4h0245) vägkant, torrbacke, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Nordklyxen N-ut (13H5i1921) skog, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Rotskär N-ut (13H4h4641) skogs- och hagmarksområde, strandparti, 2003 (M. Jubel).

**Älvkarleby** Svedden, mittemot, på östra älvstranden (13H3h2849) 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Svedden, älvstranden (13H3h3146) 2003 (SVS).

**Ärentuna** Kung Skutes hög, 150 m ONO om

Åtorpet (12H0j) 2003 (T. Persson).

**Österlövsta** Berget, 100 m NO-ut (13I1b4804) bryn, 1991 (SVS).

**Österlövsta** Elinge, NV-ut (13I0b0228) backar, betesmarker, 1999 (SVS).

**Österlövsta** 400 m V om Hillebola (12I8a3639) kraftledningsgata, 2003 (T. Joelsson).

**Österlövsta** Valnäs (13I1b4230) backar, beteshagar, 1991 (SVS).

**Österunda** Ytterkvarn, 400 m N om bron (11H7d1343) landsvägsdike, 1996 (LKA).

**Övergran** Hingstängens brygga, 350 m SV-ut (11H3j2903) åkerholme, 1998 (KFR).

**Övergran** 400 m SV om Storängsbacken (11H3j1703) skogsbryn, 1998 (KFR).

#### D-LÄN

**Kafjärden** 110 m VNV om Årbytorp (6580800, 1548800) kalkberg, 2004, rikligt (H. Gustafsson).

**Kafjärden** 500 m OSO om Årbytorp (6580650, 1549370) kalkberg, 2004, rikligt (H. Gustafsson).

**Kloster** 800 m NV om Simonstorp (6581000, 1545450) kalkberg, 2004, rikligt (H. Gustafsson).

#### U-LÄN

**Harbo** Harbonäs (12H3g4428) naturbetesmark med torrbackar, 1993 (USW).

**Vittinge** Asphagen, Klinta (11H8d1910) mjukt kuperad beteshage, fortfarande betad, 1996 (O. Berggren).

**Vittinge** Kvarnbäcken, 100 m SV om torpet Paradiset (11H7d4113) 1996 (LKA).

**Vittinge** 250 m SO om Mjölkbö (11H7d2836) vägkanter, 1996 (LKA).

**Östervåla** Annelund, 1100 m S-ut (12H5g1031) ravin med vattenfylld dike korsande väg, 1997 (B. Lundqvist).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Bromma** vid sjön Judarn, 1835 (S) (A. Holmström); **Solna** (Stockholm) Ulriksdal, 1851 (S) (R. F. Fristedt).

C-LÄN **Lena** Vattholma, Stenby skog, torr gräsmark, skog, 1920 (S) (H. B. Johansson); **Skokloster** Stavsund,

ängsbacke, 1912 (S) (R. Ahlén).

***Polygonum oxyspermum* – NÄBBTRAMPÖRT**  
Starkt hotad (EN)

Näbbtrampörten är knuten till sandiga eller grusiga havsstränder. Den är i området inte sedd sedan 1953, funnen på ca åtta säkra lokaler i äldre tid, dessutom en tillfällig adventivförekomst i Uppsala. Utöver dessa finns några gamla osäkra uppgifter. Bör eftersökas på de gamla lokalerna. Vissa av lokalerna i Torö socken t.ex Herrhamra, Stenstrand och Ören, kan eventuellt avse samma lokal.

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Torö** Skeppsmor 1889-1890; Herrhamra 1890-1914; Stenstrand 1889 (R&W 2001); Kolgårdsholmen (=Kolguskär?) 1929; Ören, på sandstrand, 1929; Tistelholmen, på sandstrand, 1952; Gamla tegelbruket ca 1890; Västerhamn ca 1890; **Ösmo** Järflotta 1889-1890, ej återf. 1993-1994 (J. Abenius); Yttre gården vid Nynäs 1915; **Nynäshamn** Nynäshamn 1953.

(Osäkra äldre fynd: **Ösmo** Yxelö 1889; **Djurö** Sandhamn 1905; Kroksö ca 1910; Hästskären ca 1910).

D-LÄN **Trosa** Askö, Storsand 1894.

***Potamogeton acutifolius* – SPETSNATE**  
Starkt hotad (EN)

Spetsnate är en sydlig och sällsynt art som växer i näringsrika sjöar och dammar, ofta i kulturskapade vatten. I området anses arten åtminstone delvis vara tillfällig. I Srm föreligger 4 sentida fynd av arten, vilka särskilt bör återinventeras, medan den ej setts i Upl sedan 1920-talet.

D-LÄN

**Aspö** Hornudden (10H8d1646) i en liten damm, upptäckt 1988 (TCA, B. Östholm) sedd även 1992.

**Dunker** Nälen (10G2j3-2-) 1990 (TCA).

**Lunda** Hälla (09H2a4921) troligen 1980-talet (E. Genberg).

**Mariefred** Bondängsån vid landsvägsbron NO om Mariehov (10H4g) ca 1973 (CJC) ej fåtalig 1976 (Nilsson & Gustafsson 1978b).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Lovö** Drottningholm 1913; Nockeby bro 1928; **Stockholm** Klara sjö 1833-34; **Vårdinge** Djulan 2 lokaler, 1890-tal; Lillsjön vid Gnesta ca 1890-talet.

D-LÄN **Nyköping** Sömfabriken 1884-1890; **Oxelösund** Stjärnholm 1920-25; **Svärta** Svärta, i dammen 1898; **Torshälla** Nyby bruks järnvägsstation 1899.

***Potamogeton compressus* – BANDNATE**  
Sårbar (VU)

Bandnaten föredrar näringsrika vatten och är känd från ett relativt stort antal lokaler i området, men har sannolikt minskat starkt. Under den nyligen avslutade florainventeringen i Sörmland hittades arten på ett 20-tal lokaler, och i den pågående Upplandsinventeringen har den hittills påträffats i ett 15-tal kvadranter. För äldre sörmlandsfynd hänvisas till Rydberg & Wanntorp (2001).

AB-LÄN

**Botkyrka** Albysjön, Flottsbrobadet (10I3d4735) upptäckt 1998, ej fåtalig (GOD).

**Botkyrka** Sillvik, Mälaren (10I4c2802) upptäckt 1997, ej fåtalig (GOD). 1998, sökt men ej återsedd (GOD).

**Bro** Västra Broviken, 600 m SSO om Brogårds mangårdsbyggnad (10I9a3-3-) upptäckt 1997, vegetationsprofil 4 (S. Dahlgren, opublicerad inventeringsrapport, Upplands Bro kommun) reservatsbildning pågår, Broängarnas NR.

**Huddinge** Vårbybadet, Mälaren (10I4d2533) upptäckt 1998, ej fåtalig (GOD). 2000, sökt men ej återf. (GOD).

**Hölö** Långsjön vid Lämbonäs 1996 (R&W 2001).

**Låssa** Säbyholmsviken (10I9a4206) upptäckt 1993 (GOD).

**Rimbo** Trehörningen, SO-delen (11I4i4613) mjukbotten. 2003, ca 10 ex (JEM, GEK).

**Rimbo** Trehörningen, SO-delen (11I4i4715) mjukbotten. 2003, ca 30 ex (JEM, GEK).

**Stockholm** Mälaren vid Långholmen (R&W 2001).

**Stockholm** Årstaviken vid Tanto (R&W 2001).

**Stockholms-Näs** Östra Broviken, 1000 m SO om Ängsholmens sydligaste udde (10I9b) upptäckt 1997, vegetationsprofil 5 (Stefan Dahlgren, opublicerad inventeringsrapport, Upplands Bro kn). Beslut har tagits om att V. och Ö. Brovikarna ska skyddas som Natura 2000-område, Broängarnas NR.

**Ytterenhörna** Slandöns S strand (R&W 2001).

**Överenhörna** Hamnskär 1977 (R&W 2001).

C-LÄN

**Forsmark** Forsmark i herrgårdsparken (12I9f1942) upptäckt år 2000. 2001, som upptäcktsåret (EZA).

**Knutby** Söder-Giningen 450 m SV om Harbacken (12I0h0231) 2003 flera ex, beståndets storlek svår att bedöma (EZA).

D-LÄN

**Bogsta** Runnsviken vid Bogsta (R&W 2001).

**Bärbo** Översjön 1989 (R&W 2001).

**Frustuna-Kattnäs** Hallsjön 1988 (R&W 2001).

**Helgarö** Mälaren vid Björsund, i driften 1990 (R&W 2001).

**Helgesta** Båven vid Hassö (R&W 2001).

**Härad** Öknasjön (R&W 2001).

**Jäder** Ekhammar i Mälaren (R&W 2001).

**Katrineholm** Duveholmsbadet 1985 (R&W 2001).

**Kärnbo** 600 m SSO om Frönäs (R&W 2001).

**Kärnbo** Mälaren vid Mariefreds strandbad (R&W 2001).

**Kärnbo** Slottsholmen (R&W 2001).

**Lid** Glottran vid Ånsta (R&W 2001).

**St. Malm** Sörgölets badplats 1983 (R&W 2001).

**Strängnäs** Mälaren vid Abborrberget, i drift 1990 (R&W 2001).

**Strängnäs** Nabbviken i driften 1993 (R&W 2001).

**V. Vingåker** Sävstaholm i dammarna 1979 (R&W 2001).

**Överselö** Tynnelsö ö, i Mälaren (R&W 2001).

*Potamogeton friesii* – UDDNATE

Missgynnad (NT)

Liksom bandnate föredrar uddnate näringsrika vatten. Även för denna art föreligger ganska många äldre fynd i området, men sannolikt har arten minskat på senare tid, speciellt utanför Mälaren. I inventeringen av Sörmlands flora har den under 1980- och 1990-talet hittats på ett 20-tal lokaler. För äldre fynd hänvisas till Rydberg & Wanntorp (2001). I den pågående Upplandsinventeringen är den hittills känd från ca 15 kvadrater.

AB-LÄN

**Botkyrka** Mälaren i Sillviken, 1250 m NV om Sturehovs slott 1977 (R&W 2001).

**Bro** Västra Broviken, 600 m SSO om Brogårds

mangårdsbyggnad (10I9a3-3-) upptäckt 1997, vegetationsprofil 4 (Stefan Dahlgren, opublicerad inventeringsrapport, Upplands Bro kn). Beslut har tagits om att V. och Ö. Brovikarna ska skyddas som Natura 2000-område, reservatsbildning pågår, Broängarnas NR.

**Bromma** Nockeby, Mälaren vid brygga (10I5e4909). 2002, tämligen rikligt med sterila ex (HGU).

**Djurö** Uppeby träskes sydvästra strand (10J5d1736) badklippor, innanför vassen. 1999, 1 m<sup>2</sup> (OST, TKA).

**Håtuna** Håtunaviken, ca 400 m NO om Håtunaholms mangårdsbyggnad, upptäckt 1997, vegetationsprofil 7 (Stefan Dahlgren, opublicerad inventeringsrapport, Upplands Bro kn).

**Nacka** Hammarbyhamnen, vid Kanalvägen. 1995, minst 1 ex funnet i driften (ASV).

**Salem** Bornsjön 1987 (R&W 2001).

**Stockholm** Eriksdal vid Årstaviken, Mälaren, i driftvall 1994 (R&W 2001).

**Stockholm** Långholmen (R&W 2001).

**Stockholms-Näs** Lillsjön, 70 m S om Örnäs sjöns utlopp i sjön, upptäckt 1997 (Stefan Dahlgren, opublicerad inventeringsrapport, Upplands Bro kn) reservatsbildning pågår, Broängarnas NR.

**Stockholms-Näs** Östra Broviken, 1000 m SO om Ängsholmens sydligaste udde (10I9b) upptäckt 1997, vegetationsprofil 5 (Stefan Dahlgren, opublicerad inventeringsrapport, Upplands Bro kn) reservatsbildning pågår, Broängarnas NR.

**Södertälje** Inre Maren mot Slussgatan, 1987 (R&W 2001).

**Turinge** Jutvreten i viltvatten 1989, 1995 (R&W 2001).

**Tyresö** Kumla, Drevviken vid Kaninholmen (10I3h3217) funnen 2001 (HGU). 2001, riklig med sterila ex (HGU). 2002, riklig med sterila ex (HGU); 2003, riklig med sterila ex (HGU).

**Tyresö** Öringesjön 1989 (R&W 2001).

**Österhaninge** Skutan, kärr N om gården 1995 (R&W 2001).

**Överenhörna** Mälaren vid Brunnsvik 1998 (R&W 2001).

## C-LÄN

**Harg** Alvsjön (12I5i2732) upptäckt 1997. 2001, oförändrad (EZA).

**Dannemora** Dannemorasjöns O-sida V om Kaggbol (12I5c0134). 2002, sökt men ej återf. (EZA).

**Dannemora** Dannemorasjöns O-sida V om L. Ralby (12I4c4532 m. fl.). 2002, sökt men ej återf. (EZA).

**Övergran** Ekolsundsviken, Mälaren, grund mjukbotten, (11H3h0448) först funnen 1992 (ASV).

## D-LÄN

**Barva** Mälaren i Örsundet 1993 (R&W 2001).

**Dunker** Ån mellan Skundern och Sundbysjön 1978 (HRY).

**Floda** L. Näsnaren 1984 (R&W 2001).

**Kärnbo** Fatburens utlopp i Mälaren, 200 m NO om Mariehov (R&W 2001).

**Kärnbo** S. Kärlängen (R&W 2001).

**Lista** Hjälmarén vid Ekaviken 1989 (R&W 2001).

**Lista** Hjälmarén vid Vargarn 1989 (R&W 2001).

**Ludgo** Kvarndammen (R&W 2001).

**Lunda** Hälla (R&W 2001).

**Stigtomta** Yngaren vid Lomyra (R&W 2001).

**Toresund** Kyrkviken (R&W 2001).

**Åker** Bråtorpsjön 1989 (R&W 2001).

*Potamogeton rutilus* – STYVNATE

Starkt hotad (EN)

Arten förekommer sällsynt i grunda kalkrika sjöar samt i dammar. I Srm hittades arten första gången 1973, där-efter har den hittats på ytterligare några lokaler och är nu känd från 4 sjöar i landskapet. I Uppland är den känd sedan 1850-talet och är funnen på totalt 3 lokaler, senast i Trehörningen 1971. Bör eftersökas.

## D-LÄN

**Dunker** Nälen (10G2j3-2-) mjukbottensjö, 1990 (BAN, TCA).

**Helgesta** Båven vid Ängsö brygga (CHA, R&W 2001).

**Gryt** Misteln vid Herrlötsviken vid Ekhamra (10H1d0728) mycket riklig 1989

(E.Tigerschiöld). 1995, mycket riklig och flerstädes (MOA).

**Gryt** Misteln vid Ullsta brygga (10H1d1319) 1990-1992 (CHA).

**Gryt** Båven vid Frasgårdet i Bocksfjärden (09H9d3830) 1990 (CHA).

**Toresund/Åker** Södra Kärlängen (10H4f4-1- och 5f0-1-) upptäckt 1973 i S delen tillsammans med Najas flexilis, riklig i driften 1975 (Clemedson & Kers 1975); 1986, återf.; 1991, relativt riklig (JEM m.fl.).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Närtuna/Rimbo** Trehörningen (11I4i4-0-) 1895-1896, återf. 100 m från gårdsbryggan 1949, samt i sjöns mellersta del 1950 (belägg i S), 1970, återsedd i V delen; 1971, tämligen riklig (Nilsson & Gustafsson 1979b); 2003, ej återf. (JEM, GEK); **Fasterna** Metsjön (= Gottröra. Lenalund) 1852-1882, ej återf. 1977 (Nilsson & Gustafsson 1979b). 2003, ej återf. (KST).

C-LÄN **Vendel** Husby kvarn, kvarndammen, mycket riklig 1941, vid besök 1977 var växtplatsen helt förstörd (Nilsson & Gustafsson 1979b).

*Pulsatilla vernalis* – MOSIPPA

Sårbar (VU)

Mosippan är knuten till sandåsar och anses ha minskat starkt i stora delar av landet. I Srm har arten alltid varit sällsynt och är endast känd från en handfull lokaler, äldre fynd sammanfattas av Malme (1936) och Rydberg & Wanntorp (2001). I Upl däremot är den känd från minst ett 80-tal lokaler längs åsarna i norr och väster, ned till Gamla Uppsala och Jumkil, men har säkerligen minskat starkt under senare decennier.

## C-LÄN

**Söderfors** 400 m NO om Orrskog (12H9h3532) tallskog, 2003 (N. G. Andersson).

**Tierp** Gubbo, 900 m S-ut, på åsslutningen (12H8i3914) 1996 (N. G. Andersson).

**Tierp** Mehede 1000 m SV-ut, f.d. grustäkt vid Rudsjöåsen (13H0h3536) tallskog, 1992 (M. Thuresson).

**Vendel** 250 m ONO om Fäxboda, N skogskanten av nordliga halvan av hygge (12H4i2141) kalhygge, 2001 (P. Östensson).

**Vendel** Gyllerboda, 600 m VNV-ut, O om stor grusgrop (12H4i1942) tallhed, på stig, 2001 (P.

Östensson).

**Vendel** Gyllerboda, 650 m VSV-ut och 500 m ONO om Nyslätt, 100 m NO om åsryggen, strax efter kurva, två gula stolpmarkeringar (12H4i1542) skogsstig, motionsspår, 2001 (P. Östensson).

**Vendel** 700 m VSV om Linddal (12H3j3506) intill gångstig i skogsmark, 2001 (E. Berneus).

**Vendel** 400 m V om Vendelsheden (12H4i2342) tallhed, motionsspår, 2001 (P. Östensson).

**Älvkarleby** Bäckén N-ut (13H4h2140); 2002 ej återf. (M. Jubel).

**Älvkarleby** Bäckén N-ut (13H4h2142); 2002 ej återf. (M. Jubel).

**Älvkarleby** Bäckén N-ut (13H4h2239) 2002, 1 steril planta m outvecklade knoppar (M. Jubel).

**Älvkarleby** Bäckén N-ut (13H4h2439) 2002, 1 steril planta (M. Jubel).

**Älvkarleby** Kronsätershöjden (13H2i2202) sandfält med skjutbanor, 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Marma skjutfält (13H1h) 2003 (G. Aronsson).

**Älvkarleby** Marma skjutfält (13H2h0646) 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Marma skjutfält (13H2h1249) 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Marma skjutfält (13H2h2445) 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Marma skjutfält V-ut (13H2h1442) 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** 300 m SV om Murbron (13H3i1707) tallmo, 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Skansen, NV-ut (13H3h4144) tallhed, 2003 (SVS).

**Älvkarleby** 600 m S om Tensmyra, Ambrickafältet under kraftledningsgatan som går från Tensmyra S-ut, 50 m N till 200 m S om skogsbilväg (13H2h2640) tallhed, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Ytterboda, N-ut (13H4i4001) tallhed, 2003 (B. Hemström).

#### D-LÄN

**Floda** Bie, ca 300 m NV om pensionärshemmet, mellan elljusspår och 3 block (10G0e2625) i ca 35-

årig tallskog. 2001, 5 ex (KGA, BKA); 2002, 5 ex (KGA); 2003, 1 planta 6 skott (KGA); 2004, 1 planta 6 skott (BKA).

**Floda** Knektbacken ca 100 m NV-ut (10G1g3508) i ca 40-årig tallskog. (KGA 2002); 2003 oförändrat (KGA); 2004, 1 ex 5 skott (BKA, KGA).

**Floda** Bie, känd härifrån sedan 1930-talet, Bieåsen 200 m SV om fotbollsplanen (10G0e2526) 1980-talet. (R&W 2001). Se ovan!

**Floda** Knektbacken (10G1g3209) 1 vegetativt ex 1983 (R&W 2001). Se ovan!

**Kjula** Hjortsberga, ca 800-1000 m SSO-ut, 3 dellokaler (10G6j1049) tallskog. Uppgiven från Hjortsberga 850 m SSO-ut (10G6j1049) på 1980-talet (R&W 2001). 2001, 22 ex (OAN).

**Kjula** Hjortsberga, ca 400 m SSO-ut, 2 dellokaler (10G6j1448) tallskog, varav en sannolikt är iden-tisk med Kjulamon vid Asplund 1958 samt Hjortsberga 250 m SO-ut (10G6j1548) 1980 (HRY); 2001, 3 ex (OAN).

**Kjula** Hjortsberga, ca 100 m N-ut, i f.d. domänre-servat (10G6j1945) tallskog. 2001, 4 ex (OAN).

**Kjula** Hjortsberga 600 m NNO-ut, vid körväg till grustag (10G6j2448) tallskog. 1999, 6 ex vid kör-väg (OAN). 2001, 5 ex (OAN); 2002, 5 ex (OAN); 2003, 6 ex (OAN).

**Kjula** Asplund, ca 600 m SSV-ut (10H6a1002) tallskog. 2001, 1 ex (OAN).

**Kjula** Asplund, ca 200 m V-ut, vid stig; 2 delloka-ler (10H6a1502) tallskog. 2001, 5 ex (OAN).

#### U-LÄN

**Enåker** 200 m VNV om Hornhäll (12H2c1906) 1998 (ROL); 2002, ej återf. (KFR).

**Enåker** 600 m VNV om Hornhäll (12H2c2103) 1998 (ROL).

**Enåker** 1000 m O om Sjöbo, invid gamla vägen (12H2a0726) tallskog, 1994 (BKA).

**Enåker** 350 m OSO om Åsbo (12H2b0343) kan-ten av skogsväg, 1995, 2 ex (LKA); 2002, 2 blom-mande plantor (KFR).

**Enåker** Åsbo, 650 m NO-ut, åskränet nära SO-kanten (12H2b0844) 1995, 2 ex (LKA); 2002, ej återf. (KFR).

**Nora** Heden, O skjutbanan (12H4c0118) 1993 (CHA).

**Nora** 1200 m VSV om Hällby (12H2c2501) skogsväg på tallhed, 1998 (LKA).

**Nora** Laggarbo, O-ut på åsen (12H4c1730) 1993 (CHA).

**Nora** Skärsjöåsen (12H5c1133) 1998 (BKA).

**Nora** Skärsjöåsen, N-delen, i höjd med nordligaste gården, V om gamla vägen (12H5c) 1999, 3 små bestånd (LJO).

**Nora** Östanås, 350 m V (12H2c3704) tallhed, 1998 (LKA).

**Vittinge** Ämsjö gård, 1000 m SSO (11H9e3927) vägkant, 1997 (CHA); 2002, ej återf., växtplatsen, en vägkant, helt omgjord nyligen (KFR).

**Västerlövsta** Hebyåsen, 100 m S om skidstugan (11H9b4739) 1992 (O. Berggren); 2002 ej återf. (KFR).

**Västerlövsta** 100 m NNO om Källviken (12H0b3222) gles ungskog på sand, 1996 (CHA); 2002, 1 kraftig blommande planta (KFR).

**Västerlövsta** Stingtorpets grustag, strax O om N delen av åsen (12H0b2626) 1996 (E. Wahlström); 2002, ej återf., växtplatsen i omedelbar anslutning till grustag i full verksamhet (KFR).

***Ranunculus arvensis*** – ÅKERRANUNKEL  
Sårbar (VU)

Sydligt åkerogräs som här har förekommit sällsynt i åkrar samt vid hamnar och kvarnar, oftast som tillfällig adventiv. Totalt föreligger ett 30-tal fynd varav 2 i modern tid. Äldre fynd före 1970 redovisas ej här, för fynd från Srm hänvisaas till Rydberg och Wanntorp (2001).

AB-LÄN

**Nacka** Saltsjökvärn, 1 ex 1989 (ASE).

**Nämdö** Västanvik, först funnen 1912, återf. i vall 1982-1990 (HEW) 200 m S om gården riklig i kornåker 1991 och 300 m N om gården, riklig i vall 1995 (HEW, R&W 2001).

***Rosa tomentella*** – FLIKROS  
Missgynnad (NT)

Flikrosen påminner mycket om stenros, *Rosa canina*, men skiljer sig från denna bl.a. genom mer kraftigt böjda taggar. Arten har i landet en sydlig utbredning och tycks

vara relativt kustbunden. Den når upp till Srm och Upl, men endast ett fåtal fynd är kända härifrån. Sannolikt är arten något förbisedd.

C-LÄN

**Österlövsta** Trumfors 600 m SO-ut (13I1b1637) på tomtmark 1994 (SVS).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Färentuna** Eldgarnsöns O-sida 1910 (belägg i S, kontrollerat av U. Malmgren 1994); **Skå** Edeby 1905 (belägg i S, bestämt av U. Malmgren 1996).

D-LÄN **Strängnäs** Utan lokalangivelse.

***Rubus mortensenii*** – LINDBLOMSBJÖRNBÄR  
Livskraftig (LC)

Lindblomsbjörnbäret är ett krypbjörnbär som utanför Srm närmast förekommer i norra Småland. I Srm är den endast känd från denna enda lokal, vilken utgör artens nordgräns i landet.

D-LÄN

**Trosa** Snöholmen i inloppet till Trosa hamn (09I6a0803) känd sedan 1894, 1995 riklig (HEW).

***Rubus pruinosis*** – HALLONBJÖRNBÄR  
Missgynnad (NT)

Arten ingår i rödlistan då den misstänks ha minskat, dock något oklart p.g.a. kunskapsbrist. Hallonbjörnbär är ett krypbjörnbär som i landet har en sydlig kustbunden utbredning och når norrut till Upl.

AB-LÄN

**Möja** Granskär i N-delen, i barrskog 1997 (BKB).

**Möja** Roskär (10J8g) 1990-talet (USW).

**Nacka** Skuru park, 1910-talet, ej återf. (R&W 2001).

**Nämdö** Villinge vid SV-spetsen (10J0b4946) återf. 1994 på ön där den är känd sedan 1853 (R&W 2001).

**Nämdö** Biskopsö skärgård, på skäret Ivaren (10J1d0909; R&W 2001).

**Nämdö** Biskopsö skärgård, på skäret Ånskär (10J1d1615) återf. Förekomst känd sedan 1923 (R&W 2001).

**Värmdö** Sandviken vid badet (10J6a4909) grus-

strand och strandhäll 1993 (JED).

D-LÄN

**Mörkö** Karsholmen vid Fifång (09I5b3040) återf., förekomst känd sedan 1929 (R&W 2001).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Gustavsberg** V. Ekedal 1928; **Möja** L. Möja 1918; **Nämdö** Boskapsö 1923; Finnskär 1923; Svärtskär 1923; Bodskär 1923; **Örnö** Hansten 1927; Äpskär 1927; Bunsö, holme vid Lökhölm, 1850-talet (R&W 2001); Fåglarö, 1850-talet (R&W 2001); **Vaxholm** Rindö 1893; **Ösmo** Herrö gård 1908, ej återf. (R&W 2001).

C-LÄN **Uppsala** Slottsbacken 1874.

D-LÄN **Bälinge** Sävö 1904; **Trosa-Vagnhärad** Trosa 1894.

#### *Salvia pratensis* – ÄNGSSALVIA

Starkt hotad (EN)

Ängssalvian har huvudsakligen kommit in i landet med vallfrö eller annat utsäde, men den förekommer även som



*Saxifraga osloënsis* - hällebräcka  
Foto: Hans Rydberg

förvildad från odling. De få aktuella svenska förekomsterna har påträffats främst i ängsmarker eller vägkanter. Från Uppland är den känd ända sedan 1745, då Linné publicerade ett fynd från Bälinge (Linné 1755). Lokalgruppen i Vendel är likaså gammal. Här återfanns arten på en av de gamla lokalerna 1998, men tycks ha minskat sedan 1985.

AB-LÄN

**Bro** Upplands Bro, Nygårdsvallen, intill idrottsplatsens omklädningsrum, 40 m NO om parkeringsplatsen, i kanten på moränkulle (6598320, 1605470). 2002, ca 20 blommande ex (MÅK); 2004, 1 ex (MÅK).

**Ytterjärna** Nibble vid Kulturhuset (10I0a1039) 1 stort ex vid gångväg över relativt nysådd gräsmatta, med bl.a. esparsett och trädgårdssyra 1999, nyinkommen med insäningen eller relativt nyligen förvildad. 2000 2 ex (LKA); 2001, 2 ex (LKA); 2002, 1 ex (LKA); 2003, sökt men ej återf., sannolikt utgången (LKA).

**Tyresö** Dyviks ängar, Lillgipan, V om Dyviksmaren (10I3j1735) torrbacke, 20 års ängshävd på lokalen, upptäckt 2003, 7 ex i tät grupp, sannolikt nyligen införd, sådd eller planterad (UJO).

C-LÄN

**Vendel** Gryttby 300 m O-ut i vägkant (12H3e3438). Känd från trakten sedan 1750-talet, återf. 1985 och då spridd längs några 100 m i vägren (B. Danielsson). 1998, ätm. 21 ex längs drygt 50 m, kanske underskattat då beståndet delvis var avslaget (OEM); 1999-2000, 20 blommande ex samt ca 20 små vegetativa ex (KFR); 2001, 3 blommande ex, inga sterila, i vägren vid allmän väg, detta år inga spår av slätter (KFR); 2002, ca 60 ex varav 30 blommande, längs 12 m samt 2 ex 15 m från övriga. Någon form av skötsel tycks förekomma eftersom vegetationen är glesare kring salvia. Plockning, uppgrävning, och vägkantsslätter kan utgöra hoten (KFR); 2003, ca 30 blommande och 30 ej blommande (KFR); 2004, ca 65 ex (O. Rosengren m. fl).

**Husby-Sjutolft** Kullinge motell 150 m SV-ut, kvarstående på ödetomt 1975-1993. 1999 ej återf. (ASV); 2002, 1 planta med några blommande stänglar (ASV); 2004, 1 ex (O. Rosengren).

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Lidingö** Mölna ca 1910-talet, troligen tillfällig; **Sollentuna** Rotebro 1926-1927; **Solna** Ålkistans banvall, 1 ex 1930-1936, delvis publicerad som S. dumetorum (Hylander 1943); **Österhaninge** Årsta nära Fiskartorpet, ca 1920-talet?, delvis publicerad som S. dumetorum (Hylander 1943); **Överenhörna** Ekensberg nära kyrkan, 1880-talet; Gransta 1890-talet; Skälsta 1931.

C-LÄN **Alsike** Kungshamn vid Dragontorpet 1902; **Bondkyrka** Hammarby nära Ultuna på en åkerholme, först 1890, ännu 1922 tämligen talrik, senast sedd 1953; **Bälinge** Högstabro, 1740-talet., ej återf. senare; **Uppsala** Slavsta ca 1790, samma lokal som Boländerna vid reningsverket, till 1910, då platsen blev bebyggd; **Vendel** Utan lokalangivelse (Linné 1755); Karby, troligen ca 1920; Brogården, troligen ca 1920; Kamschatka, troligen ca 1920; Solberga, troligen ca 1920; nära Mensta, troligen ca 1920; **Villberga** Sörskog, troligen 1880-talet.

D-LÄN **Eskilstuna** Tullkammaren 1946 (R&W 2001).

***Saxifraga osloënsis* – HÄLLEBRÄCKA**

Reg./Missgynnad (NT)

Sällsynt art på kalkpåverkade klippor, lokalt kan arten dock vara mer frekvent, såsom i Häverötrakten i Upl. Ingår ej i det nationella floraväktarprojektet, men tas upp p.g.a. dess status i EU:s habitatdirektiv. Arten redovisas ej fullständigt här p.g.a. mängden lokaler i vissa områden.

**AB-LÄN**

**Edebo** (12J0a, 1a, 2a, 3a, 4a): ca 30 lokaler varav 4 anges nedan, 1990-talet (EZA).

**Edebo** Dansbol, 500 m O-ut, 200 m N (till V) om torpet vid Boksjön (12I1j4925) stig genom skogsmark, 2002 (EZA).

**Edebo** 900 m NO Hummelsvedjan (12I2j1720) gammalt traktorspår, 2004 (EZA).

**Edebo** Oxdal, 250 m O-ut, vid norra vägkanten (12I2j0236) håll, 2002 (EZA); 2003 (EZA); 2004 (EZA).

**Edebo** Oxdal, 400 m O-ut, vid södra vägkanten (12I2j0338) håll, 2000 (EZA); 2004 (EZA).

**Häverö** (12J2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c): ca 90 lokaler varav två anges nedan, 1990-talet (EZA).

**Häverö** Pellemossen, O om husen (12J1c345250) hållmarker, 1996, 2 bestånd (GEK).

**Häverö** Södermarken, SO om Bergby (12J2c) 2004 (M. Bergström).

**Singö** (12J4c, 4d, 5d): 5 lokaler, 1990-talet (EZA, GEK m.fl.).

**Singö** (12J6c, 6d): 5 lokaler varav tre anges nedan, 1990-talet (I. Hedman).

**Singö** 400 m NNV om den allmänna vägens slut (12J6c0524) ängshällmark samt ett stycke åkermark, 1995 (I. Hedman).

**Singö** Alskäret, NV-delen, vid marmorbrottet (12J6d0501) berghäll, 1998 (I. Hedman).

**Singö** Gåssten (12J6d0004) på klippor, 1998 (I. Hedman).

**Ununge** (12J0a): 2 lokaler, 1990-talet (EZA).

**Ununge** Kullen (12I0j4425) hållmark, 1991-1996, riklig (JEM).

**Ununge** Ununge kyrka, 500 m NV-ut, Ormberget (11J9b4001 -4102) naturbetesmark, 1995-1996, riklig (JEM)

**Väddö** Byholma (12J3d), 1990-talet (EZA).

**Väddö** utan lokalbeskrivning (12J3d4233) dikeskant, 1997 (C. Ålinder).

**C-LÄN**

**Börstil** Barkö by (12I7h1117) gårds-, kultur- och ruderatmiljöer kring gårdar med kreatursbesättning, 1999 (EZA).

**Börstil** Sandvik 150 m SO-ut, S vägen (12I7i1945) torr backe, numera golfbana, 1999 (EZA).

**Börstil** Snuggsund, området O om vägkröken (12I7i3347) öppen, delvis betad ängs-hagmark med kulturingrepp, 1999 (EZA).

**Börstil** Stenalma, 1600 m NNO om korsningen i Långalma (12I7j2427) slåttad ängsmark, 1999 (K. Apelgren).

**Börstil** utan lokalbeskrivning (12I7j1930) 1999 (EZA).

**Harg** 400 m OSO om Blomtorp (12I5h3723) gammalt gruvområde, fortfarande med öppna partier, kvarstående busk- och trädvegetation, vägar, inkl. vägen norrut med omgivande barrdominerad, delvis hållrik skogsmark, 1997, ca. 250 x 300 m<sup>2</sup> (EZA).

**Harg** Brotorp, vägskalet 250 m S-ut (12I4i0408) vägkanter, diken och angränsande mark, 2000 (EZA).

**Harg** Gisslarändan, avtagsvägen 750 m S om torpet

(12I4i1417) vägkanter med hållpartier, vägrenar och diken, 2000 (EZA).

**Harg** 800 m NO om Moxboda, (12I3i4445) vägkanter och flacka hällområden, 2000 (EZA).

**Harg** Prästsvedjan, 100 m NO-ut (12I5i0727) vägkant, 1997 (EZA).

**Harg** Slätön, västligaste udden på (12J5b 3317) hållparti med tunnt jordtäck, 1997 (EZA).

**Harg** Söderäng, 400 m O-ut (12I6i1939) väghållar längs en 200 m lång sträcka, 2000 (EZA).

**Harg** Tomsan, 400 m V om Stockby (12I5h3747) jordavrymd åker, massförekomst av hällebräcka, 2002, 5000-10000 ex; 2003, 17000 ex (EZA).

**Hökhuvud** Barkö by, 900 m S-ut, fuktig skog O vägen (12I7h0218) vägrenar och väghållar, 1999 (EZA).

**Hökhuvud** 200 m ONO om Björkgården (12I6h1819) gammal vägbank, 1999 (EZA).

**Hökhuvud** Lindarsvik, 600 m SO-ut (12I6h4008) åkerholme, 1999 (EZA).

#### D-LÄN

**Västermo** Anneberg 250 m N om nordligaste huset, urbergshäll V om vägen 1991 (CHA).

**Västermo** Anneberg O om vägen vid nordligaste huset, håll nära kalklinbanan 1991 (CHA).

**V. Vingåker** ca 400 m V om Ängstorp 1979 (HRY) = 200 m N om Gunntorp (09G9d1504) kalkhäll vid igenväxande brott. 1998, 4 ex (LKA, BKA, CHA); 1999, 2 ex (BKA); 2001, beståndet oförändrat fåtaligt på kalkhäll vid igenväxande marmorbrott. Igenväxning hotar på sikt (BKA); 2003, oförändrat fåtaligt (BKA).

**V. Vingåker** Solgläntan 350 m VSV-ut (09G9d1925) fuktig hållmark vid vägen, känd sedan åtm. 1987 (F. Lind). 1998-1999, riklig, ca 1000 ex (LKA, BKA, CHA, HRY) respektive (BKA); 2003, > 250 ex (BKA).

**V. Vingåker** Marmorbyn, Jonsätter NV om stora brottet (09G9d2403). 1998, ca 100 ex på orörda partier av kalkhållar (LKA); 1999, oförändrat (BKA).

**Österåker** Mellan Bångarbol och Kalkugnstorp, betesmark 1979 (HRY). 1998, något 10-tal ex,

hagen hyfsat hävdad och är nyligen röjd (LKA, BKA, CHA, HRY); 2002, ca 200 ex (BKA mfl).

**Österåker** Kalkugnstorp 900 m S-ut, vägskarning genom kalkhållmark, 1979 (HRY). 1993 (M. von Phaler S); 1998, över 100 ex (LKA, BKA, CHA).

**Österåker** strax O om Kalkugnstorp (10G1b4042) på kalkhållar i naturbetesmark. 2001, beståndet oförändrat stabilt, f.n. inget hot. (BKA); 2002, ca 200 ex på flera hållar inom ca 2 ha. F n inget hot. (BKA m.fl.).

**Österåker** 300 m NV om Stavbäcken och NV om vägen (10G1b3630) vägskarning genom kalkhållmark, 1979 (HRY). 1998, över 500 ex (LKA, BKA, CHA); 2000, oförändrat bestånd (BKA); 2001, beståndet oförändrat (BKA); 2002, ca 50 ex f.n. inget hot (BKA); 2003, 2 ex (BKA).

**Österåker** 600 m NV om Stavbäcken, kalkhållmark SV om landsvägen, 1979 (HRY). 1998, ca 1000 ex (LKA).

**Österåker** Kalkbrottsvillorna 500 m S-ut, V om kalkbrottet, på orörda kalkhållar i barrskog. 1998, många 1000-tals ex (LKA, BKA, CHA); 2003, > 1300 ex (BKA).

**Österåker** Forsby kalkbrott, längs brottets kanter. 1998, glest spridd i 3 mindre bestånd (LKA).

**Österåker** Blomsterhult, 1979 (HRY). 1998, några 10-tal ex (HRY).

**Österåker.** Mellan Ekeberg och Blåkärn 1979 (HRY).

**Österåker** Torsåker 150 m N-ut 1979 (HRY).

**Österåker** Nyby 200 m NO-ut 1979 (HRY).

**Österåker** Forsby 1000 m SV-ut 1980-talet (A. Carlsson).

**Ö. Vingåker** Knutsdal, ca 200 m NV-ut (09G7d4433) på ett stenblock och på hållmark. 2001, 9 ex på ett stenblock, och en bit därifrån 20 ex på hållmark inom 10 m<sup>2</sup> (KGA). 2002, 2 ex inom 10 m<sup>2</sup> (KGA); 2003, 1 ex (KGA); 2004, 1 ex (KGA).

**Ö. Vingåker** Glopphälla 350 m N-ut (09G8d0723) i betesmark kring gamla kalkbrott och på hållar, ca 1980 (E. Genberg) 1980-talet (BKA). 1999, oförändrat (BKA); 2000, oförändrat (KGA); 2001, ca 400 ex inom 10 x 150 m<sup>2</sup>, f.n.

inget hot. (KGA); 2002, 10000 ex inom ca 1 ha, 10 dellokaler, f.n. inget hot (KGA); 2003, 620 ex (KGA); 2004, ca 485 ex (KGA).

**Ö. Vingåker** Bonneråd 150 m NV-ut (09G8d0334) i betesmark, känd sedan 1883, återf. 1985 (K. G. Magnusson). 2000, beståndet stabilt (KGA); 2001, ca 210 ex (KGA); 2002, 220 ex varav 180 ex 200 m V om Bonneråd och 40 ex 175 m V om Bonneråd (KGA); 2003, 280 ex (KGA); 2004, ca 135 ex (KGA).

### *Scirpus radicans* – BÅGSÄV

Missgynnad (NT)

Arten förekommer sällsynt i ett bälte genom mellan-sverige och växer i näringsrika strandkärr och dammar. I området är arten aldrig funnen i AB- eller C län, och i D län endast i äldre tid. I NV Upl i U-län har arten dock ett gammalt fäste kring sjön Hallaren, där den ännu finns kvar på flera ställen, på senare tid dessutom funnen på en plats vid Dalälven.

U-LÄN

**Enåker** Hallarens O-strand nära Sjöbo gård, återfynd i en stor äldre lokalgrupp (jfr nedan). 1994, återf. på 4 platser (12H2a0315, 0614, 0714 och 1614) (LKA); 1998, (bl.a. 12H2a05-0614) mycket riklig i området (OEM).

**Enåker** Hallaren 100 m N om resp 500 m VNV om bron vid Hallarsjö fritidsområde (12H1a4711 och 4911) återfynd inom en stor äldre lokalgrupp (se nedan). 1999, på båda platser riklig på strandängar, på den senare spridd över ca 200 m<sup>2</sup> (KFR, LKA).

**Nora** Per-Larsviken 350 m SO om Östaholm (12H4b3-3-) 1-2 ruggar 1993 (LKA).

### Äldre fynd

D-LÄN **Lista** Vargarn, Solvik strax S-ut, på ca 1 m<sup>2</sup> nära stranden 1946; ej återf. 1990 (JEM) eller 1993 (HEW).

U-LÄN **Enåker** "Hallarens forna botten och nuvarande stränder, här och där från Uddnäs till Villingen, samt utmed utloppskanalen ända till Kölfors" (Almquist 1919) delvis återf., se ovan; **Norrby/Västerlövsta** Sagåns grävda fåra i f.d. Klasbomyran, få ex 1921.

### *Sherardia arvensis* – ÅKERMADD

Sårbar (VU)

Åkermadd förekommer som åkerogräs och gårdsväxt framförallt söderut på fastlandet och på Öland

och Gotland. Som åkerogräs är arten på tillbakagång och i Srm och Upl finns endast 2 nutida förekomster.

AB-LÄN

**Österåker** Ruggsättra, på tomt i nyligen anlagd rabatt 1995 (S) (LTA). Sannolikt inkommen med planteringsjord av märke Haga.

C-LÄN

**Uppsala**, Norra station, längs cykel- och gångvägen strax N om järnvägsviadukten, nära elskåp på östra sidan. (6640020, 1601540) insådd grässlant, upptäckt 1998. 2001, minst 10 ex (ASV); 2004, 20 ex ca 20 meter N om lokalen 1998 (O. Rosengren).

### Äldre fynd

AB-LÄN **Nacka** Henriksdal 1914 (S) (T. Vide).

D-LÄN **Allhelgona** Bullersta 1893 (S) (G. Schotte).

### *Sorbus meinichii* – AVARÖNN

Sårbar (VU)

Avarönn är en endemisk art sannolikt uppkommen som hybrid mellan rönn och finnoxel (*S. aucuparia*, *S. hybrida*) med utbredning i Norge, Sverige, Finland och Lettland. Dess huvudsakliga utbredning i Sverige är på nordligaste Gotland med ett par lokaler längre söderut på ön. Enda kända fastlandslokal är Häverö Prästäng i Uppland. Äldre obekräftade uppgifter finns från Srm och öarna Runmarö och Munkö i Upl (Aronsson 1999, Zachrisson 1999).

AB-LÄN

**Häverö** Häverö Prästäng i sydligaste delen, strax innanför stranden (12J3c497103) strandklippa, upptäckt på 1980-talet (LJO, BJO) återf. 1998, ett 3 m högt träd med buskartat växtsätt (EZA). 2004, 2 ex (EZA, ASV m.fl.).

### *Stachys arvensis* – ÅKERSYSKA

Sårbar (VU)

Åkersyska en ettårig ört som växer i näringsrik sandig eller lerig mark i åkrar, trädgårdsland, avfallsplatser och annan störd mark (Aronsson 1999b). Dess huvudsakliga utbredning är i S och V delarna av landet med enstaka förekomster i Srm och Upl. Som främsta orsaker till artens minskning anges användningen av bekämpningsmedel och konstgödsel i åkerbruket.

AB-LÄN

Munsö Utholmen NO om ladugården, 1996, åkerkant (JED, ASV).

Nacka Storkällan (6572930, 1636870) grusmark, 2004, 1 grenigt ex (HGU).

**Stockholm** Högdalstrippen, vägen upp mot vattentornet (6572490, 1628930) nyanlagd gräsinsådd jordsträng vid asfältväg, 2003, 10 ex (ASV, HGU).

D-LÄN

**Runtuna** Reningsverket 1981 (E. Björkhem), senare utgången (HRY, R&W 2001).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Nacka** Danvikskrokar 1907, 1917 (R&W 2001).

C-LÄN **Uppsala** Tunaberg, S-ut, åker, 1845-1870 (Almquist 1929, 1965); Östgotaträdgården 1851, 1852 (Almquist 1965).

#### *Stachys officinalis* – HUMLESUGA

Starkt hotad (EN)

Arten anses ursprunglig i Skåne, i övrigt är den troligen förvildad eller inkommen som gräsfröförorening. I Sollentuna finns den ännu kvar rikligt på en gammal lokal vars ursprung länge varit omtvistat. Därutöver finns en äldre förekomst som gräsfröinkomling samt några förvildade eller utplanterade förekomster.

AB-LÄN

**Hammarby** Skälby, utplanterad från Bög, ca 1920-talet.

**Sollentuna** Bögs gård NNO-ut (10I8d3346) känd sedan 1869, skyddad som naturminne sedan 1975. 1975, 1000-tals ex (GHE). 1994-1995, riklig ännu (GHE); 1996-1998, oförändrat riklig och spridd på flera 100 m<sup>2</sup>, viss buskröjning dock önskvärd (GHE); 1999-2000, oförändrat, beståndet vandrar sakta S-ut i en gammal igenväxande åker (GHE); 2001, oförändrat (GHE).

**Sorunda** Söderängstorp i trädgårdens S-kant utmed infarten mot en hästhage, 1 blommande ex 1996 (LKA, R. Iseborg).

**Värmdö** Skägga Rågholmen (=Nickeboholme) upptäckt ca 1926 tillsammans med andra kulturarter. 1990, 50-talet ex återfunna (Kvarne); 1995 ca 50 m<sup>2</sup> (NLÖ, JED). Troligen en gammal utplantering av Thedenius.

D-LÄN

**Helgesta** Ängöns norra del 1992 (CHA) ursprung okänt.

#### Äldre fynd

C-LÄN **Knivsta** Björkkulla vid Noor ca 1920, inkommen med gräsfrö, ej återf. 1935.

#### *Taraxacum egregium* – SMALFJÄLLIG STRAND-MASKROS

Starkt hotad (EN)

Denna strandmaskros har i Sverige en östlig utbredning och är känd från ett fåtal lokaler upp till norra Upl, samt från enstaka platser på västkusten och i Jämtland. Liksom för andra strandmaskrosor är den knuten till havsstrandängar och kalkfuktängar, sannolikt är den starkt hävdberoende. I vårt område är den endast känd från ett par lokaler i Ledskärsområdet i norra Upl samt på Vaddö (Rydberg 2000).

AB-LÄN

**Vaddö** 380 m NV om norra gården i Norrbyle, stranden av Vaddövikens innanför Söderängstenarna (12J2d0808) havsstrandäng. 2003, troligen ett fåtal ex på tidigare betad äng (EZA, det. H. Rydberg).

C-LÄN

**Österlövsta** Ledskärsviken, betad strandäng, känd lokal för arten, 1998, ca 10 ex ej noggrant räknad (C-F. Lundevall, ASV).

**Österlövsta** Karlholmsviken betad strandäng, 1998, 3 ex ej noggrant inventerad (ASV, C-F. Lundevall).

#### *Taraxacum litorale* – LITEN KÄRRMASKROS

Sårbar (VU)

Arten förekommer i fuktig mark i naturliga betesmarker, kalkfuktängar och strandängar främst i kusttrakter i södra Sverige upp till Gästrikland (Aronsson 1999b). Som främsta orsaker till artens minskning anges igenväxning, utdikning och användning av konstgödsel. Utöver nedanstående fynd föreligger ett antal ännu opublicerade uppgifter.

AB-LÄN

**Hölö** Tullgarnsnäs (6538000, 1604290) på betad havsstrandäng, 1988 (HRY).

**Ytterjärna** Yttereneby NR vid Solvik (6548607, 1604610) på strandäng, 2 ex 2003 (HRY).

C-LÄN

**Österlövsta** Ledskärsviken (13I2a1147) havsstrandäng, bland havtorn, 1999, 2 ex (ASV, C-F. Lundevall).

D-LÄN

**Oxelösund** Äpskär utanför Oxelösund (6504097, 1578345) på fuktig gräsfläck i sänka på tidigare betad strandhällmark, 1993 (HRY).

**Svärta** Västra Djupvik (6515689, 1575485) på betad strandäng, 2003 (HRY).

**Svärta** Labro ängar ca 400 m SO Sjöstugan (6515270, 1574212) på betad strandäng, 1992 (HRY).

**Trosa-Vagnhärad** Askötorp (6522143, 1607827) på betad havsstrandäng, 2001, ca 3 ex (HRY).

**Trosa-Vagnhärad** Borsö (6530997, 1604335) på tidigare betad strandäng 1999, 5 ex (HRY).

**Tystberga** Bälinge, Sävö strax V Kvinnholmen (6517500, 1596659) riklig på strandäng, 2004, ca 50 ex (HRY).

**Årdala** Sörby i hage, O om landsvägen (6536526, 1560049) 2001, 15 ex (HRY).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Djurö** Munkö, på havsstrand, 1949 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Nore, på havsstrand, 1947 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, invid Nore träsks SV- ända, i sumpmark bland gräs, 1950 (S) (H. Jungstedt).

#### *Taraxacum praestans* – KVÄLLSMASKROS

Sårbar (VU)

Denna lågvuxna maskrosart förs numera till gruppen fläckmaskrosor (sekt. *Naevosa*), och växer huvudsakligen i fuktiga naturbetesmarker såsom strandängar och kalkfuktängar (Rydberg 2000). Den utmärker sig bl.a. genom att blommorna håller sig öppna till sent på kvällen då andra arter har slutit sina blommor. Arten är känd från stora delar av landet men endast ett fåtal aktuella fynd är kända. Den har med säkerhet minskat p.g.a. igenväxning, men sannolikt är den förbisedd då få nutida botanister har ägnat sig åt maskrosorna. Förhoppningsvis hittas den mer framöver då artgruppen nu börjar ägnas större intresse.

C-LÄN

**Österlövsta** Ledskärsviken, bland högre havtorn SV

om fågeltornet (13I2a1147) strandängar vid havet, återfynd. 1999, 2 ex (C-F. Lundevall, ASV).

D-LÄN

**Barva** Ekorneberg i naturbetesmark, 2002, ca 30 ex (HRY).

**Bergshammar** Bergshammar, Marsvikens N sida, Marsäng, 2001, sparsam i Ö delen (HRY).

**Björkvik** Rosenlund i naturbetesmark, 2003, 10 ex (HRY).

**Bälinge** Måstena – Koholmen på strandäng, 2000 (HRY).

**Katrineholm** Suckarnas allé i naturbetesmark, 2001, 3 ex (HRY).

**Mörkö** 800 m V om Nora i kalkfuktäng, 1999 (HRY).

**Nicolai** N om Linuddens NR mot stranden, 1998 (HRY).

**Nicolai** Strandstuguviken NR i N delen, 2003 (HRY).

**Nicolai** Strandstuguvikens NR, 600 m NO om Snäckviken, 2003 (HRY).

**Nicolai** Strandstuguvikens NR, 700 m ONO om Snäckholmen, 2003 (HRY).

**Nicolai** Strandstuguvikens NR, 800 m NO om Snäckholmen, 2003 (HRY).

**St. Malm** St. Malm, Kårtorp, 2003, 3 ex (HRY).

**Årdala** Sörby i hage O om landsvägen, 2001, ca 75 ex (HRY).

**Stigtomta** Nykyrka, Råttningenäset, tallhage, 2002, 2 ex (HRY).

**Svärta** Västra Djupvik, havsstrandäng, 2003 (HRY).

**Svärta** Svärta, 400 m SSV om V. Djupvik, 2001 (HRY).

**Svärta** Labro ängar ca 400 m NO om Sjöstugan, 2001 (HRY).

**Trosa-Vagnhärad** Dyvikskärret i N delen, 1995, 3 ex (HRY).

**Västerljung** Hållsviken nära f.d. Tunsätters källa, kalkfuktäng, riklig 1998 (HRY); 1999, oförändrat riklig (HRY & H. Øllgaard).

Äldre fynd

AB-LÄN **Blidö** St. Ängskär; **Djurö** Runmarö vid Gatan; **Ed** Segmon; **Dalarö** Dalarö; **Ljusterö** Stockskär och Särso; **Möja** Rams Mora och Hemö; **Nacka** Danvikskrok; **Nämdö** Ekholmen samt nära kyrkan; **Rådmansö** Gräddö; **Singö** Tranvik och "vägen till träsket", Vaden; **Stockholm** Värtan, Källvägen; **Väddö** Örtalälund; **Värmdö** Nora vid Fredriksberg på torvmark. **Österhaninge** Sandemar.

C-LÄN **Bladåker** Bennebol, Grönvik; **Knutby** Vällnora.

D-LÄN **Nicolai** V. Aspen; **Oxelösund** Femöre.

*Taraxacum pseudosuecicum* – SANKMASKROS  
Starkt hotad (EN)

Sankmaskros tillhör gruppen strandmaskrosor och är nyligen urskild ur den snarlika arten strandmaskros (*T. suecicum*). De skiljs åt bl.a. genom att sankmaskrosen har blommor med pollen. Den är endast känd från ett fåtal lokaler i landet och växer på havsstrandängar och kalkfuktängar (Rydberg 2000). I vårt område är den endast känd från Srm, en äldre uppgift från Nyköpings skärgård, samt några aktuella förekomster kring Nyköping.

D-LÄN

**Nicolai** Strandstuguvikens NR, strax N om Snäckholmen, 2003 (HRY).

**Nicolai** Strandstuguvikens NR, 600 m NO om Snäckviken, riklig 2003 (HRY).

**Nicolai** Strandstuguviken NR i N delen, 10 ex 2003 (HRY).

**Svärta** Labro ängar, ca 400 m SO om Sjöstugan, 3 ex 1992 (HRY). 2001, ej återf. (HRY).

*Thymus pulegioides* – STORTIMJAN  
Sårbar (VU)

Stortimjan är en mattbildande dvärgbuske med rotsläande uppstigande grenar. Den förekommer söderut i landet i betes- och slåttermark men särskilt norrut som inkomling med gräsfrön, i vårt område mest i kusttrakter och kring Mälaren. Äldre fynd från Srm redovisas av Rydberg och Wanntorp (2001). På Runmarö i Upl även hybriden med backtimjan (belägg från 1951 i S).

AB-LÄN

**Angarn** 400 m SSO om Rocksta (11I0g1842) betesmark, 1996 (HEW).

**Björkö-Arholma** 300 m O om Arholma kapell, vid Anneberg (11J8h0905) välgkant och ängsmark, 1998 (S) (GEK).

**Blidö** Sillviken, 300 m O-ut (11J2d1646) igenväxande åker, 2001, riklig (GEK).

**Brännkyrka** Farsta gård, Magelungsvägen vid gångtunnel under järnvägen (10I4g1101) berghäll, möjlig gammal insåning i järnvägsbank, 1995 (S) (HGU).

**Brännkyrka** Farsta idrottsplats, V-ut, ödetomt 1991 (HGU, R&W 2001).

**Brännkyrka** Årstafältet, Östbergavägen vid tippmassor (10I5f1525) ängsartad ruderatmark, f.d. jordtipp, 1992 (S) (HGU); (10I5f1126) 1994 (S) (HGU); 2000, kvar (HGU).

**Dalarö** Vinåker V-ut, skuggad skogsvälgkant, 1997 (HGU, R&W 2001).

**Dalarö** Vinåker, N om gården, beteshage, 1997 (HEW, R&W 2001).

**Djurö** Runmarö, Uppeby, berget NV om Vilhelmslund (10J5d2238) 1991 (S) (OST).

**Djurö** Runmarö, Vilhelmslund, tomten (10J5d2138) 1991 (OST).

**Djurö** Runmarö, Ängskobbarna (10J4d4729) 2000 (AHA).

**Estuna** 400 m SO om Munkvreten (11J6c2948) välgkant, hagmark, 2000 (KST).

**Färingsö** 400 m NO om Eldgarnsö gård (10I8a2147) berg i ädellövskog, öppen gräsmark, 2002 (S. Nordmark).

**Grödinge** Kagghamra, runt gården, 1996 (R&W 2001).

**Grödinge** Vretaberg, vid gården, 1996 (R&W 2001).

**Kista** Spånga socken, Rinkeby hage (6587890, 1620540) gräsmark, hållar, 2004, 1000 ex i många bestånd N grusväg i koloniområdet (HGU).

**Ljusterö** Backen S-ut (11J0b0623) välgkanter, 2002, rikligt efter lång sträcka av vägen (Å. Strid).

**Ljusterö** Insjön ca. 180 m S-ut (10J8b4518) åkerkant, 1995, stort bestånd (G. Lindstedt).

**Länna** Grovstanäs vid berg, utom tomt (11J4d0103) välgkant, 2002 (HGU).

**Mörkö** 500 m NV om Nora, 1991 (R&W 2001).

**Norrtälje** Bondegatan (11J6c0738) gräsmatta, 2004 (JEM).

**Norrtälje** Knutby, O-ut, f.d. trädgårdsmästeri

(11J6c1025, 6631046, 1662504) igenväxande ängsmark, 2000 (KST); 2004, riklig (JEM, GEK).

**Norrtälje** Knutby, V-ut (11J6c0719) jordhögar, boulebana samt berghäll, 2003 (KST).

**Spånga** Bromstens f.d. kvarnbacke (10I7d1545) 1993 (HGU).

**Spånga** idrottsplatsen vid Kyrkvägen (6587020, 1619460) vägkant, gräsbacke, 2004, 100 ex (HGU).

**Spånga** Spånga kyrkväg mellan Spånga station och Spånga kyrka, gräsig vägkant, 2002, stort bestånd (S) (A-L. Anderberg, AAN).

**Stockholm** Skeppsholmen, vid Svensksundsvägen (10I6f0548) gräsmatta, 1998 (I. Herber).

**Stockholm** Sofia kyrka (R&W 2001).

**Tyresö** Grändalen, Skansen vid vedbacken (10I3i3223) uppräkt på 1970-talet. 1998, stort bestånd (S) (HGU, R&W 2001).

**Valsta** N-sidan av Eddaskolan, Märsta (6612070, 1614030) gata, kantstensskarv, 2003, 1 ex en kraftig rugge (KFR).

**Vaxholm** Bogesunds slottspark (10I7i3408) 1992 (M. Löfroth).

**Väddö** 100 m SV om väderkvarnen, (12J1d0218) betesmark, torrt dike mot åker, 1996 (C. Ålinder).

**Värmdö** Lådnaön (6592070, 1665320) betad torräng, 2001 mycket rikligt över stora delar av södra ängen, framförallt nära ladan (Samuel Johnsson).

**Västerhaninge** Lugnet (10I1g3201) berghäll i vägkant, 1995 (S) (HGU).

**Västerhaninge** Södertäljevägen 46 (HGU, R&W 2001).

**Österhaninge** Brandbergen, gräsmatta, 1997, flera bestånd (HGU, R&W 2001).

**Österhaninge** Tyresta, S om vägen till byn (10I2h3234) lövskogsbacke, 1998, flera bestånd (HGU, UJO).

#### C-LÄN

**Almunge** åkerholme i anslutning till vägen (11I8e) 2003 (C. Munkert).

**Danmark** Lilla Djurgården (11I7b0906) planterad barrskog, hållmark och liten hästhage, 2003 (USW).

**Film** 500 m SO om Blåshålet, (12I5d0521) gammal och nyaktiverad soptipp, 2002 (EZA).

**Forsmark** Kring Forsmarks kyrka, (12I9f2249) öppen gräs- och hagmark, kyrkogård och avfallsområden, 1999 (EZA).

**Forsmark** 100 m SV om Gunnarsbo, Lillfjärdens sydspets, V om vägen (13I0f0444) gräsbacke, 2000 1 m<sup>2</sup> (EZA).

**Uppsala** utan lokalbeskrivning (11H7j4041) vägren, 2003 (M. Gustavsson).

**Östuna** 1200 m ONO om Rökgården (6623740, 1618920) skogsvägkant, 2000, 30 ex (KFR).

#### D-LÄN

**Bettna** Åkerö, nära huvudbyggnaden (R&W 2001).

**Björnlunda** Pärlanda (R&W 2001).

**Frustuna-Kattnäs** Hästnaset vid Mälby (R&W 2001).

**Hyltinge** 100 m NO om Hagtorp, vägren (R&W 2001).

**Kila** 950 m VNV om Rösäng, mellan vägen och järnvägen (09G2i153294) torr vägslänt, 1985 (S) (GHE).

**Nyköping** strax N om Sörmlands Museum, riklig i gräsmatta, 1995 (S) (HRY).

**St. Malm** 800 m N om Duvholm, 1997 (R&W 2001).

**Strängnäs** Domkyrkan, sydsidan av 'gravkullar' S om kyrkan (10H6d4448) 1993, kvarlever här trots intensiv gräsklippning (S) (HEW, R. Sundin).

**V. Vingåker** 600 m O om Båsenberga, norra landsvägskanten (6549255, 1506155) solig och torr vägslänt, 1996 (LKA); 2003, oförändrad (KGA).

**Ytterselö** Mälsäkers park särskilt på sjösidan av slottet (10H7h0704) i torr gräsmark på sand, 1993, riklig, stor variation i storlek och färg (S) (HEW, R. Sundin); 2004, finns kvar (BKA, HLE).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Danderyd** Mörby vid lasarettet, 1920 (S) (H. Palme); **Djurö** Runmarö, Dalkarlskärr, f.d. Enstams torp, bergskreva i trädgård, 1958 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Gatan, gräsmark, 1936 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, mellan Uppeby och Långvik, mager åker, 1944 (S) (H.

Jungstedt); 1946 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Norrsunda, gräsbevuxen gångstig mellan landsvägen Södersunda-Uppeby och Norrsunda, 1958 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Uppeby, 300 m N Grindstugan, väggkant i snår, 1952 (S) (H. Jungstedt); Runmarö, Uppeby, 300 m S Uppeby poststation vid grind, gräsmark, 1946 (S) (H. Jungstedt); **Nacka** Sickla 1939 (S) (P.R. Westling); **Spånga** Bromsten, äng, 1954, (S) (B. Petersson).

### *Verbascum lychnitis* – GRENIGT KUNGSLJUS

Starkt hotad (EN)

Grenigt kungsljus uppträder som kulturflykting samt har ibland även inkommit med gräsfro i äldre tid (Ekman & Karlsson 1989). Minst ett 15-tal äldre fynd är kända. *Ny art för floraväxteri fr.o.m. 2005.*

AB-LÄN

**Boo** Eknäs, Kvarnvägen 13 (6579200, 1637890) bergig ödetomt, upptäckt för några år sedan. 2004, 10 ex (HGU).

**Boo** Ståket, Fästningen N om Skutvikens innersta del (1015i3105) 1992 (ASE).

**Brännkyrka** Högdalstoppen i SO, längs bilväg upp mot södra toppen (6572490, 1628690) upptäckt 2003, 20 ex (ASV,HGU); 2004, 46 ex (ASV).

**Brännkyrka** Skarpnäcks gård, känd sedan 1820-talet, nu 2 förekomster: A: N om gården (1014g4433) B: på slänt vid motorvägen (1014g3934) sedd på båda platserna 1990-93, 3 ex på en av förekomsterna 1995 fåtalig på 2 platser (HGU) 1996 (HGU mfl). 1997, på båda förekomsterna fanns ca 7 blommande ex samt flera bladrosetter (HGU); 1998, 28 ex på norra samt 7 ex på södra förekomsten (HGU, ASV & JED); 2000: återsedd på båda lokalerna men ej räknad (HGU).

**Ljusterö** Backen, S-ut (11J0b0623) väggkant, 2002 (MOA).

**Nacka** N. Brotorpavfarten (6574520, 1633490) ruderatplats, upptäckt 2004, 20 ex (HGU).

C-LÄN

**Husby-Långhundra** Bodalund (11I6f) 2003 (M. Thulin).

**Rasbo** Hovgårdens avfallsstation, rel. stabil gräsbevuxen skräpmark på äldre del av soptipp (11I9c1804) upptäckt 1997 (Svensson m.fl. 2001).

1997, 78 ex (ASV, MOA); 1998, 100-tals ex (ASV, JED, MOA); 1999, ca 80 ex (ASV); 2000, 44 ex (ASV); 2002, ursprungliga området asfalterat, ny dellokal ca 100 m NO, 12 ex (ASV); 2004, 32 ex (ASV).

**Tierp** Ingbo (12H7j4818) järnväg, kulturmark, 2003 (N. G. Andersson).

**Tolfta** vattentornet, 200 m N-ut (12H8i3642) väggkant, 1996 (N. G. Andersson).

**Uppsala**, Gottsunda, Flottsundskyrkan (6631353, 1603849) skräpmark inför bygge, östra tomten, upptäckt 2004, 1 stort och några små ex (H. Andersson).

**Uppsala**, Norra stationsområdet (6640720, 1600530) skräpmark, upptäckt 2004, 1 ex (ASV).

**Älvkarleby** Stallmon, O-ut (13H3h0249) grustäkt, 2003 (SVA).

### *Vicia dumetorum* – BUSKVICKER

Missgynnad (NT)

Buskvicker är en värmekrävande inhemsk art som här växer på sin nordgräns i landet. Den växer ofta i finare lövskogslundar, ofta i solexponerat sydläge. Ett 10-tal lokaler är kända från området, på några förekommer den dock endast som förvildad (Knöppel 1950, Nilsson & Gustafsson 1979b). Arten specialinventerades i landet av Gustafsson (1992).

AB-LÄN

**Botkyrka** Tullinge, Skansberget, ädellövbrant nedanför sydbrant samt (troligen sekundärt) i trädgård, känd sedan åtminstone 1920-talet. 1990, minst 5000 skott på ca 2500 m<sup>2</sup> (LGU); 1996, ymnig och rikt fertil på den stora tomten till huset Tullinge strand 21, samt några få rikt blommande ex i skogsbrynet till tomten Tullinge strand 25 (LKA); 2000, huvudlokalen ej kontrollerad, men ny dellokal funnen några 100 m bort (10I3d2733) på några m<sup>2</sup> i nedklippt gräsmark i väggkant (GOD).

**Botkyrka** Tullinge vid Tunnelbacken, väggkant mot klippvägg i villaområde, upptäckt på 1980-talet (LHE) men känd i trakten sedan gammalt. 1990, 57 skott på några m<sup>2</sup> (LGU); 1996, frodig inom några m<sup>2</sup>, rikt blommande och med god fruktsättning (LKA); 1997, oförändrat, men ej sedd blom-

mande (GOD).

**Nacka** Nyckelviken vid Helveteshålan, känd sedan 1839 i klippravin, numera på tomtmark. 1990, ca 120 skott (LGU); Ej sedd på senare år (OST).

**Salem** Korpbergets S-sida, lundartad sluttning med ädellövskog, gallrad i samband med reservatsbildning. Arten är nog inte hotad, men lunden är mörk och blomningen därför inte särskilt riklig. Lokalen känd sedan 1890-talet. 1990, 300 skott spridda över 500 m<sup>2</sup> (LGU); 1995, sparsamt blommande i den nygallrade sluttningen (LKA); 1996, något 10-tal höga och rikt blommande skott, många små sterila skott, svåra att hitta och räkna i den frodiga örtvegetationen efter röjningen (LKA); 2000, tämligen riklig men ej närmare räknad (GOD); 2003, finns kvar (LKA).

**Södertälje** Torekällbergets friluftsmuseum, buskrabatt, troligen insådd av G. von Hofsten. 1990, ca 300 skott på 40 m<sup>2</sup> (LGU). 1995, kvar (LKA); 1996, några klättrande skott samt flera 10-tal småskott bland kirskaal under tätt buskage (LKA).

**Södertälje** Joakimslund, vid gamla landsvägen, 1987, 1 ex på tippmassor, ej återf. senare, lokalen förstörd 1990 (R&W 2001).

**Stockholm** Frescati vid Bergiusvägen nära Riksmuseet (10I7f0-2-) gräsmark nära P-plats, troligen förvildad, känd sedan 1975. 1990, 1 rugge om ca 100 skott (LGU); 1994, ännu kvar; 2000, utbredd på ca 30 m<sup>2</sup> (AHA, HGU).

**Vårdinge** Molstabergs stugområde kring Lomvägen (6551055, 1593655) 2004, i torra vägslänter med skogsklocka (LKA).

#### D-LÄN

**St. Malm** Eknäset, 1000 m VNV om Eknäs f.d. gård, 50-100 m S om vägen till Eknäs (09G6f1705) upptäckt 1996. Området täcks av en mycket gles, medelålders lövskog med stort inslag av ädla lövträd. Barrträden i området avverkad 1993. Markfloran är mycket rik liksom lavfloran (BKA). 1996, 25-50 ex inom 20 x 40 m<sup>2</sup>, hårt nedbetade men ändå blommande och med god fruktsättning. 1997, oförändrad miljö och omfattning (BKA, LKA, MJO, ROL m.fl.); 1998, kvar i ursprungsområdet, några nya plantor har hittats en bit därifrån (BKA); 1999-2000, ytterligare några

plantor har årligen hittats S respektive V om ursprungslokalen (BKA); 2001, beståndet tycks öka i gles lövblandskog med ädla lövträd på basiskt underlag. Ytterligare några plantor funna S och V om ursprungslokalen. Plantorna betas av hjortdjur. (BKA); 2003 minskande igen (BKA); 2004, minskande? plantorna mycket hårt betade av hjortdjur (BKA).

**Strängnäs** Erikslundsvägen 2, vid staket i tomtgräns, 1988 (TCA). Ännu 1991 (JEM m.fl.); 1996, ej återf. (LKA, TCA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Södertälje** Torpa, nedanför mindre berg, 1922 (R&W 2001).

D-LÄN **Björkvik** Jernbol, 1882-1884; **Stigtomta** 1906.

#### *Vicia pisiformis* – ÄRTVICKER

Starkt hotad (EN)

Ärtvickern är en värmekrävande art som helst växer i lundartade sydbranter. I Sverige är arten sällsynt och var tidigare som nordligast känd från norra Östergötland. Det var sålunda mycket oväntat att arten skulle påträffas i Mälardalen. Ett mycket roligt fynd som visar att det ännu går att hitta exklusiva ursprungliga arter som tidigare inte setts i området. Tidigare svenska förekomster har inventerats av Gustafsson (1991) och fyndet i Uppland beskrivs närmare av Eriksson (1999).

#### C-LÄN

**Torsvi** Bastlagnö (10H3h) ca. 60 ex på 5 x 10 m<sup>2</sup>, upptäckt 1999 (B. Jobacker, GUE). 2003, ca 80 skott varav ungefär hälften blommande; 2 mindre grupper av skott upptäckta ca 50 m S om den tidigare kända förekomsten; inga uppenbara hot (KFR, GUE).

#### *Viola uliginosa* – SUMPVIOL

Sårbar (VU)

Sumpviolen har en sydlig utbredning i landet med två kärnområden dels i nedre Dalälven, dels i sydöstra Småland. Den växer sällsynt i strandkärr och sumpskogar. Längs delar av Dalälven samt längs några vattendrag i Jumkil och Harbo i Upl är arten riklig och spridd. Utöver dessa förekomster finns endast ett fåtal spridda lokaler i de båda landskapen. Lokallistan är ännu ofullständig framförallt från Dalälvsområdet.

#### AB-LÄN

**Estuna** Barsjö, upptäckt på 1940-talet, senast sedd

1970 (JEM).

**Estuna** Färsna Harsjön, på S-kanten av det lilla diket som avgränsar sjön (kärret) mot den granplanterade åkern N därom. Växer strax O om där diket, som kommer från N, i den fd åkern, gör en 90°-böj åt Ö och löper utmed Harsjön, uppträckt 1915. Tre grupper med några meter emellan: A: (6632293, 1663592) strax O om en stor säl som rasat rakt över diket, B: (6632293, 1663596) och C: (6632291, 1663605). 1989, ca 25 ex; 1993, ca 20 ex (JEM); 1997, endast enstaka bladrossetter (KST); 1998, ej återf., lokalen är kraftigt igenvuxen av vass, utgången? (JEM); 2004, delokal A: 3 ex varav 1 blommande, B: 1 ex i blom och C: 1 ex i blom (JEM).

**Estuna** Porshanken, 525 m NV-ut (11J6c3026, 6633053, 1662807) åkerdikesren, ca 300 ex varav ca 100 i blom 1989 (JEM). 1995, oförändrat (JEM); 1997, ca 25 blommande ex, d.v.s. en kraftig minskning på lokalen, akuta åtgärder behövs (GEK); 1998, endast 23 blommande ex (GEK, JEM); 2000, endast 9 vegetativa ex, lokalen starkt skadad av dikesrensning (JEM, GEK); 2003, 4 ex, endast bladrossetter, lokalen mycket svårt skadad av en dikesrensning. Akut behov av igendämning i diket förutsättning för överlevnad. Minskar kraftigt (GEK); 2004, 17 ex varav 7 i blom. Lokalen mycket svårt skadad av tidigare dikesrensning. Positivt med att en återhämtning skett i år, dock hårt trängd. Akut behov av igendämning av diket som förutsättning för överlevnad. Minskar kraftigt jämfört med för drygt 10 år sedan (JEM).

**Täby** Mörtsjöns NO-sida (10I8f4-0-) uppträckt 1954 i alkärr, riklig längs ca 100 m (Hasselrot 1954). 1977 återfanns 2 skilda lokaler med totalt 800 blommande ex samt ett stort antal sterila ex (Nilsson & Gustafsson 1979b). Delokal A: Mörtsjöns O-sida (10I8f4405) alsumpskog, i gläntor. 1999, relativt riklig men ej räknad (JED); 2003, ca 30 tuvor, ej samma plats som vid besöket 1999, men inom samma 100 m-koordinat (JED, NLÖ). Delokal B: Mörtsjöns NV-sida (10I8f8f4502) lövskog, barrblandskog. 1999, relativt riklig men ej räknad (JED); 2003, minst 100-talet tuvor, svårinventerat p.g.a. kärrets dåliga forcerbarhet (JED, NLÖ). Delokal C: Mörtsjöskogen (10I8f4305) kärr under hängbro, 1993 (ASE).

C-LÄN

**Almunge** Björk (11I7f4-2-, 11I7f4134) känd sedan 1926, minst 400 ex i blom 1979 (Nilsson & Gustafsson 1979b). Från 300 m ONO till 450 m VNV om torpet, 10000-tals spridda över flera ha i grenrör-björkkärr från sjön Fjärdingens SV-del och 600 m V-ut, 1989. En delförekomst 500 m S om Rosendal, där det 1989 fanns ca 200 ex ingår nu enligt senare kartor i ett golfbaneområde (Ekman 1996). 1995, oförändrad mängd, delar av området har nu röjts (Ekman 1996); 2000, 10000-tals ex spridda över ett stort område (JEM, GEK); utefter diket från Fjärdingen och dess SV-strand; 2001, ej räknad men förefaller oförändrat riklig i björkkärr, mest i övergång mellan kärr och skog (KFR).

**Almunge** Kilsjön (11I7f3110 etc) flerstädes runt sjön i björkkärr och kärrkanter, uppträckt 2000, flera 1000-tals ex, speciellt riklig på SV-sidan (JEM, GEK).

**Jumkil** Bångens S-ände längs diket 600-750 m NO om Stigsbo (12H1g1503). Relativt riklig på 100 x 100 m<sup>2</sup> i glest björkkärr 1977 (R. Moberg). 1998, 50-100 blommande ex på 20 x 75 m<sup>2</sup> (LKA, CHA, A-K. Myrin); 2002, 60 ex inom 20 x 75 m<sup>2</sup>, flera ha skog avverkade längs diket V om lokalen (L. Hamring); 2003 utmed ett djupare, 2 m brett dike, 200 m från klarvattenytan (12H1g1603) sankmarker (USW); 2004, 25 sterila, 30 fertila (L. Hamring).

**Jumkil** Kallås vid Jumkilsån, känd sedan länge, 5 ex återfunna 1977 (12H0f3849, F. Björkbäck) ej 1998 (LKA m.fl.).

**Jumkil** Kallåsbäcken 100-400 m S om Boda (12H0f4547-4747). Känd sedan 1920, då riklig och spridd från Jumkilsån upp till Rödmossen. 1977 sparsamt på 2 näraliggande lokaler (F. Björkbäck). 1998, 200 blommande skott längs 300 m i bäck och dikeskanter, i övrigt sökt utan återfynd från Rödmossen ner till Hedbron (LKA, CHA, A-K. Myrin); 1999, ca 200 ex längs 150 m av bäcken, ej återf. i övrigt längs bäcken (PAN).

**Jumkil** Mellan Hedbron och Fagerdal vid Jumkilsån, känd sedan länge, 1 tuva 1977 (12H0g3304, L-O. Schedin).

**Jumkil** Rödmossen, omedelbart S-ut (12H1f0147) sumpskog, 2003 (USW).

**Järlåsa** Karinbo 450 m N-ut, 50 m O om bron vid Skullalund (12H0f2843). Känd från Karinbo sedan 1917. 1977 återfanns 5 ex i dike mot åker och betesmark (F. Björkbäck). 1998, över 200 blommor i ett bestånd om 2 m<sup>2</sup> i dike S om bäcken (LKA, CHA, A-K. Myrin); 2002, 50 ex, 1 m<sup>2</sup> (L. Hamring); 2003, 22 fertila, 8 sterila (L. Hamring); 2004, 18 fertila, 52 sterila (L. Hamring).

**Söderfors** Gässön strandäng på V-sidan (6702110, 1577880) 2004 (ASV, KFR).

**Söderfors** Jörsöns O strand, O om Jörsötorpet och 1000 m N-ut (13H0f0545) 2003 (SVS).

**Söderfors** Novilla 500-800 m N-ut, nära Dalälven (12H9f4245) öppen myr, 1999 (BJO, LJO).

**Söderfors** Untradammen, 1400 m SV om Untra gård (12H9g4222) strand mot Dalälven med badplats och varierande skog med bl.a. stora ekar, 2003 (N. G. Andersson).

**Tierp** Badplatsen i Mehedeby samt skog och odlad mark S-ut (13H1h0222) 2003 (B. Hemström).

**Tierp** Mehede 500 m V-ut (13H0h4423) sumpig skogsmark, bl. a. alsumpskog i nordvästra delen, 1991 (M. Thuresson).

**Älvkarleby** 500 m SO om Ambricka båtstad (13H2h2128) sumpskog, 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Björkön tvärs Båtfors (13H1g1028) tidvis översvämmad skog, 2003 (SVS).

**Älvkarleby** Ekängen, O om Hyttövägen, 500 m N om väg E4 (13H2g1126) 2003 (B. Hemström).

**Älvkarleby** Harön (13H0g4630) 2003 (SVS).

#### D-LÄN

**Åker** Bromsbodakärren 300 m V om Bromsboda (10H4e2406) i alkärr, först funnen 1946. 1977, 20 ex (HRY) 7 blommande och ca 100 sterila ex på några m<sup>2</sup> (Nilsson & Gustafsson 1979b). 1980, återsedd men ej fertil (HRY); 1998, ca 100 blommande ex (S) (LKA); 2000, endast några små bestånd med svag blomning (LKA); 2001, i dikat alkärr, ca 100 ex 10 x 10 m<sup>2</sup> (BAN, BKA); 2002, ca 100 ex inom 10 x 10 m<sup>2</sup>, beståndet fortfarande stabilt (BAN); 2003, oförändrat (BAN).

#### U-LÄN

**Harbo** Igelbäcken nära Igelsjön (12H2g1824 etc)

även härifrån samt från Bybäcken känd sedan åtm. 1920-talet. Återf. rikligt på 50 m<sup>2</sup> vid bäcken V om Igelsjön 1977 (L-O. Schedin). 1998, arten inventerad längs bäcken från Björkmyren via Igelsjön till skogsvägen mot By, massvis och säkert med över 10000 blommor i dikes- och bäckkanter etc. (12H2g1824) rikligt i igenväxande slättermark nära diket (12H2g1524). I övrigt 5 småbestånd (12H2g2514-15) 3 bestånd (12H2g2417) 4 småbestånd (12H2g2118) samt 6 småbestånd (12H2g1821) (LKA, CHA).

**Harbo** Marstalla SV- och V-ut vid bäcken (12H2g3015 etc.) känd från Marstallabäcken sedan åtm. 1920-talet. Återf. vid bäcken/diket nära Björkmyren (12H2g2614-2714) samt V om Marstalla (12H2g3216) på båda ställena sparsamt 1977 (F. Björkbäck). 1998, riklig längs 40 m av bäcken i betesmark (12H2g3015) i övrigt enstaka småbestånd: 1 tuva (12H2g3216) 5 smågrupper (12H2g2915) 1 litet bestånd (12H2g2714) (LKA, CHA).

**Nora** Mattön, 2500 m O-ut, på båda sidor av vägen (12H7c0-2-) alsumpskog, 1999, talrika ex (LJO).

**Nora** Oxnäsbergets SV-sida (12H6c1215) körväg genom f.d. slättermark, 2000 (LKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Västra Ryd** Örnäs (Thedenius 1871) ej återf. under 1990-talet men ser lämpligt ut vid norra stranden (JEM, GEK);

C-LÄN **Jumkil** Jumkilsån vid Andersbo; Karlsund i dike; Bolandet vid landsvägen 1917 (senare utgången);

**Söderfors** ett 20-tal lokaler främst nära Dalälven;

**Älvkarleby** Åtminstone ett 20-tal fynd, främst i Dalälvens närhet.

D-LÄN **Björnlunda** Bjursnäs 1888, eftersökt i sumpskogar nära Bjursnäs men ej återf. (R&W 2001); **Åker** Bromsbodakärren 1946 (R&W 2001).

U-LÄN **Nora** ca 3 lokaler omkring Mälby nära Dalälven.

### Tidigare floraväktararter som inte längre ska ingå i övervakningen

Flera av de tidigare övervakade arterna har fått en ändrad hotklass och är inte längre så hotade som vi tidigare trodde. Andra arter har fallit ur listan då de enligt kriterierna inte funnits tillräckligt länge i lan-



*Centaurea nigra* - svartklint  
Foto: Mora Aronsson

det för att betraktas som inhemska. Dessa arter har i nya rödlistan beteckningen NA (ej tillämplig).

### *Centaurea nigra* – SVARTKLINT

Ej tillämplig (NA)

Arten har huvudsakligen kommit in i landet som förorening i gräs- och vallfrö i äldre tid. I området föreligger en aktuell lokal i D län. De enstaka äldre förekomsterna var troligen helt tillfälliga. Två nyfynd av svartklint i Upl på störd mark är också troligen tillfälliga. Hybriden mellan svartklint och rödklint, *C. x decipiens*, banklint är funnen på två lokaler i Stockholmsområdet (Edelsjö 2000).

D-LÄN

**St. Malm** Nimmen ca 150 m NV-ut (09G5f3801)

igenväxande f.d. ängsmark med planterad ca 20-årig granskog, känd sedan åtm.1982. 1993, kvar (BKA); 1996-1997, på 10 x 20 m<sup>2</sup>, hotad av den skuggande granskogen, blomningen minskar (BKA); 1999, oförändrat men få blommande ex, granarna bör röjas bort (BKA); 2000, beståndet minskar alltmer, i år ej i blom, röjning krävs för att rädda arten (BKA); 2002, ca 50 m<sup>2</sup>, granskogen sluter sig alltmer och hämmar blomningen. I år fanns inga blommor. Granarna närmast måste bort. Markägaren är positiv (BKA).

AB-LÄN

**Lidingö** Södergarns ristipp, i N kanten av deponin, sannolikt tillfällig inkomling. 2003, 1 planta med 3-5 stänglar i knopp (JED, ASV).

**Stockholm** Stockholm, Frescati hållplats, 100 m S om järnvägsövergången (1017f0225) tillfällig förekomst. 2001, 1 planta (ASV, GOD). 2003, ej återf. (ASV).

### Äldre fynd

AB-LÄN **Lidingö** Parkvägens station, på järnvägsbanken 1941, ej återf. vid kontroll 1992 (HGU); **Nacka** Danvikskrokar, troligen tillfällig på kvarnavfall, 1926, ej sedd senare.

C-LÄN **Älvkarleby** Skutskär i vägkant 1916-1917.

### *Chaerophyllum aureum* – GULDKÖRVEL

Ej tillämplig (NA)

Artens svenska förekomster är huvudsakligen förvildade från botaniska trädgårdar, men den anses även ha kommit in i landet med så kallat parkgräsfrö. Både i Stockholm och Uppsala är den sannolikt förvildad. Artens ursprung på de aktuella lokalerna i Solna, Sundbyberg och Bondkyrka är mer osäkert, kanske spridd med jord eller plantmaterial. Arten och dess uppträdande beskrivs i samband med fyndet i Solna av Anderberg (1992).

AB-LÄN

**Solna** Råstasjöns O-ände vid strandpromenaden (10I7e0445) på parkartad slänt. Vid upptäckten 1991 var det 1000-tals ex (AAN). 1995-1999, oförändrat riklig på över 100 m<sup>2</sup> (JED); 2002, oförändrat riklig (JED); 2003, minst 2000 blomstänglar inom ca 10 x 35 m<sup>2</sup> (ASV).

**Stockholm** Bergianska trädgården i gräsmark strax N om Italienska terrassen (10I7f0421, 6585455, 1627155) flera ex (JEM); 2004, 89 blommande och sterila ex i gräsmark, stigkanter (ASV).

**Stockholm** Frescati hållplats strax N-ut (10I7f0525) i vägkant V om järnvägen utanför Bergianska trädgården, känd sedan 1929. 1986, 7 ex (JEM); 1995, relativt riklig längs ca 15 m (JED); 1996-1999, oförändrat, beståndet slås av ibland i samband med vägkantslätter (JED, HGU, JEM m.fl.); 2000, huvudbeståndet ej kontrollerat; 2003, 14 blommande och sterila plantor i häck mot handelsträdgården (ASV); 2004, 10 blommande och sterila ex (ASV).

**Stockholm** Frescati hållplats, 100 m SSV om stationen (10I7f0225, 6585410, 1627530) ca 10 ex i vägkant och häck mot järnvägen (JED, JEM) 2003, 11 blommande och sterila ex i häck mellan grusväg och järnväg (ASV); 2004, 12 blommande och sterila ex (ASV).

**Stockholm** L. Frescati N om Botaniska Inst. nära trädgårdsmästarbostaden (10I6f4-2-, 6584890, 1627530) ett stort bestånd i skogsbacke, känd åtminstone sedan 1964 (HEW). 1998-1999, stabil och riklig förekomst (HEW); 2003, minst 1000 blommande stänglar inom 10 x 15 m<sup>2</sup> i slänt nära byggnaden (ASV); 2004, 168 m<sup>2</sup> i grässlänt, oförändrat bestånd inom 12 x 14 m<sup>2</sup>, blomstänglar avklippa, nya bladskott uppväxta (ASV).

**Sundbyberg** Rissneleden vid Artillerivägen (10I7e1213) ca 20 ex 1990-1992 (TER). 1999, riklig och troligen ökande i vägslänt och busksnår (JED, HGU); 2003, minst 500 blomstänglar inom 5 x 30 m<sup>2</sup> (ASV).

C-LÄN

**Bondkyrka** Norra Norby gård (11I7a1208) upptäckt 1978 (M. Thulin). 1998, 2 grupper om vardera ca 30 ex, endast få i blom (OEM) tätt bestånd på 6-7 m<sup>2</sup> (HWE); 1999-2000, ett ca 10 m<sup>2</sup> stort

renbestånd i hagkant, samt ca 270 spridda ex strax V-ut, 1999 slogs området efter fruktsättningen, men beståndet oförändrat 2000 (HWE); 2004, flera delgrupper 10x2,5, 1x1, 1x1, 2x3m, förefaller livskraftig (KFR; H. Andersson).

**Uppsala** Botaniska trädgården, mellan huvudentrén och P-platsen, först rapporterad av HGU 2002, förvildad i gräsyta (HGU). 2003, en kvadratmeterstor rugge (ASV); 2004, mellan parkeringen och entrén till nya avdelningen, S om grusgången, avklippt men nya dm-höga skott uppkomna, återfynd (ASV; H. Andersson).

**Uppsala-Näs** Vreta nära Vretaudd, i trädgårdsland, 1990-talet? 1998, ej kvar (LJO).

### Äldre fynd

C-LÄN **Uppsala** Slottsbacken ovan Slottskällan, förvildad 1903 – åtminstone 1945; Carolinaparken, 1 grupp förvildad 1954; Stadsskogen kring två sopgrötar, 1930-talet, troligen utkommen från Botaniska trädgården.

### *Chaerophyllum bulbosum* – ROTKÖRVEL

Ej tillämplig (NA)

Flertalet förekomster torde vara förvildade från odling i äldre tid. Några fynd visar att den även kom in som adventiv vid kvarnar och barlastplatser. Känd sedan 1884 vid Experimentalfältet, d.v.s. nuvarande Stockholms Universitet i Frescati, där den ännu finns kvar på flera platser. I övrigt en aktuell lokal i AB län och sex i D län. År 2001-2003 förekom rotkörvel på sex lokaler i Sörmland och åtta i Uppland, varav sju närbelägna lokaler kring universitetsområdet Frescati.

AB-LÄN

**Stockholm** Frescati, 100 m N om Arrheniuslaboratoriet vid väderstationen (10I7f0132) torrslänt etc., massvis 1988-1996, även spridd till omgivande skogsbryn och slånsnår (HGU, MOA, JED m.fl.). 1999-2000, mycket riklig (JED, HGU); 2003, ca 800 ex i bryn till lövdunge (ASV).

**Stockholm** Frescati, Arrheniuslaboratoriet V-ut vid Gröna Villan (10I6f4930) 1991-1995, 1996 byggdes nya hus på platsen varvid större delen av beståndet spolierades (JED m.fl.). 1997, något 10-tal ex på några m<sup>2</sup> kvar alldeles i kanten av den schaktade marken (JED); 1999, ett 10-tal ex i rabatter och snår (JED, HGU); 2003, 50 ex i rabatt och snår (ASV).

**Stockholm** Frescati, Fiskartorpsvägen ca 150 m SO "Blå husen" (10I6f4535) i vägslänt, 1998, minst 100 ex längs ca 20 m (JED). 1999, över 200 ex, nu även funnen på andra sidan vägen i igenväxande gräsmark (JED, HGU); 2000, även funnen strax V-ut, ca 20 ex i buskage vid P-platsen S om "Blå husen" (AHA); 2003, 250 ex (ASV).

**Stockholm** Frescati, mellan Juristhuset och Aula Magna, gräsmark, lövsnår, känd åtm. sedan 1980-talet. 1995, ca 50 ex (MOA); 1999 minst 50 ex (JED, HGU); 2000, oförändrat (HGU); 2003, 100 ex SO om Juristhuset (ASV).

**Stockholm** Frescati, Restaurang Lantis V-sida (10I6f4630) lövbuskslänt, känd åtm. sedan 1980-talet. 1996-1998, mycket riklig, endast kanten av beståndet skadat i samband med nybyggnation (JED); 1999, riklig som tidigare (JED, HGU); 2000, oförändrat (HGU) dessutom funnen med 100-talet ex vid Småbrukarhemmanet (AHA); 2003, minst 400 ex i slänt bland lövträd (ASV).

**Stockholm** Frescati, strax N om T-baneuppgången, O om Frescativägen, N om Svante Arrhenius väg (10I7f0028) bryn mot gräsmatta, 9 ex 1997 (JED). 1999, ett 10-tal avklippa ex (JED, HGU); 2003, 40 ex (ASV).

**Stockholm** L. Frescati, slänten V om Wallenberg-laboratoriet (10I6f4-2-, 6585050, 1627640) känd även före Botans tillkomst. 1996-1997, ännu kvar men varierande mellan olika år (HEW); 1998, ca 50 ex (HEW); 1999, kvar (HEW); 2003, 250 ex (ASV); 2004, 270 m<sup>2</sup> i talldunge, oförändrat bestånd inom 15 x 18 m<sup>2</sup> (ASV).

**Stockholm** Södermalm vid Hornsbruksgatan, i rabatt 1994-1995, ej senare (HGU) här sannolikt avsiktligt insädd.

**Sundbyberg** Lötsjöns V-ände mot Ursviksvägen (10I7e0326) riklig i pestskräprabatt 1992 (L. Ceder). 1995, 100-tals ex på närmare 100 m<sup>2</sup> (JED); 1999, 100-tals ex på över 50 m<sup>2</sup> (JED); 2000, troligen något färre antal ex (JED); 2002, 100-tals ex oförändrat riklig (JED); 2003, ca 100 ex, avklippa 2 dm från marken (ASV).

D-LÄN

**Floda** 200 m NNV om f.d. Bie gård (10G0e1835) 1982 (Folke Lind). 1988-1994 (BKA); 1995, flera

100-tals ex vid grunder och kvarstående ekonomi-byggnader på båda sidor vägen (LKA); 1996, många 100-tals ex runt ladan på V-sidan av landsvägen, ladan på O-sidan av vägen är riven och området skyltat som P-plats, 100-150 ex finns kvar i en slänt (LKA). Behovet av skydd samt annan placering av P-platsen har diskuterats med en representant från kommunen (BKA); 1998, riklig, koncentrerad till tre platser (BKA); 1999, ca 1000 ex (BKA); 2000, beståndet konstant, på fem separata dellokaler (BKA, KGA); 2001, ca 700 ex på ca 1000 m<sup>2</sup>, fem dellokaler på båda sidor vägen. Grävningsarbeten för ledning har spolierat en delokal, inga fynd på den sydligaste dellokalen, där det fanns hundratal ex år 2000 (KGA); 2002, ca 2100 ex på ca 1000 m<sup>2</sup> (KGA); 2003, ca 570 ex (KGA); 2004, ca 400 ex (KGA).

**Julita** Äs gård strax NV-ut (10G1d4722) vid f.d. ladugård respektive trädgård, på gammal gårdsplan samt i betesmark, känd sedan 1944. 1991, ca 1000 ex (JEM); 1995, flera 100-tals ex (LKA) mycket riklig (JEM); 1996, många 100-tals blommande ex, miljön oförändrad (LKA); 1998, riklig och spridd, miljön tycks stabil (MOA, JEM m.fl.); 1999, minst 1000 ex (BKA); 2000, ca 500 ex (BKA, KGA); 2001, ca 700 ex på ca 500 m<sup>2</sup> (KGA); 2002, ca 2150 ex på ca 500 m<sup>2</sup> fördelade på 8 dellokaler (KGA); 2003, ca 2100 ex (KGA); 2004, ca 1800 ex (KGA).

**Julita** Grindstugan 200 m S-ut (10G2d0224) i grustag, 1985 (Folke Lind). 1988 (BKA); 1995, 100-tals ex (LKA); 1996, 200-300 ex i den inre delen av grustaget, miljön oförändrad (LKA); 1999, ca 400 ex i grustaget och dess igenfyllda delar (BKA); 2000, ca 200 ex, beståndet närmast vägen spolierat p.g.a. schaktning (BKA, KGA); 2001, ca 170 ex (KGA); 2003, ca 800 ex (KGA).

**Julita** 700 m ONO om Fisketorp vid Limsäter (10G2d0714) i skogsbacke och åkerren i öst- till söderläge, mycket frodvuxna. Lokalen upptäckt 2001 (KGA). Inget hot f.n., 2001, > 1000 ex på ca 500 m<sup>2</sup> (KGA). 2002, > 800 ex på ca 500 m<sup>2</sup> (KGA); 2003, > 800 ex (KGA); 2004, > 300 ex (KGA).

**St. Malm** Eriksbergs slott ca 500 m S om slottet (09G6g4131) gammal avfallsplats på granplanterad åkerholme, upptäckt 1984 (BKA). 1995-1996, 1

ex, lokalen oförändrad (LKA); 1998, 10-talet ex (BKA); 1999, 7 ex, hotas av igenväxning, viss avverkning och röjning behöver utföras (BKA); 2001, 26 ex (BKA); 2003, 15 ex (BKA); 2004, 16 ex (BKA).

**St. Malm** Djulfors 150 m NV om (09G7g0231) lövskogsbyn, 1988 (BKA); 1995, ca 50 ex (LKA, BKA); 1996, ca 40 ex i hög och tät vegetation av kirska och nässlor, lokalen oförändrad (LKA, BKA); 1998, 20-talet ex (BKA); 1999, 1 ex i svår konkurrens bland nässlor (BKA); 2001, 25 ex (BKA); 2003 40 ex (BKA); 2004, ca 75 ex (BKA).

**Ö. Vingåker** Beckershov 100 m N om huvudbyggnaden (09G7c1428) 1992 (A. Gustafsson). 1995, ej återf. (LKA, BKA).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Nacka** Kvarnholmen 1933.

AB-LÄN **Djurö** Sandhamn ca 1920; **Solna** Hagalund 1930; **Stockholm** Ladugårdsgärdet 1892.

C-LÄN **Bondkyrka** Stabby backe 1921-1931, troligen utkommen från Botaniska trädgården; **Håtuna** Aske 1909-1924; Signhildsberg 1925; **Uppsala** Gamla Botaniska trädgården, förvildad 1810-1820-talen.; Nuvarande Botaniska trädgården på S-sidan, rikligt förvildad 1920-1930-talen.

#### *Erucastrum gallicum* – KÅLSENA

##### Ej tillämplig (NA)

Kålsenapen är en utpräglad adventivart som förr kom in med barlast etc. i hamnar och som förorening i spannmål vid kvarnar. I Stockholmstrakten dyker arten ännu upp, men oftast tillfälligt, i närheten av de f.d. kvarnarna och i hamnarna. Då artens frön verkar överleva länge i fröbanken kan den visa sig med långa mellanrum på gamla lokaler (Zachrisson 1994). År 1999 hittades arten på hela fem nya lokaler, och återsågs på en av dem under år 2000. Under perioden 2001-2003 konstaterades sju aktuella lokaler. Fyra äldre lokaler från Srm rapporteras av Rydberg & Wanntorp (2001).

AB-LÄN

**Boo** Kummelbergets industriområde i O-delen (10I6h2-4-) på nybyggnadsområde. 1999, 3 ex på högar av tegel och grus (HGU).

**Brännkyrka** Hammarbybacken (10I5g2712) 2 ex 1986 (JEM). 1995, 3 ex på N-sidan; 1996-1998, ej

återf. (HGU, JED).

**Brännkyrka** Högdalstippen (10I4f2636) jordupplag, senare bortschaktat, upptäckt 2001, 2 ex (JED).

**Gustavsberg** Kovikstippen (10I6j3501) nyschaktad jord på soptipp. 2001, 15 ex (JED). 2002, 40 ex (JED, HGU, E. Ljungstrand); 2003, 25 ex (JED).

**Gustavsberg** Skeviksbacken (10I6j3910) f.d. soptipp. 1999, ca 70 blommande ex samt många små vegetativa på rivningsavfall (JED). 2000, ej återf., ytlagret på den f.d. tippen blev fullständigt omschaktat under året (JED); 2002, 10 ex längs stig (HGU).

**Häverö** Herrängs Folkets Hus, utfyllnadsmark, 10-30 ex 1992-1993. 1994-1997, ej återf., nu gräsmatta, bevakning upphör (EZA).

**Häverö** Herrängs IP, utfyllnadsmark, 21 ex 1993. 1994, ca 35 blommande ex; 1995, 100-tals ex; 1996, ej återf.; 1997, 2 ex, ej senare, bevakning upphör (EZA).

**Häverö** Markdalsnäs, utfyllnadsmark, 1 ex 1993. 1994-1997, ej sedd, bevakning upphör (EZA).

**Lidingö** Trolldalstippen (10I7g2-1-, 6587610, 1631840) lokalen upptäckt 2003, totalt 4 spridda ex (JED); 2004, 10 ex (JED, HGU).

**Nacka** Henriksdal, Kvarnholmsvägens refug (10I5g4012) 1984 (PSL). 1994 sparsam; 1995, 45 ex (JED); 1996, ca 30 ex (JED); 1997, observerad men ej räknad (JED); 1998, ca 80 ex (JED, HGU); 2003, ca 15 ex på vägens mittrefug (JED).

**Nacka** Kvarnholmen, oljehamnen, 1980-talet.

**Stockholm** Frihamnen strax NV om Tullhuset (10I6g2714) invid jordhögar på schaktmarksområde 2001, 45 ex (JED).

**Stockholm** Gröndal under Liljeholmsbron (10I5f4-1-) sparsam 1997 (LTA, L. Blom). 1999, ej återf. (JED).

**Stockholm** Hammarby fabriksväg 200 m SV om Sickla kanalbro (10I5g2811) vägkant. 1999, ca 20 ex på nystörd jord i vägkant, nära tunnelbygget (JED). 2000, ej återf., området kraftigt omschaktat (JED).

**Stockholm** Ladugårdsgärdet mot Värtavägen (10I6g2406) nygrävd gräsmatta, 1 ex 1995, ej sena-

re (JED).

**Stockholm** Norra Hammarbyhamnen, på jordhög 1986 (PSL, JEM).

**Stockholm** Stora Skuggans f.d. skjutbana, schaktmark, 1985 (GTH).

**Stockholm** Södermalm vid Bofils båge, i gräsmatta, sporadisk på 1990-talet. 1994, sparsam (POK).

**Stockholm** Södra Hammarbyhamnens industriområde vid Kölnavägen (10I5g3105) på jord- o. grusupplag. Upptäckt 1996, då ca 20 ex på en stor jordhög (JED). 1997, 90 ex, nu även spridd till omgivande grusplan (JED); 1998, fortsatt expansion, nu över 200 ex (JED, HGU); 1999, över 250 ex, senare på hösten/vintern tippades stora mängder schaktmassor här (JED); 2000, området nu helt omschaktat inför nybyggnation, ca 10 ex kvar i en slänt i kanten (JED); 2001, ca 5 ex invid ett elskåp, bebyggelse påbörjad (JED).

**Stockholm** Värtaverket inne på avstängslade tomtens N-sida (10I6g3-0-) ruderatmark. 1999, ca 10



Lavatera thuringiaca - gråmalva  
Foto: Mora Aronsson

ex (AHA).

D-LÄN

**Kjula** Kjula trafikplats 1500 m O-ut (10H6a3-0-) gräsinsåning vid motorvägsbygge. 1999, 1 ex, troligen tillfällig (OAN).

*Festuca filiformis* – FINSVINGEL

Ej tillämplig (NA)

Finsvingeln är i Sverige huvudsakligen inkommen med importerat tyskt gräsfrö, vilket mest användes i parker och villaträdgårdar, främst kring sekelskiftet. I Skåne är den även känd från några platser där den misstänks ha kommit in med importerade trädplantor. På parklokaler fanns den ofta i sällskap med bl.a. hårdsvingel, skuggsvingel, parkgröe och rapunkelarter. Arten är närtstående färsvingeln och kan mycket lätt förväxlas med former av denna. Samtliga äldre fynd nedan gjordes av Hylander under hans arbete med parkfröinkomlingar (Hylander 1943). En aktuell, sannolikt relativt nyintroducerad förekomst föreligger, men arten bör kunna finnas kvar på några av de äldre lokalerna och bör eftersökas.

AB-LÄN

**Österhaninge** Brandbergen vid östra Klockarleden (10I2h300, 66563130, 1635670) i vägslänt med bl.a. rödsvingel och rotfibbla, troligen en relativt modern insåning, upptäckt 1998 (HGU S). 2002, enstaka tuvor (HGU, ASV). 2004, 5 ex (HGU, UJO).

Äldre fynd

AB-LÄN **Brännkyrka** Fagersjö, Villa Bergsgården vid Vildandsvägen 1935; **Lidingö** Tykö park 1935; Kappsta 1938 (UPS) ej upptagen av Hylander (1943); **Nacka** Saltsjöbaden vid Grand Pensionat Barnekow 1939; **Solna** Karlbergs park 1935; **Stockholm** Skeppsholmen 1929-1930; Torphagen 1941; Blockhusudden 1935.

D-LÄN **Hyltinge** Sparreholm 1939, ej återf. 1994 (R&W 2001); **Strängnäs** Domkyrkan, i gräsmatta 1944 (UPS); **Södertälje** Villa Malinsbo nära Centralstationen 1942; **Trosa** Trosa (eventuellt i Societetsparken) 1941 (UPS) ej upptagen av Hylander (1943); **Överselö** Tynnelsö gård i parken 1939.

C-LÄN **Uppsala** Botaniska trädgården, i gammal gräsmatta 1936 (UPS) ej upptagen av Hylander (1943).

*Festuca heterophylla* – SKUGGSVINGEL

Ej tillämplig (NA)

Även denna är en art som kommit till parker och äldre villaträdgårdar med importerat gräsfrö, huvudsakligen

kring sekelskiftet. Den växer ofta i sällskap med andra sällsynta gräsfröinkomlingar som är typiska för denna typ av insåningar. Arten är svårbestämd och ofta förväxlas mycket lätt med former av rödsvingel och speciellt med dess smalbladiga tuvade form (*F. rubra* ssp. *commutata*). Huvuddelen av de äldre fynden gjordes av Hylander under 1930- och 1940-talen i samband med hans arbete kring de för parker typiska gräsfröinkomlingarna (Hylander 1943).

#### AB-LÄN

**Brännkyrka** Farsta strand på ödetomtsrest NV om Ågestabron (10I4g0304) upptäckt 1995 (HGU).

**Brännkyrka** Forsen, längs gångväg till Forsen 8 (10I4g0319) i N-vänd slänt med parkgröe och vitfryle, ett begränsat bestånd med flera tuvor, upptäckt 1994 (HEW).

**Frustuna-Kattnäs** Södertuna slottspark 300 m ONO om slottet (10H0h0713) känd från parken 1910-1936, återf. i lundartat parti intill jogging-spår 1994 (HEW, R. Sundin). 1995-2004 tämligen riklig och konstant år efter år (HRY).

**Hölö** Tullgarns park, 1980-talet, på 1990-talet sökt men ej återf. (R&W 2001).

**Järfälla** Görvelns slottspark (10I8c2224) 1995 (E. Grönlund).

**Lidingö** Kappsta park, känd sedan 1935, återf. nära stranden i SO (10I6g2244) ett mindre bestånd 1996, parkartad skog, mest i stigkanter (HGU, JED, belägg i S, bestämt av TKA). 2001, flera spridda tuvor längs några 10-tal meter (JED); 2002-2003, relativt riklig längs stigkanter (HGU, KST).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Boo** Höja nära Hasseludden i skogsbacke mellan 2 villor, 1 tuva 1936; Gammeludden 1936; **Brännkyrka** Fagersjö, Villa Bergsgården vid Vildandsvägen 1933-1936; Villa Lyran (R&W 2001); **Hölö** Tullgarns slottspark, 1 tuva 1939; **Nacka** Saltsjöbaden i parken vid Grand Pensionat Barnekow 1939; **Lidingö** Skärsåtra vid Solbacken, innanför grinden i mängd 1936; Tykö park 1935; Hustegaholm 1936; Björnbo 1939; **Lövö** Drottningholm vid Villa Henriksberg 1939; **Solna** Karlbergs slottspark 1935; **Stockholm** Blockhusudden 1935; Experimentalfältet 1939.

C-LÄN **Bondkyrka** Villa Strandhyddan mellan Flottsund och Graneberg 1936; **Bred** Strömsberg 1936; **Forsmark** Forsmarks kyrkogård (12I9f2249) känd sedan 1936, eventuellt återf. med några tuvor 1998, i kanten av en

almhäck, bestämningen dock ännu något osäker (OEM); **Knivsta** Noors park (11I4c3434) känd sedan 1935, 1 trolig? tuva återf. 1998 (OEM); **Skokloster** Skoklosters slott vid södra väggen 1938; **Uppsala** Käbo vid Sernagården (S. Rudbecksg. 16) 1937; Botaniska trädgården vid södra och norra muren 1931-1942; Sjukhusparken 1943-1944.

D-LÄN **Hyltinge** Sparreholms slottspark, talrik 1939, ej återf. 1994 (HEW); **Överselö** Tynnelsö gård 1938-39; **Österåker** Österskär vid villa nära tennisplanen 1936; Österskär vid Villa Cohrs 1936.

#### *Galium pumilum* – PARKMÅRA

Ej tillämplig (NA)

Ytterligare en art som kommit in med parkgräsfrö kring sekelskiftet (Hylander 1943, 1949). Dessutom tycks den även ha kommit in med vallfrö förr i tiden och samväxer ibland med stortimjan som kommit in på samma sätt. En hel mängd äldre uppgifter föreligger från området, men mycket få aktuella fynd. Sannolikt är arten något förbisedd och bör eftersökas på de äldre lokalerna.

#### AB-LÄN

**Boo** Skepparholmen på udden samt strax innanför, i gräsmark i äldre park (10I6h3340) 2 delbestånd om några m<sup>2</sup> vid upptäckten 1994, även blå- och vitrapunkel etc. (JED). 1998, oförändrat relativt riklig (JED, HGU); 2003, 30 m<sup>2</sup>, på udden spridda bestånd täckande totalt ca 30 m<sup>2</sup>, innanför udden på en fläck om ca 0,5 m<sup>2</sup>, uppenbarligen har arten ökat på själva udden, eventuellt. p.g.a. att det har betats svagt av en häst tidigare år, nu dock i ohävd (JED, HGU).

**Bromma** Ålsten, f.d. Granliden, ödetomt (10I5e4026) på stig under hängpil, spridd på ca 5 m<sup>2</sup>, med *Festuca brevipila*, rapporterad 1960. 2003, 5 ex (HGU).

**Stockholm** Långholmen NO om fängelset (10I5f4916) i gräsmark, upptäckt på 1980-talet (PSL) återf. 1994 (HGU) förr även vid Karlshälls gård på Långholmen. 1999, på några m<sup>2</sup> (HGU).

#### C-LÄN

**Uppsala** Botaniska trädgården vid norra muren 1933-1936, återsedd i gräsmatta i barrträdskvartret 1971 (N. Lundqvist).

**Vätö** Ivarsudde (11J6f4645, 6634601, 1679519) 2004, 500 ex i gräsmark på gammal tomt (JEM, KST).

D-LÄN

**Björkvik** Marieberg (BKA, R&W 2001).

**Björkvik** Svartbol, omkring 1990 (P. Vik).

**Frustuna-Kattnäs** Södertuna slottspark (10H0h) 200 m O om kursgården i gräsmark nära stig, 1985 (HRY).

**Husby-Oppunda** Mellsäter (09H7b0115) 1980-talet (G.Lindstedt).

**Ludgo** Davik 200 m N om gården (09H6f4405) riklig i betesmark, 1981 (HRY). 1995, ännu riklig (HEW, N. Wikström); 1999, har minskat starkt i den hårt betade hagen, nu endast enstaka ex (HBE).

**Ludgo** Penningby 200 m N-ut (09H7f4015) 1984 (AKI).

**Ludgo** Skinnarhagen 350 m NNO-ut (09H6f4823) 1984 (AKI).

**Ludgo** Trollesund 1000 m NNV-ut (09H9f4608) 1984 (AKI).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Blidö** Yxlan 1913; **Danderyd** Stocksberg vid Stocksund i grässlätt 1930; **Djursholm** vid Strandvägen 13, år 1939; **Husby-Ärlinghundra** Steninge slott i gräsmatta 1951; **Lövö** Drottningholm vid Villa Henriksberg 1939; **Lidingö** Kappsta park tämligen riklig 1929-1939; Solbacken i Skärsåtra 1936-1938; Tranholmen 1852-1889, ej sedd senare; **Nacka** Saltsjöbanan flerstädes mellan Danviken och Alphyddan 1913-1920, samt Duvnäs-Storängen vid järnvägen 1931; **Salem** Fågelsta 1921; **Solna** Ålkistans banvall 1914; **Spånga** Spånga station N-ut i hårdvall 1915; **Stockholm** Ålkistan vid Villa Fridhem 1914-1936; Bergianska trädgården i gräsvallar 1906-1913; Skeppsholmen 1929; Blockhusudden 1931-1935; Röda korsets sjukhem i väggkant 1928; **Stockholm** Långholmen vid Karlshäll 1935; **Vaxholm** Bogesunds slott, vid landsvägen ca 1920-talet, i mängd i gräsplanerna framför slottet 1939; **Vätö** Ivarsudde i villapark, 1 grupp 1936; **Östra Ryd** Rydboholm, troligen 1920-talet; **Överenhörna** Utan lokalangivelse (R&W 2001).

C-LÄN **Alsike** Kungshamn (11I6a) i torrängar ca 1970 (Bräkenhielm & Ingelög 1972); **Bondkyrka** Fristaden vid Graneberg, även i skogsmark, troligen 1930-talet; **Danmark** Bergsbrunna station, först 1877 i klörevall, 1900 i gräsmatta, återsedd nära järnvägen 1931-1935, även spridd längs banvallen S-ut till Nybygget; Bergsbrunna lanthem i skogsbacke troligen på 1950-talet; Högtomt, riklig i backar samt åker- och dikesrenar

troligen på 1950-talet, ej återf. 1998 (OEM); **Forsmark** Forsmarks kyrkogård 1936; **Knivsta** Noor 1921-1935, ej återf. 1998 (OEM); **Simtuna** Strömsnäs i parken 1935-1937; **Uppsala** Kyrkogården 1919; Sturegatan 18 i gräsmatta 1922; Österplan i gräsmatta 1919; Slottet 1932.

D-LÄN **Eskilstuna** Helgesta ca 1940; **Näshulta** Hässeludden i lund 1942 (R&W 2001); Rövik i gran-skog 1942 (R&W 2001); Kvisslabergen 1944 (R&W 2001); **Strängnäs** Omkring kyrkan 1887; Gamla kyrkogården 1895; **Södertälje** Villa Sofiehill i Hagaberg ca 1935; **Överselö** Tynnelsö gård i parken 1939.

#### *Koeleria macrantha* - FIN TOFSÄXING

Ej tillämplig (NA)

Fin tofsäxing är en sydlig art som kommit till Sverige med gräsfrö (Hylander 1943). Endast ett 10-tal svenska lokaler är kända, huvudsakligen från äldre parker. Kanske bör parken i Nykvarn kontrolleras ytterligare då vitfryle nu har återfunnits där. Denna art har troligen kommit in samtidigt med fin tofsäxing på lokalen.

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Turinge** Nykvarn, sandbacke i pensionatsparken, 1909, även vitfryle samma år, ingen av arterna återfunna 1936.

#### *Koeleria pyramidata* - GRÖN TOFSÄXING

Ej tillämplig (NA)

Sällsynt parkgräsfröinkomling som huvudsakligen införts med franskt gräsfrö kring sekelskiftet (Almquist & Björkman 1940, Hylander 1943). Arten är påträffad på ett 30-tal lokaler i landet, men mycket få aktuella uppgifter föreligger. I Srm är arten funnen på två platser, varav den ena ännu är aktuell, i Upl finns 4 äldre fynd i C län.

#### C-LÄN

**Dalby** Nibble, 100 m SV om gården, strax S vägen Dalby-Västeråker i småkullig betesmark (11H5j1715) spridd längs åtm. 100 m. 1939-1963, talrik (Almqvist 1965). 2001, åtm. 500 tuvor (JED, A.Glimskär); 2003, 200-300 tuvor (LJO) oförändrat riklig (JED, NLÖ, H. Ljungberg); 2004 återfynd, stort bestånd 100 m SV om gården (O. Rosengren).

#### D-LÄN

**Ytterselö** Mälsäckers slottspark (10H7h0704) flera tuvor på sjösidan av slottet vid upptäckten 1938. 1993, återf. rikligt i gräsmatta på sjösidan (HEW, R. Sundin); 1996, täml. riklig i ohävdade gräsmattor på sjösidan av slottet (LKA); 1997, täml. riklig,

men gräsmattorna slagna (LKA); 1999, flera ex på O-sidan av fårstängslet (BKA, Mia Kavcic); 2004, oförändrat (BKA, HLE).

#### Äldre fynd

C-LÄN **Harg** Hargs bruk 1842; **Knivsta** Noors park 1910-1935, ej återf. 1998 (OEM); **Uppsala** Botaniska trädgården nära södra muren i gammal gräsmatta 1931-1935.

D-LÄN **Näshulta** Haneberg, nära stranden av Näshultasjön 1848 (R&W 2001); **Ytterselö** Mälsäkers park 1939 (R&W 2001); **Överselö** Tynnelsö gård, i parken 1939, ej återf. 1993 (R&W 2001).

#### *Lavatera thuringiaca* - GRÅMALVA

Missgynnad (NT)

Äldre trädgårdsflykting som har sin svenska huvudutbredning i Srm och Upl. Arten har hittats på minst 30 lokaler i området under de senaste 10 åren, och är funnen i såväl slottsträdgårdar som på soptippar.

AB-LÄN

**Brännkyrka** Högdalstippen, sydslutningen, 2003, 2 ruggar (ASV, HGU).

**Ekerö** Ekebyhov SO om slottet (10I5c0246, 6575260, 1614890) känd sedan 1785, återf. 1990 (HGU). 1995, mycket riklig i välganter etc (JED, NLÖ); 1996-2000, oförändrat riklig (JED, HGU); 2003, riklig (HGU); 2004, 50 ex i vägslänt vid ridhus (HGU, KST).

**Husby-Ärtinghundra** Märsta vid Ängsvägen 38, i gatudike 1994 (ASV).

**Husby-Ärtinghundra** Steninge på f.d. tipp, enstaka ex 1992, ej sedd senare (ASV).

**Järfälla** Lövsta avfallsanläggning, mot Mälarstranden (10I7c1526) i snår på avslutad del av soptipp. 2001, 3 ex (JED).

**Lovö.** Lindöbro S om vägtunneln, nyanlagd väggkant, sparsam 1995 (ASV, HGU). 1996, minst 5 ex (JED); 1997, ca 10 ex, alla dock avslagna före blomningen (JED); 2003, 2 ex (HGU).

**Salem** Lundby, i grässlutning 1994 (HEW) på 5 x 5 m<sup>2</sup> 1995 (R. Iseborg).

**Solna** Haga N grindar vid P-platsen (10I6f4713) grässlänt, känd sedan ca 1985. 1993-1998, 1 ex (JED, HGU m.fl.); 2000, fortfarande 1 ex (JED, ASV); 2003, sökt men ej återf. (ASV).

**Sundbyberg** Råsta gård, V gården (10I7e1133,

6586270, 1623350) känd sedan 1850. 1995, återf. riklig i gräsmark och beteshage, även kvar i trädgården (JED). 1997-1999, riklig och utbredd som tidigare (JED); 2002, oförändrat riklig (JED); 2004, riklig i gräsmark (MÅK, T. Åkerberg).

**Tystberga** Helgö gård i väggkant, enstaka ex 1990 (HEW). 1995, nnu kvar men tynande (HEW).

**Tystberga** Yttinge på torptomt, minst 10 ex 1990 (HEW).

**Väddö** Älmsta skola (12J0d3827) i gräsmatta, 2 ex 1994. Även hittad strax V om skolan invid lada, 5-10 ex 1994, där därefter utgången p.g.a. husbygge (GEK). 1995 ca 5 ex (GEK); 1996-1997, 1 ex vid skolan (GEK); 1998-1999, ej återf., utgången, nu hårdklippt gräsmatta (GEK, JEM).

**Västerhaninge** Ribby gård, 1986 (B. Carlberg). 1998, ännu kvar (N-E. Landell enligt HEW genom HGU); 2003, kvar (L-O. Persson).

C-LÄN

**Bondkyrka** Vårdsätra vid Lövängsvägen, två dellokaler: A: södra dellokalen. (11I6a1816); 1995, 25 ruggar (LJO). 1998, ca 40 ruggar (OEM). Dellokal B: norra dellokalen (11I6a2414) 1995, 1 rugga (LJO). 1998, sökt men ej återf. (OEM); 2002, 60 ruggar på 10.000 m<sup>2</sup>, mellan vägen och viken är bestånden trängda av konkurrensstarka ogräs och borde slås på försommaren (LJO). 2004, O om vägen tätt bestånd 20x1 m, V om vägen 2 ruggar, samt 2 ex ca 200 m längre åt norr (KFR).

**Börje** Enbacken SV om järnvägs korsningen (6640370, 1596410), jordhög mellan tomt och banvall 2004 (ASV).

**Dalby** Hammarskog (11H5j) känd sedan gammalt. 1995, i stor mängd (LJO); 1998-2000, talrika ruggar på flera ställen inom ett område av 800 x 500 m<sup>2</sup> (LJO); 2004, yta 800 x 500 m<sup>2</sup>; rik nyetabletering, massor av ex flertalet fertila (LJO).

**Danmark** Vedyxatippen (6638756, 1610953) återfynd (H. Andersson).

**Fittja** Hässle V-ut vid en gård (11H4i) på gårdsplanen 1997 (LGU).

**Rasbo** Hovgårdens avfallstation, invid återvinningsstationen (11I9c2-0-) upptäckt 2000, 2 stora tuvor i igenväxande skräpmark (JED). 2001, 2 ex

(JED, ASV); 2002, 1 ex (JED, ASV); 2003, 2 ex (ASV, H. Andersson, O. Rosengren).

**Uppsala** Kungsängen vid slamupplaget, reningsverket (1117a2140) på jordhög. 2002, 2 ex (JED).

**Uppsala** Sunnersta vid N avtaget till Graneberg (6631530, 1604040) vägkant 2 ex med totalt 6 blomstänglar nära en busshållplats 2004 (ASV).

**Veckholm** Veckholms skjutfält, på 2 närliggande lokaler vid ödetorp, kvar 1998 (GUE).

**Älvkarleby** Dragmossen sopstation (13H3i2229, 6717275, 1592910) soptipp. 2003, 1 ex (JEM, GEK).

**Östuna** Kyrkan 1000 m SO-ut (11I5d3221) 5-10 ex i gammalt grustag 1992, igenväxning som blir allt intensivare (R. Svensson). 1999, 2 ex (R. Svensson); 2000, 1 ex, området blir alltmer igenväxt (R. Svensson); 2001, 1 ex med god frösättning (R. Svensson); 2003, 1 ex med ca 100 blommor (R. Svensson).

D-LÄN

**Aspö** Lagnö 100 m NV-ut 1988 (B. Östholm).

**Bettna** Åkerö vid slottet och på avfallsplats 1992 (HEW).

**Björkvik** Seleboda 1991 (BKA).

**Björkvik** Svenstorp (Genberg 1982) 1991 (BKA, R&W 2001).

**Bälinge** Ringsö vid Olsbo gård 1984 (HRY).

**Flen** Stenhammars slott (09G9i2828) mellan sten-trappor etc., även kvar som odlad, upptäckt 1999, på 5 m<sup>2</sup> (LKA, BKA). Även ett stort bestånd vid gårdskontoret. 2000, oförändrat på ca 5 m<sup>2</sup> (BKA); 2002, inom 1 x 5 m<sup>2</sup>, oförändrat, f.n. inget hot (BKA); 2003, oförändrat (BKA).

**Floda** Granhammar, 50 m S om Floda kyrka, på vägsälant (09G9g4619). 1998, på 3 x 10 m<sup>2</sup> (BKA). 1999-2000, på 2 x 5 m<sup>2</sup> (BKA); 2001, 2 x 5 m<sup>2</sup> på norra vägsälanten, f.n. inget hot (BKA); 2002, 2 x 5 m<sup>2</sup> på norra vägsälanten, f.n. inget hot (BKA); 2003, oförändrat (BKA); 2004, oförändrat N om vägen dessutom ett stort bestånd i hagen S om vägen (BKA).

**Floda** Himlinge gård 300 m SSV-ut (10G0g0626) betesmark 1989 (HRY). 2000, flera blommande ex återfunna i vägkant (MGU); 2001, i V vägkanten,

f.n. inget hot, finns även i trädgårdar vid Himlinge (MGU); 2002, 5 ex (MGU); 2003, 5 blommande ruggar (MGU); 2004, 11 ruggar (MGU).

**Fogdö** Bergshammars slott 1986 (TCA).

**Forssa** Skedevi, gräsmattekant 1991 (HRY).

**Helgesta** Kulsta ca 500 m O-ut (09H8c4521) vid gammal torpgrund i betesmark, upptäckt 1995 (ROL). 1999-2000, 5 ex (ROL).

**Helgona** Rosenkälla nära skolan, ca 50 ex i jordslänt nedanför villorna 2002 (HRY).

**Kloster** L. Nyby avfallsanläggning, Eskilstuna soptipp (10G6i 0419, centrumkoordinat) bland nässlor etc. invid väg på soptippen. Upptäckt 2000, 1 kraftigt ex, men knappast helt nyinkommen här (JED, GOD). 2003, 3 ex (JEM m.fl.).

**Nykyrka** Århammars herrgård 1990 (P. Eldenäs).

**Nicolai** Björshults sopstation 1 ex 1992 (JEM) 1993 (LKA).

**Mariefred** Läggesta museijärnvägstation (10H4f0230) på jordtipp vid infarten. 2001, 1 ex (LKA). 2002, 1 ex (LKA).

**Sköldinge** 400 m SSV om Grystatorp, vägkant 1988 (BKA).

**Stigtomta** Tillfället, 1 ex i ohävdad del av tomten 1996 (LKA).

**Stigtomta** Leksätter, f.d. gård, numera sommarstuga, några få ex på tomten 1996 (LKA).

**Stigtomta** Bollbacken, något av åren 1978-1980 (Genberg 1982).

**Vadsbro** Flinkesta 200 m SV-ut (09G7i1337) på gårdsplan, 1993 (BKA). 1999, 7 ex vid jordhögar på gårdsplan (MGU); 2000, 15 ex i blom (MGU); 2001, ca 20 blommande ruggar, f.n. inget hot (MGU); 2002, ca 30 blommande ruggar, f.n. inget hot. Hävden god, lokalen betas av nötkreatur (MGU); 2004, ca 40 ruggar (MGU).

**Vallby** Vallby kyrka, vid f.d. kyrkvaktmästarbostaden, 1 ex 1997 (OAN).

**Vallby** Tärby (10G8i1131) odlad och förvildad, spridd i byn 1999 (OAN).

**Vallby** Vallby skola SO-ut, enstaka ex 1992 (LKA). 1996, sökt men ej funnen (LKA).

**Årdala** Vibyholms slott, enstaka ex 1987-1994

(HEW). 1998, ännu kvar (BKA); 2001, 2 ex varav ett i parkens södra kant och ett i en rabatt (BKA); 2002, oförändrat (BKA); 2003, oförändrat (BKA).

**Ö. Vingåker** Barksätter, vägdiket V om vägen (09G7d4500) vägdike, 1990 (BKA). 1999, på ca 1 m<sup>2</sup> (BKA); 2000, 2 ex i vägdiket (BKA, KGA); 2001, ej återf., lokalen förstörd genom anläggningsarbete (KGA); 2002, ej återf., lokalen definitivt spolierad. Enligt närboende kan det finnas andra plantor vid uthusen (KGA); 2003, ej återf. (KGA); 2004, försvunnen (KGA).

#### U-LÄN

**Kung Karl** Reutersberg vid ladugården 1979 (R&W 2001).

#### *Nonea versicolor* – NONNEA

Ej tillämplig (NA)

Arten anses ursprungligen vara förvildad ur botaniska trädgårdar och är känd i Uppsala sedan 1840-talet och i Stockholm sedan åtminstone 1880-talet. Uppsala- och Vingåkerstrakten är ännu dess starkaste fästen i landet. Den påträffas mest på diverse skräpmarker och i t ex potatisland, spridningen sker sannolikt främst med jord och sättpotatis. Ofta uppträder den helt tillfälligt på lokalerna, men kan vara mer varaktig i åkrar. Fjorton äldre lokaler från Srm uppges i Rydberg & Wanntorp (2001).

#### AB-LÄN

**Brännkyrka** Skogskyrkogården 1992 (R&W 2001).

**Sankt Olof** Djupvik (6610770, 1610020) ogräs i trädgårdsland. 2003, 100 ex (ASV, E. Ljungstrand).

**Sankt Per** Bärmö gård, SO-hörnet av gårdsplan (11I3a0533) sväräknad i tätbevuxet potatisland, med bl.a. vit kattost, upptäckt 1993, därefter sedd årligen, ungefär samma mängd. 2001, minst 25 ex (KFR); 2003, 2 ex (KFR).

**Sigtuna** Broholmsvägens N ände (11I2b2518, 6612590, 1606810) åkerkant. 2002, 31 ex ca 30 plantor på 15 meter, 1 ex på norra sidan om cykelvägen, 100 m längre åt öster (KFR). 2003, mycket svåra att räkna i grödan, ej återf. på N sidan av cykelvägen (KFR); 2004, 4 ex i kant av veteåker (KFR).

#### C-LÄN

**Alunda** Foghammar, SV om gården (12I2f2016).

2000, sedd (U. Gunnarsson).

**Alunda** Alunda samhälle, O om Foghammarsån i Johanssons hage (12I2f2420). 2000, sedd (U. Gunnarsson).

**Alunda** Östra Våxome strax S om stora landsvägen (12I2g0613) jordhög i hästbetesbage. 2000, 10 fertila ex (EZA). 2002, ej återf., igenväxning och hästbete trolig orsak (EZA).

**Bälinge** Lytta grustag (6649040, 1600180) 2004 (N. Lönnell).

**Danmark** Vedyxatippen (11I7c3610) soptipp. 2001, 1 ex (JED).

**Knutby** Ladängsslätt, fritidshustomt (11I9g2628) i rabatter, i ny gräsmatta med inköpt matjord. 2001, 10 ex (EZA).

**Rasbo** Hovgårdens avfallsstation, invid återvinningsstationen (11I9c1804). 2001, 1 ex (JED, ASV).

**Stavby** Tallboda (12I0d3548) brukad åkermark N om vägen. 2002, riklig i potatisland och i stubbåker (EZA).

**Uppsala** Husbyborgs koloniområde, utkast/jordhögar (6640110, 1600180) 2004 1 ex (O. Rosengren).

**Uppsala** Kungsängens reningsverk, vid slamupplaget (11I7a2140) på jordhög. 2002, enstaka ex (JED m. fl.). 2004 (6637270, 1604140) minst 10 ex i blom (ASV, O. Rosengren).

**Uppsala** Portalgateområdet, Kvarngärdet (6640471, 1602282) 5 ex, jordmasseområde mellan cykelaffär och järnvägen (H. Andersson).

#### D-LÄN

**Härad** Herrsvedet (R&W 2001).

**Katrineholm** Vikatippen 1993 (R&W 2001).

**Kärnbo** Mariefred, Nygatan 8 (R&W 2001).

**Strängnäs** 400 m O Dammen 1990 (R&W 2001).

**Strängnäs** Källandets koloniområde (R&W 2001).

**Strängnäs** Sörgårdsgatan 12, ödetomt 1986 (R&W 2001).

**V. Vingåker** 200 m S om Sävstalund, trädgårdsavfall i grusgrop 1993 (R&W 2001).

**V. Vingåker** 300 m S om Fågeltorp 1986 (R&W 2001).

**V. Vingåker** 500 m S om Mostugan 1993 (R&W 2001).

**V. Vingåker** Avfallstipp vid kyrkan 1982-1996 (R&W 2001); 2003, ej återf. (Maj-Lis Olofsson, BKA).

**V. Vingåker** Elim (R&W 2001).

**V. Vingåker** Kjesäter 1987, 1988 (R&W 2001); 2003 ej återf. (Maj-Lis Olofsson, BKA).

**V. Vingåker** Remsnidaretorp (R&W 2001).

**V. Vingåker** Sävstaholm, koloniträdgårdar i parken 1993 (R&W 2001); 2003, ej återf. (Maj-Lis Olofsson, BKA).

**V. Vingåker** Baggetorp 1987 (R&W 2001).

**V. Vingåker** Mellan Hansjöskolan och kyrkogården (R&W 2001); 2003, ej återf. (M-L. Olofsson, BKA).

**V. Vingåker** Vingåkers soptipp 1993, 1994 (R&W 2001).

### *Phyteuma nigrum* – BLÅRAPUNKEL

Ej tillämplig (NA)

Blårapunkeln är ännu en sällsynt art som införts med gräsfrö i parker i senare delen av 1800-talet (Hylander 1943, 1949). Liksom för vitrapunkeln anses den inkommen med frö från södra Tyskland. I Srm och Upl har arten totalt hittats på 9 lokaler sedan 1970, men är under 2001-2003 endast kontrollerad på 5 av dem. En sammanställning över artens samtliga svenska lokaler och med återbesök på flera av dessa har utförts av Danius (1995).

### AB-LÄN

**Boo** Skepparholmen strax SV om udden (10I6h3240) nyfynd ca 10 ex 1994 (JED). 1995, minst ett 20-tal ex (ASV m.fl.); 1996, minst 13 blomstjälkar (JED, HGU); 1998, ca 11 ex (JED, HGU); 2003, 12 ex i blom samt flera sterila ex (JED, HGU).

**Boo** Skepparholmen, uddens SO-bas (10I6h3341, 6583320, 1639190) äldre park, gräsinsådd. 2002, 6 blommande ex bland *P. spicatum* (HGU); 2004, ej återf., marken rensad, pålar resta (HGU).

**Bromma** Minneberg, NO och SV om disponentvillan (10I6e1744) spridd, förvildad på villatomt, 1992 (P. Karlsson). 1993 110 blommande ex (LDA); 1994, funnen (ASV); 2003, 60 ex, spridd

runt villan (JED, HGU).

**Lidingö** Kappsta (10I6g2343, 6582355, 1634355) öde villatomt, känd sedan 1929. 1993, 200 ex (LDA); 1995, minst 20-tal ex (ASV, HGU); 1996, 100-tals ex på åtm. 100 m<sup>2</sup> (JED, HGU); 2001, riklig längs ca 50 m, dock fåtaligare än förut, samt 1 bestånd strax V-ut och 1 ex vid husgrunden (JED); 2002, oförändrat riklig (HGU, KST); 2004, 663 ex blommande, överblommade eller avbetade blomställningar inom 10 x 80 m<sup>2</sup> (ASV).

**Solna** Ulriksdals park, strax S om Villa Beylon (10I7f2005) 1992 (ASE) totalt ca 30 ex inkl. *P. spicatum* 1993 (LDA). 1996, osäker arttillhörighet, eventuellt endast *P. spicatum*. De blåblommiga plantorna är ganska ljusst blå och även bladtandningen pekar mot den blåblommiga formen av *P. spicatum*, bör dock kontrolleras närmare (JED); 1997-1998, tyvärr överblommat vid besöken, ingen helt övertygande *P. nigrum* återf. (JED); 2004, ej återf. (ASV).

**Solna** Ulriksdals slottspark, området kring Ulriksdals Vårdshus, flera dellokaler i gräsytor, buskhäckar, tomter etc. (10I7f1908, 10I7f2108). A: Villa Skogsborg, NO Vårdshuset (10I7f2108, 6587170, 1625860) något ohävdad villatomt. 1997, 100-tals ex i gräsmark och häckar etc. på tomtmark (ASV); 2003, 50 ex (JED, HGU); 2004, 420 ex, tomten delvis slagen (ASV). B: Villa Skogshyddan i tomtens NV-hörn, O om Vårdshuset (10I7f2108, 6587080, 1625840) buskhäck. 2004, 7 ex (ASV). C: vid transformatorstation, 5 m O om Vårdshuset (10I7f2108, 6587120, 1625850). 2004, 23 ex (ASV). D: Vårdshuset NO-ut, 2003, 6 ex i vägkant (JED, HGU). E: infart till Villa Skogshyddan, SO om Vårdshuset (10I7f2008, 6587010, 1625860) gräsmark. 2004, 9 ex (ASV). F: Vårdshuset ca 200 m S-ut (10I7f1908) i vägkant, tomthäck. 2003, 6 ex (JED, HGU). G: Vårdshuset i tomtgräns S-ut (10I7f2108) parkgräsmark, 2003, 100 ex (JED, HGU). H: Vårdshuset S-ut, 2003, 50 ex (JED, HGU).

**Stockholm** Ålkistan vid Villa Fridhem (10I7f0824) känd sedan 1935 tillsammans med *P. spicatum* och hybriderna. 1992-1993, glest spridd över tomten (ASE, LDA).

## C-LÄN

**Husby-Sjutolft** Ekolsunds park, 170 m SO om södra flygeln (11h3h0-3-) 1993 (ASV). 1997, ca 10 blommande stänglar (ASV); 1998, ca 20 ex (ASV).

**Uppsala** Botaniska trädgården, S om cykelstigen mellan Växtekologen och fängelset, buskhäck, 2004, 12 ex i blom (ASV, ÖNI).

## D-LÄN

**Aspö** Tosterö gamla skola (10H7d1644) i gräsmark, 1 ex 1990 (TCA). 1993, ej återf. (TCA, LDA).

## Äldre fynd

AB-LÄN **Boo** Korsudden 1903; **Bromma** Smedslätten nära tennisbanorna 1941; **Brännkyrka** Enskede 1943 (R&W 2001); Fagersjö vid Villa Berggården vid Vildandsvägen, 1 ex 1943-1944; **Gustavsberg** Ångskär, före 1937; **Solna** Ulriksdal framför slottet, troligen ca 1900; **Ösmo** Nynäshamn vid Villa Bernhardsberg, 1 ex 1917.

*Phyteuma spicatum* – VITRAPUNKEL

## Ej tillämplig (NA)

Vitrapunkeln är liksom blårapunkel inkommen med gräsfrö som främst användes i parker och villaträdgårdar kring sekelskiftet. Arter som parkmåra, parksmörblomma och skuggsvingel har inkommit på samma sätt och kan uppträda tillsammans med dessa (Hylander 1943, 1949). I området har arten totalt hittats på ca 25 lokaler, men efter 1990 endast sedd på ett 10-tal platser. Dess svenska förekomster är sammanställda av Danius (1995) där även resultaten från besök på många av lokalerna redovisas.

## AB-LÄN

**Boo** Skepparholmen (10I6h3240 respektive 3341) först funnen ca 1920. 1994, sparsam strax SV om udden vid strandpromenaden (3240, JED); 1995, 5 ex på ny lokal på uddens SO-sida (3341, ASV m.fl.); 1996, endast återf. på uddens SO-sida, minst 18 blomstjälkar (JED, HGU); 1998, ca 70 ex på uddens SO-sida, samt 3 ex strax SV om udden (JED, HGU); 2002, 14 blommande ex samt enstaka sterila ex, uddens SO-bas (10I6h3341) (HGU); 2003, 10 ex, ej återsedd på dellokal strax SV om udden (10I6h3240) (JED, HGU).

**Brännkyrka** Farsta strand vid f.d. Forsens gård (10I4g0319-0420) skuggig NV-sluttning av berget mot Fällan, några ex ända nere vid gångvägen mot

kolonilotterna, endast ett par meter S om platsen där Forsån går in i kulvert under påfarten till Nynäsvägen, känd sedan 1988 (PSL). 1988, ett 60-tal ex. 1990-1993, 65 ex fördelat på 2 platser (HGU); 1993, (LDA); 1996, fåtalig (HGU); 1997, flera ex men dock färre än 60 ex, miljön tycks stabil (HGU); 1998, återsedd men mest bladrosetter (HGU); 2000, vid ett tidigt besök sågs åtm. ett 20-tal bladrosetter (HGU); 2001, minst 100 ex i blom (MGO).

**Sollentuna** Tegelhagens slottspark (10I7e4-4-, 6589190, 1624310). Under hösten 2001 har schaktningar för rörläggning ägt rum i en gammal väg som går genom området, massor har tillfälligt lagts upp på delar av lokalen, men troligen är ingen större skada skedd. 1993, 100-tals ex (LDA); 1995, 1000-tals ex, riklig på minst 350 m<sup>2</sup> samt spridda ex därutöver (GHE); 1996-2000, oförändrat riklig (GHE); 2001, oförändrat rikligt (GHE); 2004, 20 ex i gräsmark vid stigkors (HGU).

**Solna** Ulriksdals park 100 m S om Villa Beyron (10I7f2005, 6586970, 1625570). 1992, 50 ex vid besöket överblommad men troligen förekom båda arterna (ASE); 1993, totalt ca 30 ex (LDA); 1996, ca 60 blomstjälkar, troligen även den blåblommiga formen, samt ytterligare ca 15 ex strax Ö-ut i vägallén, arttillhörighet och formtyp bör dock kontrolleras ytterligare (JED); 1997-1998, mängd ungefär som förr, mest blåblommig form som troligen tillhör *P. spicatum* (JED); 2003, ca 100 ex vit- och blekblåblommiga, åtm. flertalet hör till *P. spicatum*, österut i allén ca 40 ex, mellanblå form ännu outrett om artfördelningen på dessa lokaler (JED, HGU); 2004, 124 vit- och ljusblåblommiga ex (ASV).

**Stockholm** Bergianska trädgården (förvildad?) 400 ex 1994 (LDA).

**Stockholm** Frescati, V om Botaniska institutionen, ca 1992 (AAN).

**Stockholm** Södermalm vid f.d. Sockerbruksparken, nu nära Tantogatan (10I5f3626) känd sedan 1917. Arten har överlevt trots bebyggelsen, återf. 1993 (HEW). 1993, 50 ex på 3 m<sup>2</sup> (LDA); 2000, endast 3 ex i blom samt 10 bladrosetter, sparsammare än tidigare år (MGO); 2001, totalt 63 blomstänglar samt åtm. 10 avslagna plantor, ännu ej i blom (MGO);

2003, 30 ex beståndet stabilt men sårbart (MGO).

**Stockholm** Ålkistan vid Torphagen (10I7f0827) ödetomt, ca 30 ex 1993 (ASE); 1994, ca 10 ex (LDA).

**Stockholm** Ålkistan vid Villa Fridhem (10I7f0823) 1935. 1991, ca 10 ex (ASE); 1993, glest spridd över tomten (LDA).

#### C-LÄN

**Enköping** Fagerskogen vid gångstig 1993 (K. G. Segland).

**Tensta** Fäboda N-ut strax O om kraftledningen nära stolpe 64 i gransnår, ett 10-tal ex varav 1 i blom 1982 (Eriksson 1983).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Boo** Tegelön vid Ulltorpet 1891, 1 ex 1926; **Brännkyrka** Liljeholmen vid Årstaviken 1935 (R&W 2001); Hägersten vid Villa Lyran 1897-1898, ej återf. 1935; **Grödinge** Tillflykten 1928-1943; **Järfälla** Gåsberget, upptäckt 1947, har senare ökat till ca 50 ex (Sandberg 1951); **Lidingö** Herserud 1929-1933, sedan försvunnen; Kottla ej långt från Stockbybäcken 1928, ej återf. senare; **Låssa** Ådö 1912, ej återf. 1993 (LDA); **Stockholm** Blockhusudden i O-delen av parken nedanför Eolskulle 1 ex 1935.

C-LÄN **Bondkyrka** Fristaden vid Graneberg 1933; **Uppsala** Kyrkogårdsgatan 19 på gården, under flera år före 1912; Botaniska trädgården vid södra muren och det intilliggande *Rhamnus*-kvarteret 1932-1942; Sjukhusparken 1 ex 1943; **Vassunda** Ekuddens villa (= "nära en villa vid Mälaren": Hedbom i SBT 1912).

#### *Ranunculus acris* ssp. *friesianus* –

##### PARKSMÖRBLOMMA

Ej tillämplig (NA)

Parksmörblomman är ursprunglig i Frankrike och kom till Sverige med importerat gräsfrö, främst under senare delen av 1800-talet (Hylander 1949). Mestadels har den påträffats i parker, oftast tillsammans med andra sällsynta arter typiska för dessa parkfröblandningar. Totalt har den hittats på ca 25 lokaler i området, huvudsakligen genom Hylanders inventering av parkarter (Hylander 1943). Endast 3 av dessa är aktuella. En sammanställning av artens förekomster i landet, med återbesök på många av lokalerna, har utförts av Danius (1995).

#### AB-LÄN

**Lidingö** Kappsta park (10I6g2343, 6582355, 1634355) känd sedan 1929 och uppgavs som

ymnig 1930. 1993, återf., 4 blommande ex (LDA); 1995 flera ex (HGU, ASV); 1996, tämligen riklig, troligen minst 100-talet ex spridda på totalt minst 25 m<sup>2</sup> (HGU, JED); 2001, på åtm. 25 m<sup>2</sup>, vid blårapunkeln, samt fläckvis tämligen riklig V-ut (JED); 2002, oförändrat riklig (HGU, KST); 2004, 264 ex inom 50 x 100 m<sup>2</sup> med blårapunkel (ASV).

#### C-LÄN

**Bondkyrka** Ultuna vid herrgårdsbyggnadens NO-sida (11I6a4045). 1996-1998, 30-tal ex i parkgrässlänt, beståndet tycks stabilt (JED); 1999-2000, vid noggrannare räkning hittades ca 50 ex (JED, MOA); 2001, ca 50 ex oförändrat (JED); 2002 ca 50 ex, grävning utfördes sommaren 2002 invid lokalen, men troligen utan påverkan för arten (JED); 2003, 50-60 ex, stabilt bestånd (JED, NLÖ).

**Knivsta** Noor, i parken (11I4c3533) först funnen 1935. 1998, återf. med 2 blommande och några sterila ex (OEM).



*Schistophyllidium bifurcum* - spetsfingerört  
Foto: Mora Aronsson

**Äldre fynd**

AB-LÄN **Brännkyrka** Stora Annefrid nära Liljeholmen 1873, ej återf. 1936, området troligen exploaterat (HGU); Jakobsberg 1905 (osäker uppgift); **Danderyd** Inverness nära Stocksund på ödetomt 1936, ej återf. 1993 (LDA); Stockby 1893 (eventuellt osäker uppgift) ej återf. 1993 (LDA); **Håtuna** Nyborg i gräsmatta 1947; **Lidingö** Tykö sparsam 1930-1935; **Låssa** Ådö i parken 1939, ej återf. 1993 (LDA); **Solna** Hagaparken 1883 och 1898, ej sedd senare; **Stockholm** Skeppsholmen nedanför Sjökarteverket 1929, troligen utrotad på 1930-talet, ej återf. 1993 (LDA); Experimentalfältet, vägen till St. Skuggan, ett större bestånd i gräsmark 1924, ej återf. 1993 (LDA); Bergianska trädgården, säkerligen subspontan från odling, 1896 till ca 1940; Nära Veterinärhögskolan 1943, ej återf. 1993 (LDA); S. Djurgården vid Isbladskärrets V-sida i gammal gräsvall

1947, ej återf. 1993 (LDA); Långholmen vid Karlshäll 1935, ej återf. 1993 (LDA) eller 1995 (HGU); Ersta ca 1930 (osäker uppgift).

C-LÄN **Björklinge** Sandbro park 1939; **Bondkyrka** Ulleråkers sjukhus i parken nära ån 1933-1935; **Simtuna** Strömsnäs vid huvudbyggnaden 1935-40; **Uppsala** Botaniska trädgården, hörnet mellan södra muren och tvärmuren 1934, ej återf. 1993 (LDA); Akademiska sjukhusets park 1943-48.

D-LÄN **Överselö** Tynnelsö gård i parken 1939, ej återf. 1993 (LDA).

***Schistophyllidium bifurcum* – SPETSFINGERÖRT**

Ej tillämplig (NA)

Spetsfingerörten är en östlig art som kommit till Sverige med barlast eller spannmål. Totalt har den hittats på 7

lokaler i landet varav 5 ännu är aktuella. I Srm och Upl är den känd från 4 ställen och finns kvar på 2 av dessa.

#### AB-LÄN

**Djurö** Sandhamn V om byn vid strandstigen O om badplatsen nedanför begravningsplatsen (10J5f-3317). Känd här på gamla barlast- platsen sedan 1913, återf. 1991 (POK). 1995, på 2 närliggande bestånd i sandig gräsmark, det ena inne på tomtmark, 100-tals ex på ca 20 + 20 m<sup>2</sup> (JED, ANI); 2002, ca 7 m<sup>2</sup> intill stranden (AHA, OST).

**Stockholm** Värtan strax SO om Tegeluddsvägens viadukt (10I6g2714, 6582750, 1631350) känd sedan 1894, återupptäcktes i slutet av 1970-talet och finns ännu kvar i en grässlänt mot järnvägen. 1990-1999, riklig och stabil men slyröjning bör utföras då och då (HGU, JED m.fl.); 2000, oförändrat riklig (HGU); 2001, oförändrat riklig (JED); 2003, riklig, har ökat mycket sedan förra året, spridit sig på klippphyllor i skärningen halvvägs ned till det tidigare spårområdet (JEM); 2004, kvar (MÅK, T. Åkerberg).

#### Äldre fynd

AB-LÄN **Nacka** Hammarby sjö 1901, ej återsedd senare; **Stockholm** Södermalm vid Rosenlundsbergen på avstjälpningsplats, ett frodigt bestånd 1881-1891. "Men i början af 1890-talet stälptes öfver den flera lass sönderslagna buteljer, genom hvilken betäckning den sedan aldrig lyckades arbeta sig fram" (Aulin 1914). Ett fynd i Tantolunden 1890 avser sannolikt samma lokal.

**Citerad litteratur**

- Almquist, E. 1929: Upplands vegetation och flora. Akad. avhandl. Acta Phytogeogr. Suec. nr 1. Uppsala.
- Almquist, E. & Asplund, E. 1937: Stockholms-traktens växter. Botaniska sällskapet, Stockholm.
- Almquist, E. & Björkman, G. 1940: Sydliga förtärkningar i uppsala-floran. Svensk Bot. Tidskr. 34:420-426
- Almquist, E. 1929: Upplands vegetation och flora, Acta Phytographica Suecica 1: 1-622.
- Almquist, E. 1965: Flora upsaliensis – Uppsala-traktens växter. Almquist & Wiksell, Stockholm.
- Anderberg, A. 1992: Guldkörveln (*Chaerophyllum aureum*) – en föga uppmärksammas adventiv-art. Daphne 3: 4-6.
- Aronsson, M., red., 1999, Rödlistade kärlväxter i Sverige. Artfakta. Vol. 1, Artdatabanken, SLU Uppsala.
- Aulin, F. R. 1914: Anteckningar till Sveriges adventivflora. Svensk Bot. Tidskr. 8: 108-113.
- Bergström, M. & Stighäll, K. 1991: Skogskorn i Norrtälje kommun. Daphne 2: 41-46.
- Bergström, M., Stighäll, K. & Zachrisson, E. 2003: Skogskorn i östra Uppland. Svensk Bot. Tidskr. 97: 295-304.
- Clemedson, C-J. & Kers, L-E. 1975: *Potamogeton rutilus* funnen i Södra Kärrlängen i Södermanland. Svensk Bot. Tidskr. 69: 440-443.
- Clemedson, C-J. 1973: *Najas flexilis* funnen i Södermanland. Svensk Bot. Tidskr. 67: 303-306.
- Clemedson, C-J. 1975: Ytterligare en lokal för *Najas flexilis* i Mariefredstrakten. Svensk Bot. Tidskr. 69: 439-440.
- Clemedson, C-J. 1979: Strandbräsmans (*Cardamine parviflora*) förekomst i Södermanland. Svensk Bot. Tidskr. 73: 189-197.
- Clemedson, C-J. 1979: Strandbräsmans (*Cardamine parviflora*) förekomst i Södermanland. Svensk Bot. Tidskr. 73: 189-197.
- Clemedson, C-J. 1981: Kalkdån, *Galeopsis angustifolia*, funnen på Selaön i Södermanland. Svensk Bot. Tidskr. 75: 77-84.
- Clemedson, C-J. 1982: Strandbräsmå (*Cardamine parviflora*), på Selaön i Mälaren. Svensk Bot. Tidskr. 76: 363-364.
- Clemedson, C-J. 1982: Strandbräsmå (*Cardamine parviflora*), på Selaön i Mälaren. Svensk Bot. Tidskr. 76: 363-364.
- Dahlgren, K.V.O. 1943: Svedjenåvan (*Geranium bohemicum*) och brandnåvan (*Geranium lanuginosum*). Svensk Bot. Tidskr. 37: 127-160.
- Dahlgren, K.V.O. 1945: Nya meddelanden om *Geranium bohemicum* och *Geranium lanuginosum*. Bot. Not. 1945: 381-389.
- Dahlgren, K.V.O. 1962: Om *Geranium lanuginosum* Lam. Svensk Bot. Tidskr. 56: 175-182.
- Danius, L. 1995: Vitrapunkel, blårapunkel och parksmörblomma i Sverige – Utbredning och status. Examensarbete på Bio-Geoverenskapsliga linjen, Stockholms universitet.
- Edelsjö, J. & Nissling, A. 1998: Dvärgglåbråken, *Botrychium simplex*, funnen på Singö i Uppland. Daphne 9: 53-55.
- Edelsjö, J. 2000: Hotade ..
- Ekman, J. 1991: Honungsblomster och gulyxne i Norrtälje kommun. Daphne 2: 12-16.
- Ekman, J. 1993: Råglostas i viltåkrar. Svensk Bot. Tidskr. 87: 349-353.
- Ekman, J. 1996: Växtfynd i Roslagen. Daphne 7: 14-18.
- Ekman, S. & Karlsson, T. 1989: Grenigt kungsljus och praktkungsljus – två ofta förväxlade arter. SBT. 83: 73-81.
- Elf, A. 2001: Standardisering av metodik för övervakning av rödlistade kärlväxter. Länsstyrelsen i Östergötland. Rapport 2001:19, Linköping
- Elleström, O. 1999: Sällsynta växter i Uppsala län – ett underlag för floravakteri. Examensarbete på Biologisk-Geoverenskapsliga linjen, Stockholms universitet.
- Eriksson, G. 1983: Rapport från en kraftledningsgata. Svensk Bot. Tidskr. 77: 351-355.
- Eriksson, G. 1999: Fynd av *Vicia pisiiformis* i Uppland. Daphne 10: 36-37.
- Eriksson, P. & Persson, T. 1987: Skogskorn, *Hordeolymus europaeus*, i Uppland. Svensk Bot. Tidskr. 81: 181-184.

- Eriksson, Å. 1994: Makrofossilanalys av förekomst och populationsdynamik hos *Najas flexilis* i Srm. Växtekol. 1994:2, Bot. inst, Stockholms univ.
- Erlandsson, S. 1937: Utbredningen av *Achroanthos monophyllos* Greene i Fennoskandia. Bot. Not. 1937: 401-418.
- Florin, R. 1931: *Botrychium simplex*, funnen på Runmarö i Stockholms skärgård. Svensk Bot. Tidskr. 25: 439.
- Genberg, E. 1982: Kärleväxterna i sydvästra Södermanland. Svensk Bot. Tidskr. 76: 119-134.
- Gustafsson, L. 1991: Ärtvicker, *Vicia pisiformis* i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 85: 21-32.
- Gustafsson, L. 1992: Buskvicker, *Vicia dumetorum*, i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 86: 233-242.
- Harmaja, H. 1986: *Carex pallens*, an overlooked Fennoscandian species. Ann. Bot. Fennici 23: 147-151.
- Harmaja, H. 1990: On the taxonomy and chorology of *Carex pallens*. Ann. Bot. Fennici 27: 79-83.
- Hasselrot, T. E. 1954: Sumpviolen (*Viola uliginosa* Bess.) funnen i Stockholmstrakten. Svensk Bot. Tidskr. 48: 798-800.
- Hedbom, K. 1912: Strödda anteckningar om några märkligare element i Upsalafloran förr och nu. Svensk Bot. Tidskr. 6:459.
- Holmberg, P-E. & Thorán, L., Länsstyrelsen i Stockholms län, 1975:10).
- Horn af Rantzien, H. 1946: Om *Pleurospermum austriacum* (L.) Hoffm., dess taxonomi, utbredning och ekologi. Svensk Bot. Tidskr. 40: 179-213.
- Hylander, K. 1999: Bärstakärret. Inventering av kärleväxter och mossor. Regional miljöövervakning. Våtmarksprogrammet. Opublicerad rapport.
- Hylander, N. 1941: De svenska formerna av *Mentha gentilis* L. coll. Acta Phytogeogr. Suec. 14.
- Hylander, N. 1943: Die grassameneinkömmlinge Schwedischer Parke. Symb. Bot. Ups. VII: 1.
- Hylander, N. 1949: Nya fynd av adventiva *Hieracia silvaticiformia* samt några nyupptäckta samförekomster av gammaldags gräsfröinkomlingar. Svensk Bot. Tidskr. 43: 407-419.
- Jacobson, A. 1996: Småsvalling (*Alisma wahlenbergii*) – en förbisedd sällsynthet i vår flora? Daphne 7: 6-8.
- Jacobson, A. 1999: Svaltingsommar. Daphne 10: 10-12.
- Johansson, A. 1954: Fynd av brandnäva i Åker. Svensk Bot. Tidskr. 48: 797.
- Johansson, A. 1961: Nya fynd av brandnäva i Åker. Svensk Bot. Tidskr. 55: 621.
- Johansson, U. 1991: Iakttagelser av brandnäva och svedjenäva. Daphne 2: 17-20.
- Johansson, U. 2000: Brand- och svedjenäva i Tyresta åren 1999 och 2000. Daphne 11: 63-70.
- Karlsson T. (ed.). 1979: Floristiska notiser. Svensk Bot. Tidskr. 73: 87-88.
- Karlsson, R. 1998: Segeltur och *Botrychium simplex*. Daphne 9: 38-39.
- Karlsson, T. 1982: *Euphrasia rostkoviana* i Sverige. Växtekologiska studier, Vol. 15.
- Kers, 1977 Inventering av botaniskt värdefulla områden i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholms län nr 2.
- Kers, L. E. 1981: *Geranium palustre*, kärrnäva, i sydöstra Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 73: 329-333.
- Knöppel, J. 1950: Om förekomsterna av *Vicia dumetorum* L. i Stockholmstrakten. Sveriges natur 41: 57-62.
- Lenström, C. 1888: Spridda växtgeografiska bidrag. Bot. Notiser 1888. Lund.
- Lindberg, P. S. 1991: Brommaboken
- Linné, C. von 1755: Flora Suecica, 2:a uppl., Lars Salvius, Stockholm?
- Lundquist, N. 1991: Gammalt och nytt i uppsalafloran. Svensk Bot. Tidskr. 85: 407-411
- Länsstyrelsen i Södermanlands län.
- Löfroth, M. 1993: Knottblomster, status och utbredning i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 87: 133-146.
- Malme, G.O. 1936: *Pulsatilla vernalis* (L.) Mill. återfunnen i Katrineholmstrakten. Svensk Bot. Tidskr. 30: 120-121.

- Martinsson, K. & Jacobson, A. 1997: Småsvälg, *Alisma wahlenbergii*, i Sverige –för och nu. Svensk Bot. Tidskr. 91: 599-614.
- Mörner, C.T. 1940: Inlägg i fråga om nordgränsens läge inom Sverige för *Centaurea umbellata*. Bot. Not. 1940: 241-242.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1977a: Projekt Linné rapporterar 29-48. Svensk Bot. Tidskr. 71: 3-22.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1978a: Projekt Linné rapporterar 64-79. Svensk Bot. Tidskr. 72: 1-24.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1978b: Projekt Linné rapporterar 80-92. Svensk Bot. Tidskr. 72: 189-203.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1979a: Projekt Linné rapporterar 93-105. Svensk Bot. Tidskr. 73: 71-85.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1979b: Projekt Linné rapporterar 106-120. Svensk Bot. Tidskr. 73: 353-372.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1982: Projekt Linné rapporterar 121-132. Svensk Bot. Tidskr. 76: 135-145.
- Nilsson, Ö., Gustafsson, L.-Å. & Karlsson, T. 1982: Projekt Linné rapporterar 133-143. Svensk Bot. Tidskr. 76: 273-284.
- Niordson, N. 1990: Åsstarr, *Carex pallens*, värd att uppmärksammas. Svensk Bot. Tidskr. 84: 67-68.
- Rydberg, H. & Wamntorp, H.-E. 2001: Sörmlands flora. Botaniska sällskapet i Stockholm, Stockholm.
- Rydberg, H. 1986: Om *Alchemilla obtusa* och dess förekomst i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 80: 1-7.
- Rydberg, H. 2000: Maskrosor i Sörmlands och Upplands naturliga fodermarker. Daphne 11: 47-58.
- Samuelsson, G. 1943: Die Verbreitung der *Alchemilla*-arten aus der vulgaris-gruppe in Nordeuropa. Acta Phytogeogr. Suec. 16.
- Sandberg, O. 1951: Några bidrag till kännedomen om Stockholmstraktens flora. Svensk Bot. Tidskr. 45: 257.
- Stighäll, K., 2005: Dvärgläsbräken på ny lokal i Roslagens skärgård. SBT: 99(1): 17-20.
- Ståhl, P. 1990: Stor läsbräken, *Botrychium virginianum* – en ungsöksstrateg. Svensk Bot. Tidskr. 74: 23-36.
- Svenson, A. m.fl. 2001: Floran på tippar i Uppland och Södermanland 1990-1999. Daphne 12:2, s. 2-157.
- Svensson, R. & Wigren, M. 1984: Kattmyntans historia och biologi i Sverige. SBT 78: 321-334.
- Sylvén, N. 1912: Om *Pleurospermum austriacum* (L.) Hoffm. och dess nuvarande förekomst i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 6: 697-716.
- Thedenius, K. F. 1871: Flora öfver Upplands och Södermanlands fanerogamer och bräkenartade växter. eget förlag, Stockholm.
- Thorán, L. 1971: *Elatine hexandra* och andra växtfynd från Södermanland. Svensk Bot. Tidskr. 65: 113-117.
- Torén, C.-A. 1952: En ny lokal för *Geranium lanuginosum* Lam. i Stockholmstrakten. Svensk Bot. Tidskr. 46: 490.
- Uotila, P. 1974: *Elatine hydropiper* L. aggr. in northern Europe. Mem. Soc. Fauna Flora Fennica 50: 113-123.
- Witte, H. 1936: Om klöversnärlan (*Cuscuta trifolii*) och dess uppträdande i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 30: 661-689.
- Zachrisson, E. 1994: Kålsenap – Kanske i behov av bankakuten. Daphne 5: 13-14.
- Zachrisson, E. 1999: Ljungögökontröst, avarönn och andra rariteter från nordöstra Uppland 1997-1998. Daphne 10, 4-9.

**Meddelare**

|     |                          |     |                       |
|-----|--------------------------|-----|-----------------------|
| AAN | Arne Anderberg           | KFR | Kerstin Frostberg     |
| AHA | Anders Haglund           | KGA | Kerstin Gabrielsson   |
| AJA | Anders Jacobsson         | KMA | Karin Martinsson      |
| AKI | Anneli och Staffan Kihl  | KNK | Knut Källström        |
| ANI | Anders Nissling          | KST | Kristoffer Stighäll   |
| AOL | Aina Olsson              | LDA | Lena Danius           |
| ASE | Astrid Engström          | LGB | Lars-Gunnar Bråvander |
| ASV | Anders Svenson           | LGU | Lena Gustafsson       |
| BAB | Björn-Axel Beier         | LJO | Lena Jonsell          |
| BAN | Bernt Andersson          | LKA | Lennart Karlén        |
| BHE | Bengt Hellman            | LTA | Lars Thorán           |
| BJO | Bengt Jonsell            | MGO | Mats Gothnier         |
| BKA | Bo Karlsson              | MGU | Monika Gustavsson     |
| BKB | Birgitta och Kåre Bremer | MJO | Mårten Johansson      |
| CHA | Claes Hammarsjö          | MNO | Mats Nordin           |
| CJC | Carl-Johan Clemedson     | MOA | Mora Aronsson         |
| EZA | Ebbe Zachrisson          | NLÖ | Niklas Lönnell        |
| GEK | Gabriel Ekman            | OAN | Olle Andersson        |
| GHE | Gullmar Henäng           | OEM | Ola Elleström         |
| GNI | Göran Nilsson            | OST | Olle Strohl           |
| GOD | Göran Odelvik            | PAN | Pål Andersson         |
| GTH | Göran Thor               | PSL | Per Sigurd Lindberg   |
| GUE | Gunnar Eriksson          | RKA | Richard Karlsson      |
| HBE | Hans Berglund            | ROL | Rolf Olsson           |
| HEW | Hans-Erik Wanntorp       | SLI | Sara Lindh            |
| HGU | Henry Gudmundsson        | SSU | Sebastian Sundberg    |
| HRY | Hans Rydberg             | SVS | Svante von Strokirch  |
| HWE | Henrik Weibull           | TCA | Torsten Carlsson      |
| IHU | Ingegerd Hulterstam      | TER | Torsten Eriksson      |
| JED | Jan Edelsjö              | TST | Thomas Strid          |
| JEM | Joakim Ekman             | TKA | Tomas Karlsson        |
| JPE | Johan Pettersson         | UJO | Ulf Johansson         |
|     |                          | USW | Ulf Swenson           |

## Kontaktpersoner för Projekt Upplands Flora

Lena Jonsell, Konsumvägen 20B, 756 45 Uppsala  
018-30 24 70 (ordförande).

Mora Aronsson, Övergran Kyrkängen, 746 93 Bålsta  
0171-522 08 (Stockholmsdelen utom Norrtälje).

Joakim Ekman, Kampementsgatan 8, 115 38 Stockholm  
08-663 34 47 (Norrtäljedistriktet).

Gunnar Eriksson, Pl. 1352 Svind, 740 81 Grillby  
0171-47 60 89 (Enköping-/Håbodistriktet).

Svante von Strokirch, Österänge Pl. 1012, 810 65 Skärplinge  
0294-100 24 (Tierp-/Älvkarlebydistriktet).

Ulf Swensson, Boängsvägen, 741 92 Knivsta  
018-55 04 59 (Uppsaladistriktet).

Ebbe Zachrisson, Frodegatan 38, 753 27 Uppsala  
018-71 48 41 (Östhammardistriktet).



UPPLANDS FLORA

## Projekt Stockholmstraktens mossor

Kontaktperson: Niklas Lönnell, Dirigentvägen 171, 765 54 Uppsala  
niklas.lonnell@telia.com (hem), niklas.lonnell@artdata.slu.se  
(arb.)  
018-67 24 51

## Floraväktaransvariga

Stockholms län (AB) Anders Svenson, Källbo, 195 92 Märsta  
anders.svenson@swipnet.se  
08-591 490 12 (hem), 08-598 563 62 (arb)

Uppsala län (C) Kerstin Frostberg, Gärdesgatan 7, 193 32 Sigtuna  
kerstin.frostberg@telia.com  
08-592 555 87 (hem), 08-591 263 67 (arb.)

Södermanlands  
län (D) Bo Karlsson, Måsvägen 26, 641 93 Katrineholm  
cny357j@tninet.se  
0150-39197 (hem), 0150-12305 (arb.)

## Botaniska Sällskapet i Stockholm - styrelse 2005

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ordförande  | Sofia Wikström, Jungfrugatan 62 nb, 115 31 Stockholm<br>sofia.wikstrom@botan.su.se, 08-7829949 (hem), 08-163849 (arb.)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Vice ordf.  | Ida Trift, Nybrogatan 66A, 114 41 Stockholm,<br>ida.trift@nrm.se, 08-6676685 (hem), 08-51954198 (arb.)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Sekreterare | Kerstin Frostberg, Gärdesgatan 7, 193 32 Sigtuna,<br>kerstin.frostberg@telia.com, 08-59255587 (hem), 08-59126367 (arb.)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Kassör      | Ingemar Herber, Majgårdsvägen 7, 141 44 Huddinge,<br>ingemar.herber@tele2.se, 08-7467097                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Ledamöter   | Joakim Ekman, joakim.ekman@swipnet.se,<br>08-6633447 (hem), 0176-235048 (Norrtälje)<br>Lennart Karlén, lennart.karlen@telia.com,<br>08-55174016<br>Staffan Kihl, s.kihl@telia.com,<br>08-7110296 (hem), 08-58592396 (arb.)<br>Sture Nordmark, Sätuna, 179 97 Färentuna,<br>08-56042815<br>Göran Odelvik, goran.odelvik@nrm.se,<br>08-53038071 (hem), 08-51954161 (arb.)<br>Anders Svenson, anders.svenson@swipnet.se.<br>08-59149012 (hem), 08-59856362 (arb) |

## Botaniska sektionen av Naturvetenskapliga Studentsällskapet i Uppsala - styrelse 2005

|             |                                                                                                                       |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ordförande  | Emma Wallrup, Täljstensvägen 14d, 754 20 Uppsala,<br>emmwallrup@hotmail.com, 018-558559 (hem), 070-5735451 (mobil)    |
| Vice ordf.  | Jörgen Wissman, Rasbo Björkkulla, 740 10 Almunge,<br>jorgen.wissman@nvb.slu.se, 018-365533 (hem), 070-2338737 (mobil) |
| Sekreterare | Saskia Sandring, Flogstavägen 47f, 752 73 Uppsala,<br>saskia.sandring@ebc.uu.se, 018-462797 (hem)                     |
| Kassör      | Per Toräng, Studentstaden 10, 752 33 Uppsala,<br>per.torang@ebc.uu.se, 018-256935 (hem)                               |
| Ledamöter   | Elin Boberg<br>Anna Gustavsson<br>Helena Munkert<br>Erika Torninger                                                   |

# *Daphne*

Årgång 16, Nr 1 2005

## INNEHÅLL

Floraväxteriet i Sörmland och Uppland fram t.o.m 2004

*Joakim Ekman*  
*Kerstin Frostberg*  
*Anders Svenson*

Bearbetning: Staffan Kihl



*Myrica germanica* - klådris  
Foto: Mora Aronsson